

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԸՆԹԵՐ
ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՆԱԽԱԳԱԿ

Հ Ր Ա Մ Ա Ն

«05» ապրիլի 2018թ.

N 43-2h

ՀՀԿ 23-101-2017 «ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍԱԿԱՎԱՇԱՐԺ ԽՄԲԵՐԻ ԵՎ
ՀԱՇՄԱՆԴԱՄՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՇԵՆՔԵՐԻ ԵՎ
ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏԶԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ
ԿԱՆՈՆՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒԻՆ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

Հիմք ընդունելով «Քաղաքաշինության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 10¹-րդ, 16-րդ հոդվածները և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թվականի հոկտեմբերի 13-ի N1111 -Ն որոշման N 1 հավելվածի 15-րդ կետի 4-րդ ենթակետը.

Հ Ր Ա Մ Ա Յ ՈՒ Մ ԵՄ

Հավանություն տալ «ՀՀԿ 23-101-2017 «Բնակչության սակավաշարժ խմբերի և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար շենքերի և շինությունների մատչելիության ապահովման նախագծման կանոնների հավաքածուին»՝ համաձայն հավելվածի:

05 ապրիլի 2018թ.
ք. Երևան

Ն. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Հավանություն է տրվել
ՀՀ ԿԱ քաղաքաշինության
պետական կոմիտեի նախագահի
2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43 - Ա հրամանով

**ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍԱԿՎԱԿԱԶԱՐԺ ԽՄԲԵՐԻ ԵՎ ՀԱՇՄԱՆԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ
ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՇԵՆՔԵՐԻ ԵՎ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՐՈՎՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԻ
ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ
ՀՀԿՀ 23-101-2017**

Գործարկման թվականը

I. ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՈԼՈՐՏԸ

1. Սույն «Բնակչության սակավաշարժ խմբերի և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար շենքերի և շինությունների մատչելիության ապահովման նախագծման կանոնների հավաքածու» կանոնների հավաքածուն (այսուհետ՝ կանոնների հավաքածու/ կարգավորում է հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար բնակելի, հասարակական, արտադրական և այլ գործառական նշանակության մատչելի շենքերի և շինությունների հատակագծային տարրերի, այդ թվում՝ մուտքային հանգույցների, հաղորդակցությունների, տարահանման ուղիների, բնակելի, սպասարկման և աշխատատեղերի սենքերի (գոտիների) նախագծային լուծումներն ու հաշվարկային բնութագրերը, ինչպես նաև գրաֆիկական կյուրերին ներկայացվող պահանջներն ու չափանիշերը:

2. Կանոնների հավաքածուն բովանդակում է հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար քաղաքաշինական հարմարավետ միջավայրի ձևավորման, շենքերին ու շինություններին անարգել մոտեցման, շենքերի ներսում անարգել տեղաշարժման, տարածության մեջ կողմնորոշվելու, սարքավորումներից ու ծառայություններից օգտվելու (այդ թվում նաև ինքնասպասարկման), աշխատանքային և ուսումնական գործընթացներին մասնակցության և այլ պահանջների բավարարման ու կենսագործունեության միջավայրի հարմարավետության պայմանների ապահովման մանրամասերը՝ չսահմանափակելով բնակչության այլ խմբերի կենսագործունեության պայմանները և շենքերի շահագործման արդյունավետությունը:

3. Կանոնների հավաքածուն բովանդակում է հանձնարարելի դրույթներ ու պայմաններ, նախագծային լուծումների հնարավոր տարբերակներ՝ գոյություն ունեցող տարբեր գործառական նշանակության շենքերում ու շինություններում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար գործող նորմերով սահմանված պահանջներին համապատասխան քաղաքաշինական հարմարավետ միջավայր ձևավորելու համար:

4. Կանոնների հավաքածուի հիմնական մասը վերաբերում է բնակչության տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող խմբերի (այսուհետ՝ ԲՍԽ) համար հարմարավետ շենքերի և շինությունների նախագծմանը:

II. ՆՈՐՄԱՏԻՎ ՎԿԱՅԱԿՈՉՈՒՄՆԵՐ

5. Սույն կանոնների հավաքածույում վկայակոչված են հետևյալ նորմատիվ փաստաթղթերը.

- 1) ՀՀՇՆ IV-11.07.01-2006 Շենքերի և շինությունների մատչելիությունը բնակչության սակավաշարժուն խմբերի համար,
- 2) IV-11.03.01-2004 Արտադրական շենքեր,
- 3) IV-11.03.03-2002 Ավտոկայանատեղեր,
- 4) ՀՀՇՆ 21-01-2014 Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգություն,
- 5) ՀՀՇՆ 31-01-2014 Բնակելի շենքեր. Մաս I. Բազմաբնակարան բնակելի շենքեր,
- 6) ՀՀՇՆ 30-01-2014 Քաղաքաշինություն, քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հատակագծում և կառուցապատում,
- 7) ՀՀՇՆ 22-03-2017 Արհեստական և բնական լուսավորում,
- 8) ՍՆԻՊ 2.09.04-87 Ադմինիստրատիվ և կենցաղային շենքեր:

III. ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

6. Սույն կանոնների հավաքածույում կիրառված են հետևյալ հասկացությունները՝ համապատասխան սահմանումներով.

- 1) **անտրոպոմետրիկ հարաչափեր**՝ մարդու մարմնի և նրա մասերի չափման համակարգ,
- 2) **անցում**՝ հետիոտն տարածություն կոնստրուկտիվ և /կամ/ գործառական տարրերի /սարքավորումների/ միջև:
- 3) **բռնածող**՝ սանդուղքի կամ թեքահարթակի բաղադրիչ, որը ուղղորդում և ձեռքի բարձրությամբ ապահովում է հենում շարժման ընթացքում: Բռնածողը կարող է լինել արգելապատի վերին գիծը,
- 4) **գոտիների և տարածության հարաչափեր**՝ հատակագծում կամ տարածության մեջ որևէ սահմանների միջև չափերը բնութագրող մեծությունների թվային նշանակություն (երկարություն, լայնություն, բարձրություն): Օրինակ՝ հաշմանդամություն ունեցող անձի կողմից զբաղեցրած գոտու երկարություն և լայնություն, թիկնաթոռ-սայլակի շրջադարձի շառավիղ, հասանելիության գոտու բարձրություն և այլն,
- 5) **գործառական գոտի**՝ քաղաքաշինական համակարգի տարածքային տարր, որը բնութագրվում է դրա վրա տեղադրված նույնատիպ քաղաքաշինական կամ բնական բաղադրիչներով,
- 6) **դռան բացվածք**՝ դռան համար նախատեսված բացվածք պատի կամ միջնորմի մեջ,
- 7) **եզրաչափք**՝ առարկայի կամ շինության մասերի բացվածքի սահմանային եզրագիծ,
- 8) **թեքահարթակ**՝ շենքի մեջ կամ շենքից դուրս ուղղաձիգ հաղորդակցության թեք հարթություն,
- 9) **Էրգոնոմետրիկ հարաչափեր**՝ մարդու չափերը շարժման կամ որևէ գործունեության պայմաններում,
- 10) **պիկտոգրամմա**՝ գործունեության տեսակի խորհրդանշական պատկեր, գործողության հրահանգ կամ սենքի նշանակություն,
- 11) **տակտիլ**՝ ռելիեֆի շոշափողական զգացողություն,
- 12) **տակտիլային վերգետնյա ցուցիչներ**՝ տեղեկատվության արտացոլման միջոցներ իրենից ներկայացնող որոշակի նկարներով և գույնով ռելիեֆային շերտ (գոգավորություն), որը թույլ է տալիս տեսողական խնդիրներով հաշմանդամություն ունեցող անձին կողմնորոշվել տարածության մեջ ոտնաթաթի շոշափման միջոցով, ձեռնափայտով կամ մնացորդային տեսողության միջոցով,
- 13) **փարոսիկներ**՝ լուսային կամ ձայնային կողմնորոշիչներ՝ աշխատող բաբախող կամ ընդհատուն ռեժիմներով,
- 14) **Ֆակտուրա(մակատեք)**՝ մակերևույթի արտաքին տեսքը բնորոշող մշակման բնույթ,
- 15) **խելամիտ հարմարեցումներ (շտկումներ)**՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց կրթության և ուսուցման, աշխատանքի, հաղորդակցման, մշակութային, մարզական

գործունեության և այլ մասնակցության ձևերի ապահովմանն ու դրանց կազմակերպմանը նպաստող պայմաններ և հարմարեցումներ, որոնք ստեղծվում են հաշվի առնելով հաշմանդամություն ունեցող անձի անհատական կարիքները:

IV. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

7. Կանոնների հավաքածուում տրվում են ճարտարապետական լուծումների, նախագծային միջոցառումների կազմի ընտրություն: Դրանց իրականացումը սահմանվում են նախագծային առաջադրանքով, ինչպես նաև նախագծման ընթացքում:

8. Նորմատիվ փաստաթղթի դրույթները թույլատրում են նախագծային լուծումների տարբերակների ընտրության հնարավորություն՝ ելնելով նախագծվող կամ վերակառուցվող օբյեկտին ներկայացվող հասանելիության և տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող անձանց կողմից դրանց օգտագործման նկատմամբ համալիր պահանջներից:

9. Բնակչության տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող խմբերը ներառում են.

1) հենաշարժային ապարատի խանգարում ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձինք /ներառյալ թիկնաթոռ-սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձինք/,

2) տեսողության և լսողության խնդիրներով հաշմանդամություն ունեցող անձինք,

3) տարեց անձինք,

4) ժամանակավոր անաշխատունակները,

5) հղի կանայք,

6) մանկական սայլակներով անձինք,

7) նախադպրոցական տարիքի երեխաները:

10. Բնակչության տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող խմբերի համար մատչելի օբյեկտների նախագծման ժամանակ անհրաժեշտ է ապահովել.

1) հաճախման վայրերի հասանելիությունը և շենքի կամ շինության ներսում տեղաշարժման անարգելիությունը,

2) շարժման ուղիների (այդ թվում տարահանման), ինչպես նաև բնակելի, սպասարկման և աշխատատեղերի անվտանգությունը,

3) տարածության մեջ կողմնորոշվելու, սարքավորումներից, ծառայություններից օգտվելու, աշխատանքային և ուսումնական գործընթացներին մասնակցելու հնարավորություն ընձեռող լիարժեք տեղեկատվության տրամադրումը,

4) կենսագործունեության միջավայրի հարմարությունը և հարմարավետությունը (կոմֆորտը):

11. Եթե շենքերի և շինությունների (այդ թվում պատմության և մշակույթի հուշարձանների, ինչպես նաև դրանց հարող տարածքների) վերակառուցման, հիմնանորոգման և հարմարեցման դեպքում մատչելիության պահանջները հնարավոր չէ ամբողջ ծավալով կատարել, ապա հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին Կոնվենցիային համապատասխան հարկավոր է հետևել «խելամիտ հարմարվելու» սկզբունքին:

12. Օբյեկտի ճարտարապետական լուծումները պետք է օգնեն բնակչության տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող խմբերին ճանաչել շենքի, շինության, սենքի տեղամասի գոտու նշանակությունը, գտնել և օգտագործել հաղորդակցության ուղիները ու մուտքերը, այդ թվում տարահանման դեպքում, ժամանակին կողմնորոշվել և խուսափել ռիսկային գոտիներից:

13. Շենքերի և շինությունների հատակագծային լուծումները, այդ թվում հաղորդակցողիները, պետք է հաշվի առնեն հաշմանդամություն ունեցող անձի թիկնաթոռ-սայլակի հարաչափերը համաձայն 1-ին գծապատկերի:

14. Կանոնների հավաքածուի պայմանները տարածվում են բոլոր օբյեկտների վրա՝ անկախ դրանց սեփականության ձևերից:

V. ԳՈՏԻՆԵՐԻ ԵՎ ՏԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՉԱՓԵՐԸ

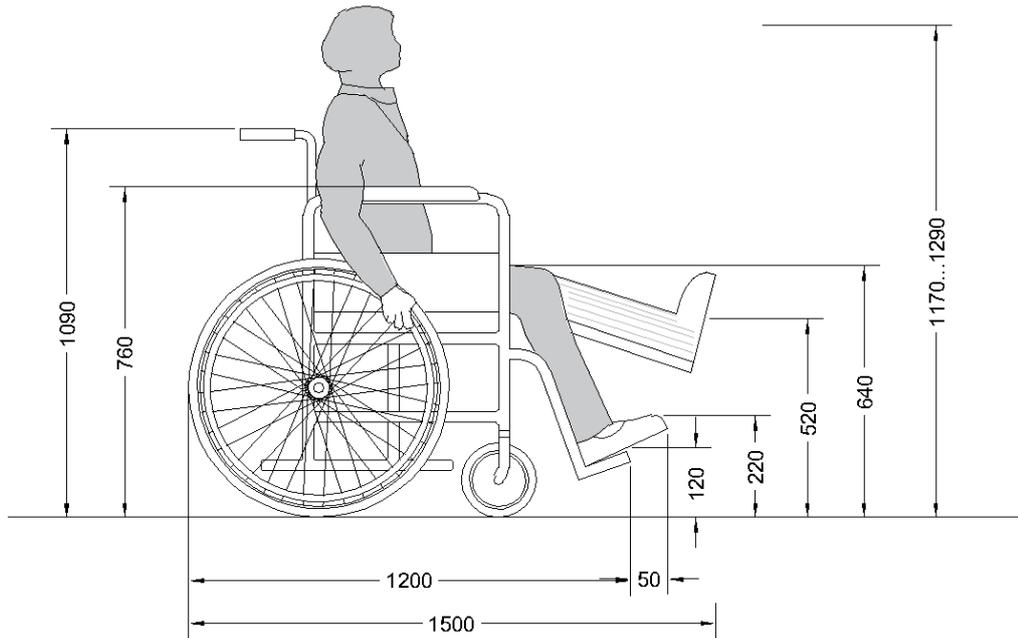
V.1 Թիկնաթոռ սայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հիմնական գործառական գոտիները

15. Շենքերի և շինությունների նախագծման ընթացքում, որտեղ հաշվի են առնվում հաշմանդամություն ունեցող անձանց հնարավորությունները՝ թիկնաթոռ-սայլակի օգնությամբ տեղաշարժվող մարդու չափերը ըստ 1-ին, 2-րդ և 3-րդ գծապատկերների հանդիսանում է որոշիչ տարրերից մեկը:

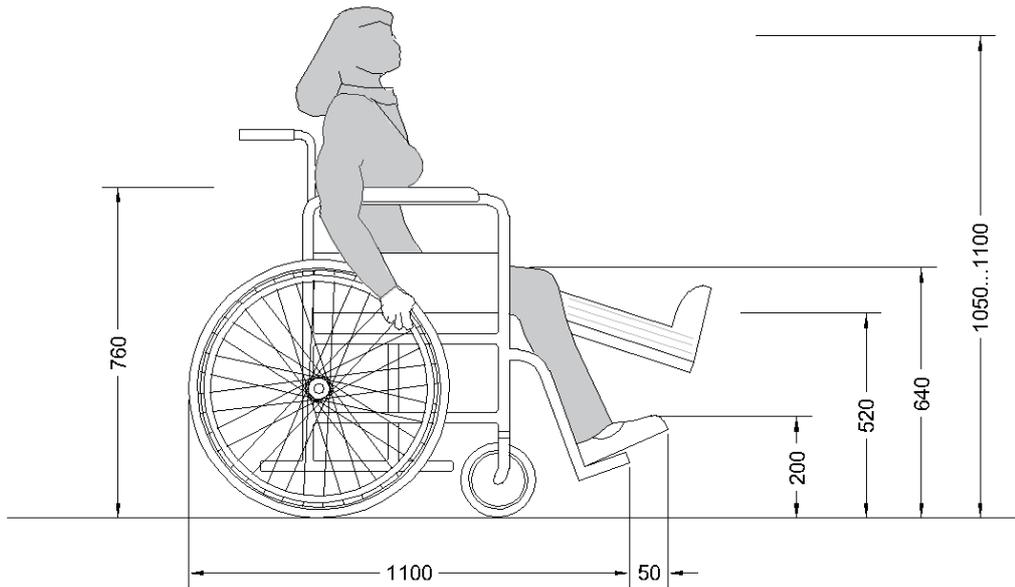
16. Հիմնական գործառական գոտիների, միջանցքների, սանդղահարթակների, անցախուղների լայնության և այլնի **եզրաչափքի** որոշման համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել թիկնաթոռ-սայլակի պտույտի չափերը ըստ 4-րդ գծապատկերի:

17. Թիկնաթոռ-սայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձի 90-180° ինքնուրույն շրջադարձի գոտու տրամագիծը պետք է ընդունել ոչ պակաս 1,4 մ ըստ 4-րդ գծապատկերի:

18. Թիկնաթոռ-սայլակներից օգտվող անձանց համար կահույքի և սարքավորումների նախագծման ընթացքում անհրաժեշտ է ղեկավարվել Էրգոնոմետրիկ հարաչափերով՝ համաձայն 14 և 15-րդ գծապատկերների:

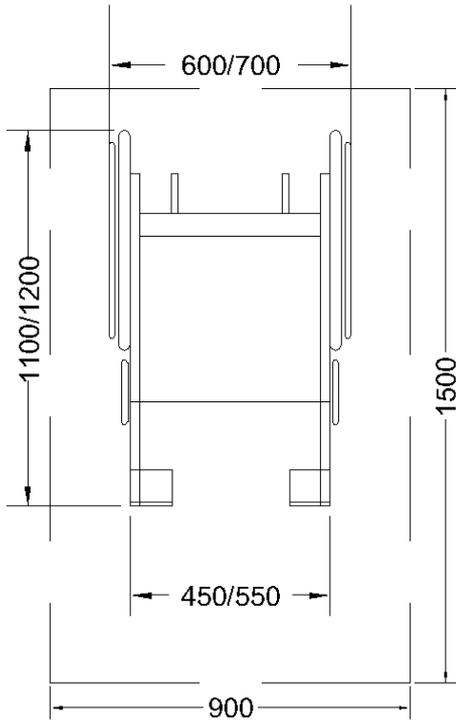

ա. Արական սեռի համար

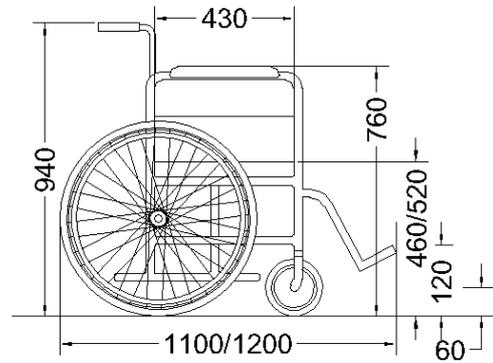

բ. Իգական սեռի համար

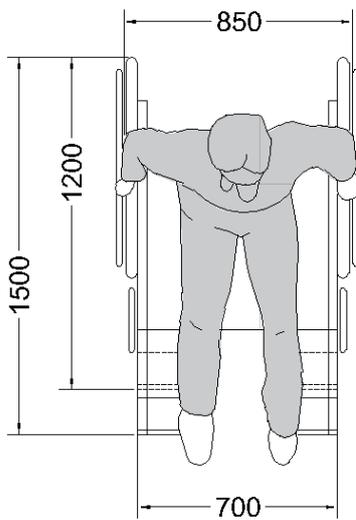
Գծապատկեր 1. Թիկնաթոռ-սայլակի հարաչափերը

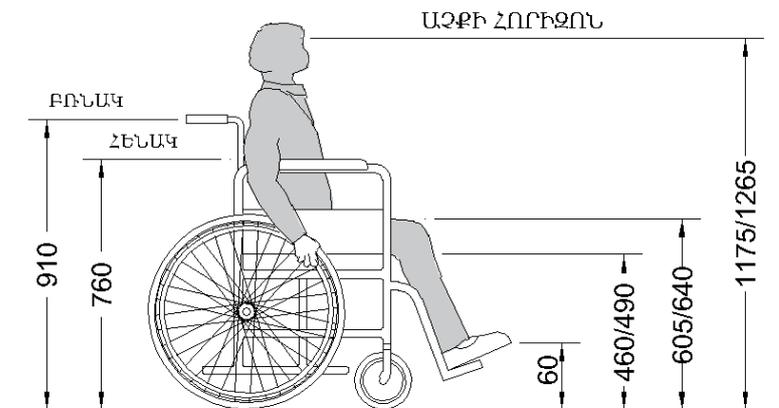
Ա. Թիկնաթոռ - սայլակի տեղորոշման գոտին

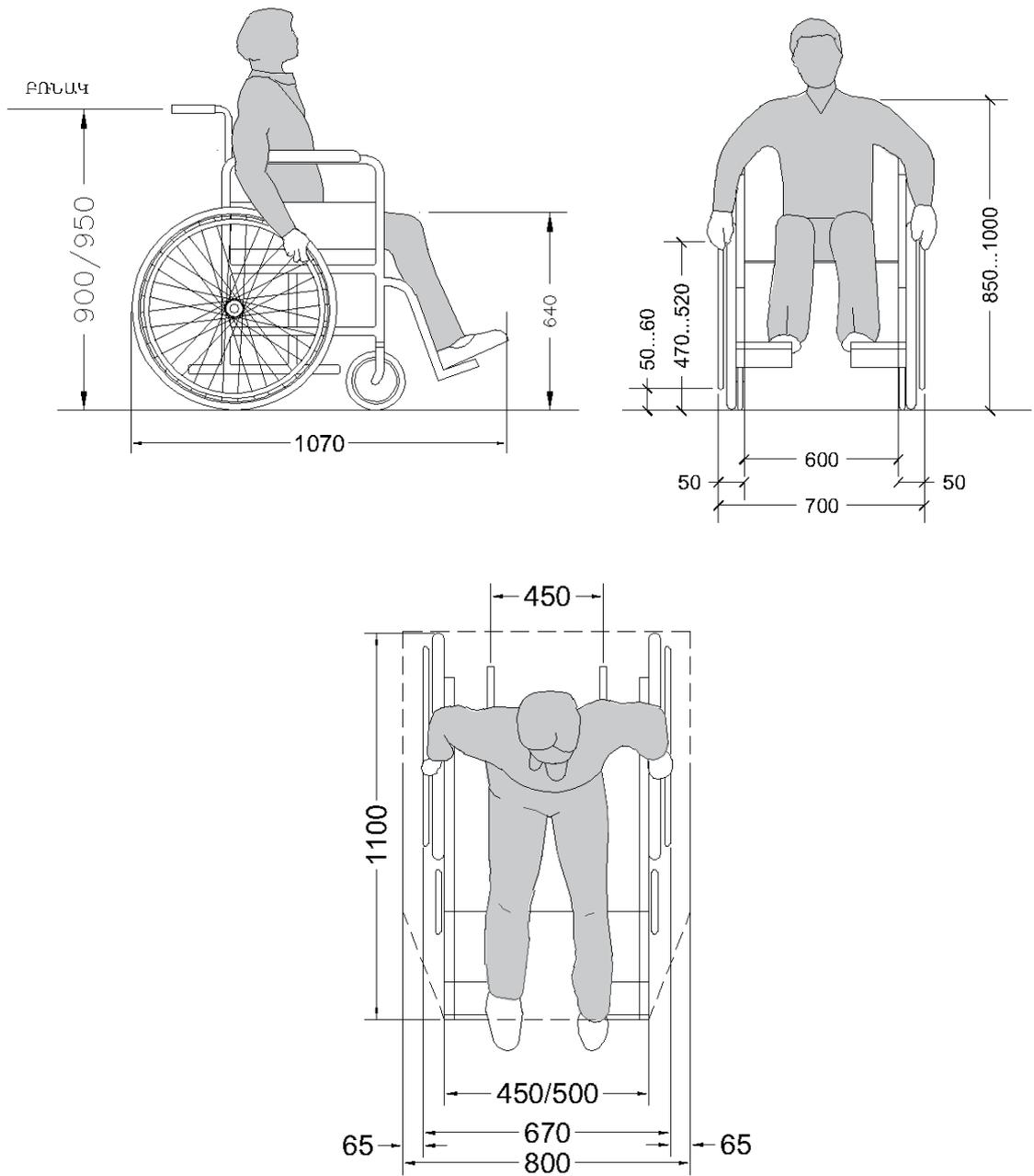
Բ. Թիկնաթոռ - սայլակի չափը

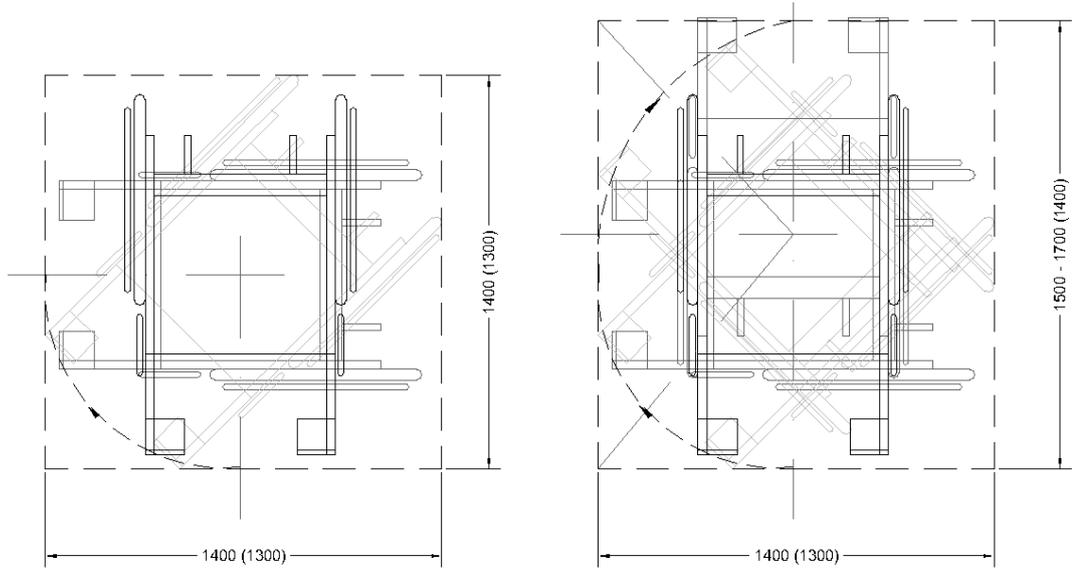
Գ. Սայլակավորի էրգոնոմիկական հարաչափերը

Պծապատկեր 2. Մեծահասակների թիկնաթոռ-սայլակների հարաչափերը

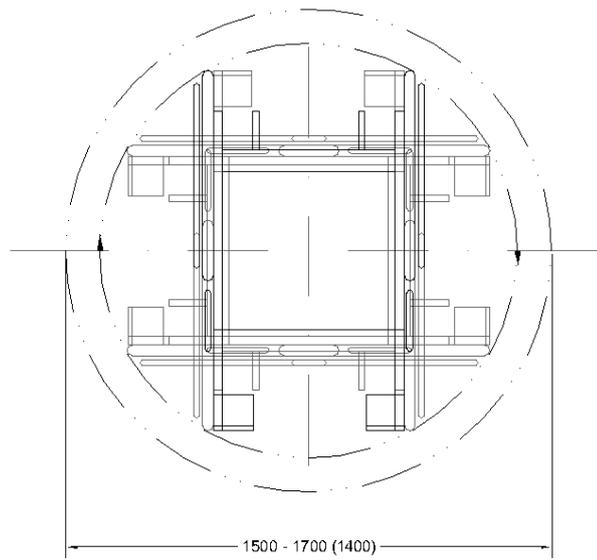

Գծապատկեր 3. Դպրոցականների թիկնաթոռ-սայլակների հարաչափերը

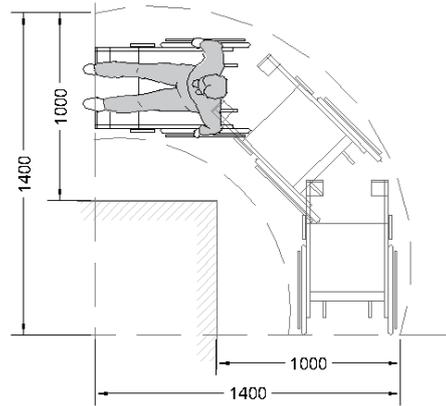
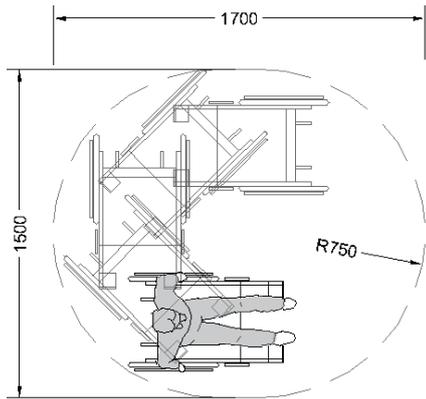
Ա. սայլակի՝ 90° շրջադարձի գոտի

Բ. սայլակի՝ 180° շրջադարձի գոտի

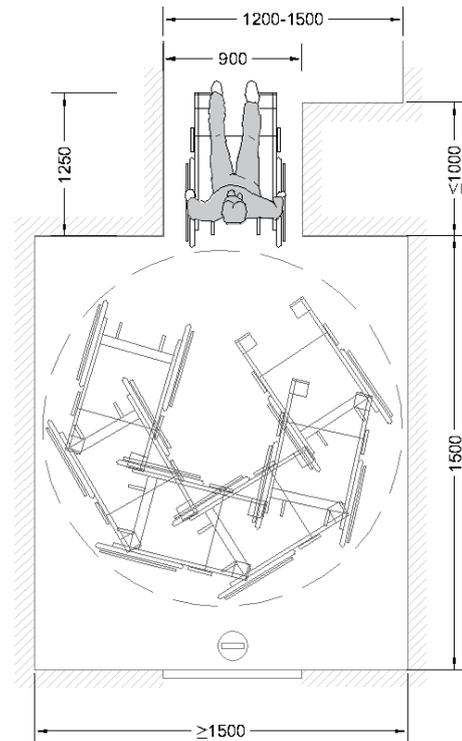
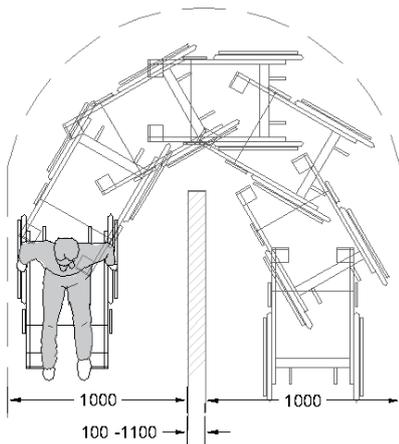

Գ. սայլակի՝ 360° շրջադարձի գոտի

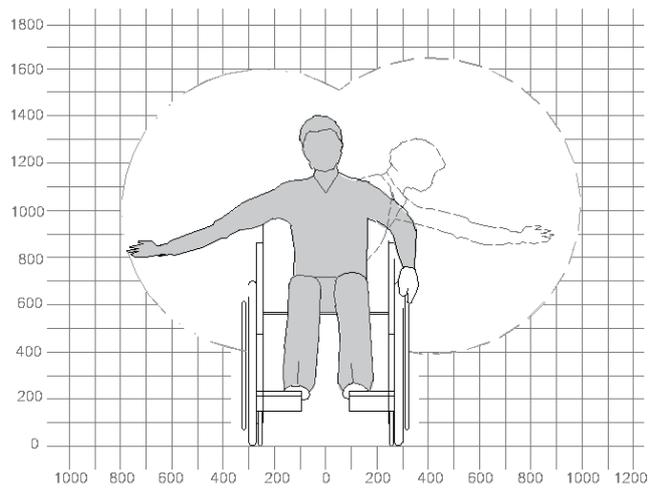
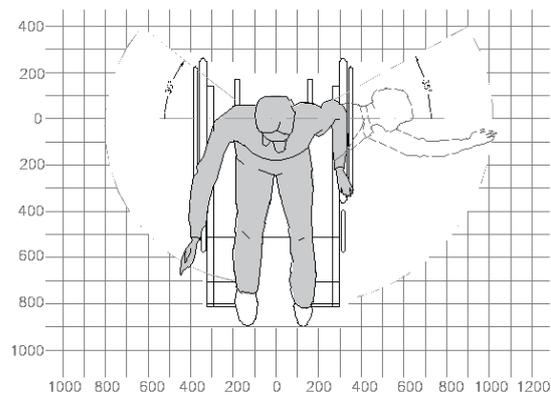
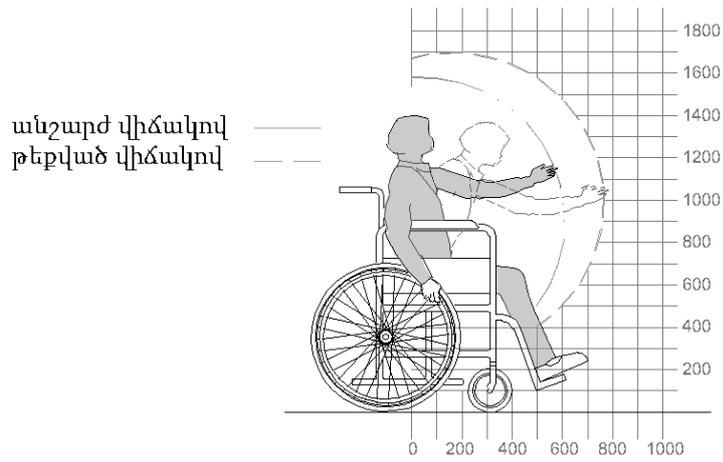
- Սայլակի ելակետային դիրքը
- Սայլակի դիրքը շրջադարձի ընթացքում
- Շրջադարձի ուղղությունը
- Շրջադարձի գոտու սահմանը
- փակագծում տրված են դպրոցականների թիկնաթոռ - սայլակի չափերը

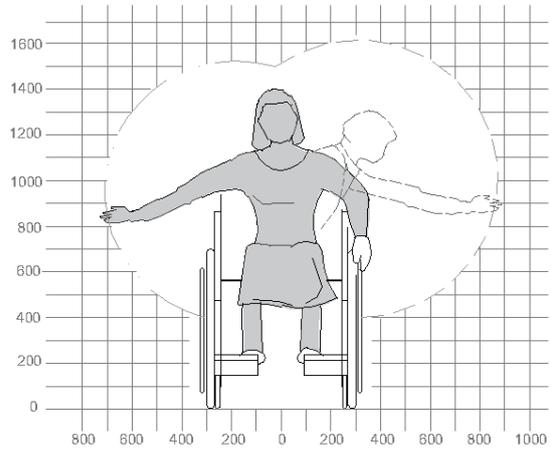
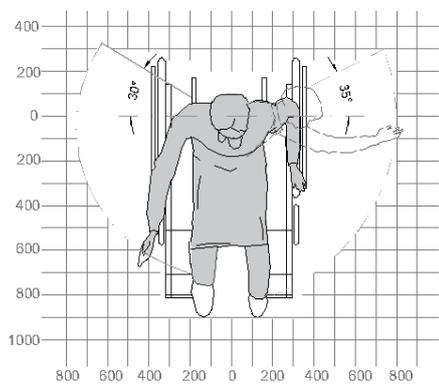
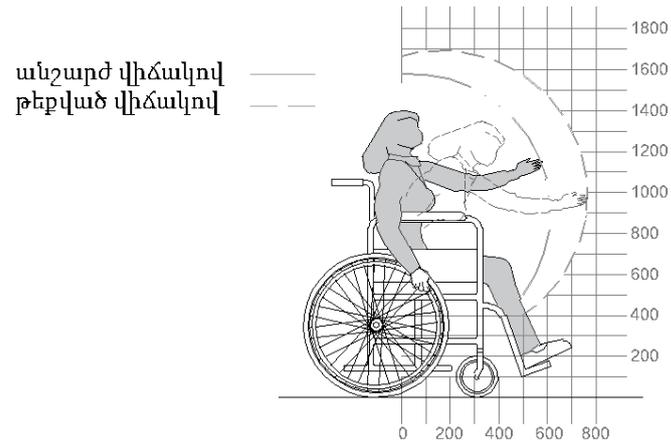
Թիկնաթոռ-սայլակի 180° շրջադարձի համար անհրաժեշտ տարածություն

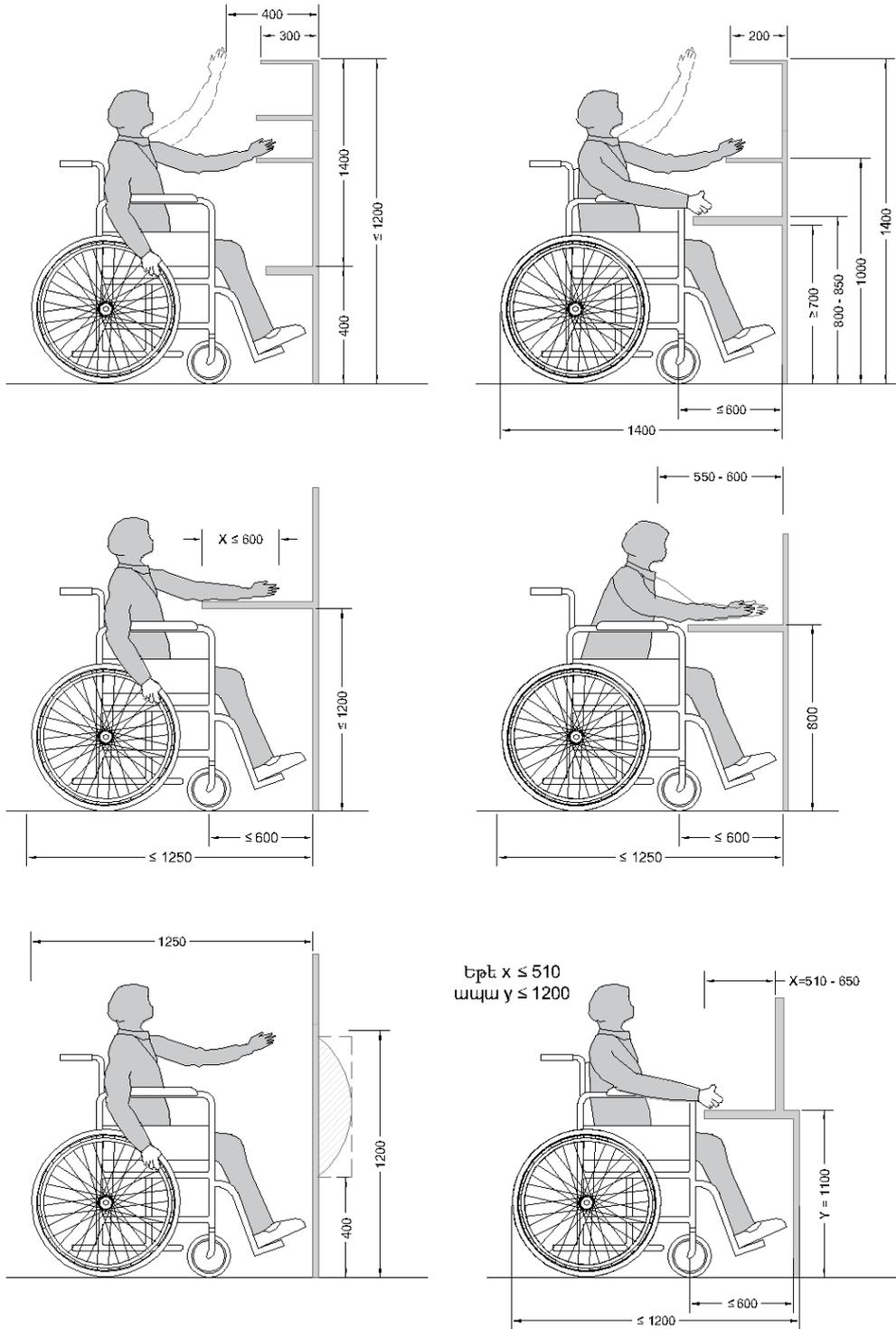
Գծապատկերներ 4. Թիկնաթոռ-սայլակի պտույտի և շրջադարձի չափերը

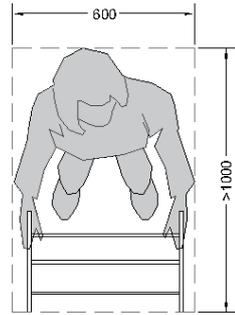
Գծապատկեր 5. Սայլակ օգտագործող տղամարդ հաշմանդամություն ունեցող անձանց գործառական գոտիները

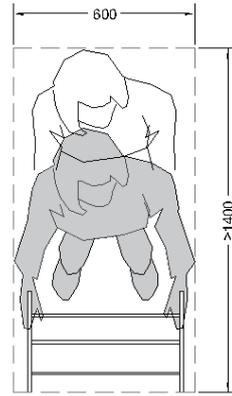
Գծապատկեր 6. Սայլակ օգտագործող կին հաշմանդամություն ունեցող անձանց գործառական գոտիները

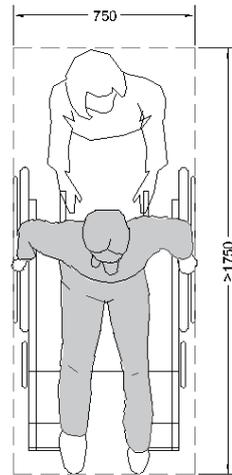
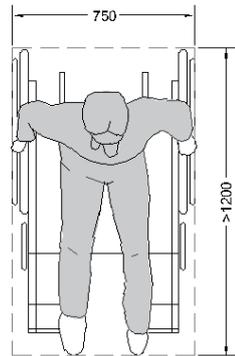
Գծապատկեր 7. Հասանելիության հարաչափերը ճակատային մոտեցմամբ

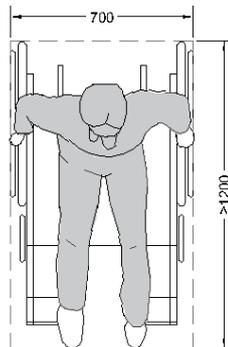
Ա - քայլահեռակներ

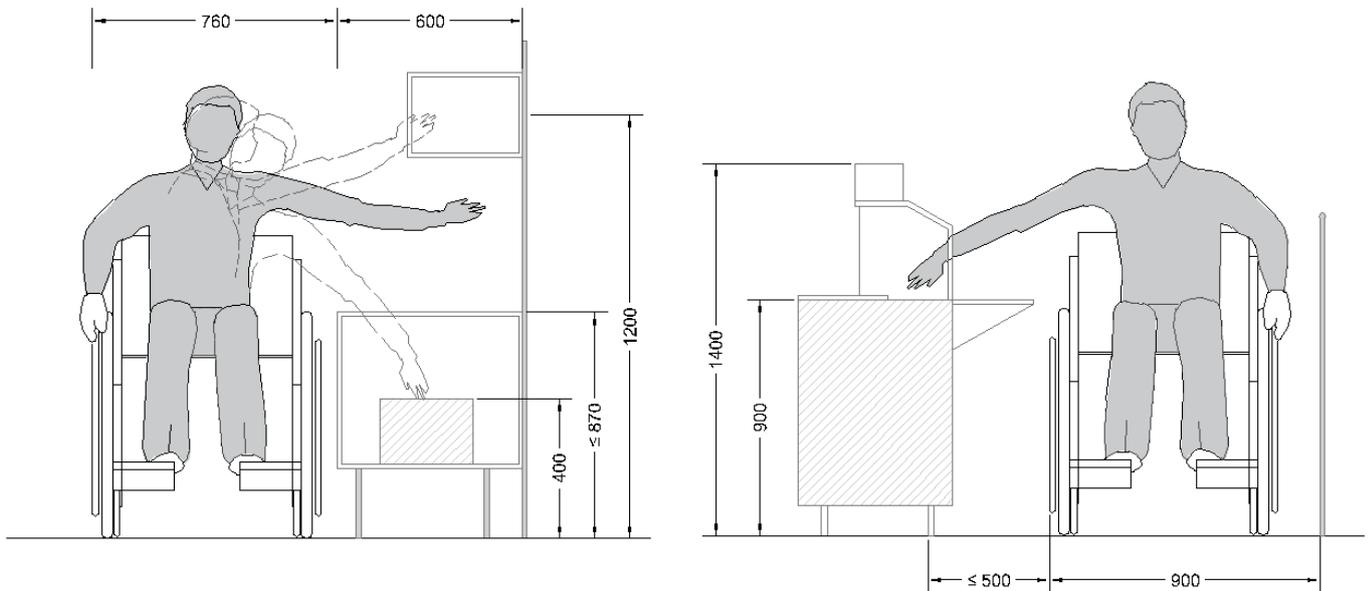
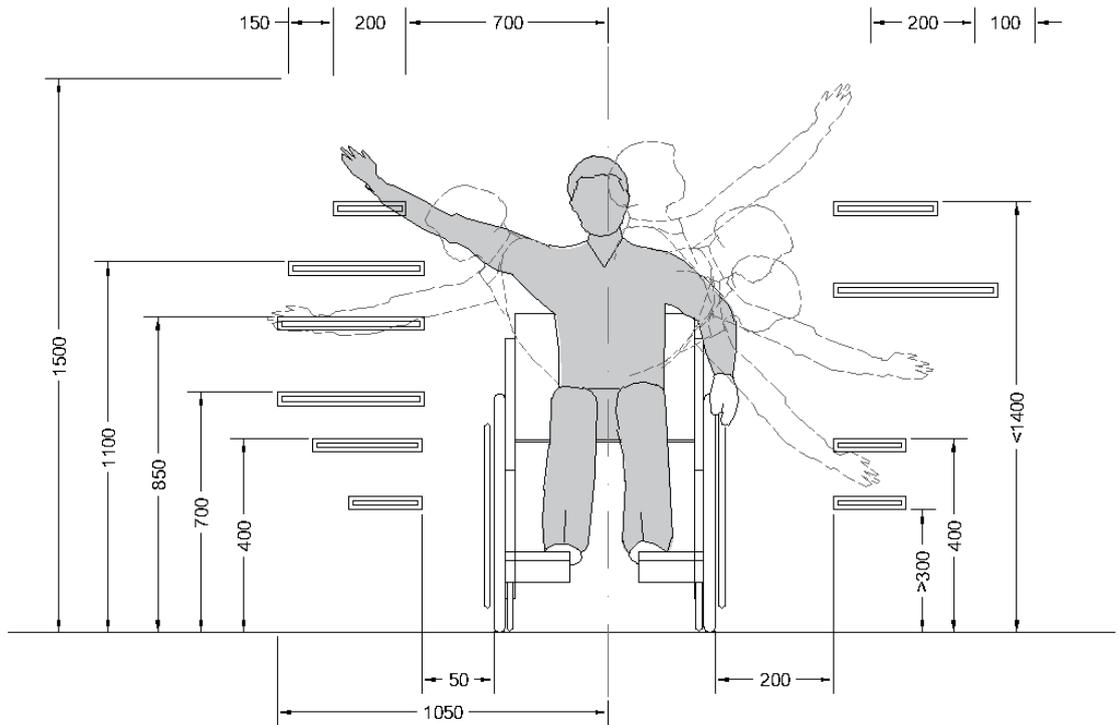
Բ - մեխանիկական թիկնաթոռ - սայլակներ

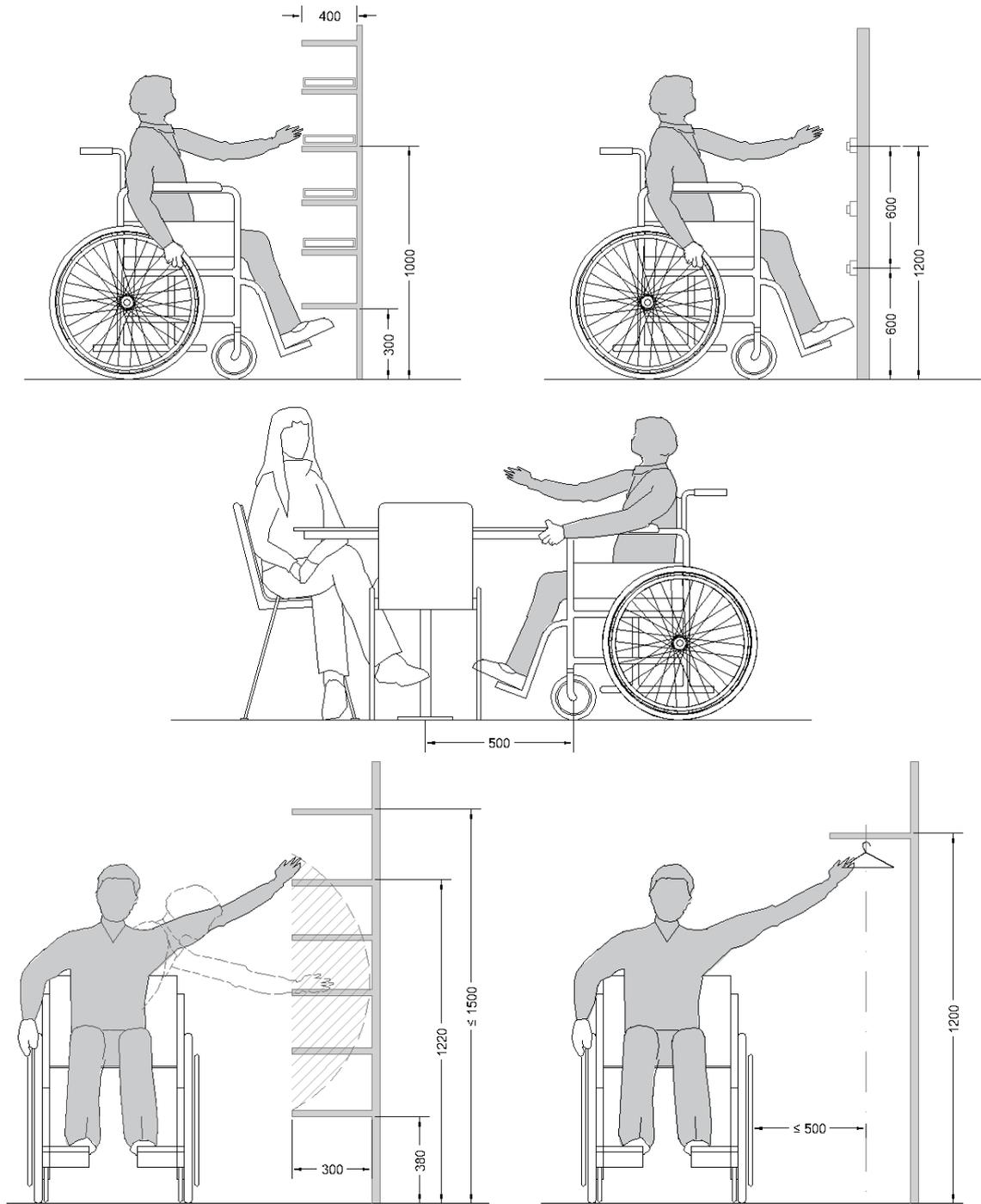

Գ - էլեկտրական թիկնաթոռ - սայլակներ

Գծապատկեր 8. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց շարժման գոտու հարաչափերը

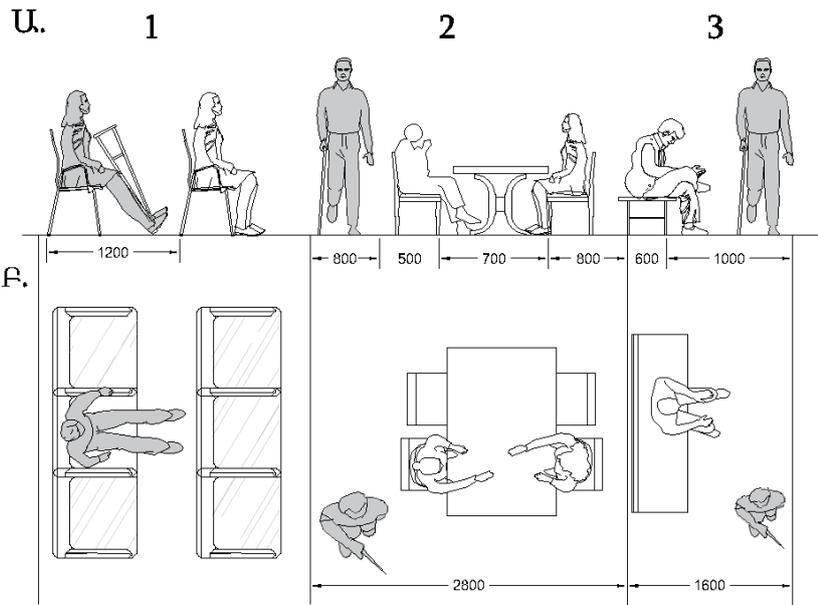

Գծապատկերներ 9. Հասանելիության հարաչափերը սպասարկման տեղում

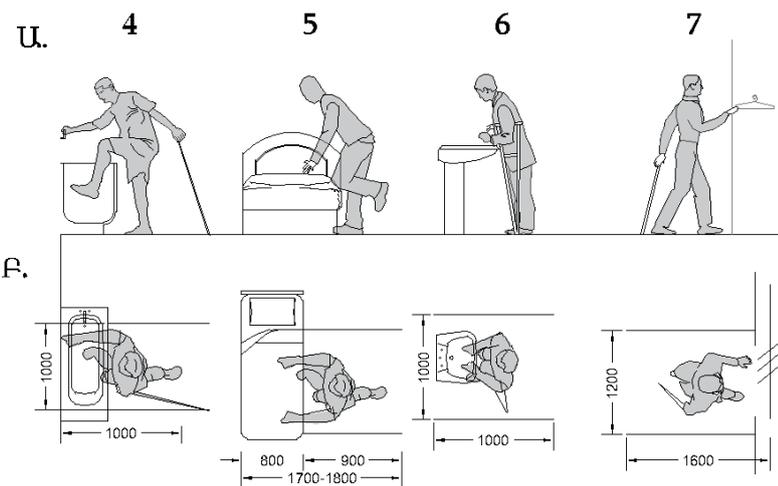
V.2 Չափերը և Երգոնոմետրիկ հարաչափերը լրացուցիչ հենարաններ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

19. Լրացուցիչ հենարաններ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձը կանգնած և նստած դրությամբ զբաղեցնում է առողջ մարդու չափերի համեմատ առավել ընդարձակ մակերես:

20. Տարբեր սենյերում գործառական գոտիների մակերեսների որոշման համար հարկավոր է հաշվի առնել լրացուցիչ հենարաններ օգտագործող մարդու չափերը համաձայն 10-րդ գծապատկերի:

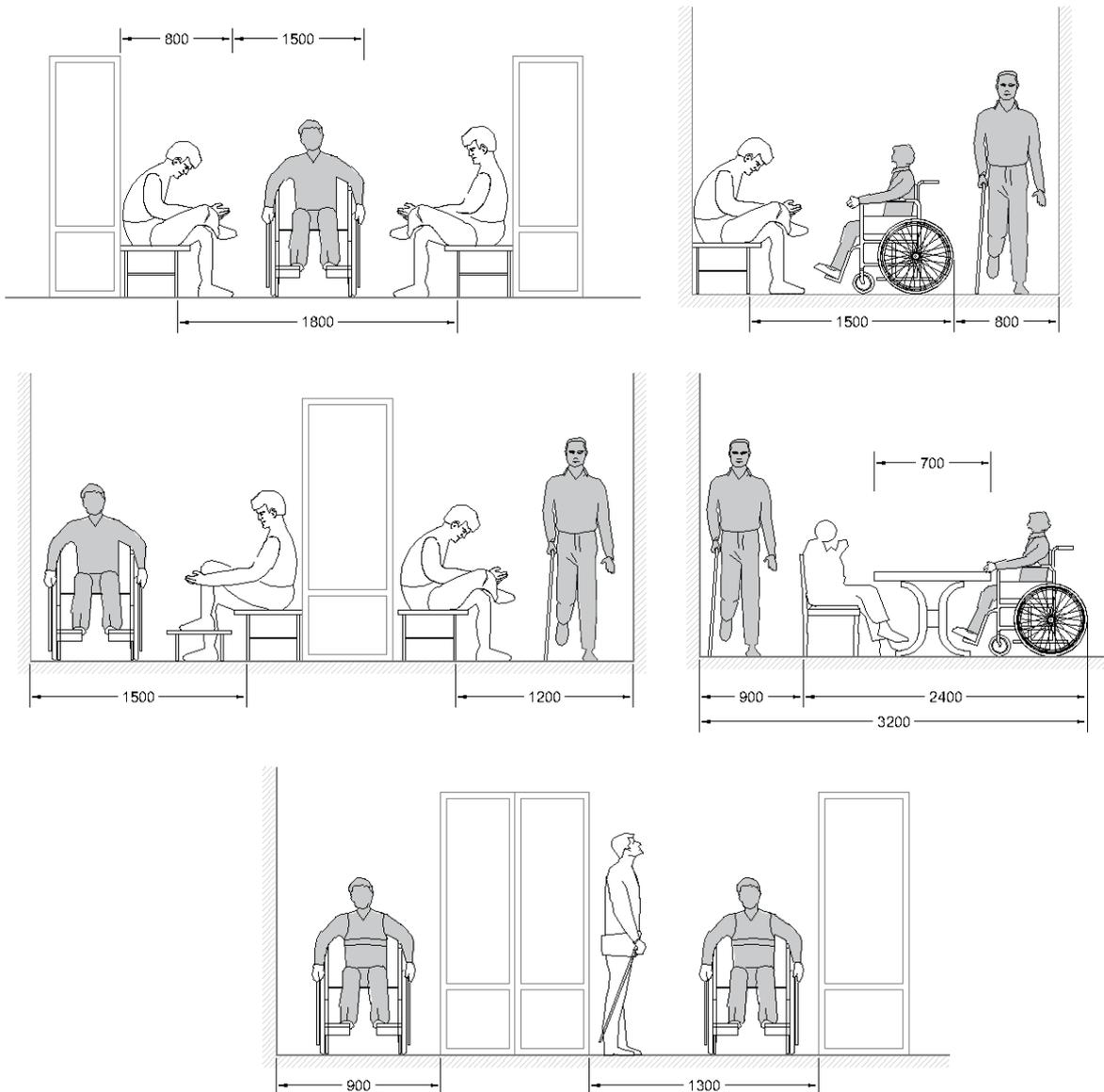

Ա - տեսք կողքից Բ - տեսք վերևից
 1 - հաշմանդամություն ունեցող անձանց հանդիսալի ն շարքում տեղակայելու դեպքում
 2 - հաշմանդամություն ունեցող անձանց սեղանի շուրջ տեղակայելու դեպքում
 3 - հաշմանդամություն ունեցող անձանց անցումը նստած մարդու կողքով

Ա - տեսք կողքից Բ - տեսք վերևից
 1 - լոգարանի մոտ 2 - մահճակալի մոտ 3 - վազարանի մոտ 4 - պահարանի մոտ

Գծապատկեր 10. Լրացուցիչ հենարաններ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց հիմնական գործառական գոտիների հարաչափերը

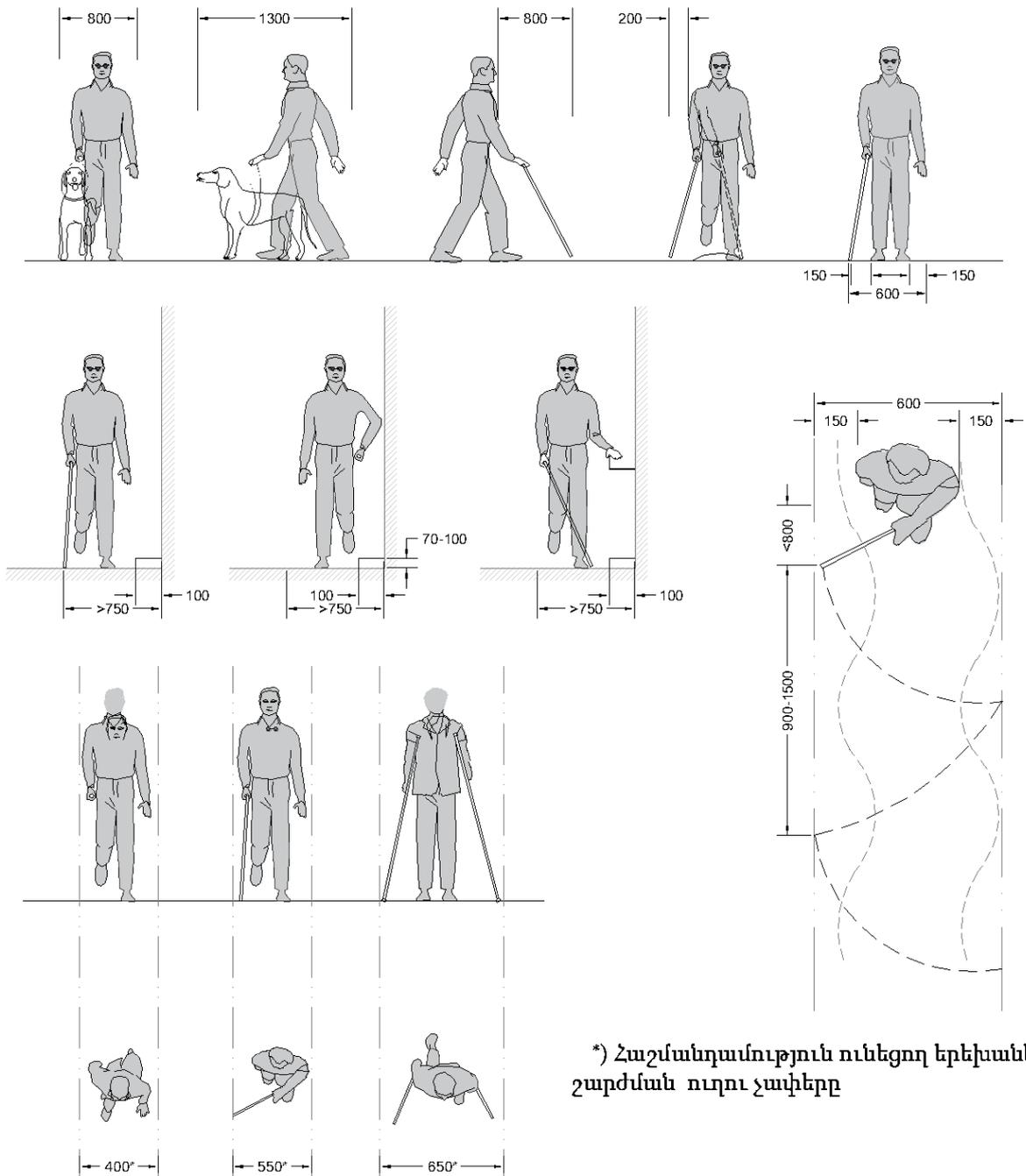

Գծապատկեր 11. Գործառական գոտիների հարաչափերը

V.3 Չափերը և Էրգոնոմետրիկ հարաչափերը տեսողական խնդիրներ ունեցող անձանց համար

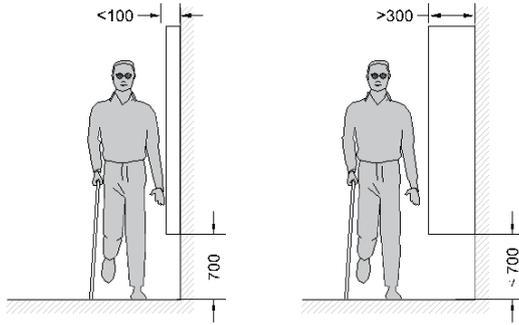
21. Տեսողական խնդիրներ ունեցող անձիք կարող են տեղաշարժվել ուղեցույց շան կամ ձեռնափայտի օգնությամբ: Առաջին դեպքում մարդը զբաղեցնում է 0,8x1,3 մ, երկրորդ դեպքում ձեռնափայտը դուրս է գալիս քայլող մարդու մարմնի եզրաչափից 0,2մ կողքերից և 0,8մ առջևից ըստ 12-րդ գծապատկերի:

22.Տեսողական խնդիրներ ունեցող անձիք շենքերում պատերի, կահույքի և սարքավորումների երկարությամբ շարժվելիս կողմնորոշվում են հպման միջոցով, ինչպես նաև բազրիքների և արգելափակիչների օգնությամբ: Նախագծման ընթացքում պետք է ղեկավարվել տեսողական խնդիրներ ունեցող անձանց ելակետային չափերով ըստ 12 և 13-րդ գծապատկերների:

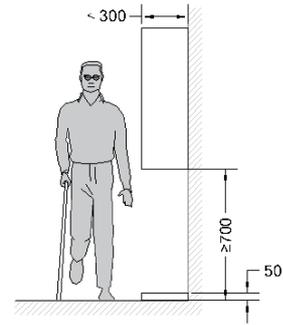

*) Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների շարժման ուղու չափերը

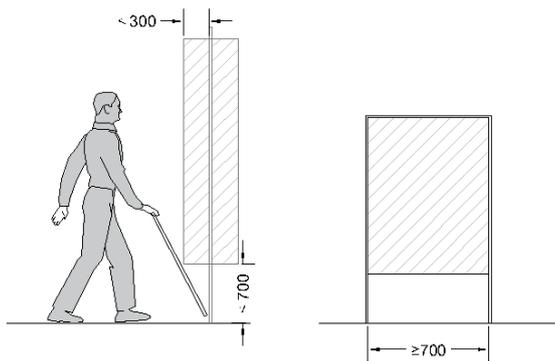
Գծապատկեր 12. Տեսողական խնդիրներ ունեցող անձանց չափերը և Էրգոնոմետրիկ հարաչափերը

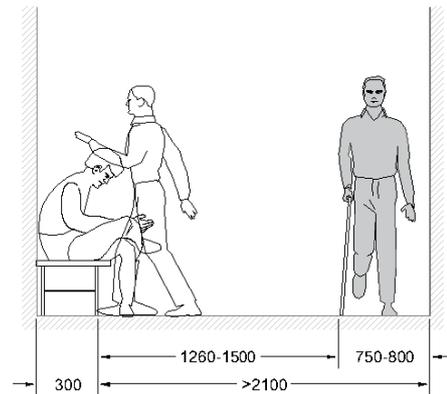
Ա, Բ - պատին գուգահեռ ուղղաձիգ արգելքների թույլատրելի հարաչափերը

Գ - տարբերակող ելուստի հարաչափերը

Դ - հենարանին ամրացված առարկայի թույլատրելի հարաչափերը

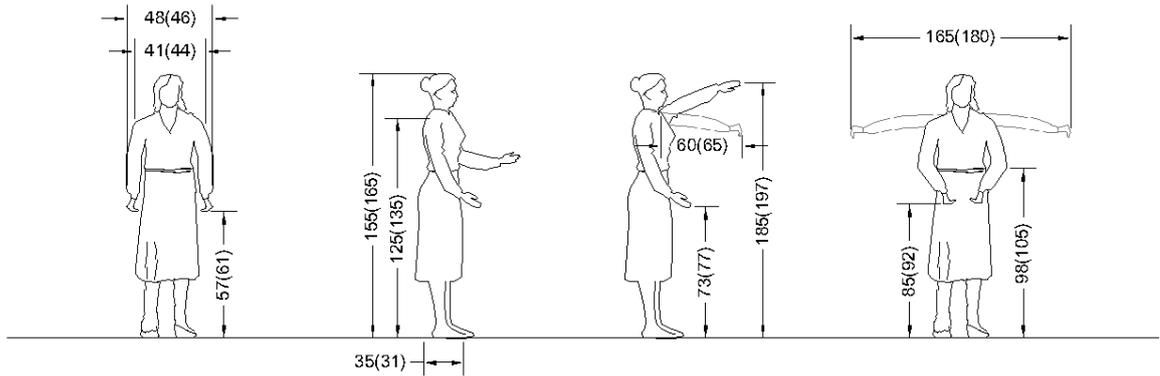

Ե - գործառական գոտու հարաչափերը

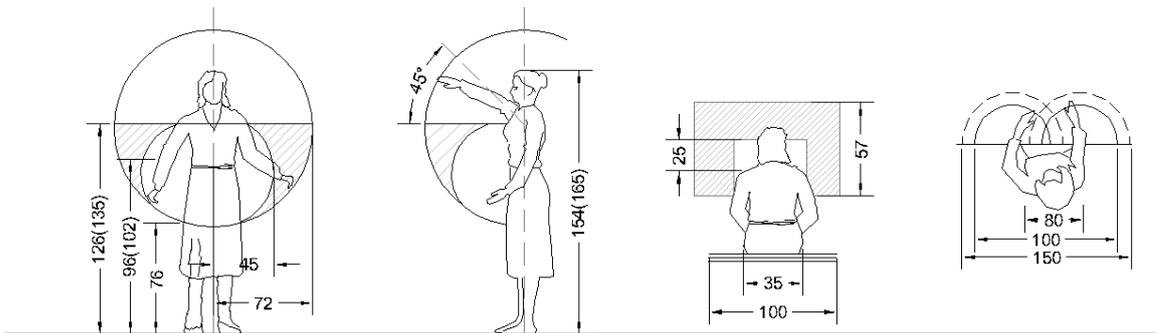
Գծապատկեր 13. Տեսողական խնդիրներ ունեցող անձանց չափերը և Էրգոնոմետրիկ հարաչափերը

V.4 Էրգոնոմետրիկ հարաչափերը ծերերի համար

23. Տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող բնակչության համար շենքերի և շինությունների նախագծման ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել ծեր մարդկանց անտրոպոմետրիկ և Էրգոնոմետրիկ հարաչափերը և իրականացնել ըստ 14-րդ գծապատկերի:

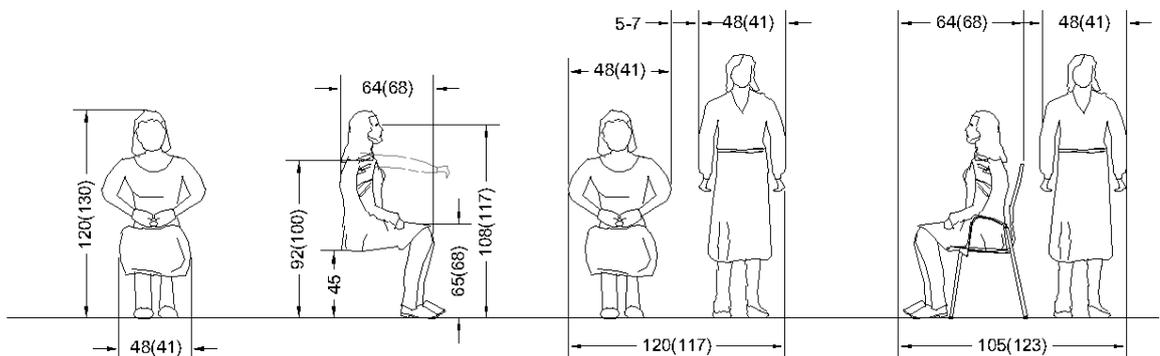

1 - մարդու ընդհանուր չափերը «կանգնած» վիճակում

2 - հասանելիության գոտին

3 - օպտիմալ տեսանելիության գոտի

4 - Ընդհանուր չափերը «նստած» վիճակում

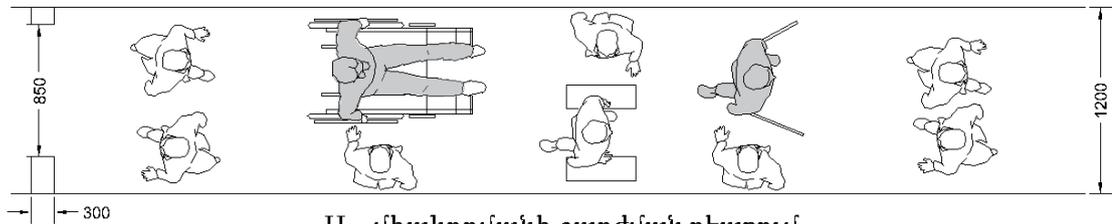
Գծապատկեր 14. Էրգոնոմետրիկ հարաչափերը ծերերի համար

V.5 Հենաշարժային ապարատի խանգարում ունեցող անձանց շարժման Էրգոնոմետրիկ հարաչափերը

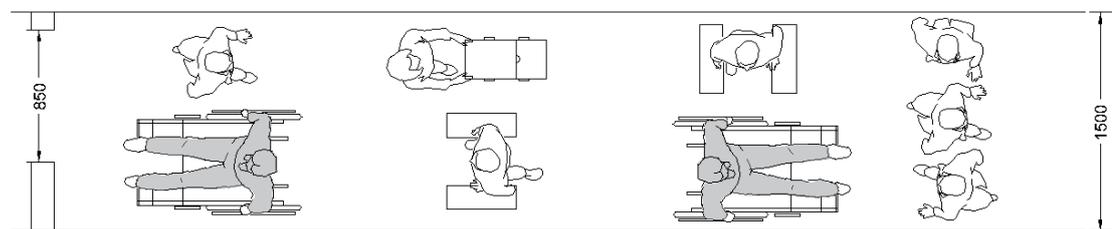
24.Նախագծման ընթացքում թիկնաթոռ-սայլակների մեկ ուղղությամբ շարժման դեպքում անցումի գոտու լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս 1,2 մետրից, հանդիպակաց շարժման դեպքում ոչ պակաս 1,8 մետրից՝ հաշվի առնելով թիկնաթոռ-սայլակների չափը՝ գործող նորմատիվ փաստաթղթերի համաձայն: Սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձի և բեռով մարդու կամ մանկական սայլակի մեկ ուղղությամբ շարժման դեպքում անցումի գոտու լայնությունն անհրաժեշտ է ընդունել 1,5 մետր ըստ 15-րդ գծապատկերի:

Անցումի տեղական նեղացման դեպքում դրա լայնությունը կարող է պակասեցվել մինչև 0,85 մետր:

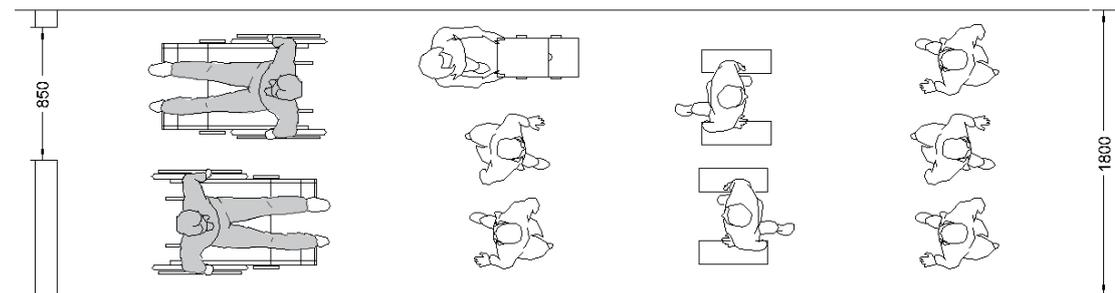
25. Օժանդակող տարրեր միջոցներով (ձեռնափայտեր, հենակներ, քայլահենակներ և այլ) շարժման դեպքում մարդու անցման գոտու լայնությունը տատանվում է 0,7-0,95 մ կախված հենակի տեսակից: Օրինակները տրված են 1-ին հավելվածի 1-ին սկարում:

Ա - միակողմանի շարժման դեպքում

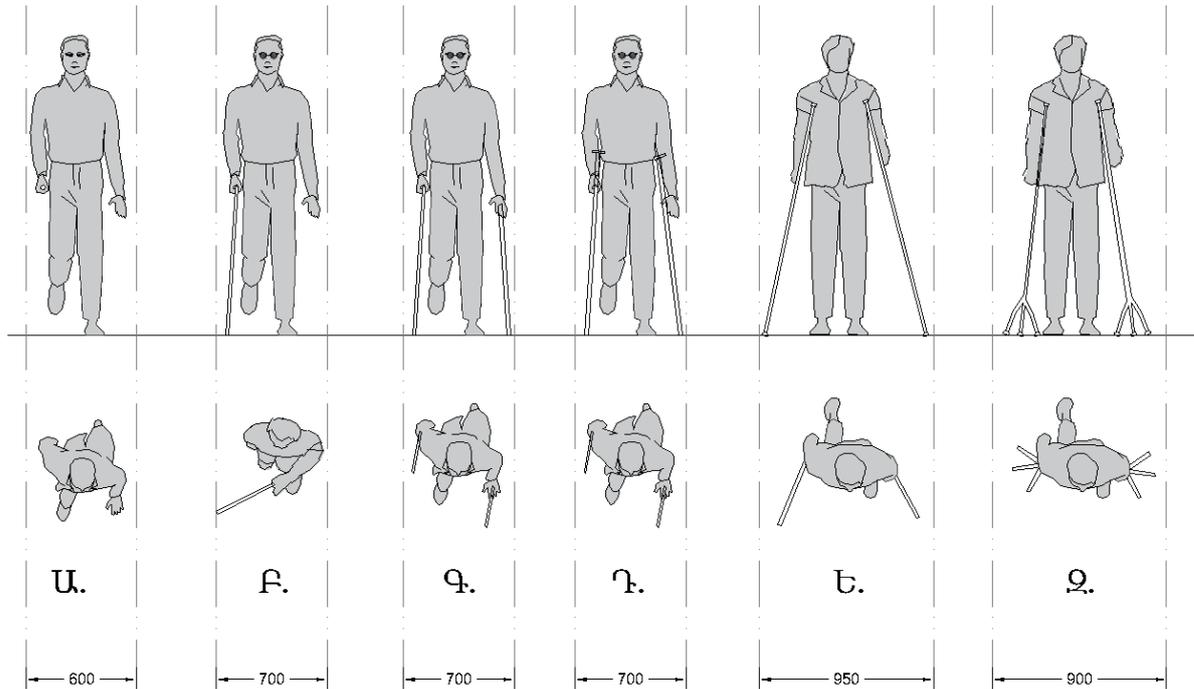

Բ - երկկողմանի (հանդիպակաց) շարժման դեպքում

Գ - թիկնաթոռ - սայլակների երկկողմանի շարժման դեպքում

Գծապատկեր 15. Հենաշարժային ապարատի խանգարում ունեցող անձանց շարժման էրգոնոմետրիկ հարաչափերը

Ա - առանց լրացուցիչ հենարանի Բ - մեկ ձեռնափայտով Գ - երկու ձեռնափայտով
 Դ - երկու «արմունկային» հենակով Ե - երկու հենակով Զ - հենման հարմարանքով

Գծապատկեր 16. Հենաշարժային ապարատի խանգարում ունեցող անձանց շարժման գոտիների հարաչափերը

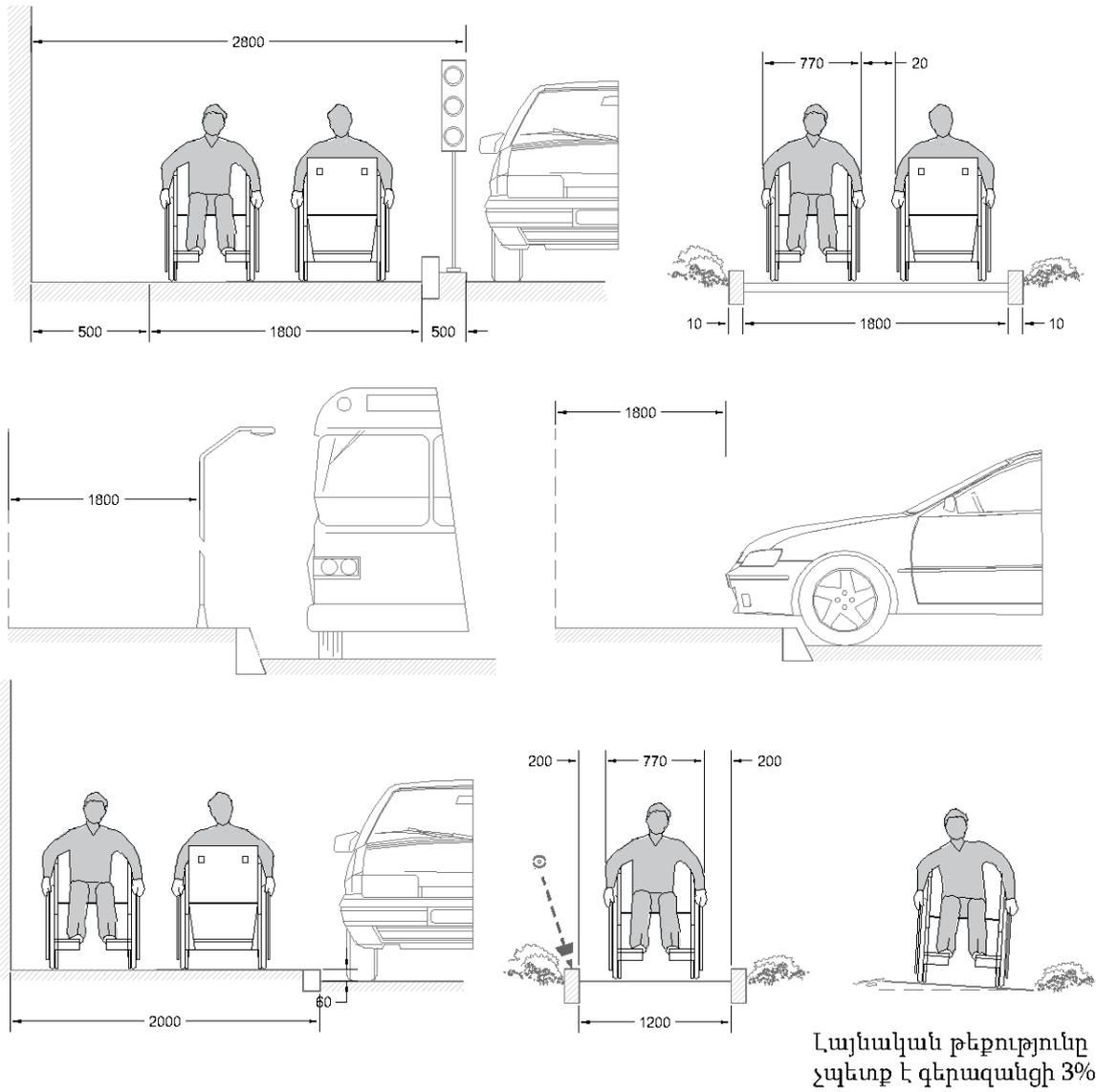
VI. ԲԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ԴԱՅԱՆՋՆԵՐԸ ԿԵՆՍԱԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱԿԱՅՐՈՒՄ

26. Բնակավայրերի հատակագծման և կառուցապատման նախագծերի մշակման ժամանակ պետք է իրականացնել քաղաքային միջավայրում հաշմանդամություն ունեցող անձանց և բնակչության տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող խմբերի լիարժեք կենսագործունեության համար մատչելի պայմաններ՝ ապահովելով ՀՀՇՆ 30-01 շինարարական նորմերի XI բաժնի պահանջները:

VI.1 Հետիոտն ուղիներ

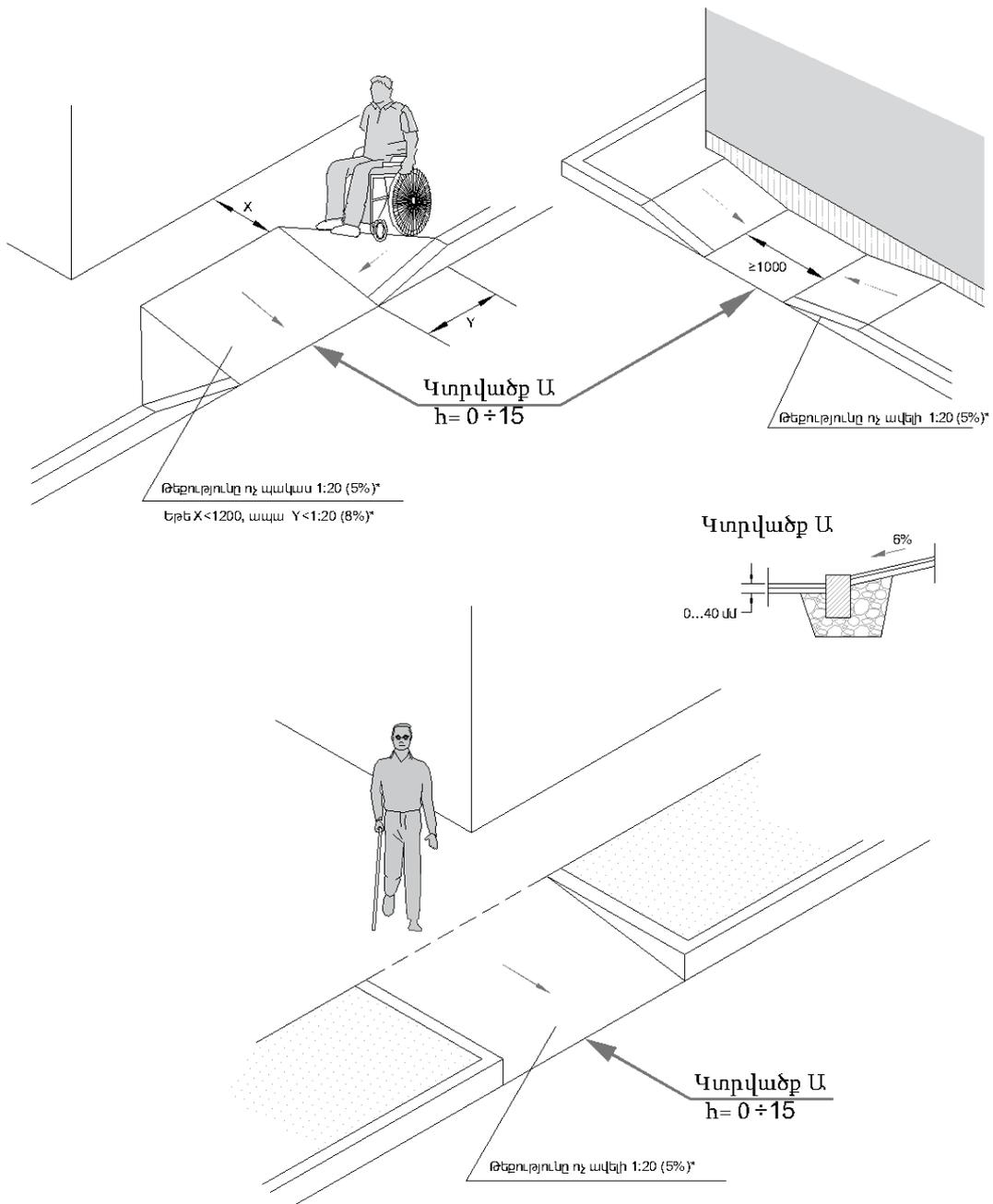
27. Քաղաքաշինական միջավայրում հետիոտն ուղիների և անցումների նախագծերն անհրաժեշտ է մշակել համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի պահանջների:

28. Քաղաքաշինական միջավայրում հետիոտն ուղիների և անցումների հարաչափերը տրված են 17-ից մինչև 21-րդ գծապատկերներում, ինչպես նաև դրանց կազմակերպման օրինակները տրված են 1-ին հավելվածի 2-րդ և 3-րդ նկարներում:

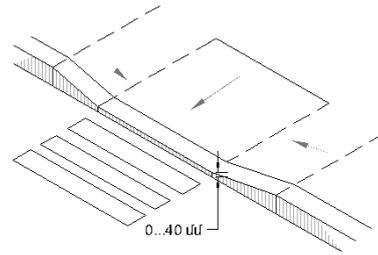
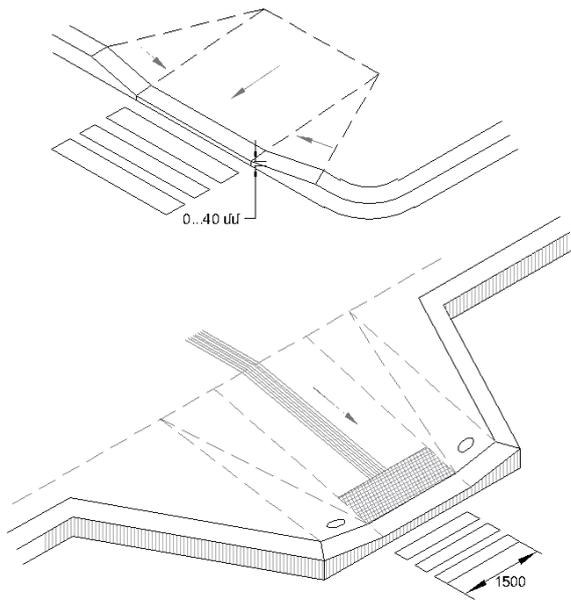
Լայնական թեքությունը չպետք է գերազանցի 3%

Գծապատկեր 17. Մայրթերի և ճանապարհների չափերը

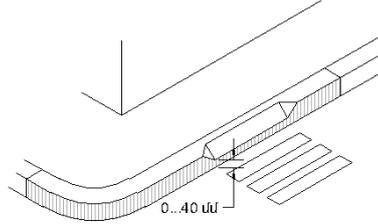

*. Թույլատրվում է թեքությունը ավելացնել մինչև 1:10 (10%) նեղվածության պայմաններում

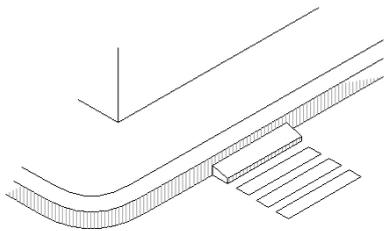
Գծապատկեր 18. Անցում մայրից դեպի փողոցի երթևեկի մաս

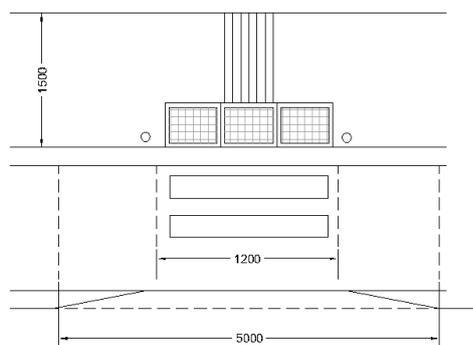
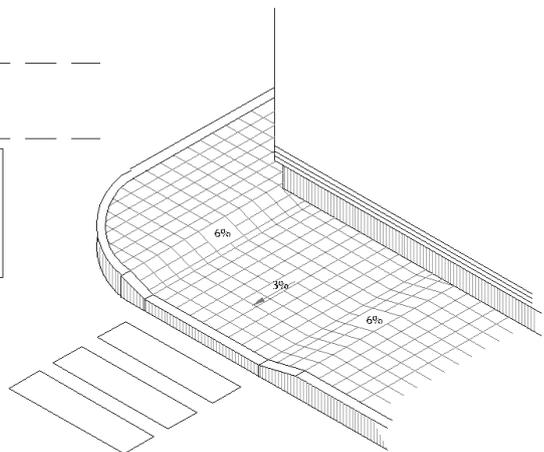
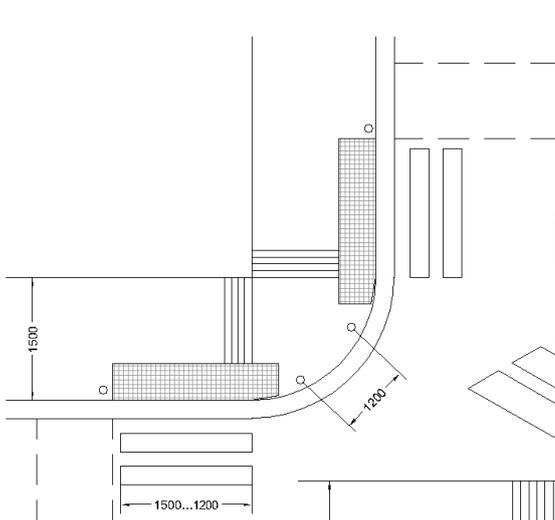
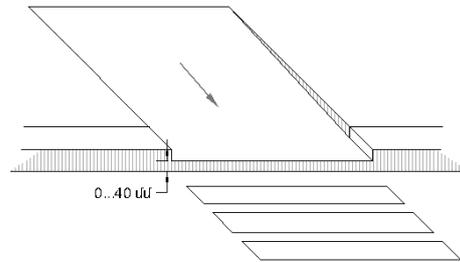
ԱՆԹՈՒՅՆԱՏՐԵԼԻ Է

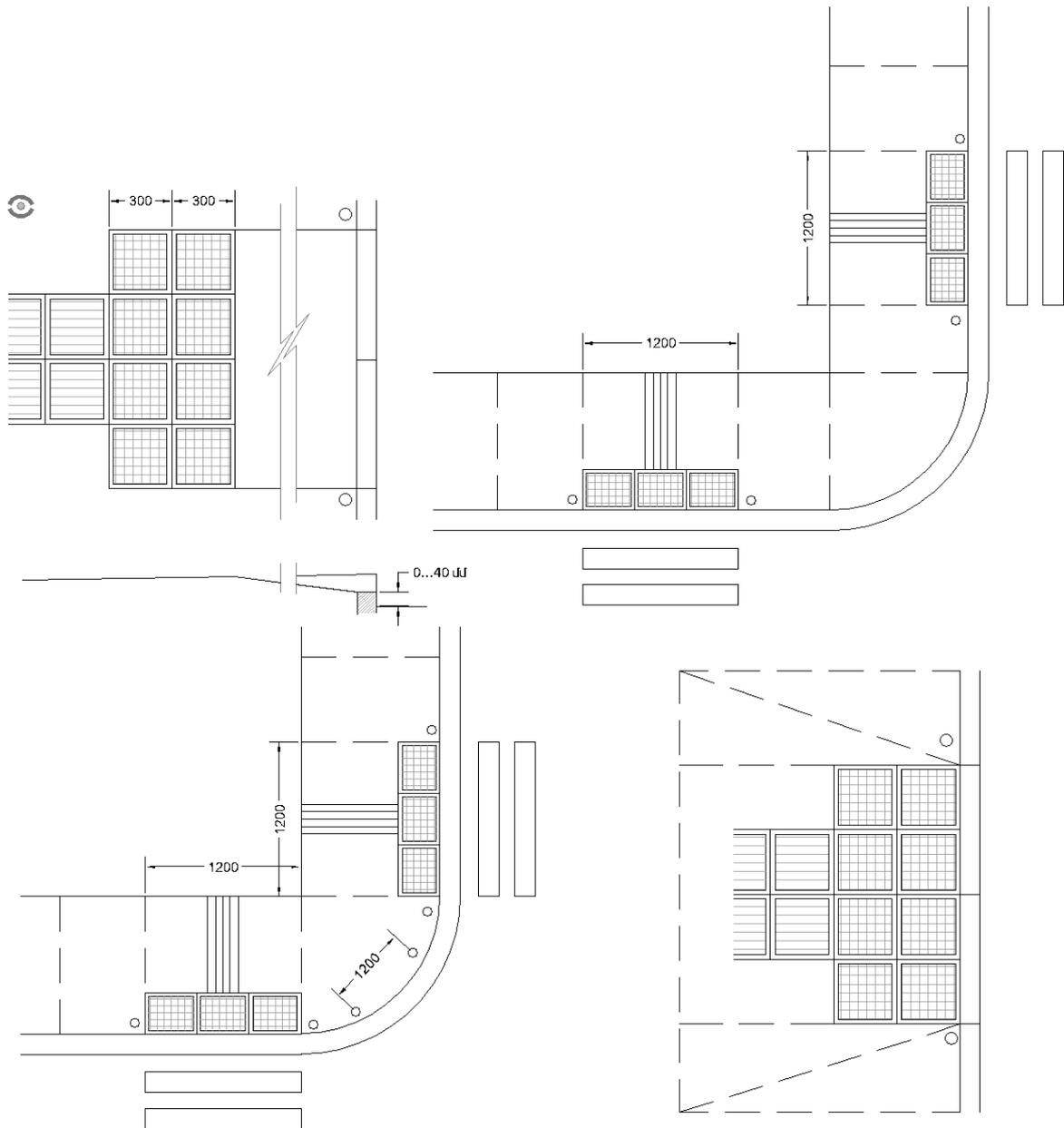

ԱՆԹՈՒՅՆԱՏՐԵԼԻ Է

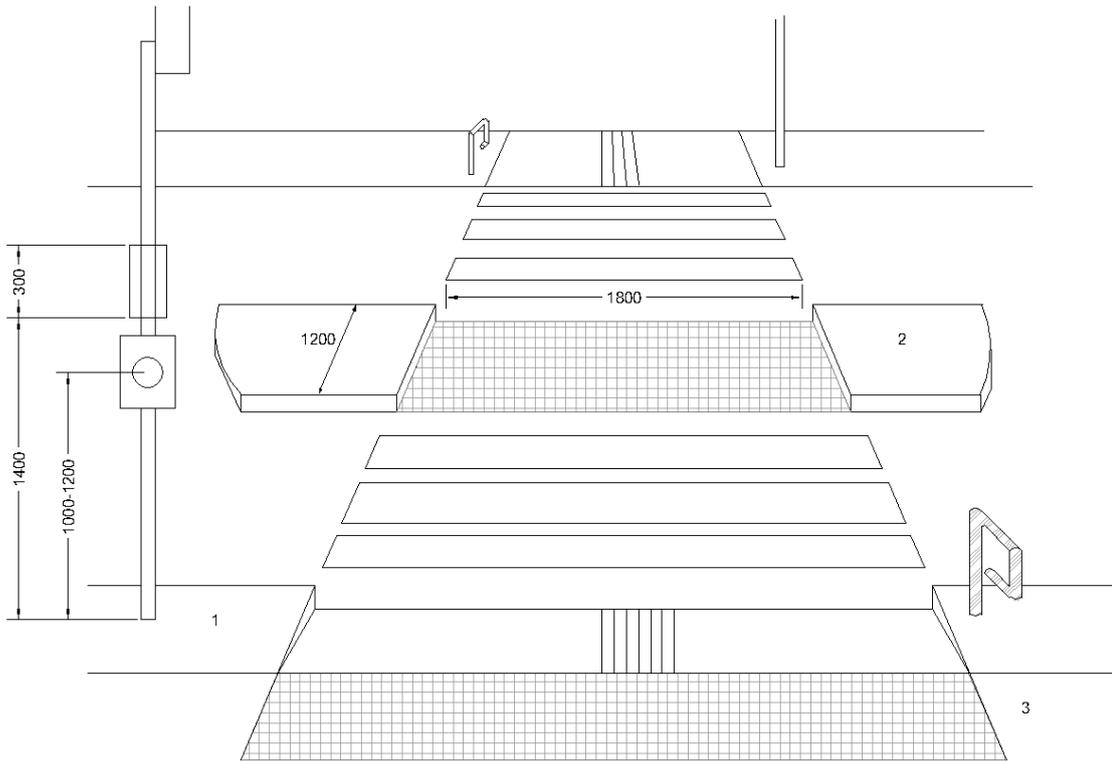

ԱՆԹՈՒՅՆԱՏՐԵԼԻ Է

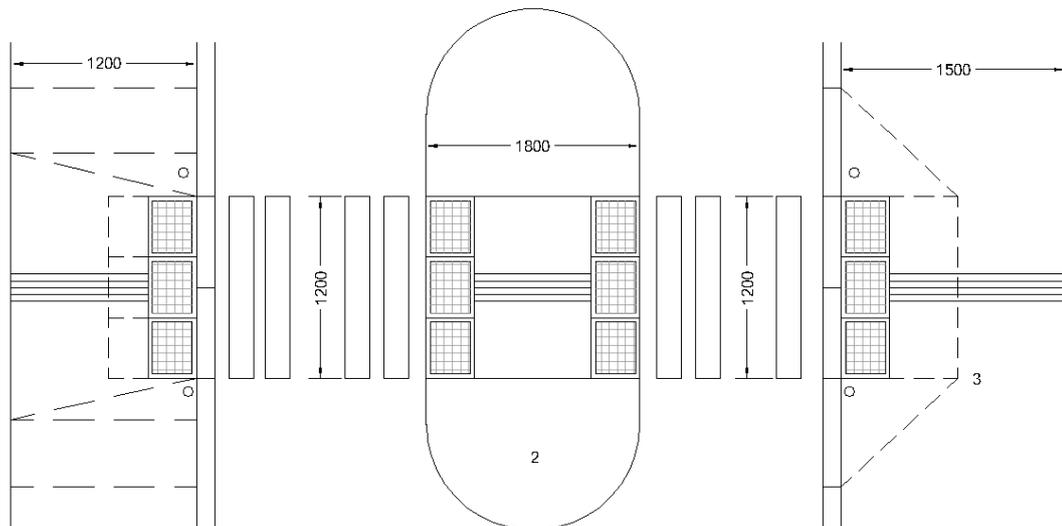

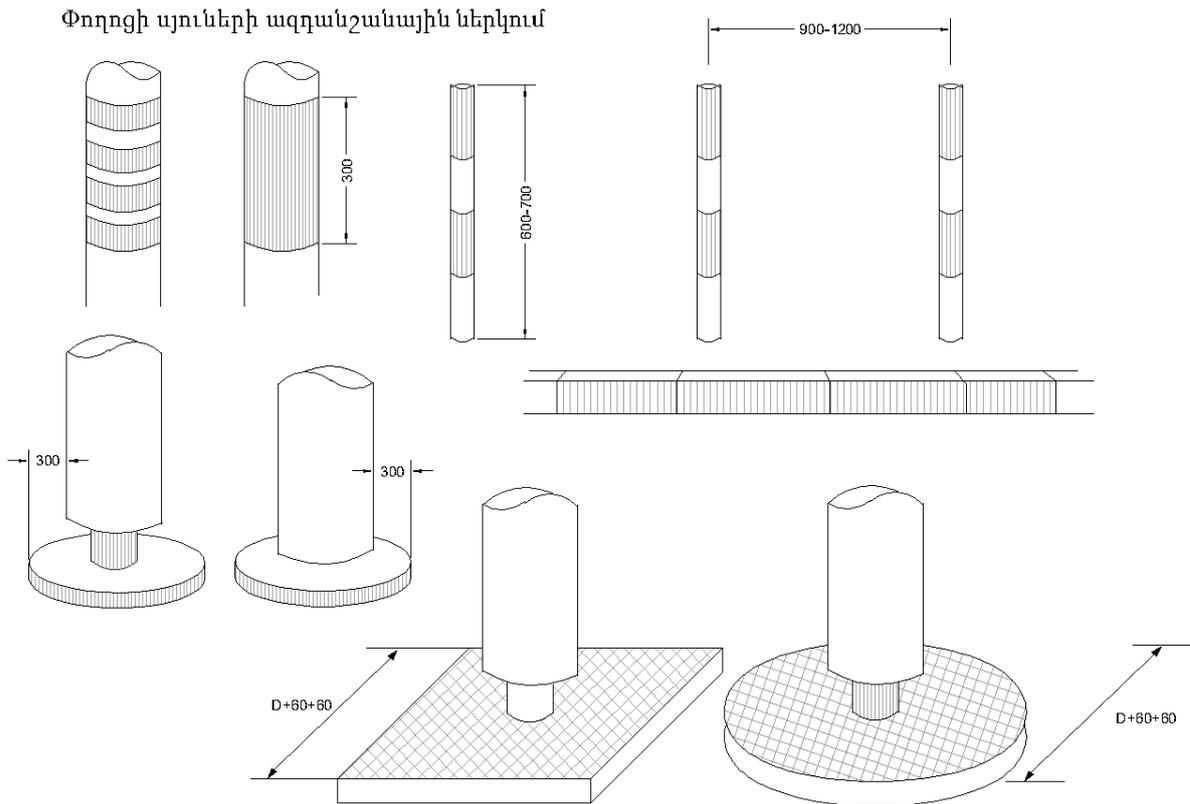
Գծապատկեր 19. Հետիոտն անցումների սարքավորումները

1 - լուսացույց ձայնային փարոսով 2 - անվտանգության կղզյակ
3 - ռեխեֆային ծածկույթով մայթի հատված

Գծապատկեր 20. Կարգավորվող անցումների սարքավորումը հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

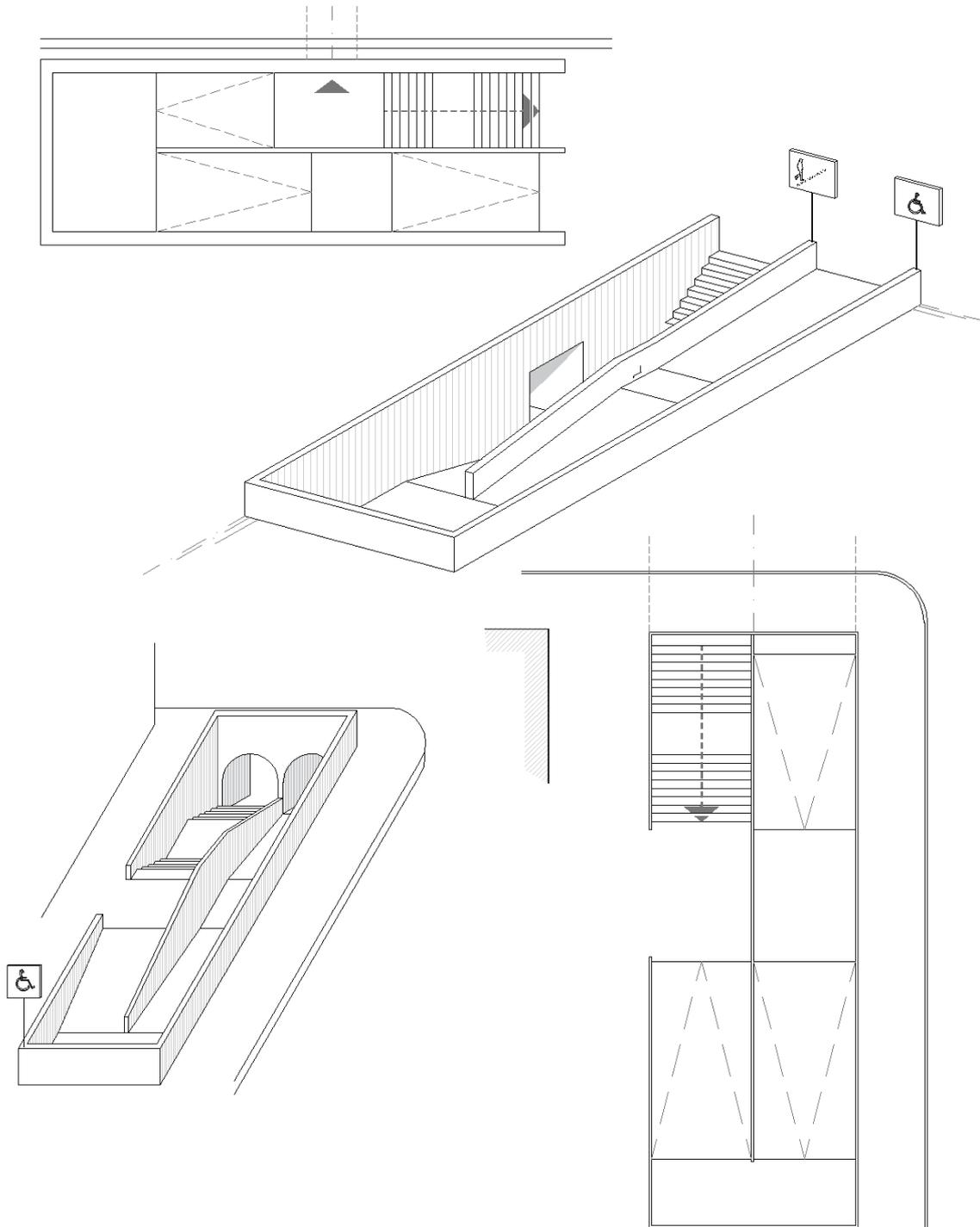
Գծապատկեր 21. Հետիոտն անցումների սարքավորումը ազդանշանային միջոցներով

VI.2 Ստորգետնյա և վերգետնյա հետիոտն անցումներ

29. Տեղամասերում ստորգետնյա և վերգետնյա անցումների առկայության դեպքում, դրանք անհրաժեշտ է կրկնօրինակել / дублировать / և սարքավորել թեքահարթակներով կամ վերամբարձ սարքվածքներով համաձայն 22-րդ գծապատկերի, եթե տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող անձանց համար հնարավոր չէ կազմակերպել գետներես անցումներ: Օրինակները տրված են 1-ին հավելվածի 4,5 և 6-րդ նկարներում:

30. Սանդուղքների և թեքահարթակների հարաչափերը պետք է իրականացնել ՀՀԾՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի պահանջներին համապատասխան:

31. Անցումների մոտ հարկավոր է տեղադրել հստակ տարբերակվող տեղեկատվական նշաններ:

Գծապատկեր 22. Ստորգետնյա անցումների թեքահարթակներ

VI.3 Ավտոկայանատեղեր անձնական տրանսպորտի

32. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց անձնական ավտոտրանսպորտի համար հատկացված տեղերի քանակը և հեռավորությունը հասարակական ու բնակելի շենքերի մուտքերից հարկավոր է իրականացնել համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01 պահանջների:

33.Տրանսպորտային հաղորդակցուղու երկարությամբ հատուկ ավտոկայանատեղերը թույլատրվում է նախատեսել ճանապարհի 1:50 ոչ ավել թեքության դեպքում:

34. Եզրաքարերին զուգահեռ տեղակայված կայանատեղերի չափերը պետք է ապահովեն մոտեցում ավտոմեքենայի հետին մասին՝ թեքահարթակից կամ ամբարձիչ սարքավորանքից օգտվելու համար ըստ 23 և 24-րդ գծապատկերների: Օրինակները տրված են 1-ին հավելվածի 6-րդ նկարում:

35.Ավտոմեքենաների կայանատեղերի համար նշարկումը անհրաժեշտ է նախատեսել 6,0x3,6մ չափերով, որը հնարավորություն կտա մեքենայի կողքերին և հետևից ստեղծել 1,2մ անվտանգ գոտի ըստ 24-րդ գծապատկերի:

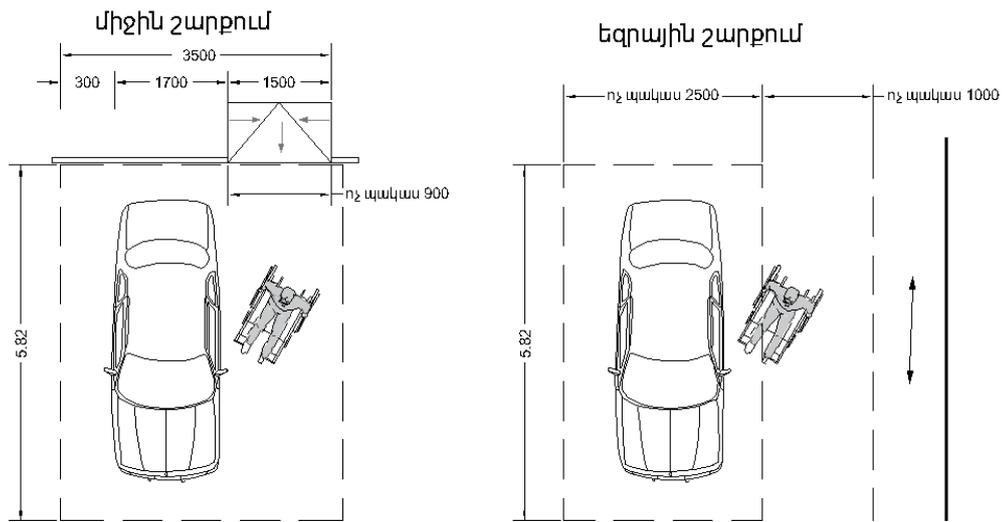
36.Եթե կայանատեղերում նախատեսվում է տեղեր թիկնաթոռ-սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հարմարեցված սրահներով ավտոմեքենաների կանոնավոր կայանման համար, ապա ավտոմեքենայի կողային մոտեցումների լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս 2,5մ:

37. Բազմահարկ ավտոկայանատեղերում թիկնաթոռ-սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար ավտոմեքենաների տեղերը պետք է տեղակայվեն առաջին հարկի մուտքին կամ վերելակին մոտ:

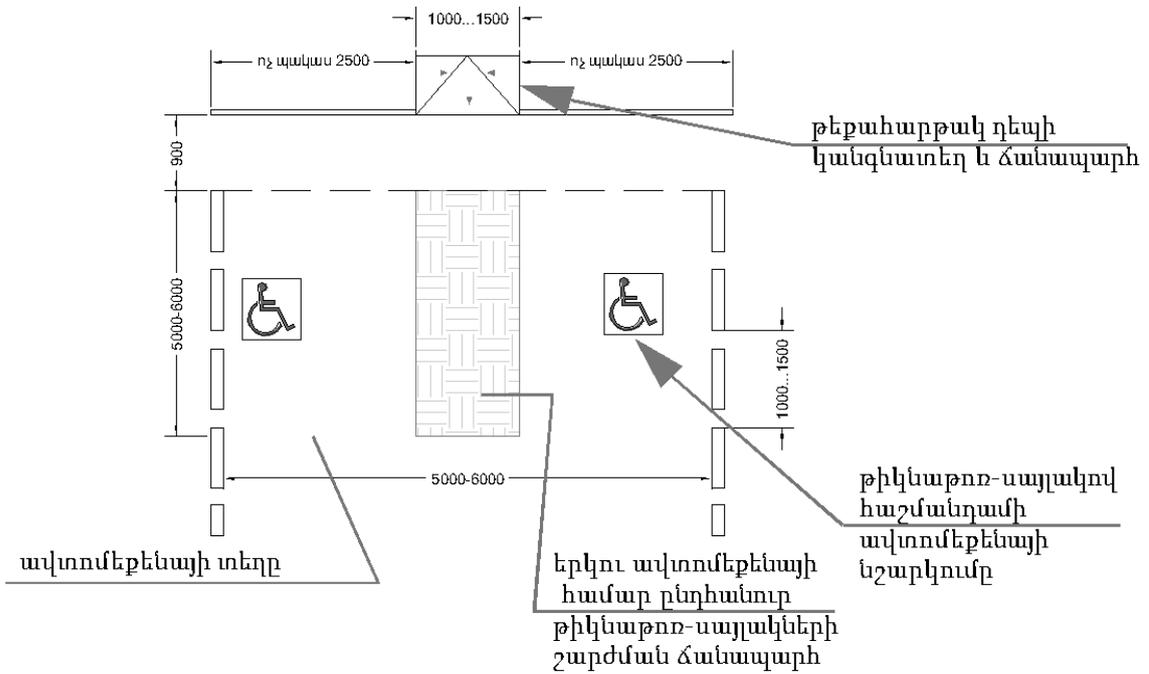
38.Բազմահարկ ավտոկայանատեղերի յուրաքանչյուր հարկում պետք է տեղադրվեն դեպի տոմսերի ավտոմատներ, վերելակներ և այլ օբյեկտներ շարժման ուղիները ցույց տվող տեղեկատվական մոնիտորներ, ցուցանակներ:

39. Ներկառուցված և ստորգետնյա ավտոկայանատեղերը պետք է ունենան անմիջական կապ շենքի գործառական հարկի հետ վերելակի միջոցով հաշվի առնելով ՀՀԾՆ IV-11.03.03 շինարարական նորմերի պահանջները, այդ թվում հարմարեցված ուղեկցողի հետ թիկնաթոռ-սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար: Այդ վերելակները և դրանց մոտեցումները պետք է ընդգծվեն հատուկ նշաններով:

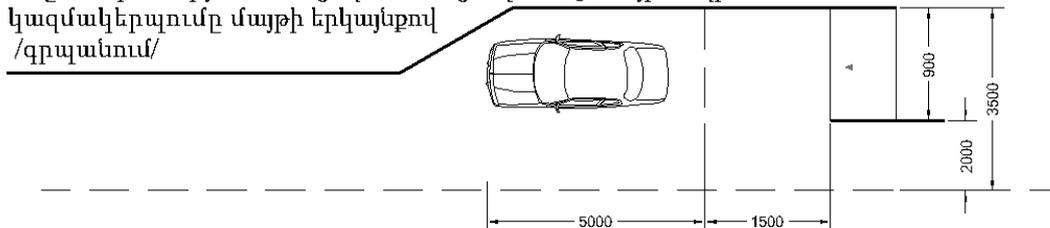
Հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենաների կանգնատեղի գոտու չափերը

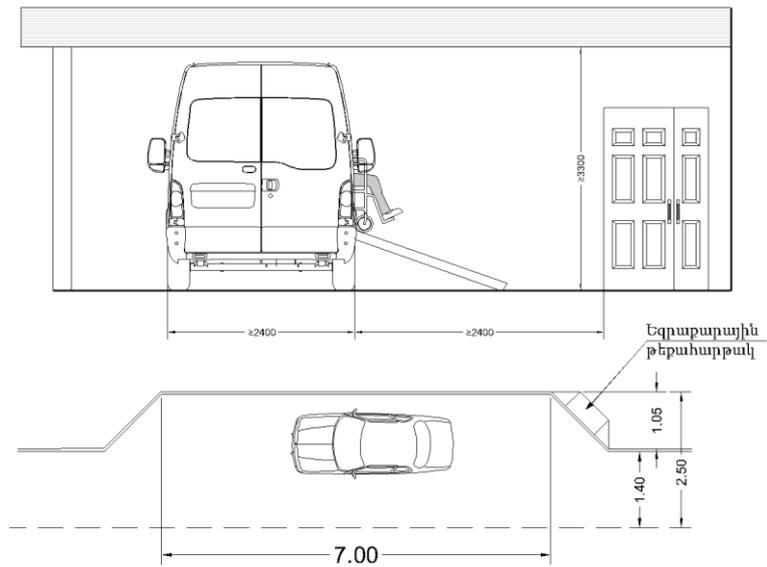
Հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից վարվող ավտոմեքենաների կայանման տեղի նշարկումը

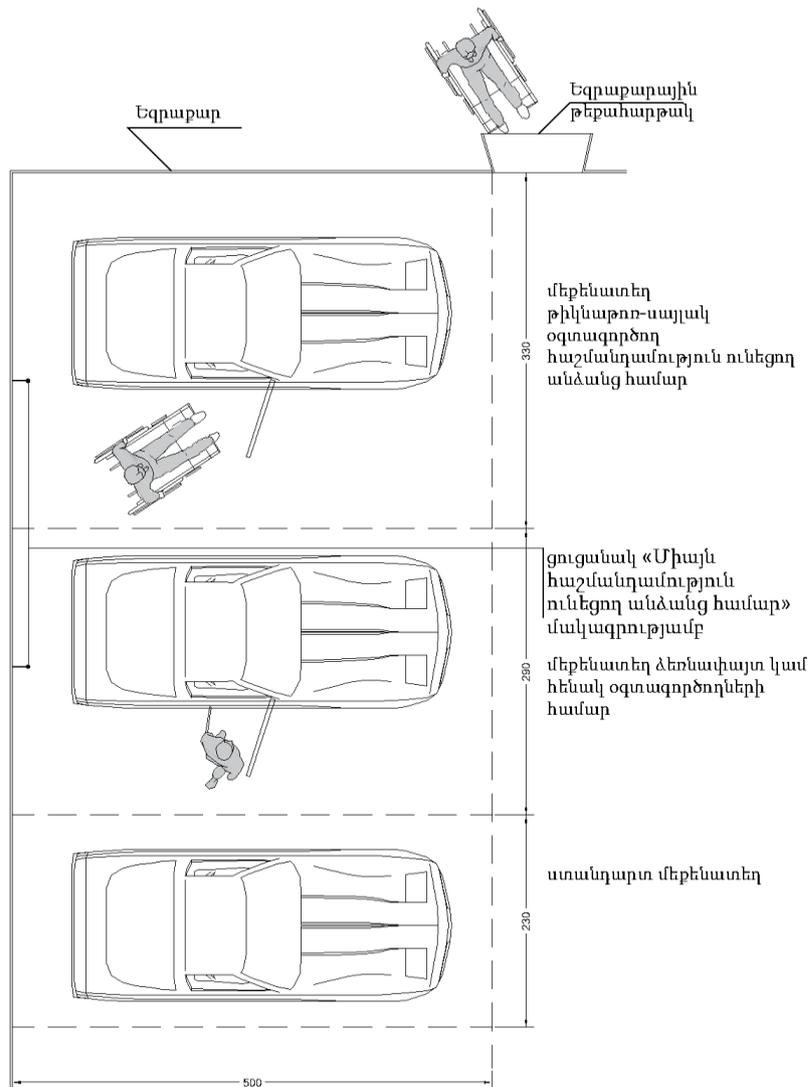
Հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենայի տեղի կազմակերպումը մայթի երկայնքով /գրպանում/

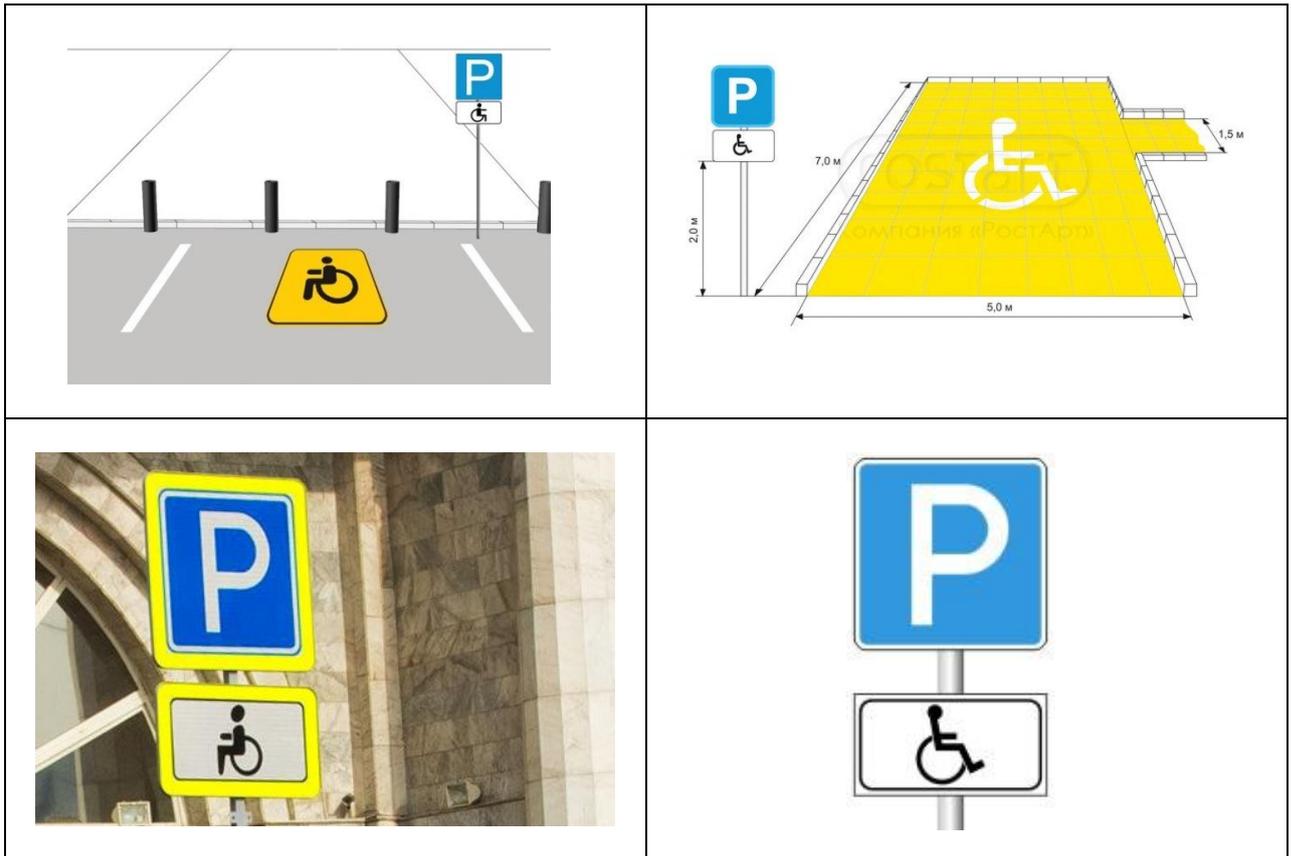
Գծապատկեր 23. Ավտոկայանատեղեր հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենաների համար

Մայթի երկայնքով /գրպանում/ հաշմանդամություն ունեցող անձանց տրանսպորտի համար տեղի կազմակերպում

Գծապատկեր 24. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենաների կայանատեղի գոտու չափերը

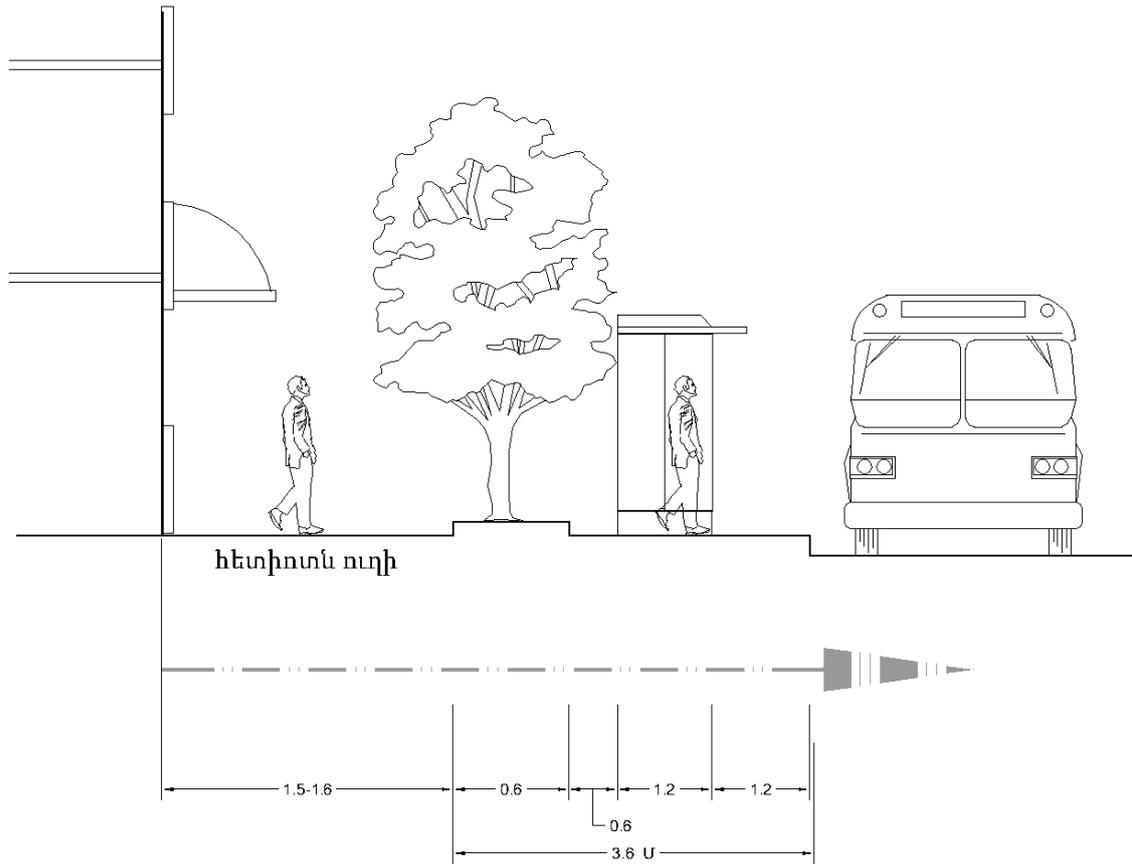
Գծապատկեր 25. Բաց անհատական ավտոկայանատեղ և ցուցանակ հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոտրանսպորտի համար

VI.4 Հասարակական տրանսպորտի կանգառներ

40. Հասարակական տրանսպորտի միջոցների կանգառման հարթակները, դրանց հեռավորությունը, մոտեցումները և սարքավորումը անհրաժեշտ է նախատեսել համաձայն ՅՅՇՆ IV-11.07.01 պահանջների:

41. Հենաշարժային ապարատի խանգարում, տեսողության և լսողության խնդիր ունեցող անձանց արտաքին (միջքաղաքային) տրանսպորտից օգտվելու հնարավորության ապահովման համար բոլոր կանգառները պետք է սարքավորվեն հաշմանդամություն ունեցող անձանց տրանսպորտային միջոցներ մուտք գործելու համար համապատասխան հարմարանքներով և անհրաժեշտ տեղեկատվությամբ ըստ 26-րդ գծապատկերի: Օրինակը տրված է 1-ին հավելվածի 7-րդ նկարում:

42. Քաղաքային հասարակական տրանսպորտի բոլոր միջոցների, տաքսիների կանգառները պետք է ապահովեն թիկնաթոռ-սայլակներից օգտվող ուղևորների մուտքի և ելքի հնարավորությունը: Կանգառները պետք է սարքավորվեն տրանսպորտային երթուղիների և հնարավոր արգելքների մասին լավ ընթերցվող, այդ թվում տեսողության խնդիր ունեցող անձանց համար Բրայլի այբուբենով տեղեկատվությամբ:

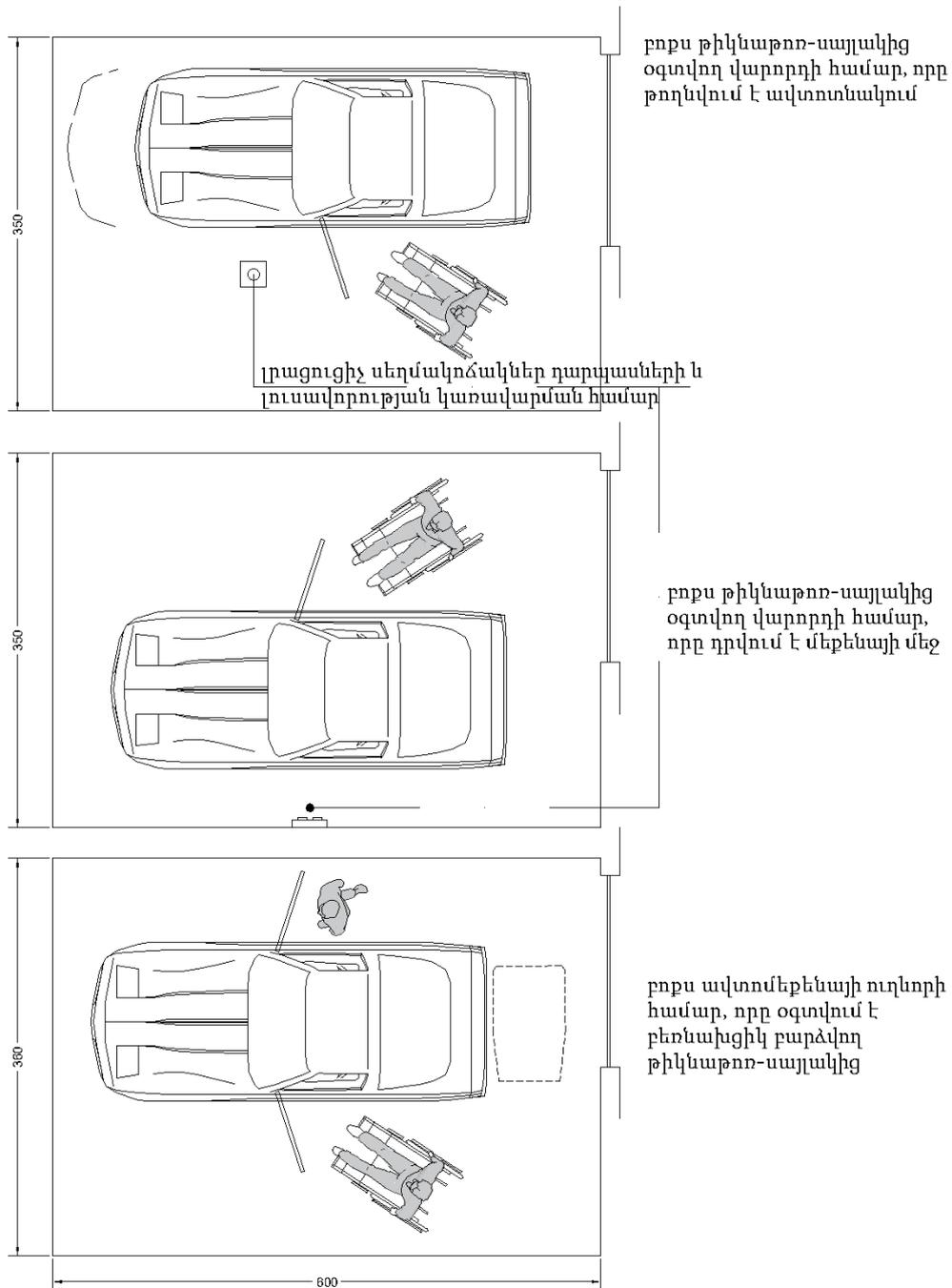
Գծապատկեր 26. Հասարակական տրանսպորտի կանգառ

VI.5 Ավտոկայանատեղեր

43. Նոր քաղաքների և բնակելի շրջանների նախագծման դեպքում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված շենքերում ավտոկայանատեղերը նպատակահարմար է տեղակայել ստորգետնյա հարկերում ըստ ՀՀՇՆ IV-11.03.03 շինարարական նորմերի՝ անցուղիները հիմնականում կազմակերպելով շենքերի եզրային պատերի կողմից: Պետք է ապահովվի հարմար մոտեցում հաշմանդամություն ունեցող անձի բնակարանից:

44. Միկրոշրջանի տարածքում բնակվող բոլոր հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար անհրաժեշտ է նախատեսել ավտոկայանատեղեր ունենալու հնարավորություն: Այդ ավտոկայանատեղերը կարող են լինել բոքսային տեսակի և գտնվեն բնակելի շենքի մուտքից ոչ ավել 50-100մ շառավղով հետիոտն մոտեցման հեռավորության վրա:

45. Ավտոկայանատեղերի հանձնարարելի չափերն են 6,0-6,5x3,5-3,9մ ըստ 23-րդ գծապատկերի:

Գծապատկեր 26. Բոքսեր հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենաների համար

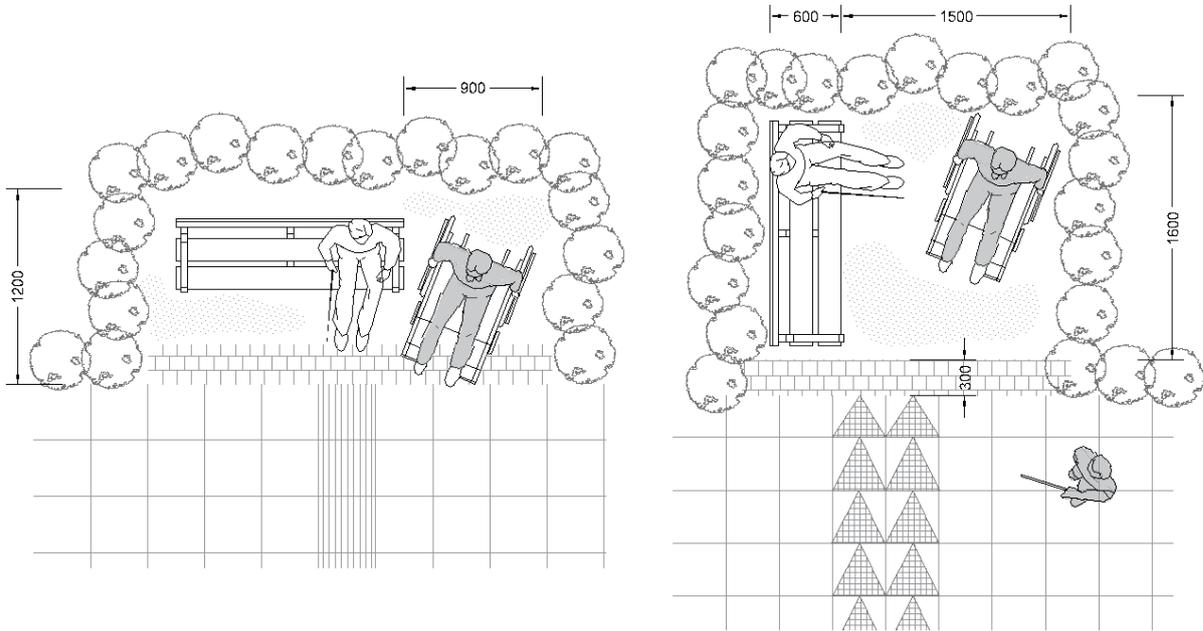
VI. 6 Քաղաքային միջավայրի տարրեր. Հարթակներ հանգստի համար

46. Առևտրա-հասարակական կենտրոններում, առևտրական (հետիոտն) փողոցներում, հասարակական տրանսպորտի կանգառների մոտ, հոտիոտն ուղիներում և զբոսայգիների զբոսանքի երթուղիներում, ինչպես նաև բնակելի զանգվածների հանգստի գոտիներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար պետք է նախատեսել հանգստի համար համապատասխան հարթակներ ըստ 27-րդ գծապատկերի:

47. Հարթակը պետք է տեղաբաշխել հավասարաչափ, իրարից 100-200մ հեռավորության վրա: Դրանք չպետք է խանգարեն հետիոտն շարժմանը:

48. Հանգստի հարթակի կազմում պետք է նախատեսել նստարան և թիկնաթոռ-սայլակի տեղ: Նստարանը պետք է լինի թիկնակով: Հանգստի տեղի մի մասը հանձնարարվում է նախատեսել ծածկով, որպեսզի հնարավոր լինի օգտվել նաև վատ եղանակին:

49. Նստարանի բոլոր ելուստները հարկավոր է ներկել շրջակա միջավայրից ցայտունությամբ առանձնացող գույներով: Հանձնարարվում է վառ-դեղին գույնը:

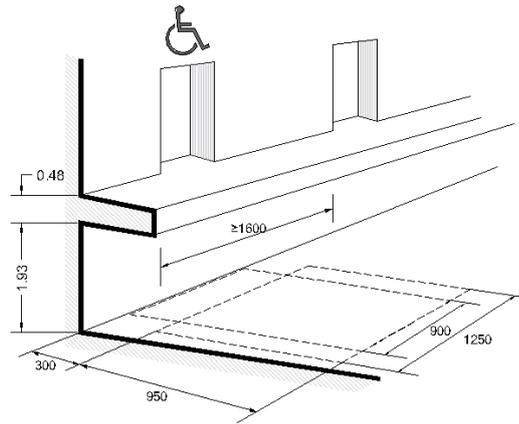

Գծապատկեր 27. Հանգստի հարթակներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

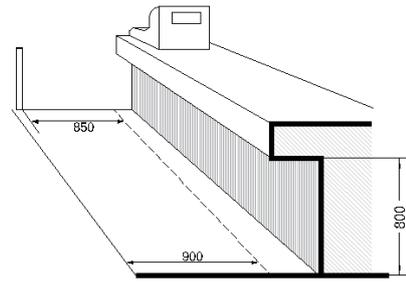
VI.7 Ուղեկցող ծառայություններ, տեղեկատվություն

50. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց պետք է ապահովել հասարակական սպասարկման ուղեկցող ծառայությունների հնարավորություններով, այդ թվում առանց անձնական ավտոտրանսպորտից դուրս գալու: Դրա համար հասարակական կենտրոններում հատուկ առանձնացված հարթակներում, հագեցած հեռվից հստակ դիտարկվող ցուցանակներով, հարկավոր է տեղադրել տարբեր ավտոմատ սարքեր՝ միջանկյալ մանր առևտրի համար, ըմպելիքի, դրամի փոխանակման, տեղեկատվության տրամադրման, ուղեկցող սննդի և այլնի համար:

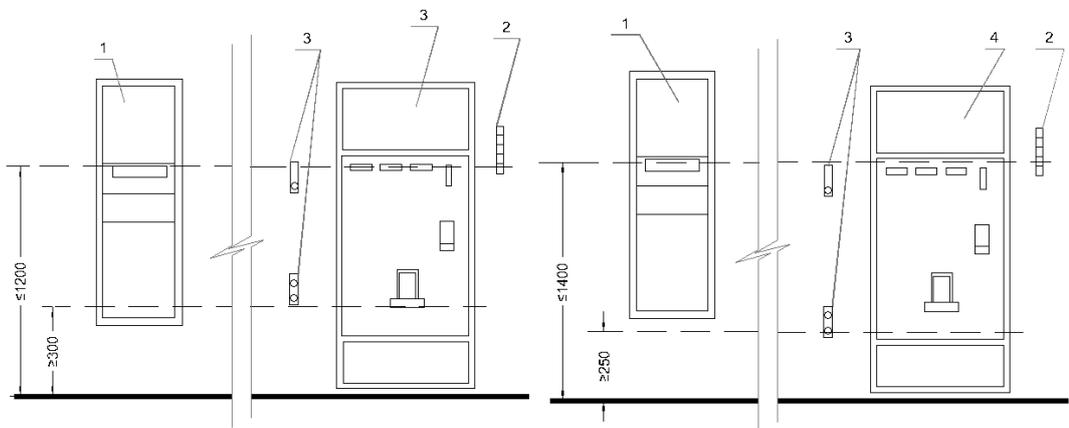
51. Տեղեկատվական կրպակների, առևտրական ավտոմատների, հեռախոս-ավտոմատների և սպասարկման այլ տեսակների աշխատանքային մակերևույթները հարկավոր է նախատեսել հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի 0,8-ից մինչև 1,1մ բարձրության վրա ըստ 28 և 29-րդ գծապատկերների:

Տումարկղ

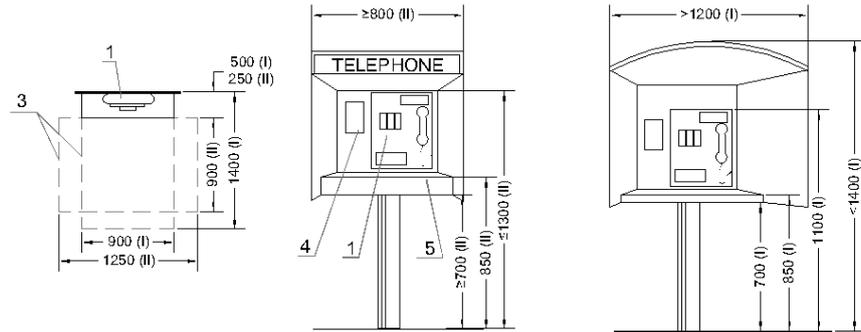
Դրամարկղ հինքնասպասարկման ձեռնարկությունում

Ինքնասպասարկում ճակատային (Ս) և կողային (Բ) մոտեցումներով

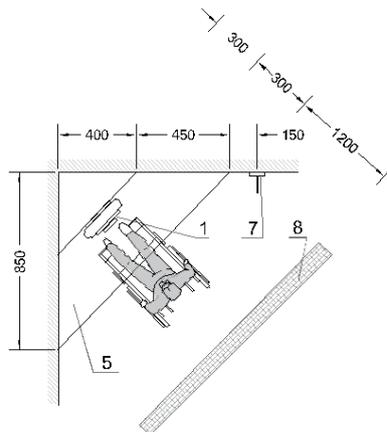
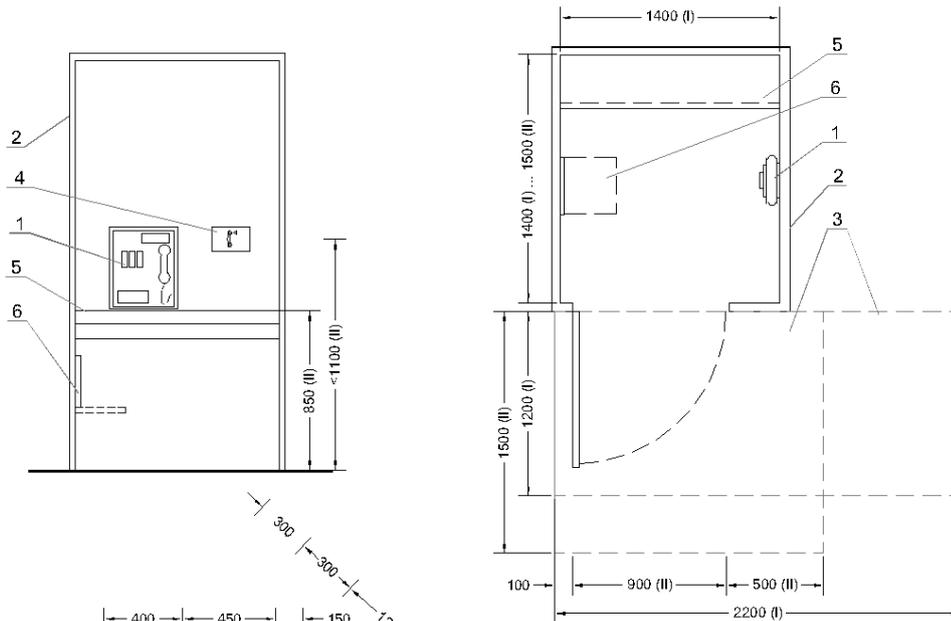
- 1 - անձեռոցիկներ 2 - բաժակներ 3 - կառավարման կոճակներ
4 - բուտերբրոտների, ըմպելիքի, սպրանքների ավտոմատներ

Գծապատկեր 28. Դրամարկղներ, առևտրական ավտոմատներ

Բաց հեռախոս-ավտոմատ

(I)- կողային մոտեցում ապարատին (II)- ճակատային մոտեցում ապարատին

- 1 - հեռախոսի ապարատ
- 2 - հեռախոսի խցիկ
- 3 - թիկնաթոռ-սայլակի մոտեցման գոտի
- 4 - հատուկ կանչերի հեռախոսների ցուցակ և այլ տեղեկատվություն
- 5 - հեռախոսային տեղեկատուի տեղադրման դարակ
- 6 - ծալովի նստատեղ
- 7 - հենակի կամ ձեռնափայտի համար կախիչ
- 8 - ռեկեֆային շերտ

Հեռախոս-ավտոմատի անկյունային տեղակայում

Հեռախոսային խցիք

Գծապատկեր 29. Հեռախոս-ավտոմատների /տաքսոֆոնի/ տեղադրումը Սայլակ օգտագործող անձանց օգտագործման համար

52.Հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից օգտագործվող տեղեկատվական միջոցներին վերաբերում են.

- 1) ռեկեֆային, ֆակտուրային հողամասերում, մայթերում և հետիոտն անցումներում ուղիների տակտիլային մակերևույթների այլ տեսակները,
- 2) արգելապատումը վտանգավոր հատվածներում,
- 3) հողամասերում շարժման ուղիների նշագծումը և ճանապարհային երթևեկության նշանները, ցուցանակները,

4) տեղեկատվական սարքավորանքները՝ ստենդները, վահանակները և ծավալային գովազդային սարքավորանքները,

5) լուսացույցերը և լուսային ցուցանակները, շարժման ազդանշանների ձայնային կրկնակման սարքավորանքները:

53. Հետիոտն ուղիների ծածկույթի գույնը հանձնարարվում է կատարել առանձնացող երթևեկելի մասի ծածկույթի գույնից: Շարժման ուղիների նշագծումը հանձնարարվում է իրականացնել տրանսպորտի համար՝ սպիտակ գույնով, հետիոտնի և թիկնաթոռ-սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար՝ դեղին: Մոտոսայլակներից օգտվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նշագծումը հետիոտն ուղիների վրա կատարվում է սպիտակ գույնով: Առանցքային շերտերի նշագծումը հանձնարարվում է կատարել գծիկավոր գծերով, իսկ եզրաշերտերինը՝ հոծ գծերով:

54. Շարժման ուղիների վրա տակտիլային ցուցանակները հանձնարարվում է տեղակայել.

- 1) շենքերի և շինությունների արտաքին, ուռուցիկ անկյուններում,
- 2) սյուների և արգելափակիչների վրա,
- 3) ապրանքների և ըմպելիքների վաճառքի ավտոմատների լծակների վրա,
- 4) տաքսոֆոնների խցիկների վրա:

55. Հողամասերում տեղեկատվական հանգույցների ձևավորման դեպքում հանձնարարվում է սպասման գոտում տեսողական տեղեկատվությունը կրկնակել տակտիլայինով ըստ 37-րդ գծապատկերի: Օրինակները տրված են 1-ին հավելվածի 8-րդ նկարում:

56. Հողամասերում լանդշաֆտային և ֆիթոդիզայնի կոմպոզիցիաները պետք է կատարեն սպասարկման օբյեկտի ընդհանուր տեղեկատվական համակարգի մեջ մտնող ճարտարապետական շեշտադրական գործառույթներ: Այս դեպքում հանձնարարվում է օգտագործել նշարկման գոտիների կամ նույն նշանակությամբ գործառույթների տեղերի առանձնացման նույնանման կամ միասնական մոտեցումներ:

VI.8 Տակտիլային վերգետնյա ցուցանակներ տեսողական խնդիր ունեցող անձանց համար

57. Ցուցանակները, տեղադրման տեղից կախված, բաժանվում են հետևյալ ձևերի.

- 1) ճանապարհային,
- 2) հատակային:

58. Ցուցանակները, կախված նշանակությունից, բաժանվում են հետևյալ ձևերի.

- 1) նախազգուշացնող,
- 2) ուղղորդող:

59. Տակտիլային սալիկը վերգետնյա տակտիլային ցուցանակ է, որը թույլ է տալիս կազմակերպել անարգել միջավայր տեսողության խնդիրներ ունեցող մարդկանց համար: Այն վատ տեսող և տեսողության խնդիր ունեցող անձանց տալիս է ինքուրույն կողմնորոշվելու հնարավորություն տարածության մեջ, օգնում է նրանց համար շատ օբյեկտներ դարձնել մատչելի: Տակտիլային սալիկը տալիս է տեղեկատվություն շարժման երթուղիների մասին, նախազգուշացնում է արգելքների և սահմանափակումների մասին:

60. Տակտիլային սալիկները լինում են երկու տեսակի.

- 1) շարժման ուղղությունների մասին տեղեկացնող,
- 2) ուղիներում արգելքների մասին նախազգուշացնող:

61. Ուղղորդող տակտիլային սալիկներն ունեն երկայնական կամ անկյունագծային ակոսներ, որոնք հաղորդում են շարժման ուղղության և աջ կամ ձախ շրջադարձի մասին և տրված են 1-ին աղյուսակում:

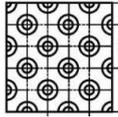
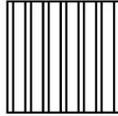
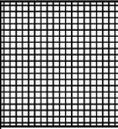
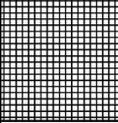
Աղյուսակ 1. Տակտիլային սալիկների տեսակները

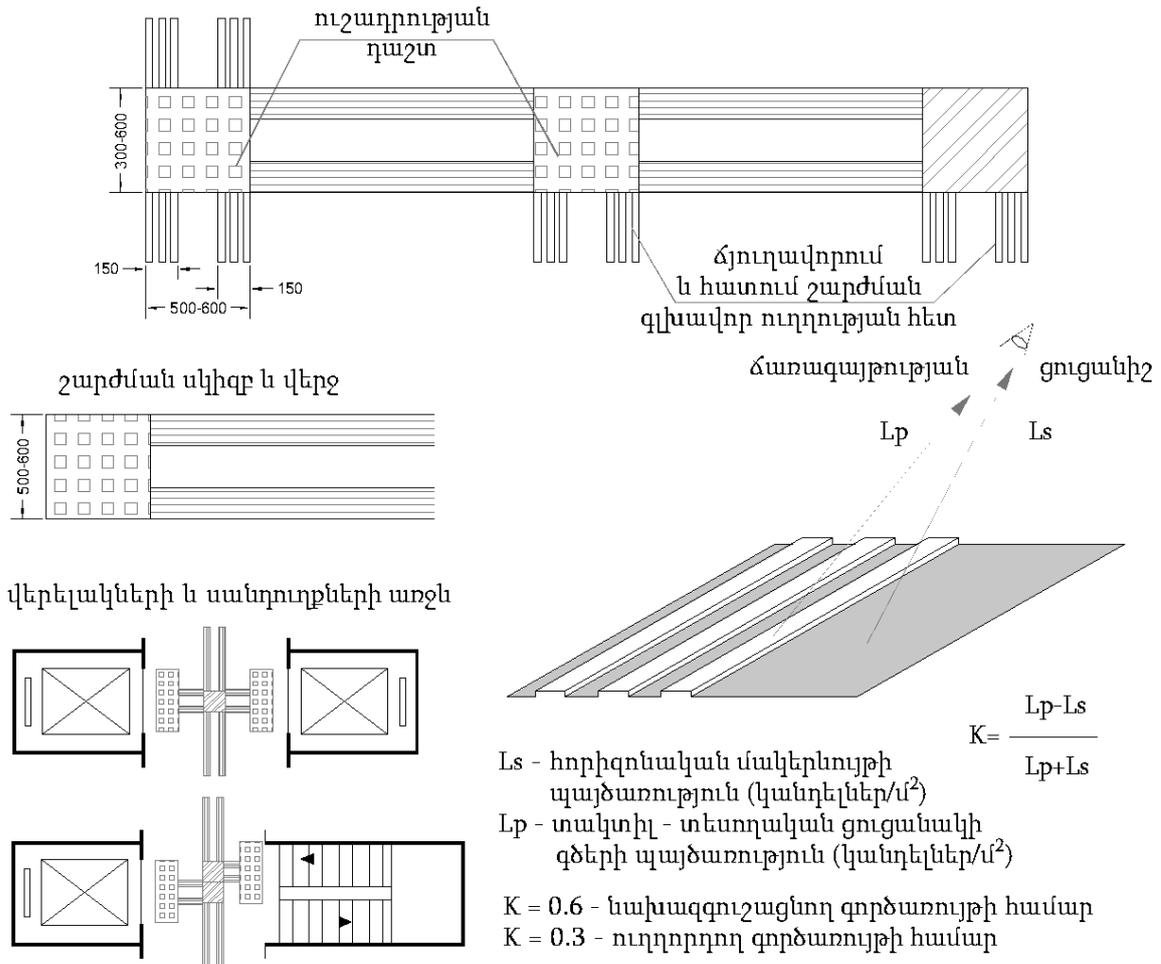
h/h	Ակոսի ձևը	Չարաչափերը
1.	Երկայնական ակոսով	
2.	Կոնաձև ակոսով	
3.	Քառակուսի ակոսով	
4.	Անկյունագծային ակոսով (ձախ անկյունագիծ)	

62. Նախագգուշացնող տակտիլային սալիկները կարող են ունենալ կոնաձև ակոսներ, որոնք ցույց են տալիս վերգետնյա անցումի կամ սանդուղքի եզրային աստիճանի առկայությունը և քառակուսի ակոսներ, որոնք զգուշացնում են արգելքների մասին: Չատուկ ձեռնափայտի օգնությամբ տեսողության սահմանափակում ունեցող մարդիկ հեշտությամբ կարող են կողմնորոշվել տարածության մեջ:

63. Տակտիլային ճանապարհային ցուցանակների նշանակությունը, չափերը ակոսների ձևը և տեղադրումը տրված են 2-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 2. Տակտիլային ճանապարհային ցուցանակների նշանակությունը, չափերը, ակոսների ձևը և տեղադրումը

N	Նշանակությունը	Չափերը	Ակոսի ձևը	Տեղադրումը
1	2	3	4	5
1.	Ուշադրություն, ստորգետնյա անցում է	Անցումի սկզբի առջև մայթի վրա 500մմ կամ 600մմ լայնությամբ և անցումի լայնությանը հավասար երկարությամբ տեղադրված շերտ	Կոնաձև կոսով 	Սանդուղքի առաջին աստիճանի կողքովից 800մմ հեռավորության վրա
2.	Ուշադրություն, վերգետնյա անցում է	Անցումի սկզբի առջև մայթի վրա 500մմ կամ 600մմ լայնությամբ և անցումի լայնությանը հավասար երկարությամբ տեղադրված շերտ	Երկայնական ակոսով 	Սալարկուղու կողքովից 800մմ հեռավորության վրա
3.	Ուշադրություն, վերգետնյա անցում 90° անկյան տակ	Դեպի անցում շրջադարձից առաջ մայթի վրա երկու կողմից 500մմ կամ 600մմ լայնությամբ և անցումի լայնությանը հավասար երկարությամբ տեղադրված երկու շերտ	Անկյունագծային ակոսով 	Անցումի կողքովի շարունակությունը հանդիսացող գծից 800մմ հեռավորության վրա
4.	Ուշադրություն, լուսացույց է	Լուսացույցի կայմի շուրջը տեղադրված քառակուսի, բաղկացած 500մմ կողմ ունեցող 4 սալիկից	Քառակուսի ակոսով 	Կայմը շրջապատող
5.	Ուշադրություն, արգելք է	Արգելքի ուրվագծով տեղադրված 500մմ լայնությամբ շերտ	Քառակուսի ակոսով 	Արգելքից 800մմ հեռավորության վրա
6.	Ուշադրություն, ձախ (աջ) շրջադարձ	Քառակուսի սալիկ 500մմ կողմով	Անկյունագծային ակոսով 	Շրջադարձի տեղում

Գծապատկեր 30. Տեսողական-տակտիլային ցուցանակներ

VII. ՄԵՏՐՈՊՈԼԻՏԵՆ

64. Մետրոպոլիտենը պետք է ապահովի բոլոր տեսակի ուղևորների անվտանգ և հարմարավետ տեղափոխումը, այդ թվում նաև համապատասխան հաշմանդամություն ունեցող և այլ տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող անձանց, ինչպես նաև մանկական սայլակներով ուղևորների դեպի ենթակառուցվածքների օբյեկտներ մատչելիության ապահովման պահանջները: Դրանք վերաբերվում են մետրոպոլիտենի կայարաններին, դրանց կազմի մեջ մտնող դեպի փողոցներ անցումներին, գևացքի վագոններին:

65. Նկատի ունենալով, որ գործող մետրոպոլիտենի կայարանները հիմնականում վերակառուցումների ճանապարհով հնարավոր չէ հարմարեցնել տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող անձանց մատչելիության ապահովման պայմաններին, նշված պահանջները հիմնականում վերաբերվում են նոր կառուցվելիք օբյեկտների նախագծային և շինարարական աշխատանքներին:

VIII. ՇԵՆՔԵՐԻՆ ԵՎ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՈՒ ԴՐԱՆՑ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐ

VIII.1 Հողամասեր և տարածքներ

66. Շենքի, շինության կամ շենքերի համալիրի տեղամասի նախագծման դեպքում հարկավոր է պահպանել հաշմանդամություն ունեցող և տեղաշարժվելու դժվարություն

ունեցող անձանց դեպի շենք հասանելիությունն ապահովող հետիոտն և տրանսպորտային ուղիների անընդհատությունը:

67.Հողամասերի և դրանց տարրերի նկատմամբ պահանջները տրված են 3-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 3. Հողամասերի և դրանց տարրերի նկատմամբ պահանջները

Օբյեկտ	Հափանիշների պահանջները			
	Մատչելիություն	Անվտանգություն	Տեղեկատվություն	Հարմարավետություն
1	2	3	4	5
1. Հողամասի արգելապատումը		Արգելապատի վտանգավոր բարձրությամբ ելուստային տարրերի բացակայություն: Որպես կենդանի ցանկապատ օգտագործել անվնաս փայտա-թփային տեսակներ:	Արգելապատի միջոցով կողմնորոշման հնարավորության ապահովում: Ճանաչման և նախապես ազդարարման տարրերի ներառում արգելապատի /ցանկապատի/ մեջ:	Ներկառուցված և կցակառուցված հանգստի գոտիների սարքավորում: Կենդանի ցանկապատի երկարությամբ բազրիքի սարքավորում:
2. Հողամասի մուտքեր և ելքեր			Անցումների ճարտարապետական և լուսային /օրվա մուծամանակ/ լուծումներ:	Անցումների մակնանշման և նշահարման առկայություն:
3. Շարժման հետիոտն ուղիներ	Շրջադարձի և հետադարձի հարթակների սարքավորում, այդ թվում շարժման հետիոտնային ուղիների փակուղային տարրերում:	Անցումները չպետք է դուրս գան երթևեկելի մասի վրա: 4) Արգելապատերի, ցանկապատերի և եզրապատերի /այդ թվում կանաչի/ օգտագործումը հողամասում անվտանգ շարժման ուղիներ հայտնաբերելու համար: Շարժման ուղիների տեսադաշտի ապահովում դրանց հատման դեպքում:	Հետիոտն ուղիների ընդգծումը ծածկույթի վրա ոչ պակաս 0,5 մ բարձրությամբ գրանիշերով նշանների, ցուցանակների և նախագգուշական արձանագրերի, ծածկույթի խորդուբորդության և ֆակտուրայի փոփոխության օգնությամբ: Մուտքերի, սպասարկաման և հանգստի տեղերի ու հեռավորության տեղեկատվության ապահովում:	Հանգստի տեղերի առկայություն շարժման ուղիների հատման մոտակայքում, շենքի մուտքի և հողամասի ելքի առաջ: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց հետիոտն շարժման ուղիների սարքավորում կողմնորոշման միջոցներով:

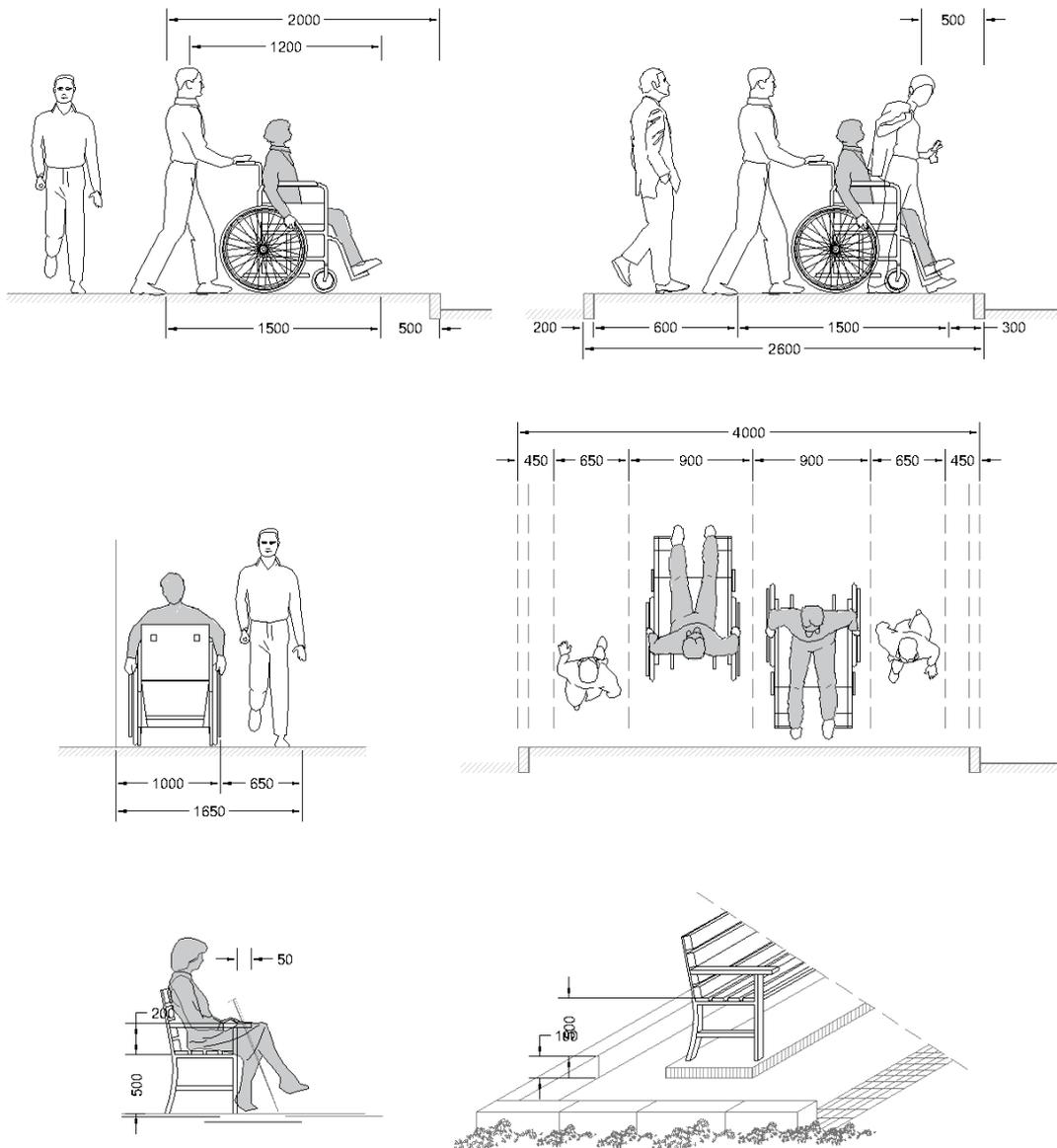
<p>4. Հաշմանդամություն ունեցող անձի անհատական ավտոտրանսպորտի կանգնատեղեր</p>		<p>Հետիոտն հաղորդակց- ուղիներին մոտեցում առանց տրանսպորտային երթևեկության հետ հատման: Ռիսկի տեղերի արգելա- փակում և դրանց մասին նախապես տեղեկատվու- թյան միջոցների սարքա- վորում:</p>	<p>Կանգնառների և հասարակական շենքերի վարչակազմի միջև տեղական կապի միջոցների սարքավորում սպասարկող անձնակազմի կանչի համար:</p>	<p>Կանգնատեղերում հաշման- դամություն ունեցող և տեղա- շարժվելու դժվարություն ունեցող անձանց տարբեր տեսակի տեղաշարժման, ինչպես նաև վերականգնողական տեխնիկական միջոցների վարձույթի տեղի ստեղծում: Առողջության խախտմամբ անձանց համար դեպի շենքեր փակ անցումի ստեղծում:</p>
<p>5. Կանաչապատում</p>	<p>Հետիոտն շարժման անցումներին հարող կանաչա- պատ շահագոր- ծվող հարթակների սահմանները չպետք է ունենան 4 սմ ավել նիշերի անկում և եզրաքարեր: Հետիոտն շարժման անցումների հատ- կանիշներով և հարաչափերով գրունտային ճանապարհների /արահետներ/ սարքավորում:</p>	<p>Խաչմերուկներում, վտան- գավոր հատվածներում իրավիճակի գնահատման տեսադաշտը փակող կան- աչապատման բացակայություն: Թափվող բույսերի, անցում- ների մթեցման տպավորու- թյուն ստեղծող ֆիտոդի- գայնի տարրերի, ինչպես նաև տնկիների ելուստային պսակների, բների և ար- մատների բացակայություն: Հողամասի կանաչապատ- ման համար հարկավոր է օգտագործել ոչտրավ- մատիկ փայտա-թփային տեսակներ:</p>	<p>Լանդշաֆտային ճարտարապետության միջոցների կիրառում հետիոտն շարժման անցումների, հանգստի և ուղեկցող սպասարկման տեղերի հայտնաբերման համար: Ծառերի և թփերի գծային տնկման կիրառում հետիոտն շարժման անցումների եզրերի ձևավորման համար: Ազդանշանների, տեղեկատվական սարքերի և վտանգավոր հատվածների կանաչապատումով ստվերման բացակայություն:</p>	<p>Հանգստի կանաչապատ գոտիների ստեղծում առողջարարական ազդեցություն ապահովող տեսակների կիրառումով: Տեղեկատվական ցուցանակների կրկնակման համար ծաղկային գորգերի կիրառում:</p>

<p>6. Բարեկարգման տարրեր, փոքր ձևեր, գովազդ</p>	<p>Թիվնաթոռ-սայլակի բարձրությունից օգտագործել թույլատրող բարեկարգման տարրերի կիրառում: Գովազդի տարրերը և նշանները ամբողջովին չպետք է փակեն շարժման անցումները և հարթակները:</p>	<p>Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղեկատվության մեջ ոչ միանշանակ մեկնաբանություն ունեցող և սթրեսի վտանգ ստեղծող գրառումների և խորհրդանիշերի բացակայություն: Տեղեկատվության ընկալման խոչընդոտների բացակայություն, այդ թվում գովազդի միջոցներով կուրացման:</p>	<p>Բարեկարգման տարրերի, մուտքերի և գրուցատաղավարների, տաղավարների և պարկային շինությունների տեղակայման լուսավորում կամ լուսային մակնիշավորում օրվա մութ ժամանակ: Խոչընդոտների բացառման համար տարբեր միջոցներով տեղեկատվության ասինխրոնիկ /ոչ միաժամանակյա/ ներկայացում:</p>	<p>Հետիոտն շարժման անցումների հետ բարեկարգման տարրերի համատեղված տեղաբաշխում: Բարեկարգման տարրերի տեղաբաշխում, հաշվի առնելով շահագործման համար նվազագույն քանակով շրջադարձերը: Բարեկարգման տարրերի օգտագործման մոտ հանգստի համար հենարանների /բռնածողերի և այլ/ սարքավորում:</p>
<p>7. Մասնագիտացված հարթակներ /սպասարկման տեղերով/</p>		<p>Հողամասում սպասարկման տեղերի տեղաբաշխում և սարքավորում միանման շենքերում և շինություններում սպասարկման տեղերի անվտանգության պահանջներին:</p>	<p>Հարթակների, ինչպես նաև սպասարկման գոտիների նշանակության և մուտքերի հայտնաբերման համար ճարտարապետական, այդ թվում լանդշաֆտային-ճարտարապետական միջոցների կիրառում:</p>	<p>Մոտեցումների միացում հարթակներին շարժման ամենակարճ ուղիով: Ուղեցույց շնիկների համար հարթակների առկայության դեպքում վանդակի նվազագույն չափը նախատեսել 1,5 մ²:</p>
<p>8. Հանգստի տեղեր և հարթակներ</p>	<p>Շարժման ուղիներից դուրս հանգստի և սպասման տեղերի համատեղված տեղաբաշխում:</p>		<p>Հանգստի տեղերի տեղեկատվական ապահովում:</p>	<p>Գերտաքացումից և տեղումներից պաշտպանվելու համար ամպհովանիների և ծածկարանների կիրառում: Խաղաղ հանգստի տեղերի պաշտպանություն կողմնակի աղմուկից: Հանգստի տեղերից համայնապատկերի, ինչպես նաև լանդշաֆտային ճարտարապետության դեկորատիվ օբյեկտների տեսաընկալման ապահովում:</p>

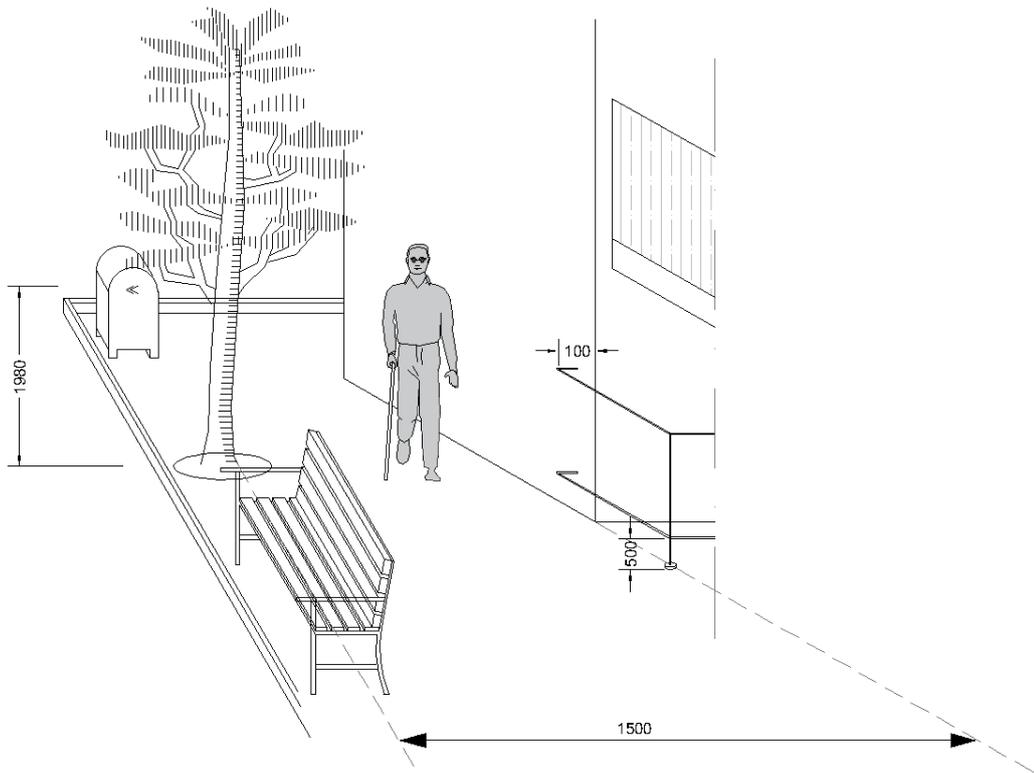
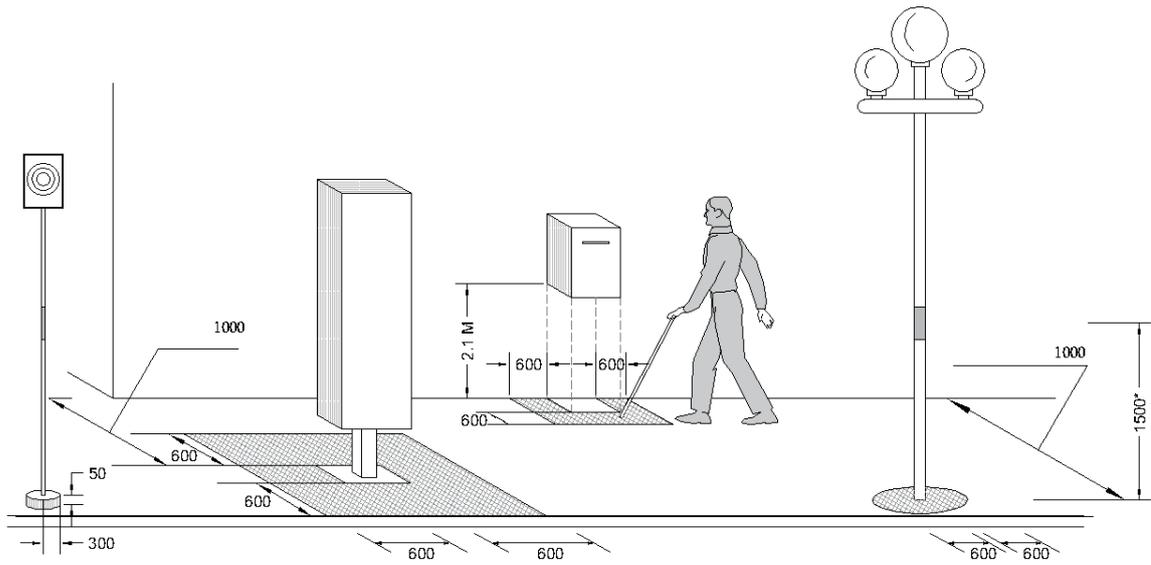
VIII.2 Մուտքեր և երթևեկության ուղիներ

68. Դեպի շենքերի մուտքեր թիկնաթոռ-սայլակի մուտեցման համար անհրաժեշտ գոտու չափերի, մուտքերի և երթևեկության ուղիների, մուտքերի առաջ հարթակների և նախամուտքի կահավորման, հանգստի գոտիների, մուտքի դռների, միջանցքների և անցումների, լրացուցիչ սարքավորանքների կահավորման նկատմամբ նախագծային լուծումներն իրականացնել ՅՅՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի պահանջներին համապատասխան և ըստ 31-ից մինչև 42-րդ գծապատկերների: Օրինակը տրված է 1-ին հավելվածի 10-րդ նկարում:

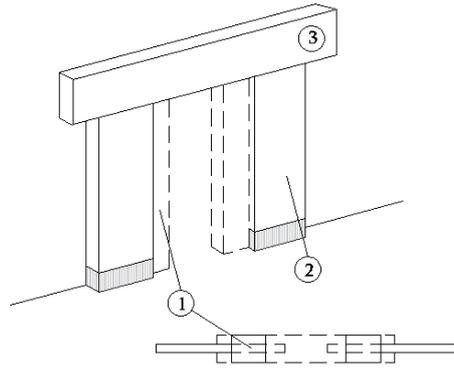
69. Մուտքերի և հանգույցների նկատմամբ պահանջները տրված են 4-րդ աղյուսակում:

Գծապատկեր 31. Հետիոտն գոտիների չափերը. Հանգստի հարթակ

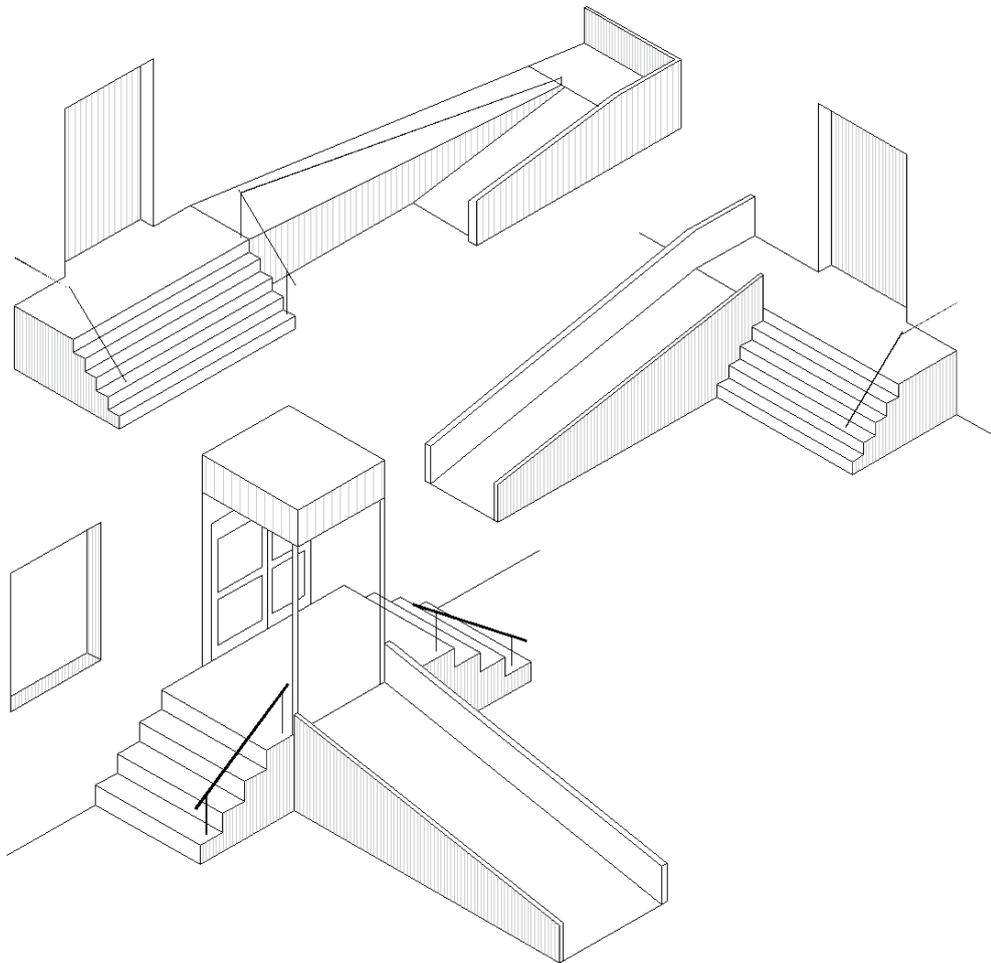

Գծապատկեր 32. Արգելքներ շենքին հարող շարժման ուղիների վրա

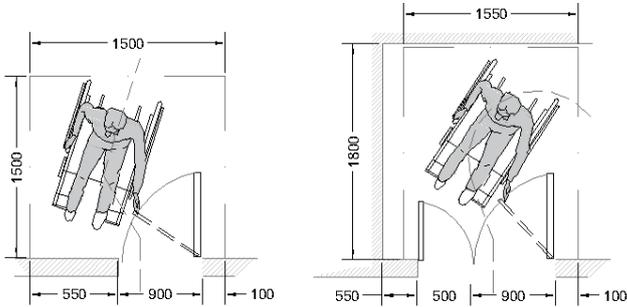

- դռան բացվածքի ընդլայնում
- 1 - բացվածքի ընդլայնվող մաս
 - 2 - ուժեղացվող հենասյուներ
 - 3 - ուժեղացվող հեծանագուռի

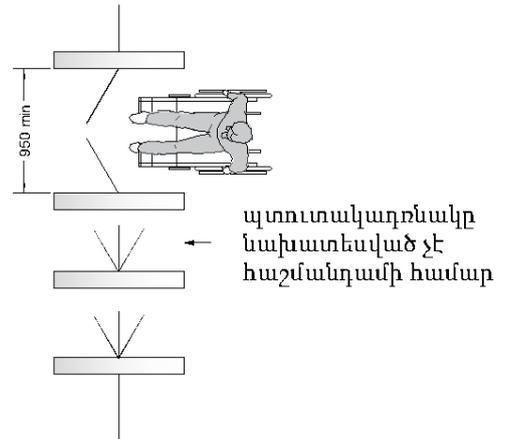
Մուտքային հարթակի վերակառուցման օրինակներ

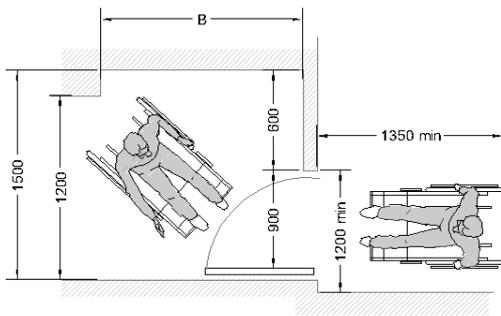
Գծապատկեր 33. Շենքերի մուտքեր

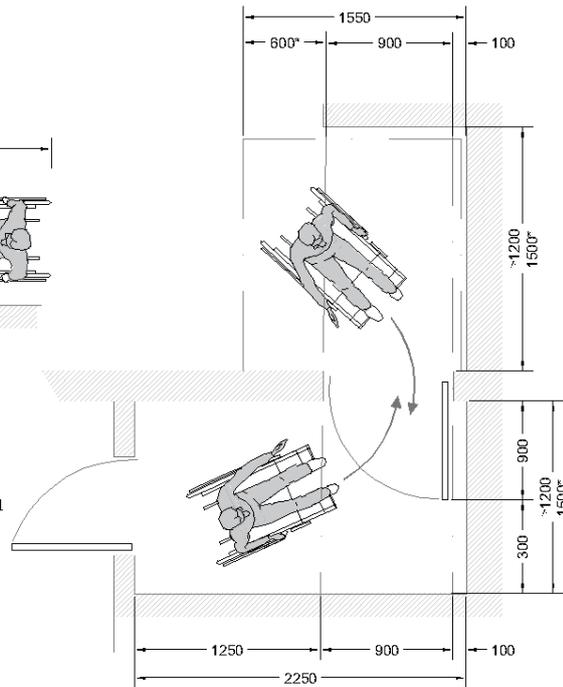
Ա և Բ - ազատ հարթակի հարաչափերը բացովի փեղկավոր դռան առաջ դրա բացման կողմից

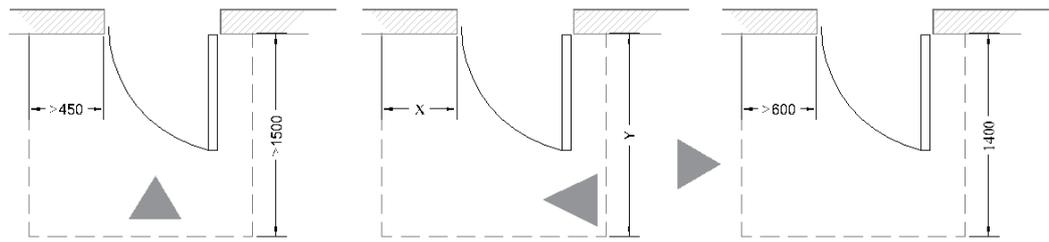
Գ - անցում պտուտակադռնակի միջով

Ազատ տարածության նվազագույն հարաչափերը մուտքից առաջ և հետո ճակատային (Դ) և անկյունային (Ե) մուտքերի դեպքում

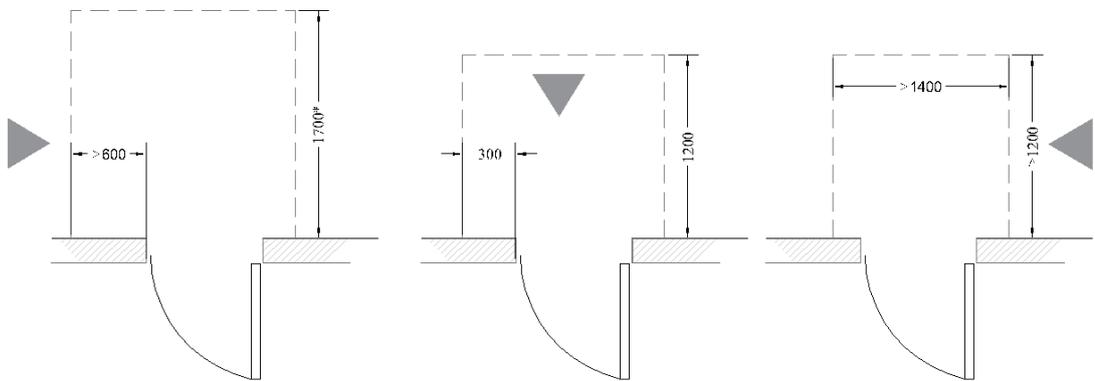

Ծխահիներով դռներ

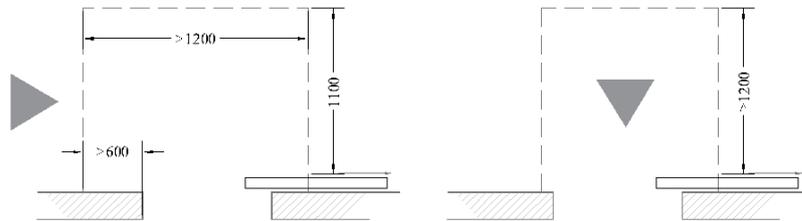
Y=1500 դեպքում X>920 Y=1400 դեպքում X>1070

Ա, Բ, Գ - դռներ առանց կողպեքի

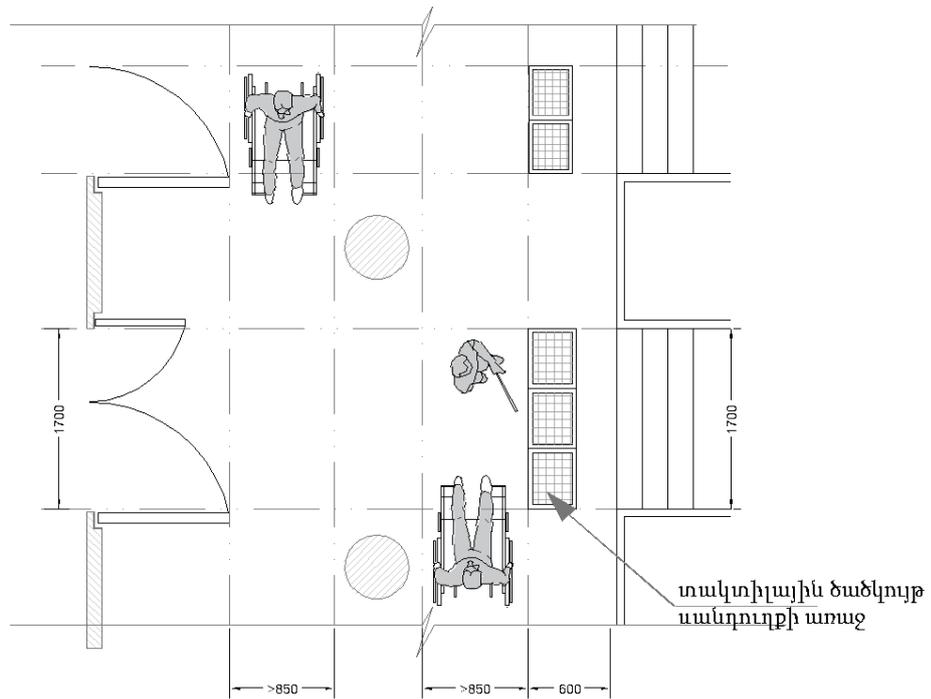
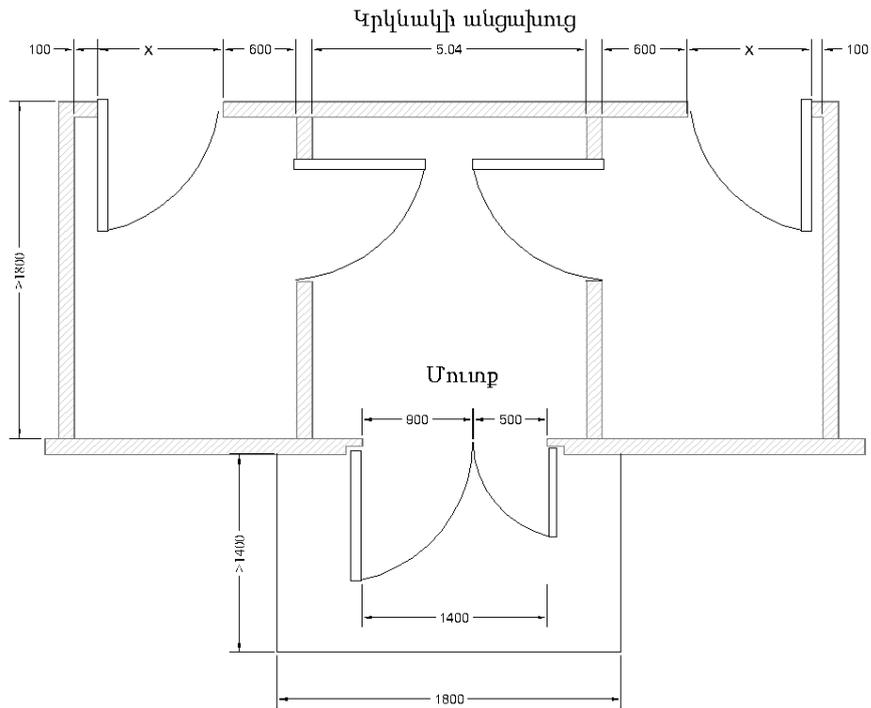
Դ - դռա փակիչով

Ե, Զ - բռնակ և փակիչ ունեցող դռներ

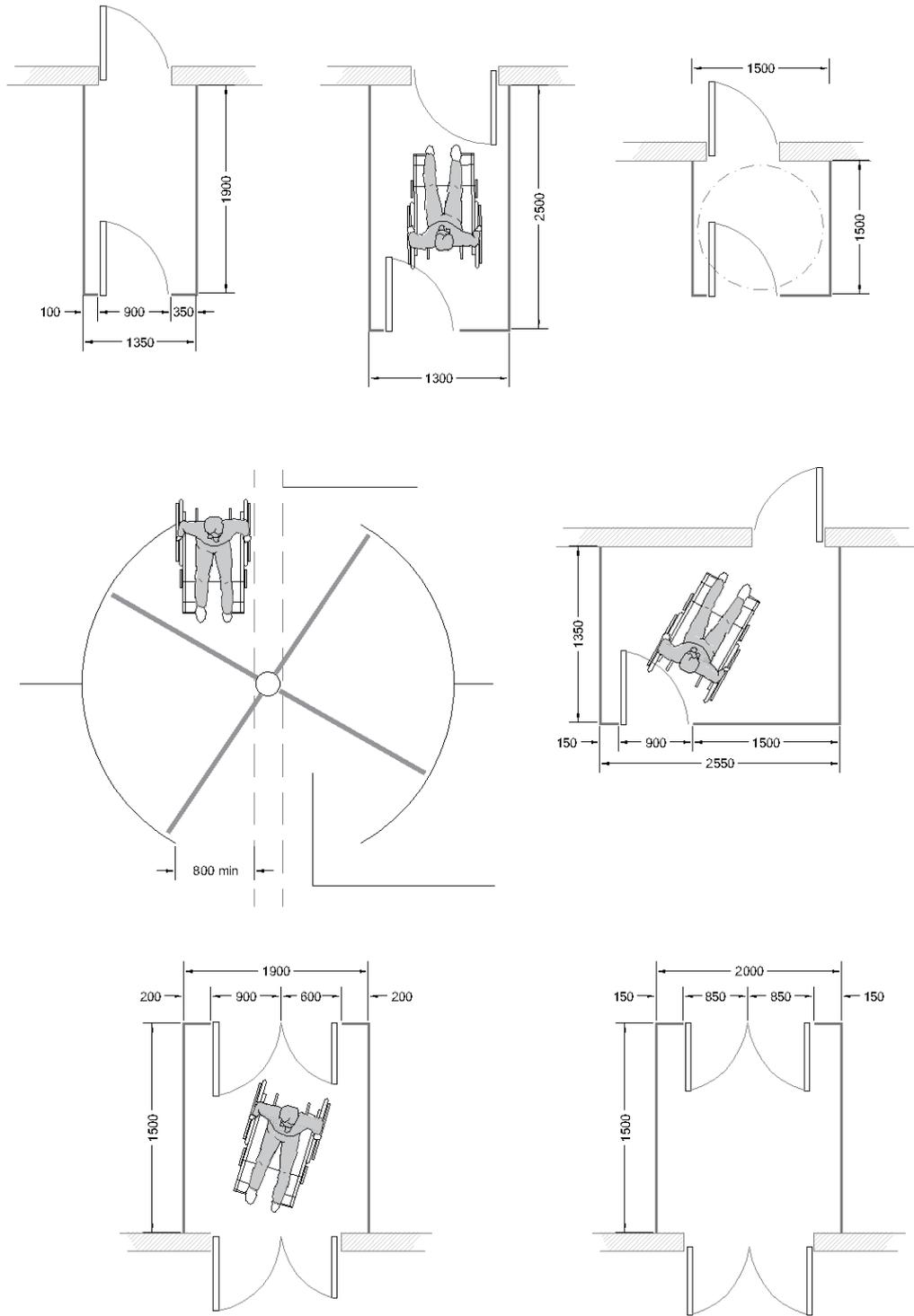

Սահող դռներ

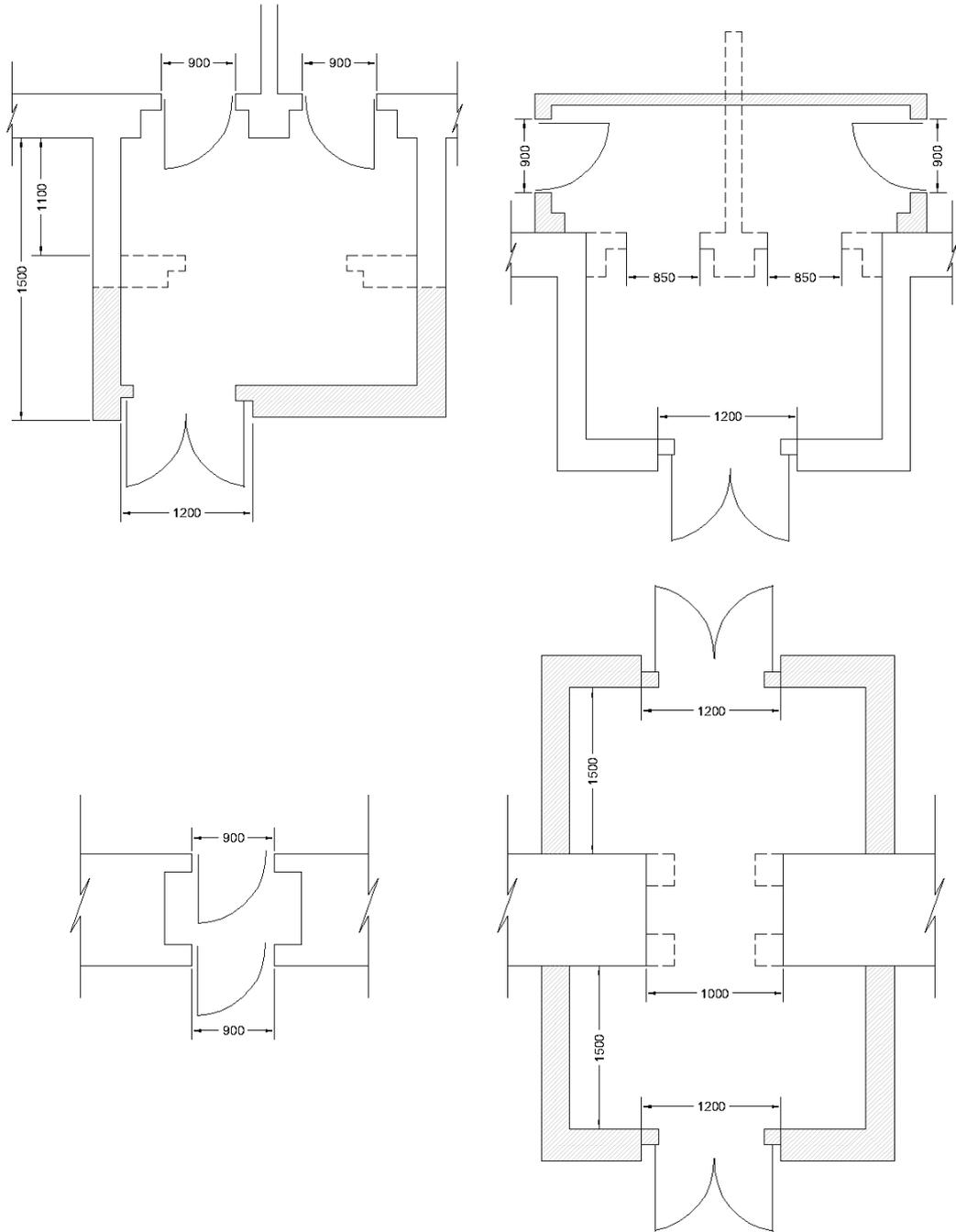
Գծապատկեր 35. Դռների և մերձակա գոտիների չափերը

Գծապատկեր 36. Հարթակներ և անցախուցեր մուտքերի առաջ

Փճապատկեր 37. Մուտքային անցախցեր

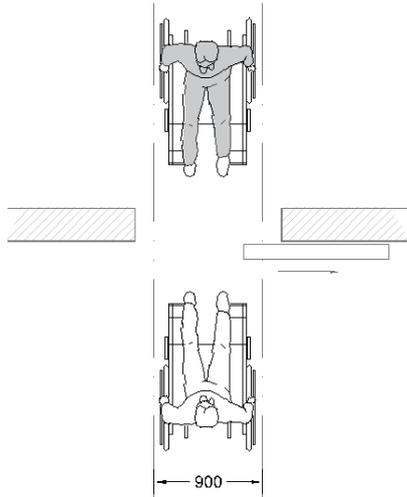
Գծապատկեր 38. Մուտքային անցախցերի վերա հատակազման տարբերակներ

Աղյուսակ 4. Մուտքային հանգույցների նկատմամբ պահանջները

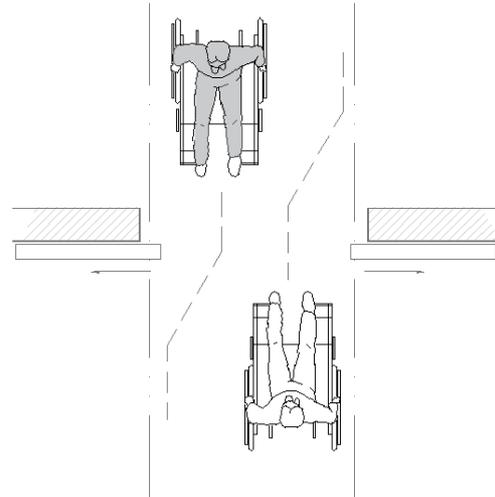
Օբյեկտ	Չափանիշների պահանջները			
	Մատչելիություն	Անվտանգություն	Տեղեկատվություն	Հարմարավետություն
1	2	3	4	5
1. Մուտքեր	1) Մուտքի սարքավորում մոտեցման նույն նիշի վրա: 2) Մուտքերի կահավորումը ավտոմատ բացվող դռներով, ինչպես նաև վերելակներով կամ վերհաններով /տարբեր մակարդակներով մուտքերի համար/:	1) Սանդուղքների և թեքահարթակների լուսավորում օրվա մութ ժամերին: 2)Տակտիլ ցուցանակների տեղաբաշխումը անշարժ տարրերի վրա:	1) Ճարտարապետական միջոցներով մուտքերի աստիճանակարգության ընտրումը, եթե այն չի հակասում սախագծի հայեցակարգին: 2) Մուտքերի լուսավորում օրվա մութ ժամերին: 3) Մուտքերի մակնիշավորման սարքավորում, մուտքի ճարտարապետության մեջ նշանների, պիկտոգրամայի /պատկերակի/ կամ ցուցանակների ներառում:	1) Հանգստի տեղերի սարքավորում մուտքից առաջ և հետո: 2) Անցումների շերտի մոտ առողջության խախտմամբ բոլոր անձանց համար հարմար հենարանների սարքավորում: 3) Ինչպես առողջ, այնպես էլ առողջության խախտմամբ անձանց օգտագործման համար հարմար ունիվերսալ ֆուրնիտուրայի /բռնակների և այլ/ կիրառում:
2. Մուտքային հարթակներ և նախամուտքեր	3) Տրանսպորտա-հետիոտն թեքահարթակների վրա հետիոտնի և սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց շարժման շերտերի ընդգծում և սարքավորում:	3) Մուտքերի գոտիներում, թեքահարթակների, հարթակների վրա, նախամուտքերում շարժվող հետիոտնի և թիկնաթոռ-սայլակներով	4) Մուտքի առաջ 0,9մ հեռավորության վրա նախագգուշական նշանների կամ տակտիլ և ակուստիկ ցուցանակների տեղանշանների	4) Մուտքերի առաջ բարեկարգման տարրերի և վարչակազմի հետ կապի տեղաբաշխում: 5) Շարժվող տարրերի /Էսկալատորների և տրանսպորտյորների/

	<p>4) Հաճախորդների, ինչպես նաև հետիոտնի և ավտոտրանսպորտային միջոցների հանդիպակաց հոսքերի տարանջատումը բավարարող եզրաչափերի ապահովում:</p> <p>5) Տրանսպորտային անցման շերտի լայնությունը մուտքի մոտ պետք է լինի ոչ պակաս 3,0մ:</p> <p>6) Ավտոկանգնատեղերի տեղանշումը պետք է հաշվի առնի, որ տրանսպորտային միջոցի բաց դռներից մինչև նախամուտքի սյուների խարսխի, ճաղաշարի կամ արգելապատի հիմքերը հեռավորությունը պետք է լինի ոչ պակաս 0,5 մ:</p> <p>7) Արտաքին մուտքային հարթակների շրջադարձային գոտիների տրամագիծը ոչ պակաս 2,2 մ:</p>	<p>և մեխանիկական սայլակներ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց շարժման հոսքերի գատում:</p> <p>4) Կորագիծ թեքհարթակների վրա կորագծի ներսի նվազագույն շառավիղը պետք է լինի ոչ պակաս 2,0 մ հետիոտն շարժման դեպքում, 5,0 մ՝ ավտոտրանսպորտի շարժման դեպքում:</p> <p>5) Ավտոտրանսպորտի անցման հնարավորություն ունեցող հարթակների և նախամուտքերի վրա մուտքից մինչև թեքահարթակի քայլ հեռավորությունը պետք է ապահովի տրանսպորտային միջոցի կանգառը ուղու հորիզոնական հատվածում մոտակա դռան բացվածքից 1,0 մ ոչ մոտ՝ բացված դռների հաշվարկով:</p>	<p>սարքավորում /այդ թվում հարթակների և հատակների ալիքածև /խորդուբորո/ ծածկույթների/:</p> <p>5) Մուտքի վրա գոտիների և շարժման ուղիների տեղանշում՝ սպասման /տարանջատման/ գոտիների և շրջադարձային հարթակների առանձնացումով:</p> <p>6) Հարթակների և նախամուտքերի վրա սպասարկման օբյեկտի նշանակության, հատակագծման և աշխատանքի ռեժիմի մասին տեղեկատվությամբ տեղեկատվական սարքավորանքի, ցուցատախտակի, վահանների տեղաբաշխում:</p>	<p>պաշտպանություն մթնոլորտային տեղումներից:</p> <p>6) Տարվա ցուրտ եղանակներին հատակների, հարթակների, թեքհարթակների և սանդուղքների տաքացման սարքավորում:</p> <p>7) Մուտքային հարթակների և սանդուղքների վրա շվաքարանների սարքավորում:</p>
--	---	--	--	---

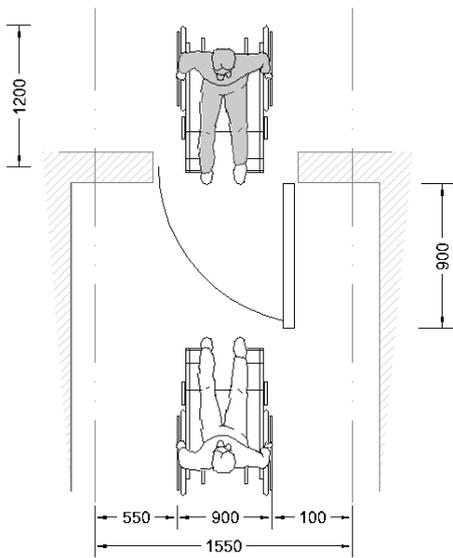
		<p>6) Երկուսից-երեքկողմանի վայրէջքով սանդուղքները պետք է կահավորել պատի հարթությանը կամ ինքնուրույն հենարանին ամրացված բռնածողերով:</p>		
<p>3. Անցախուց /տամբուր/</p>	<p>8) Անցախի լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս հոտիոտն շարժման շերտի լայնությունից: 9) Տարանջատման /սպասման/ տեղերի առկայությունն ոչ պակաս 0,9 մ լայնությամբ և ոչ պակաս 1,5 մ խորությամբ գրպաններով: 10) Անցախի խորությունը պետք է ընդլայնել անցախի ներս բացվող դռան պաստառի լայնությամբ:</p>	<p>7) Անցախում, ինչպես նաև դրանից 1,5 մ հեռավորության վրա սանդուղքների բացակայություն: 8) Անցախի կահավորման մեջ հայելիների բացառում:</p>	<p>7) Դռներում հարվածադիմացկուն ապակուց թափանցիկ պանելների կիրառում: Պանելի ներքին եզրը ոչ պակաս 0,9մ հատակից: 8) Մուտքի դռների ընդգծումը ֆակտուրայով, գույնով, ճանաչման այլ միջոցներով:</p>	<p>8) Շարժման առանցքային կազմակերպում: 9) Դրենաժի կիրառում /մթնոլորտային խոնավության ավելցուկի վերացում՝ ըստ կլիմայական ցուցանիշների/:</p>

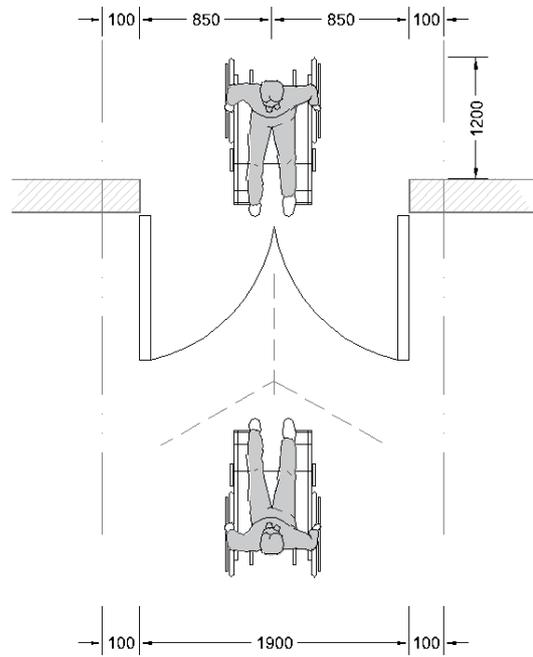
Ա - միափեղկ, սահող

Բ - երկփեղկ, սահող

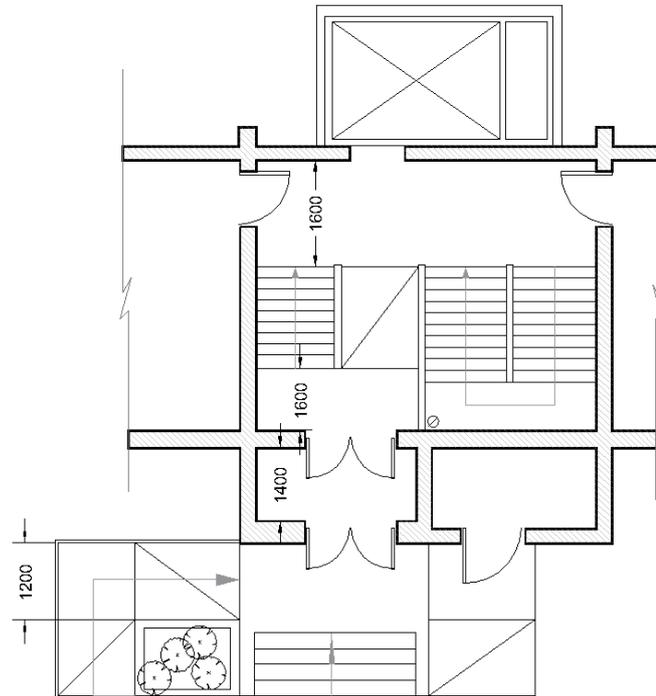
Գ - միափեղկ, ծխնիներով

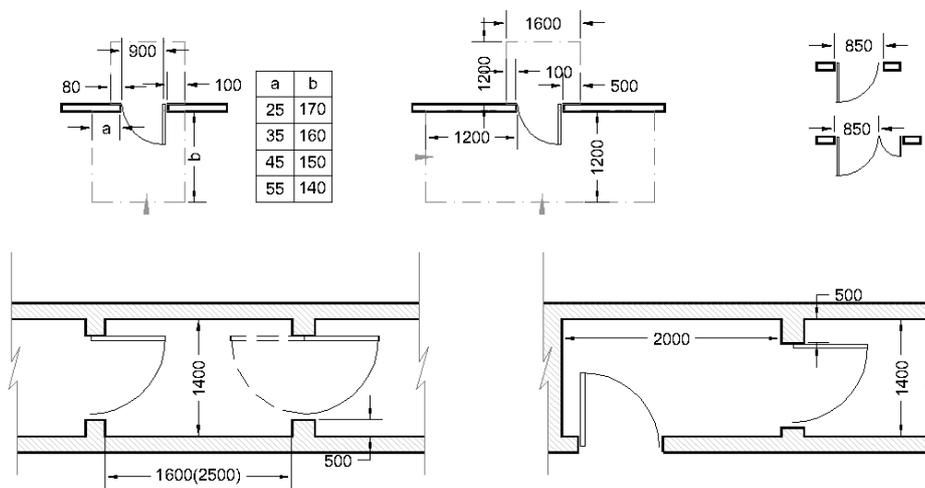
Դ - երկփեղկ, ծխնիներով

Գծապատկեր 39. Մուտքի բացվածքի առաջ հարթակների չափերը

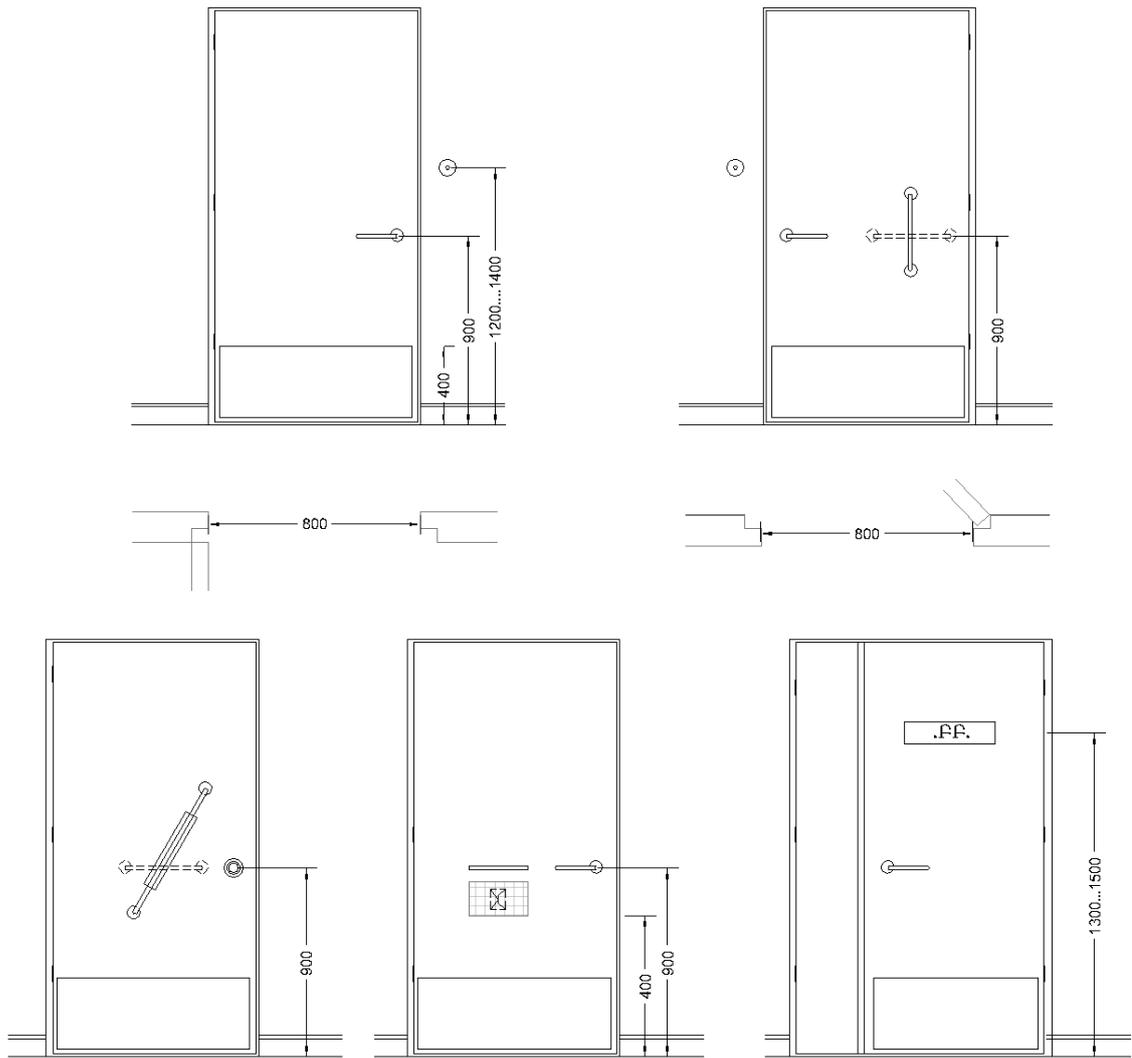
Մուտքային հանգույցի լուծում

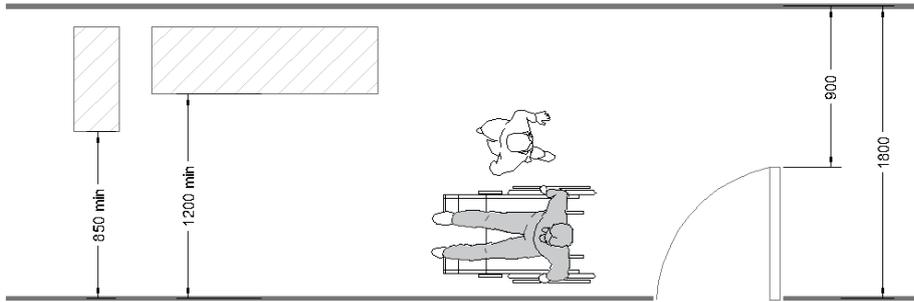
Դռներ և անցախներ

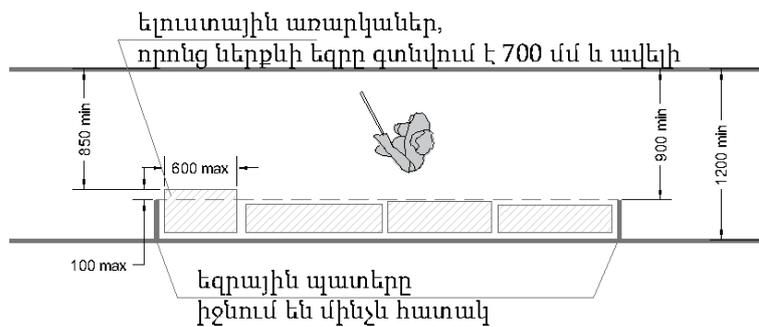
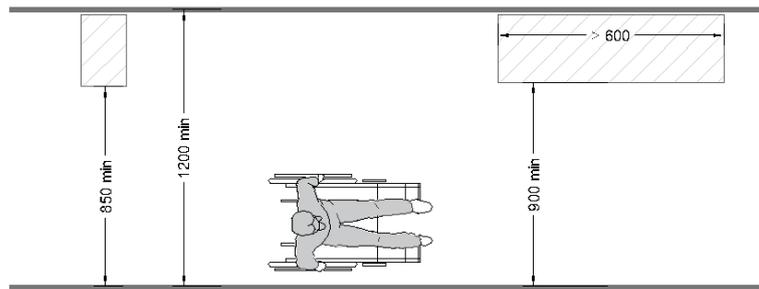
Գծապատկեր 40. Մուտքերի կազմակերպման տարբերակներ

Փճապատկեր 41. Դռների բացվածքների սարքավորումներ

Ա, Բ - միջանցքների թողունակության ապահովում

Գ - պատին ամրակցված առարկայի անվտանգ տեղաբաշխում

Դ - խորշում առարկայի տեղաբաշխում

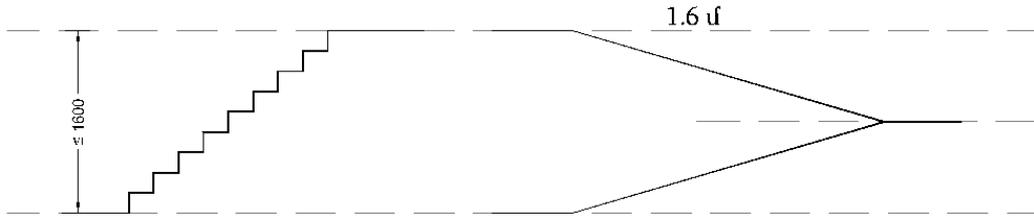
Գծապատկեր 42. Արգելքներ միջանցքներում

VIII.3 Սանդուղքներ և թեքահարթակներ

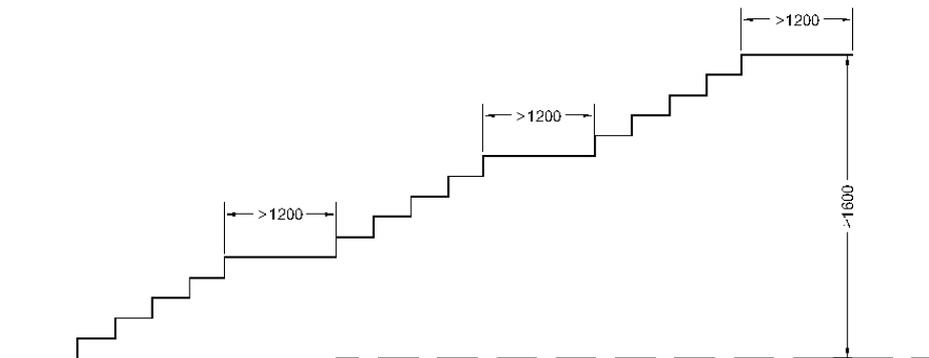
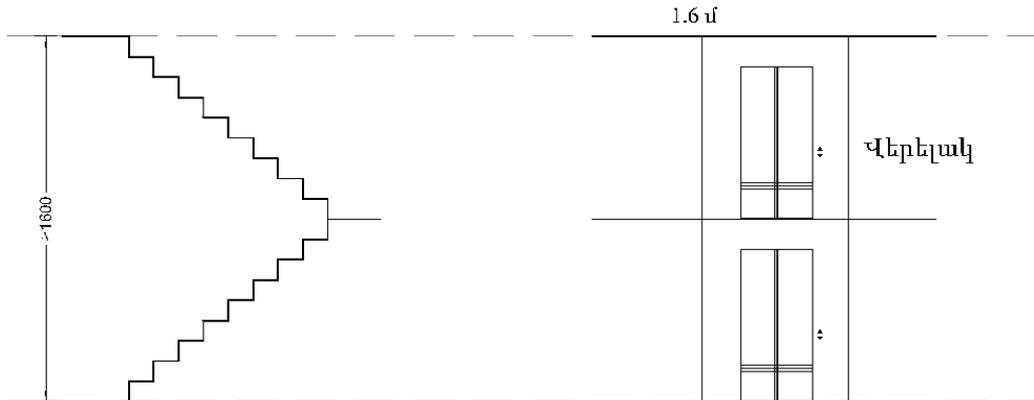
70. Սանդուղքների և թեքահարթակների, դրանց բռնածողերի և բազրիքների սարքավորանքի նախագծերն անհրաժեշտ է մշակել համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01 և ՀՀՇՆ 21-01 շինարարական նորմերի պահանջների:

71. Սանդուղքները պետք է կրկնակվեն թեքահարթակներով, իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաև ուղղաձիգ հաղորդակցությունն ապահովող տեխնիկական միջոցներով ըստ 48-ից մինչև 55-րդ գծապատկերների: Օրինակները տրված են 11 և 12-րդ նկարներում:

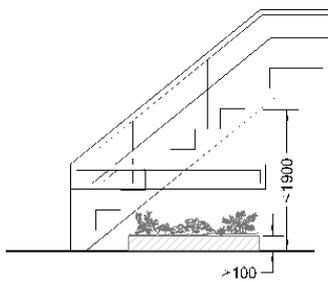
Վերելք ոչ ավել 1,6 մ բարձրությամբ

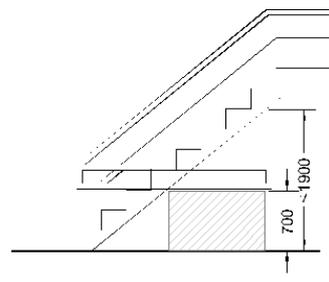
Վերելք ոչ պակաս 1,6 մ բարձրությամբ

Կանխարգելում սանդղակի տարածություն անակնկալ հայտնվելուց

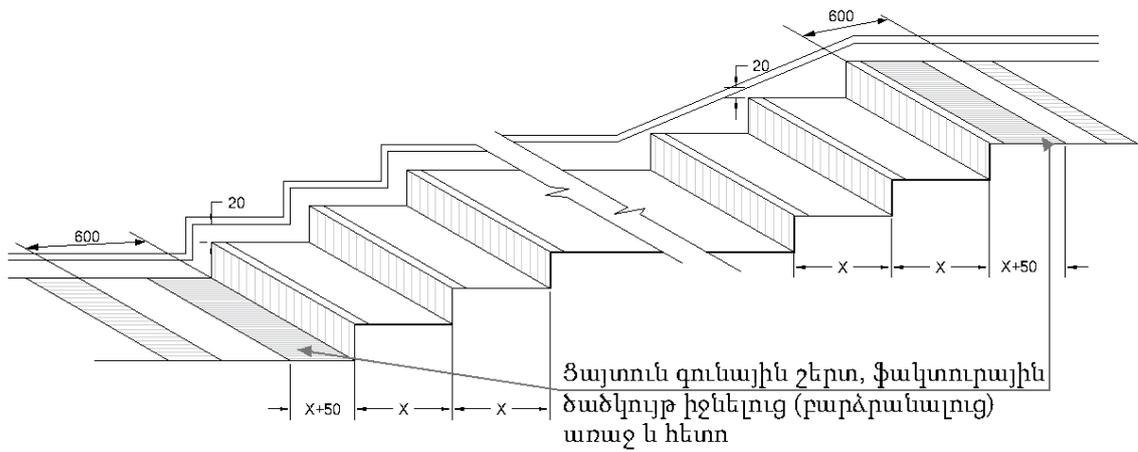

Ծաղկանոց կամ բնածող վտանգի գոտում

Կանխարգելիչ պաշտպանություն կամ բնածող վտանգի գոտում

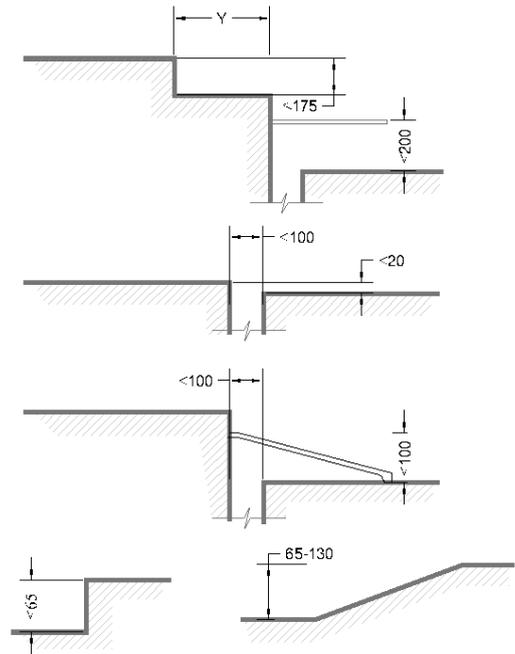
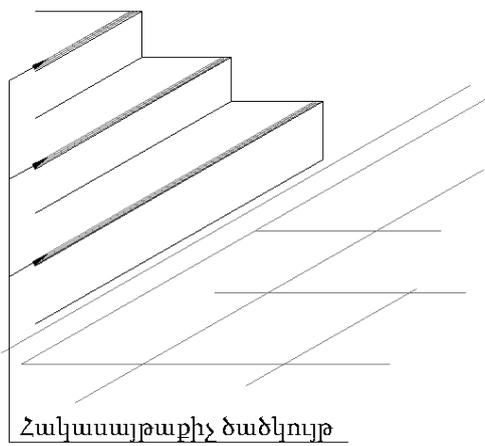
Գծապատկեր 43. Սանդուղքներ

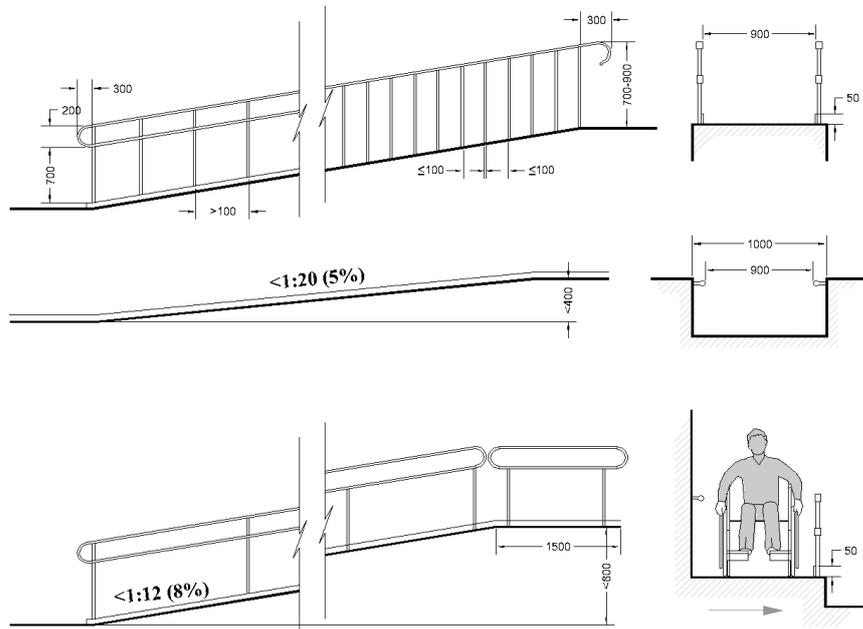
ա. Շենքում

գ. Նիշերի տարբերության դեպքում

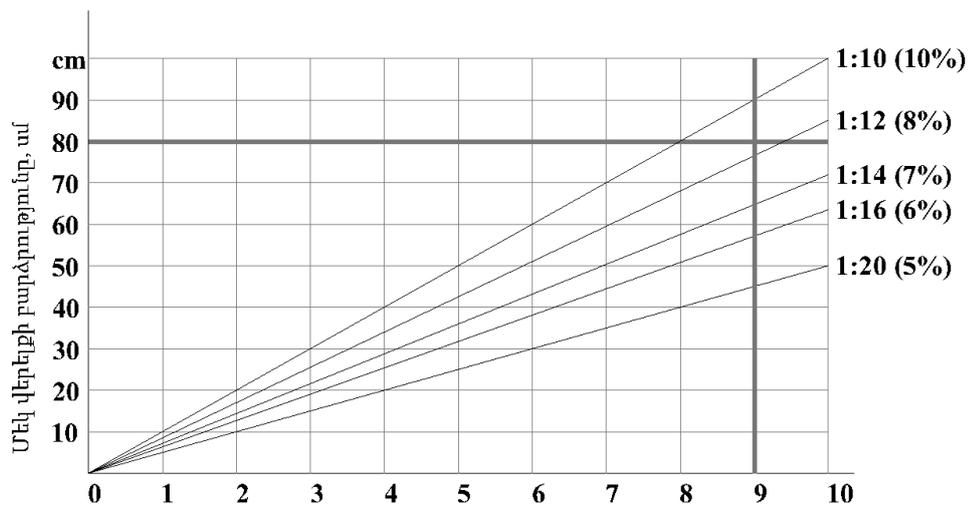
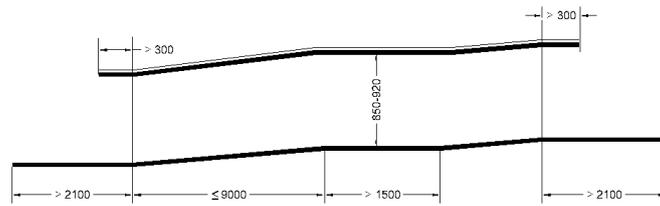
բ. Բաց տարածությունում

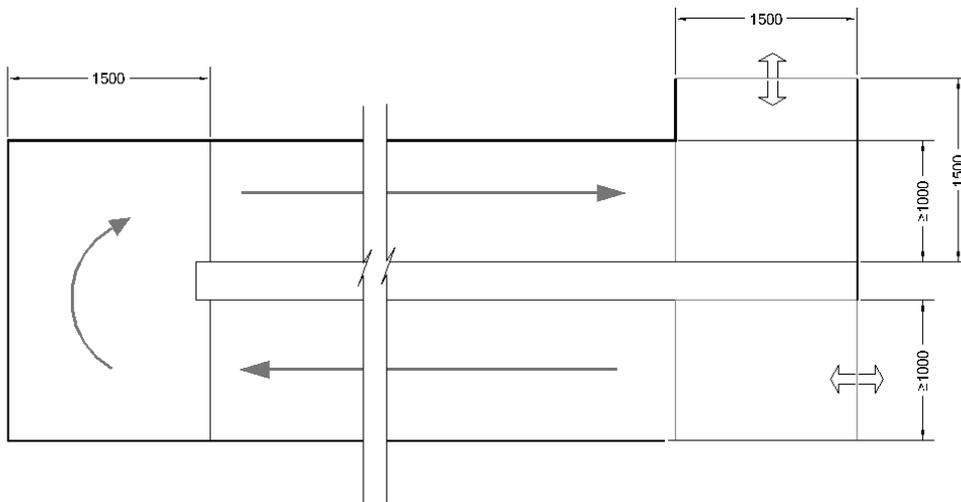
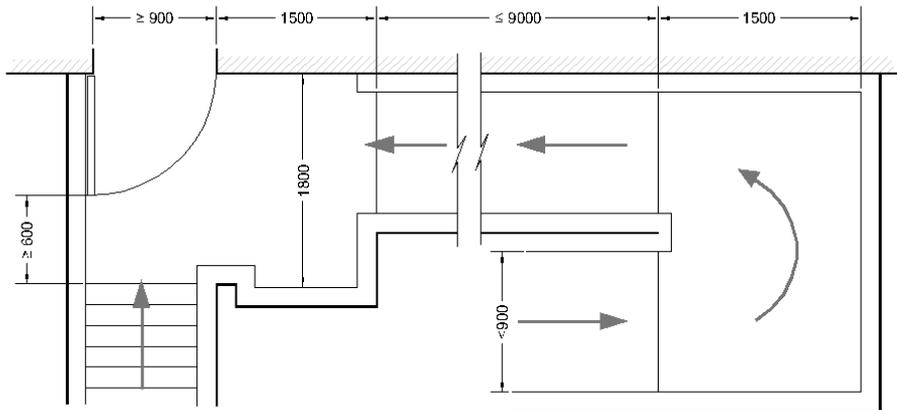
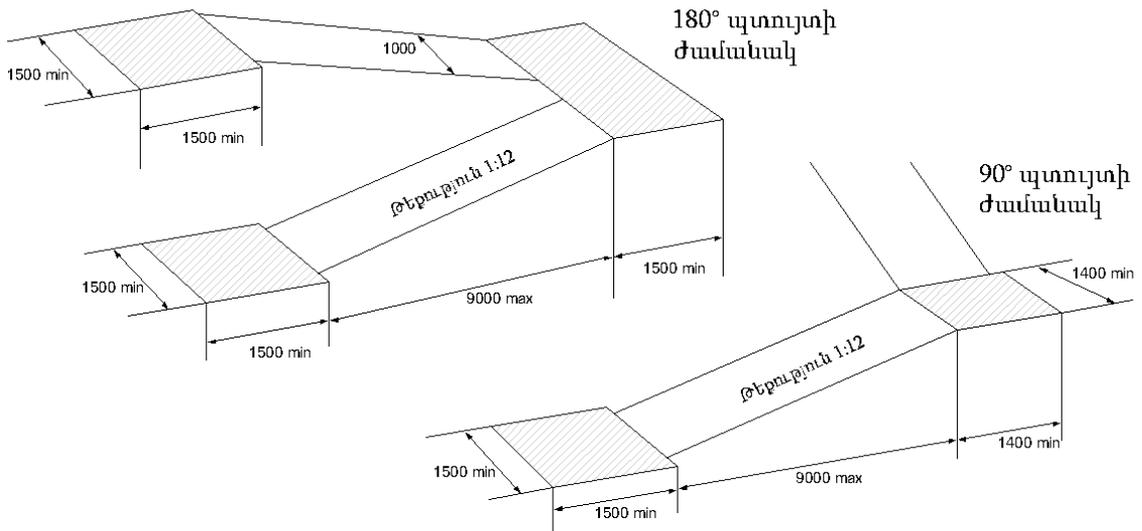
Գծապատկեր 44. Սանդուղքներ. Կանխարգելիչ միջոցառումներ

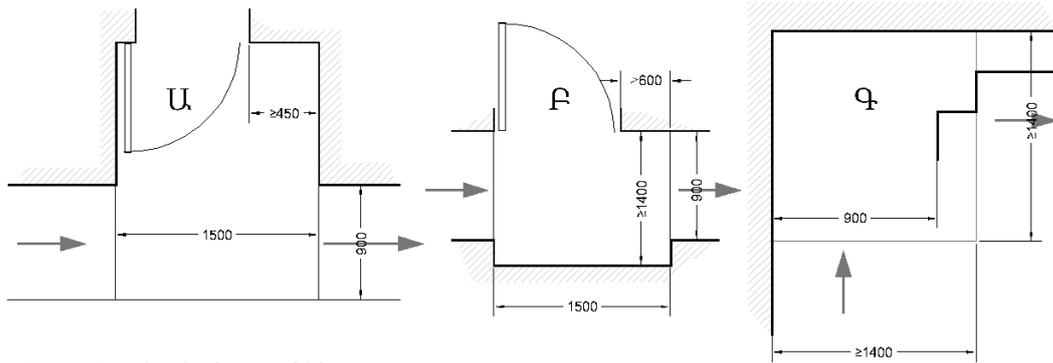
Թեքահարթակի
լայնական
թեքությունը 1%

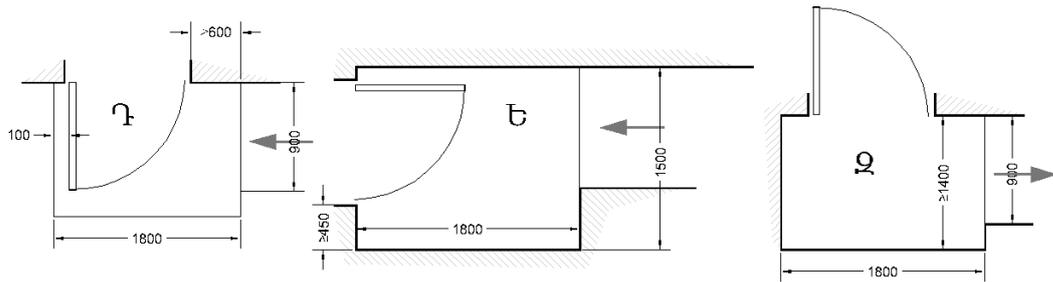
Գծապատկեր 45. Թեքահարթակների հիմնական հարաչափերը

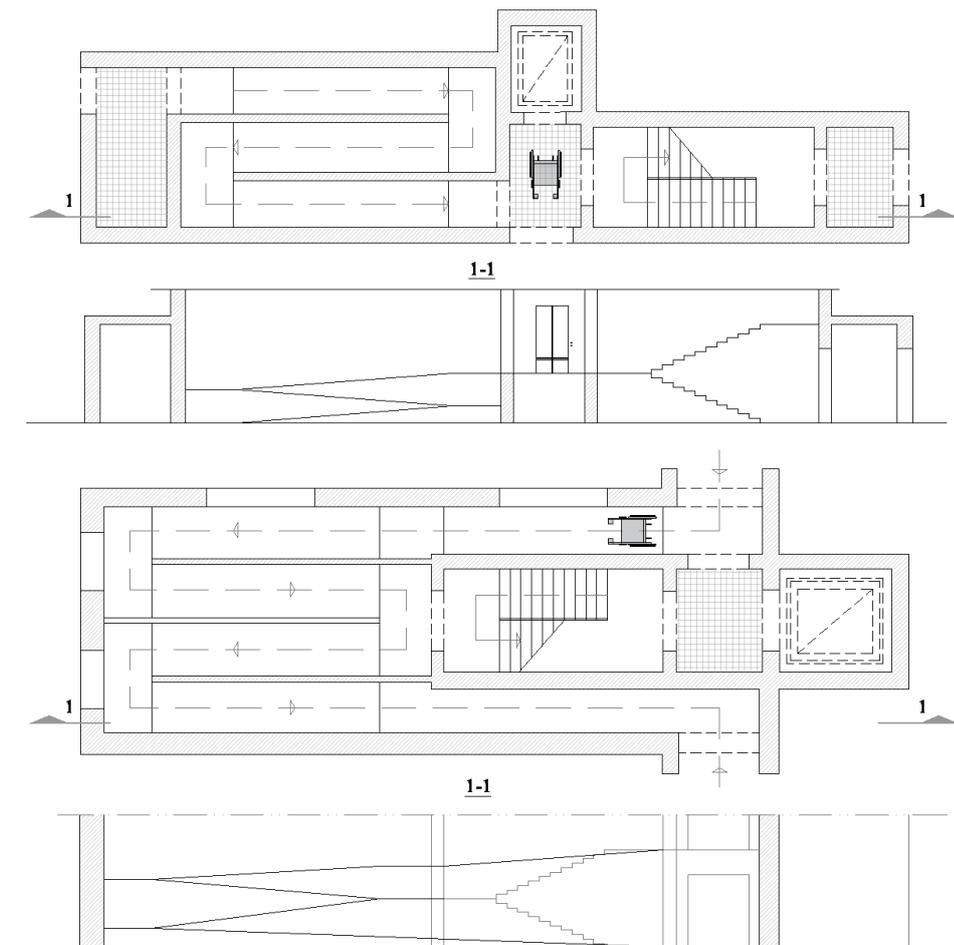
Ա, Բ, Գ - Միջանկյալ թերահարթակներ

Դ, Ե, Զ - Վերջնահարթակներ

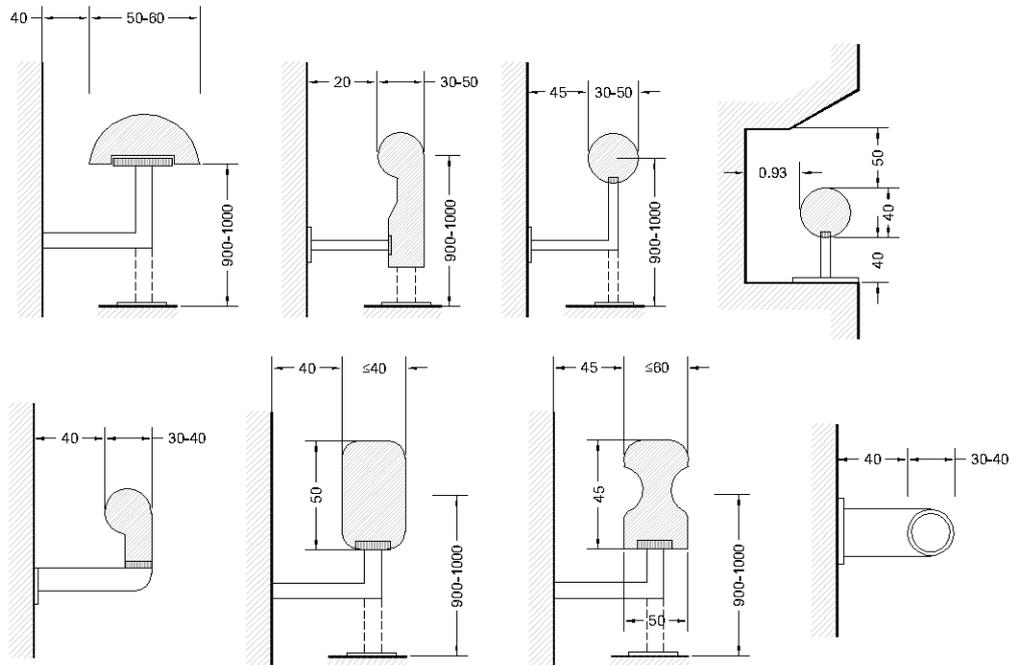

Գծապատկեր 46. Թերահարթակներ

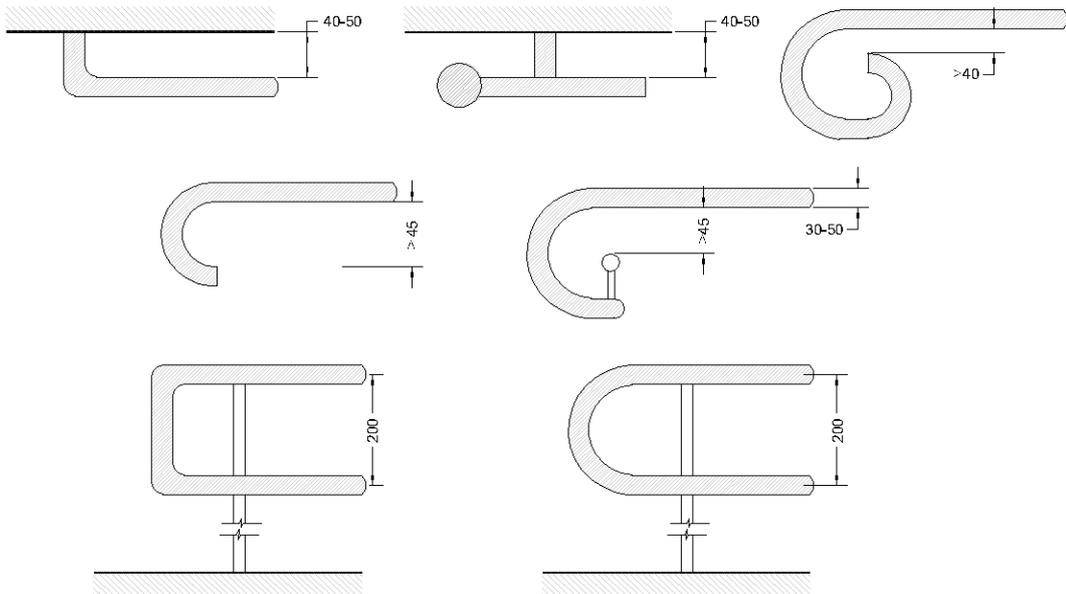

Գծապատկեր 47. Թերահարթակային վանդակների կցակառուցման օրինակներ

Բռնածողերի և բազրիքների լայնական կտրվածքի եզրաչափքը

Բռնածողերի վերջավորությանը ամրակցվող տարրեր

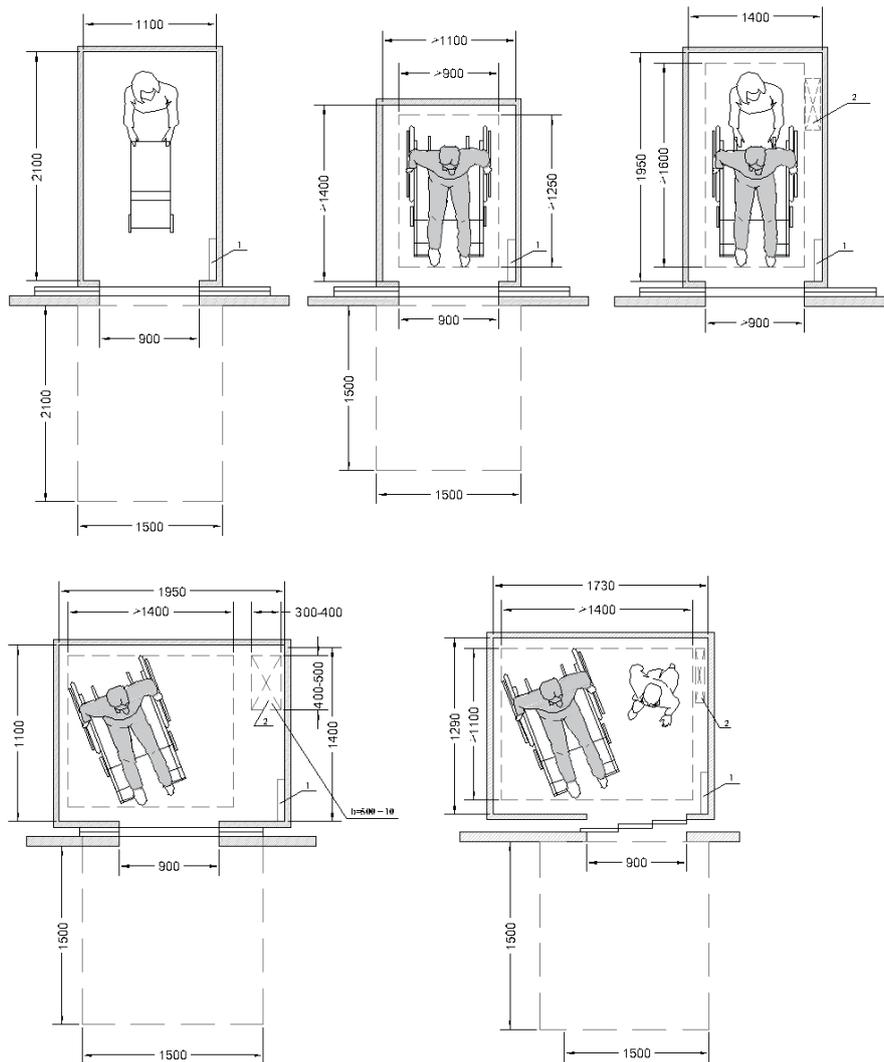
Գծապատկեր 48. Բռնածողերի և բազրիքների ձևերը և չափերը

VIII.4 Վերելակներ և ամբարձիչներ

72.Բնակելի և հասարակական շենքերում ու շինություններում, ինչպես նաև տրանսպորտային կառույցներում վերելակները համաձայն 49-րդ գծապատկերների և ամբարձիչները համաձայն 50-ից մինրև 53-րդ գծապատկերների անհրաժեշտ է իրականացնել ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի պահանջներին համապատասխան: Օրինակները տրված են 13-րդ նկարում:

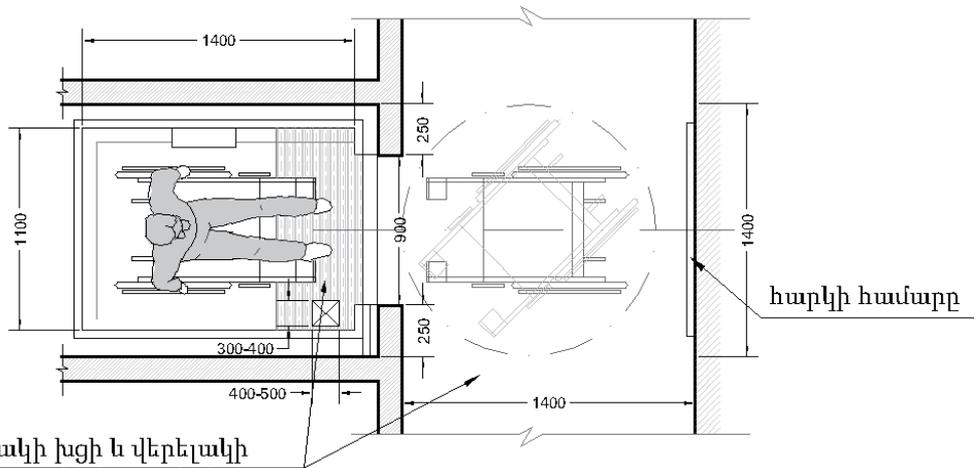
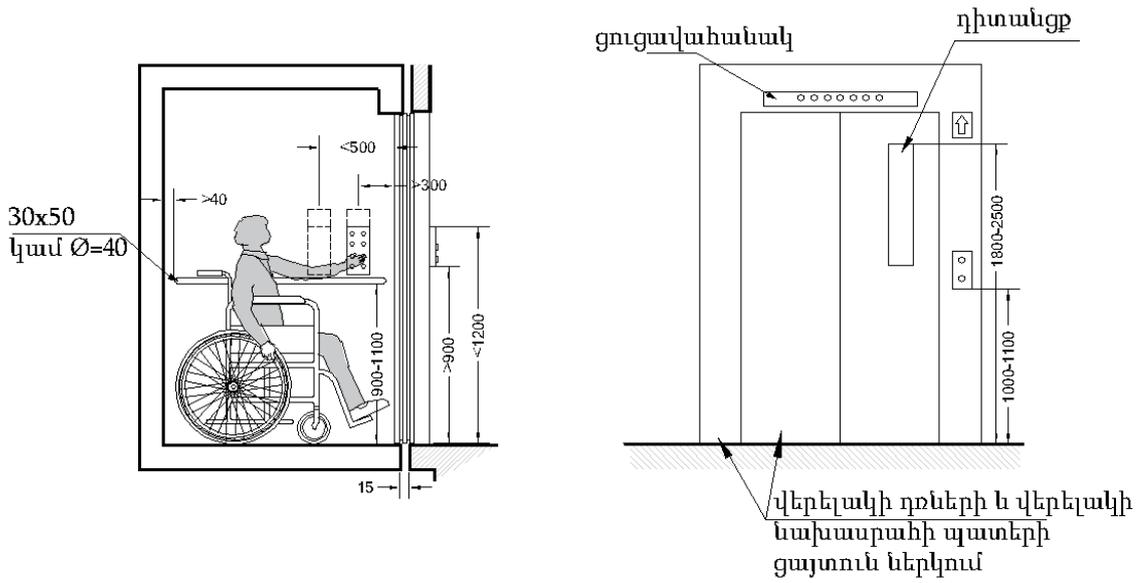
73.Վերելակների թվաքանակները իրականացվում են ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի Բ հավելվածին համապատասխան:

74.Հաշվադամությունն ունեցող անձանց համար ուղղաձիգ կապի ապահովման եղանակը և դրա կրկնակման հնարավորությունը սահմանվում են նախագծային լուծումներով:

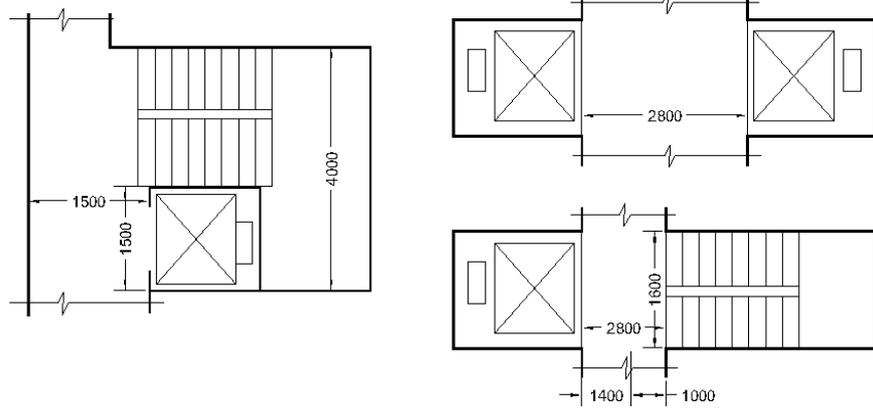

Վերելակի խցի ներքին և վերելակի առջևի հարթակի նվազագույն չափերը.
 Ա - գլորասայլակի վրա հիվանդի տեղափոխման համար
 Բ, Գ, Ե - թիկնաթոռ-սայլակով տեղաշարժվողների համար դռների տարբեր դիրքերի և բացվելու դեպքերում

Վերելակի խցի չափերը.
 Բ, Գ - նվազագույն
 Դ, Ե - օպտիմալ
 1 - վերելակի կառավարման բլոկ
 2 - ծալովի նստատեղ

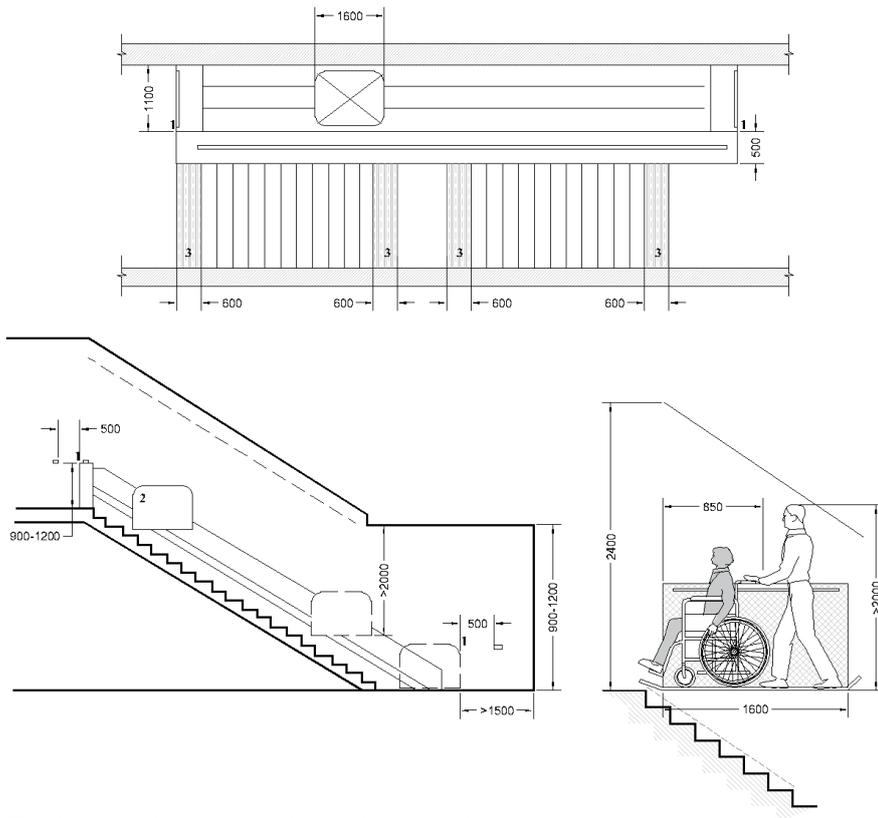

վերելակի խցի և վերելակի նախասրահի հատակների ցայտուն ներկում

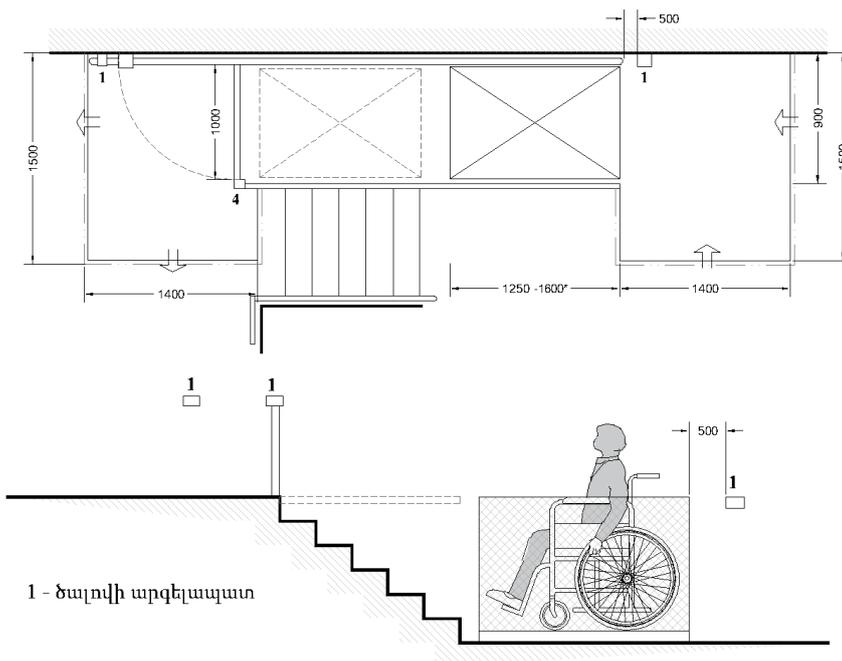
Գծապատկեր 49. Վերելակներ

Վերհան ուղեկցողով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

- Ա - վերհանի տեղաշարժը սանդուղքների զուգահեռ
- Բ - սանդուղքային վերհանի տեղաշարժը (աստիճանի վրա)
- 1 - կառավարման վահանակ
- 2 - ծալովի նստատեղ
- 3 - նախազգուշացնող տակտիլային շերտ

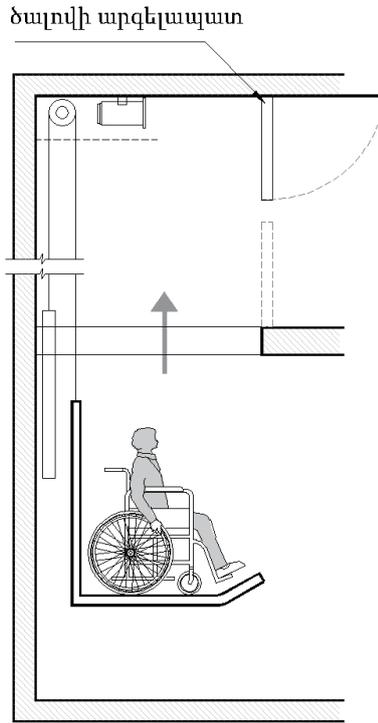
Վերհան հաշմանդամություն ունեցող անձանց ինքնուրույն տեղաշարժման համար

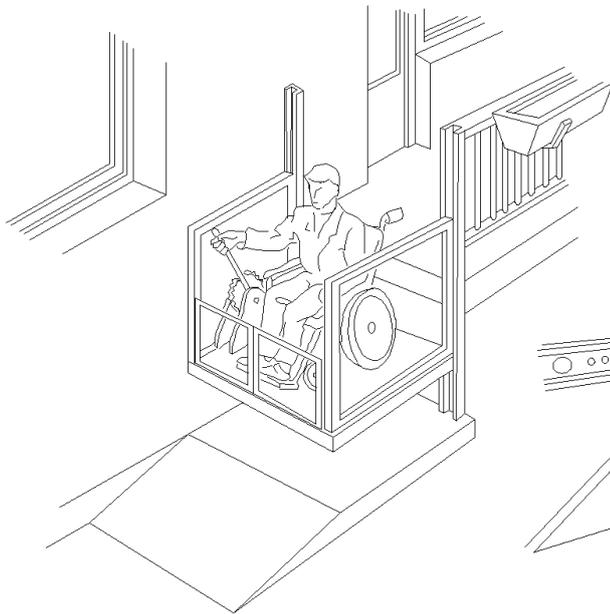
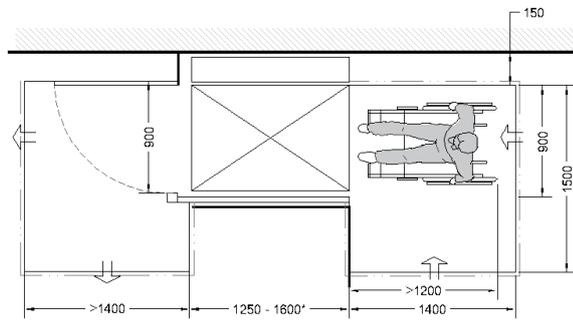
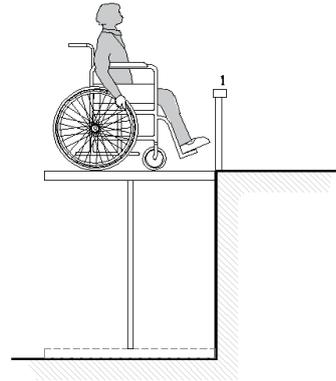
- 1 - ծալովի արգելապատ

Գծապատկեր 50. Թեք վերհանների հարաչափերը

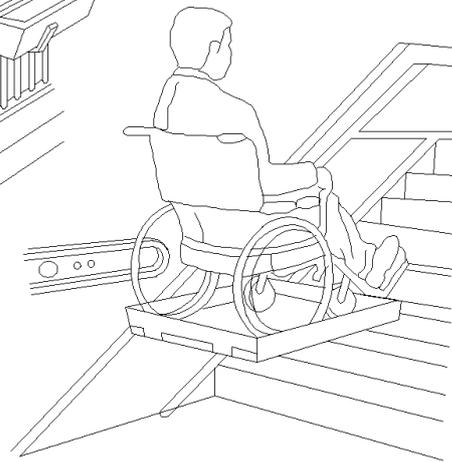
Կախովի վերիան սարքավորում

Հրող վերիան սարքավորում

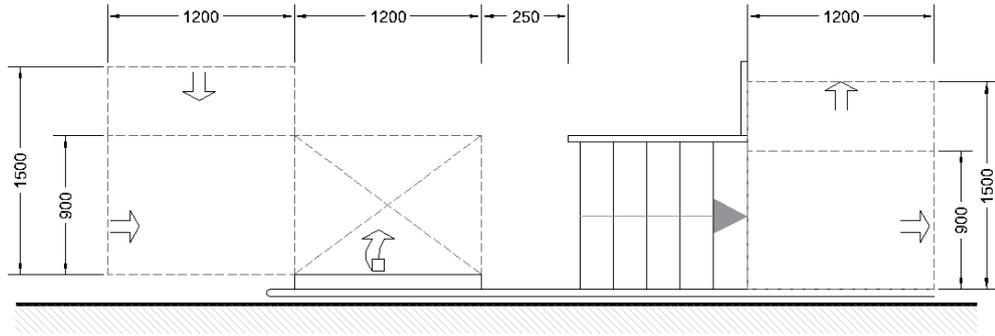

Ուղղաձիգ վերիան

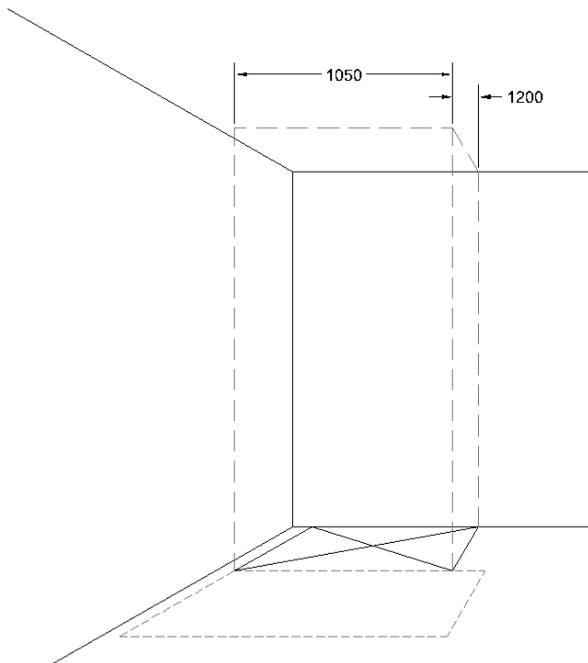

Թեք վերիան

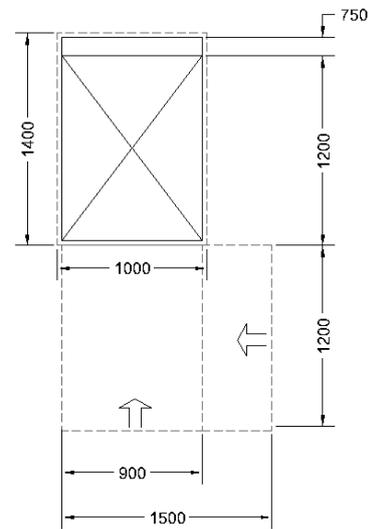
Գծապատկեր 51. Անհատական վերիանների սարքավորանք

Ա - ուղղաձիգ վերհան (ամբարձիչ)

Բ - վերելակ

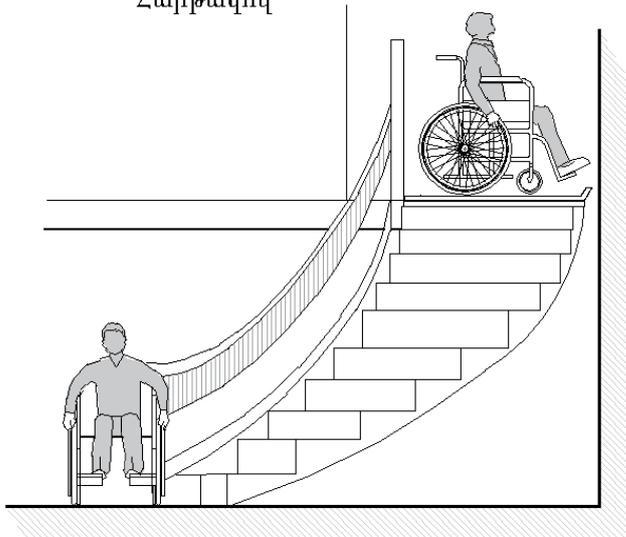

Գ - թեք վերհան (ծալովի հարթակ)

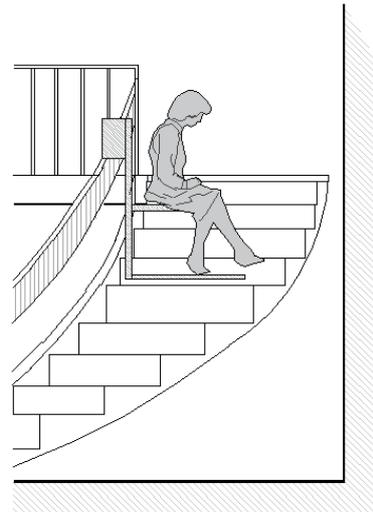
Գծապատկեր 52. Տնային վերելակի և վերհանի տեղադրման գոտու չափերը

ա. Մանդուղքային վերհան սարքավորանք

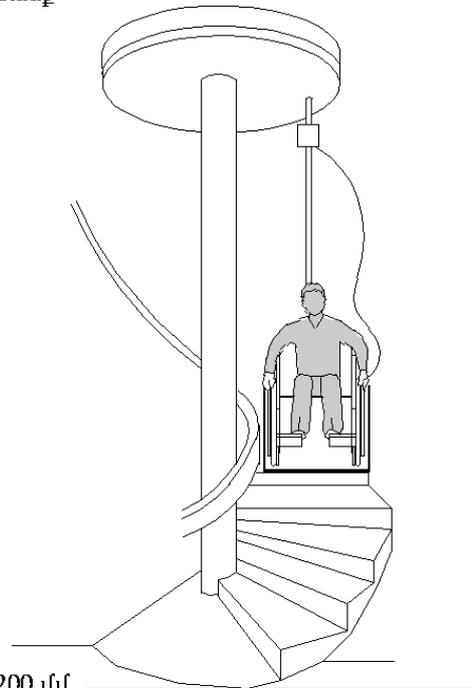
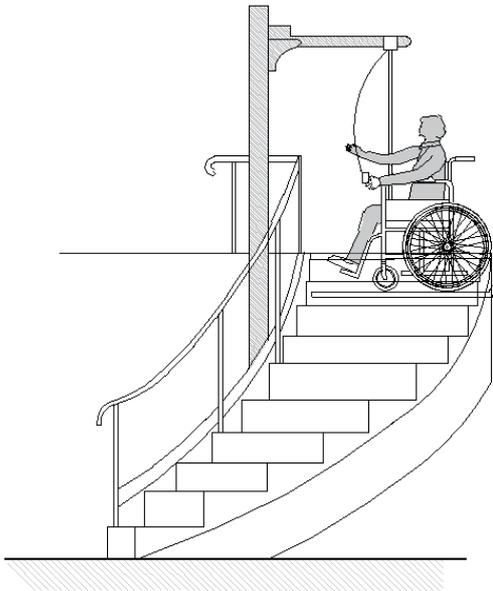
Հարթակով

Նստատեղով

բ. Կախովի վերհան սարքավորանք

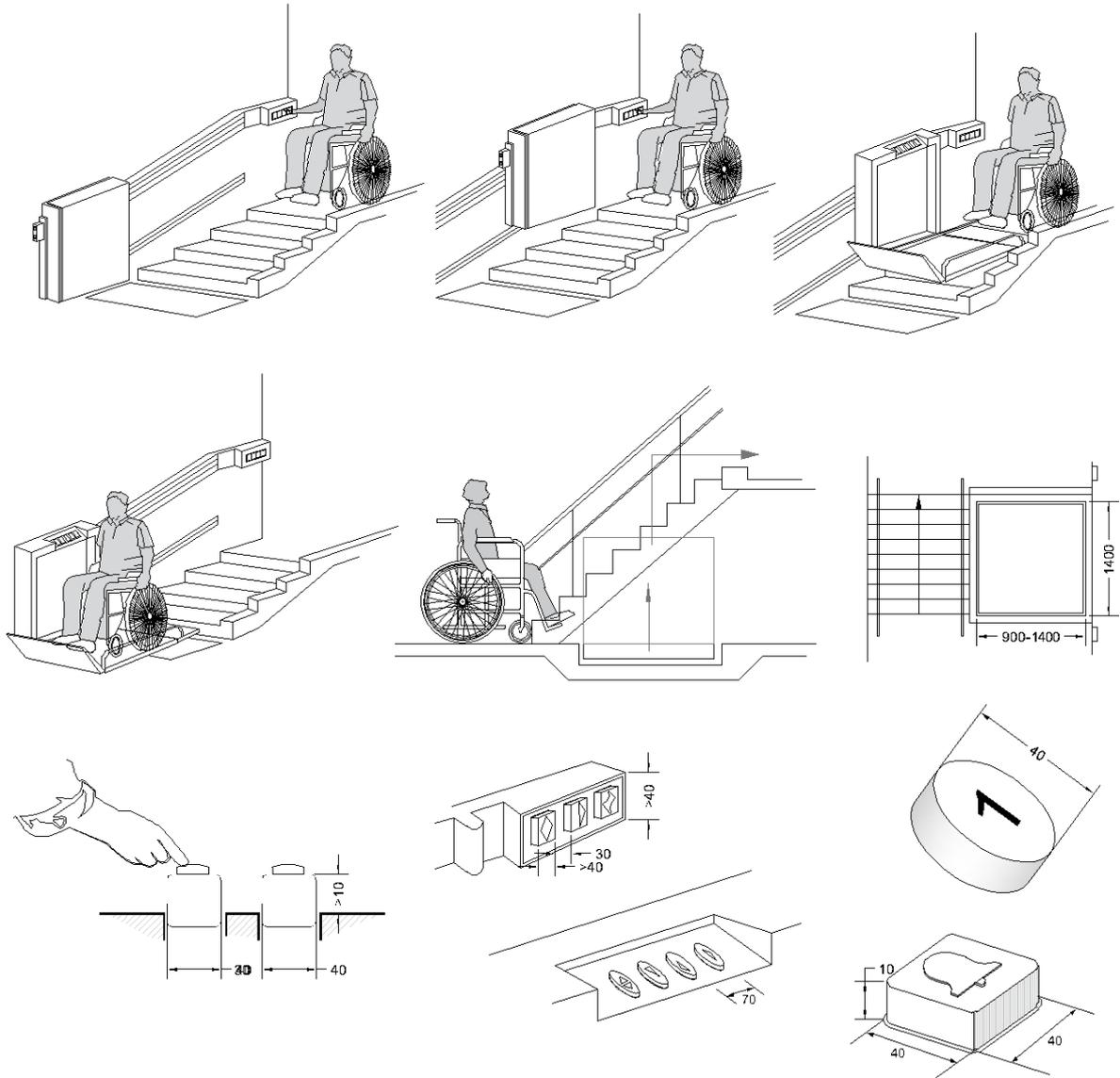

ա. Մանդուղքային վերհան սարքավորանք.

- հարթակի չափերը՝ 680x750 մմ, 800x1000 մմ, 900x1200 մմ
- թեքության անկյունը՝ 0-90°
- բեռնատարողությունը՝ 150, 200, 200-250 կգ
- չափերը ծավալած վիճակում. լայնությունը՝ 300 մմ, երկարությունը՝ 800-1500 մմ, բարձրությունը՝ 900 մմ

բ. Կախովի վերհան սարքավորանք.

- Բեռը կրող մասի չափերը՝ 400x200x300 մմ
- թեքության անկյունը (max)՝ 90°
- ուղղորդիչի շրջադարձի շառավիղը (min)՝ 0.3 մ
- բեռնատարողությունը՝ 150, 200, 250, 300 կգ

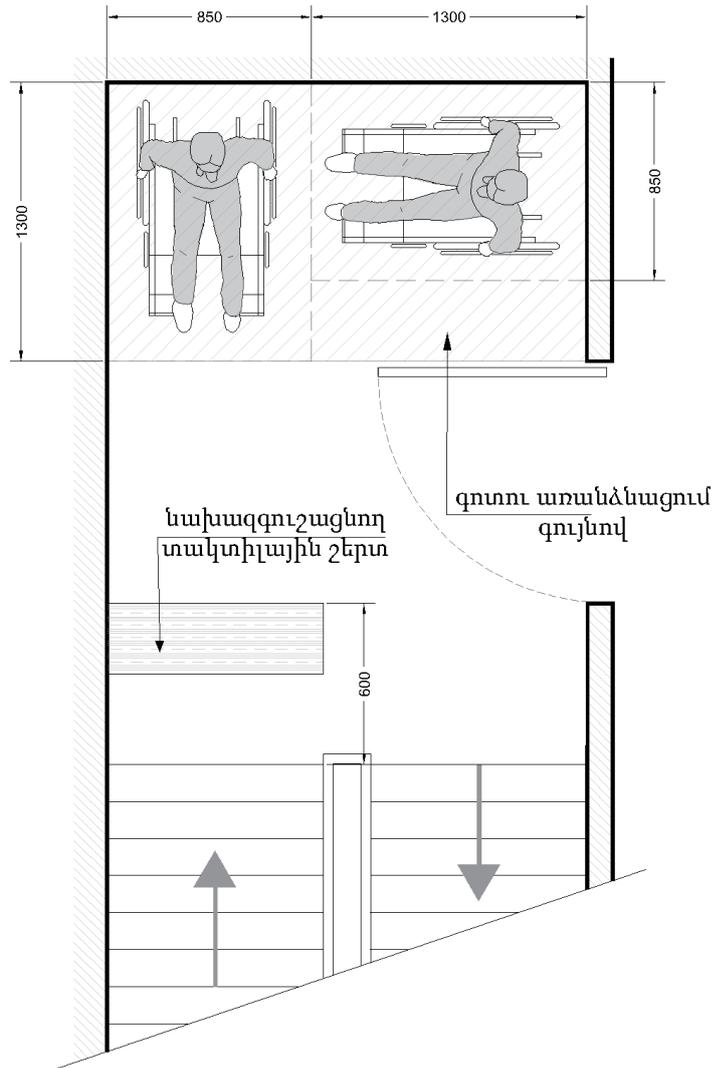

Գծապատկեր 53. Անհատական վերահանների սարքավորանքներ

VIII.5 Տարահանման ուղիներ

75. Շենքերի ու շինությունների նախագծային լուծումները պետք է ապահովեն տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող խմբերի անվտանգությունը, ՀՀՇՆ IV-11.07.01 և ՀՀՇՆ 21.01 շինարարական նորմերի պահանջները, հաշվի առնելով հաշմանդամություն ունեցող անձանց տարբեր կարգերի շարժունակությունը՝ համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի Գ հավելվածի, դրանց թվաքանակը և գտնվելու վայրը շենքերում կամ շինություններում ըստ 54-րդ գծապատկերի: Օրինակը տրված է 1-ին հավելվածի 14-րդ նկարում:

76. Անվտանգության գոտիներից հաշմանդամություն ունեցող անձանց փրկման համար անհրաժեշտ վերելակների թվաքանակի հաշվարկը կատարել համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի Բ հավելվածի:

Գծապատկեր 54. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տարահանման գոտի-կուտակիչ սանդղավանդակում

VIII.6 Ներքին սարքավորանք և տեղեկատվության միջոցներ

77.Վտանգի վերաբերյալ տեղեկատվության և ազդանշանման միջոցների համակարգերի նախագծային լուծումները պետք է իրականացնել ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի պահանջներին համապատասխան և ըստ 55 և 56-րդ գծապատկերների:

78.Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի տեղեկատվական ազդարարման սարքավորանքը և կապի միջոցները (այդ թվում նաև նշանները, խորհրդանիշերը) միևնույն շրջանում, կազմակերպությունում տեղաբաշխված շենքերի և շինությունների համալիրի սահմաններում պետք է լինեն նույնական և համապատասխանեն գործող նորմատիվ փաստաթղթերով սահմանված նշաններին:

79.Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի տեղեկատվական ազդարարման սարքավորանքի և կապի միջոցները տրված են 5-րդ աղյուսակում:

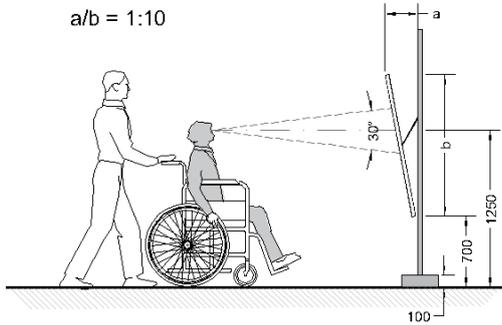
Աղյուսակ 5.Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի տեղեկատվական ազդարարման սարքավորանք և կապի միջոցներ

<p>Տեխնիկական միջոցների խումբը</p>	<p>Տեղեկատվական միջոցների, ազդանշանման և կապի ենթախմբերը</p>	<p>Տեխնիկական միջոցների և սարքավորանքի տեսակները</p>
<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
<p>1. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի ընդհանուր օգտագործման տեղեկատվության տեխնիկական միջոցներ</p>	<p>1) Տեղեկատվության արտացոլման տեսողական միջոցներ</p>	<p>ա. Վիճակագրական տեղեկատվության տպագիր կրիչներ (ցուցանակներ, ցուցատախտակներ, վահաններ, ստենդներ, կաչանկարներ և այլ)</p> <p>բ. Վիճակագրական և դինամիկ տեղեկատվության էլեկտրոնային կրիչներ՝ վահանակներ, մեծ էկրաններ, ցուցատախտակ, դիսփլեյ, ինտերակտիվ տեղորոշիչներ, անհատական մոբիլ տեղորոշիչ համակարգեր, այդ թվում սմարթֆոնների, ձայնային տեղեկատվությունը կրկնօրինակող միջոցների, սուրդոթարգմանիչ սարքավորանքի (լսողության արատ ունեցող մարդկանց համար) բազայի վրա</p>
	<p>2) Տեղեկատվության վերարտադրման ձայնային միջոցներ</p>	<p>ա. Ակուստիկ միջոցներ (ձայնային սինթեզատորներ, ձայնային ծանուցիչներ, բարձրախոսներ և այլ), այդ թվում տեսողական տեղեկատվության ձայնային կրկնօրինակման սարքավորանք</p> <p>բ. ՖՄ (FM) ինդուկցիոն ուրվագծով և ռադիոսարքավորանքով օժանդակող աուդիոհամակարգեր և դրանց տարրեր (ձայնային կրկնօրինակման սարքավորանք, ականջակալներ և այլ)</p>
	<p>3) Տեղեկատվության արտացոլման տակտիլային միջոցներ</p>	<p>ա. ռեյեֆային շրիֆտով կատարված վիճակագրական տեղեկատվության տպագիր կրիչներ (ցուցանակներ, վահաններ, և այլ)</p> <p>բ. բրայլի շրիֆտով կատարված վիճակագրական տեղեկատվության տպագիր կրիչներ (ցուցանակներ, վահաններ, և այլ)</p> <p>գ. օբյեկտների, շենքերի, սենքերի, տարածքների տակտիլային մոդելներ և սխեմաներ</p> <p>դ. տակտիլ-տեսողական նշարկում (շենքերում հատակների և հետիոտն գոտիներում, ուղիներում, մայթերում ցեմենտ-բետոնե,</p>

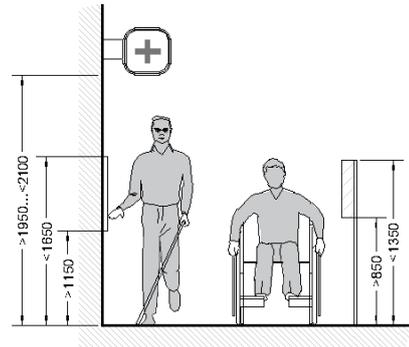
		ասֆալտե և այլ ծածկույթների վրա տեղադրված նշարկում)
2. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի ընդհանուր օգտագործման ազդանշանման տեխնիկական միջոցներ	1) Ազդանշանման տեսողական միջոցներ	ա. ազդանշանման գրաֆիկական միջոցներ, այդ թվում անվտանգության նշաններ (նախազգուշացնող նշաններ)
		բ. լուսային ազդանշանային միջոցներ, այդ թվում լուսային ազդանշանիչներ, լուսային փարոսներ, լուսաֆորներ
		գ. գունավոր և գրաֆիկական ազդանշանային սարքավորանք, այդ թվում ազդանշանային գույներ, գունային նշարկում, ցայտուն գունային շերտեր
	2) Ազդանշանման ձայնային միջոցներ	ա. ազդանշանումը տեղեկացնող ազդանշանային ձայնային միջոցներ, այդ թվում ձայնային ծանուցիչներ, ձայնային փարոսներ
		բ. վթարային և նախազգուշացնող ազդանշանման ձայնային ազդանշանային միջոցներ, այդ թվում նախազգուշացնող ծանուցիչներ, վթարային ձայնային փարոսներ, ինչպես նաև ձայնային ազդանշանային սարքավորանք, վթարային և նախազգուշացնող ազդանշանման կրկնօրինակող լուսային ազդանշանային սարքավորանք (տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար)
	3) Ազդանշանման տակտիլային միջոցներ	ա. հաստատուն տակտիլային սարքավորանք, այդ թվում տակտիլային նշարկում, տակտիլային շերտեր, այդ թվում տակտիլային նշարկման համար սառը պլաստիկից արված, տակտիլային ծածկույթներ (սալիկներ, ռելիեֆային կամ ֆակտուրային միջոցներ), արհեստական ձուլածո վերելքներ, թեքություններ և ճամփեզրեր (եզրաքարեր)
		բ. դինամիկ տակտիլային սարքավորանք, այդ թվում՝ վիբրացիոն ազդանշանիչներ, տակտիլային վիբրատորներ
3. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի ընդհանուր օգտագործման կապի տեխնիկական	1) Միակողմանի կապի միջոցներ	ա. բարձրախոսներ
		բ. ակուստիկ համակարգեր
		գ. խոսափողներ
		դ. լարինգոֆոններ

միջոցներ		ե. ականջակալներ
		զ. Էլեկտրոնային տեղորոշիչներ
	2) Երկկողմանի կապի միջոցներ	ա. կապի բարձրախոս միջոցներ
		բ. կապի միջոցներ ընդունիչի ուժեղացուցիչով
		գ. կապի տեքստային միջոցներ, այդ թվում «վազող տողով», ֆաքսիմիլ սարքերի
		դ. տաքսոֆոններ, այդ թվում Էլեկտրոնային նամակների ուղարկման համար տերմինալով
		ե. շարժական հեռախոսներ, սմարթֆոններ
		զ. տեսողության խնդիր ունեցողների համար հատուկ հնարավորությունների տեխնոլոգիայով անհատական համակարգիչներ

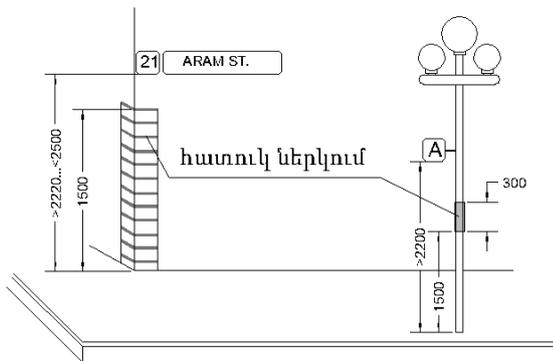
Յուցադրության գոտու հարաչափեր

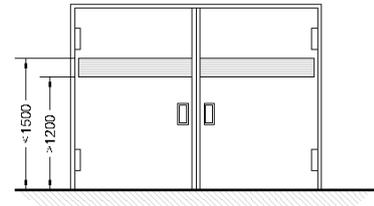
Տեղեկատվության տեղադրման օպտիմալ բարձրությունը

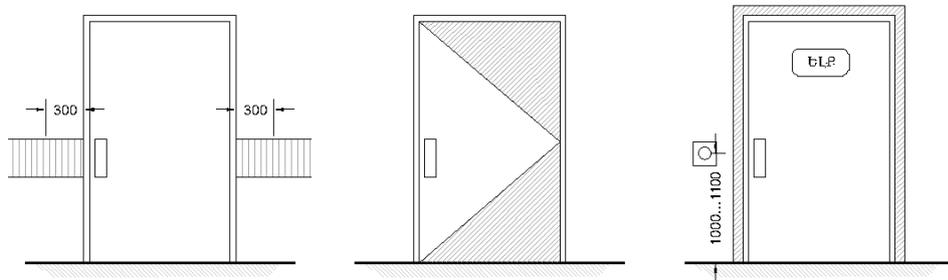
Տեղեկատվության տեղադրումը փողոցում

Երկփեղկանի ապակե դռան վրա նախազգուշացնող մակնիշանշան

Դռների և դռան բացվածքների մակնիշանշան տարբերակներ

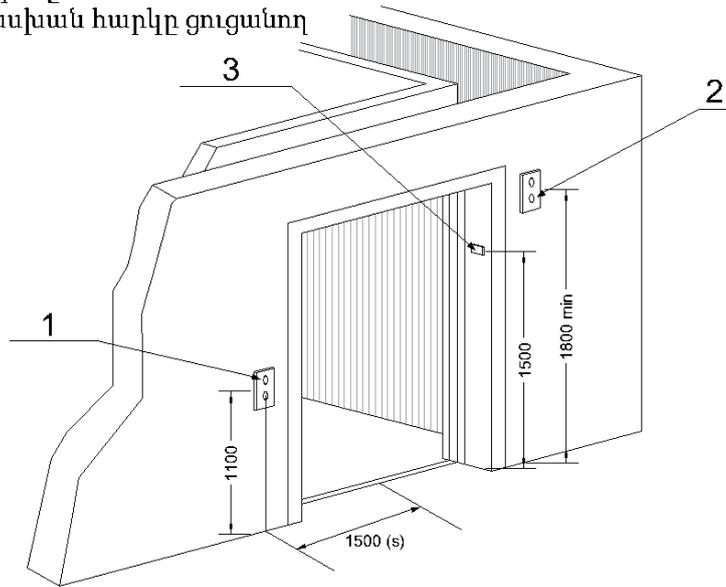
Ա - Դռան բացվածքի առաջ կողմնորոշիչ շերտի ֆակտուրայի և գույնի փոփոխում

Բ - դռան բացման ուղղության ցուցում

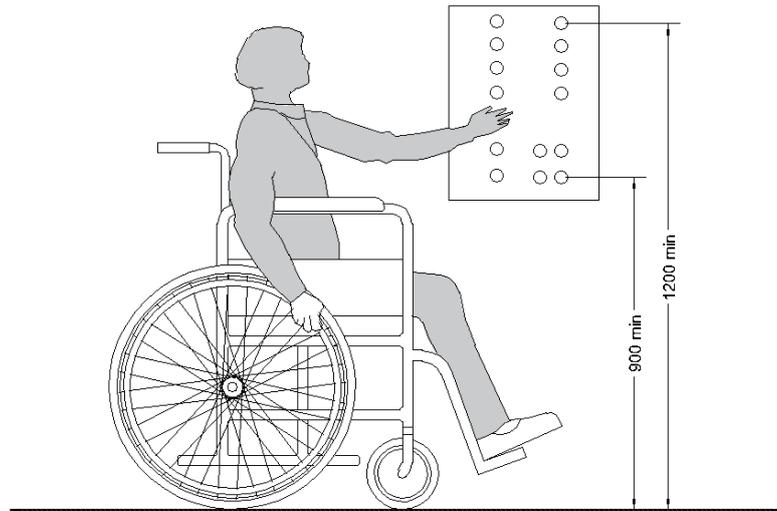
Գ - դռան բացվածքի ցայտուն ֆակտուրային շերտի ընդգծում

Գծապատկեր 55. Տեղեկատվության տեղակայում

1. վերելակի խցի կանչի սեղանկոճակ
2. լուսային ազդանշան
3. համապատասխան հարկը ցուցանող վահանիկ

Ա - վերելակային նախասրահում տեղեկատվության և ազդանշանման միջոցների տեղաբաշխումը

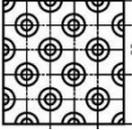
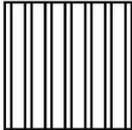
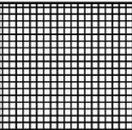
Բ - վերելակի կառավարման մարմնի բարձրությունը

Գծապատկեր 56. Վերելակներում տեղեկատվության և ազդանշանման միջոցներ

80. Տակտիլային հատակային ցուցանակները տեղադրում են հասարակական շենքերի և շինությունների միջանցքներում և սանդղավանդակների հարթակներում, մետրոպոլիտենի կայարաններում տեսողական խնդիր ունեցող անձանց շարժման ուղղորդման, ինչպես նաև շարժման ուղիով հնարավոր վտանգներից նրանց նախազգուշացման համար: Օրինակը տրված է 1-ին հավելվածի 15-րդ նկարում: Ակոսի խորությունը տակտիլային հատակային ցուցանակների համար պետք է լինի 5 մմ:

81. Տակտիլային հատակային ցուցանակների նշանակությունը, չափերը, ակոսների ձևը և տեղադրումը տրված են 6-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 6. Տակտիլային հատակային ցուցանակների նշանակությունը, չափերը, ակոսների ձևը և տեղադրումը

1	2	3	4	5
1.	Ուշադրություն , սանդղավանդ ակի եզրային աստիճան	Աստիճանի լայնությամբ և երկարությամբ շերտ	Կոնաձև ակոսով 	Սանդղաքի եզրային աստիճանի կողքերից 600մմ հեռավորության վրա
2.	Ուղղորդող ճանապարհ	Անցումի սկզբի առջև մայթի վրա 500մմ կամ 600մմ լայնությամբ և անցումի լայնությանը հավասար երկարությամբ տեղադրված շերտ	Երկայնական ակոսով 	Պատի երկայնքով պատից ոչ ավել 1000 մմ հեռավորության վրա
3.	Ուշադրություն , արգելք	Արգելքի ուրվագծով տեղադրված 300մմ լայնությամբ շերտ	Քառակուսի ակոսով 	Արգելքից 600մմ հեռավորության վրա
4.	Ուշադրություն , ձախ (աջ) շրջադարձ	Քառակուսի սալիկ 500x500 մմ կողմերով	Անկյունագծային ակոսով 	Շրջադարձի տեղում

82. Տակտիլային հատակային ցուցանակները կարող են պատրաստվել չսայթաքող հատկանիշներ ունեցող, այդ թվում հատուկ կերամիկական սալիկներից:

83. Շենքի ելքը ցուցանելու համար կիրառում են տարբեր նյութեր 500 մմ լայնությամբ և դռան լայնությանը հավասար երկարությամբ, տեղադրված դռնից 1500 մմ հեռավորության վրա, կոնաձև ակոսների ձևով:

84. Եթե շենքի ելքի առաջ տեղադրված է մայրուղային ճանապարհագորգ, ելքի ցուցանման համար մայրուղային ճանապարհագորգին խաչաձև լրացուցիչ տեղադրվում է ճանապարհագորգի շերտիկ 200 մմ լայնությամբ:

85. Շարժման ուղղության շրջադարձի ցուցանման համար կիրառում են անկյունագծային ձևի ակոսով նյութ: Ձախ շրջադարձը ցուցանելու համար օգտագործում են ձախ անկյունագիծը, աջ շրջադարձի համար՝ աջ անկյունագիծը:

VIII.7 Սանիտարահիգիենիկ սենքեր

86. Հասարակական և արտադրական շենքերի սանիտարակենցաղային սենքերից օգտվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց, այդ թվում նաև թիկնաթոռ-սայլակից օգտվող

հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից օգտագործվող գոտիների երկրաչափական հարաչափերը հարկավոր է ընդունել համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի պահանջների:

87. Մարզական, հանդիսասրահային, ծխական համալիրների տեղամասերում սպասարկման տեղից մինչև զուգարաններ հեռավորությունը պետք է լինի 200մ ոչ ավել, որի դեպքում սանիտարահիգիենիկ սենքը նպատակահարմար է տեղակայել անմիջապես գլխավոր մուտքի, ելքի, հաղորդակցուղիների հանգույցի մոտ:

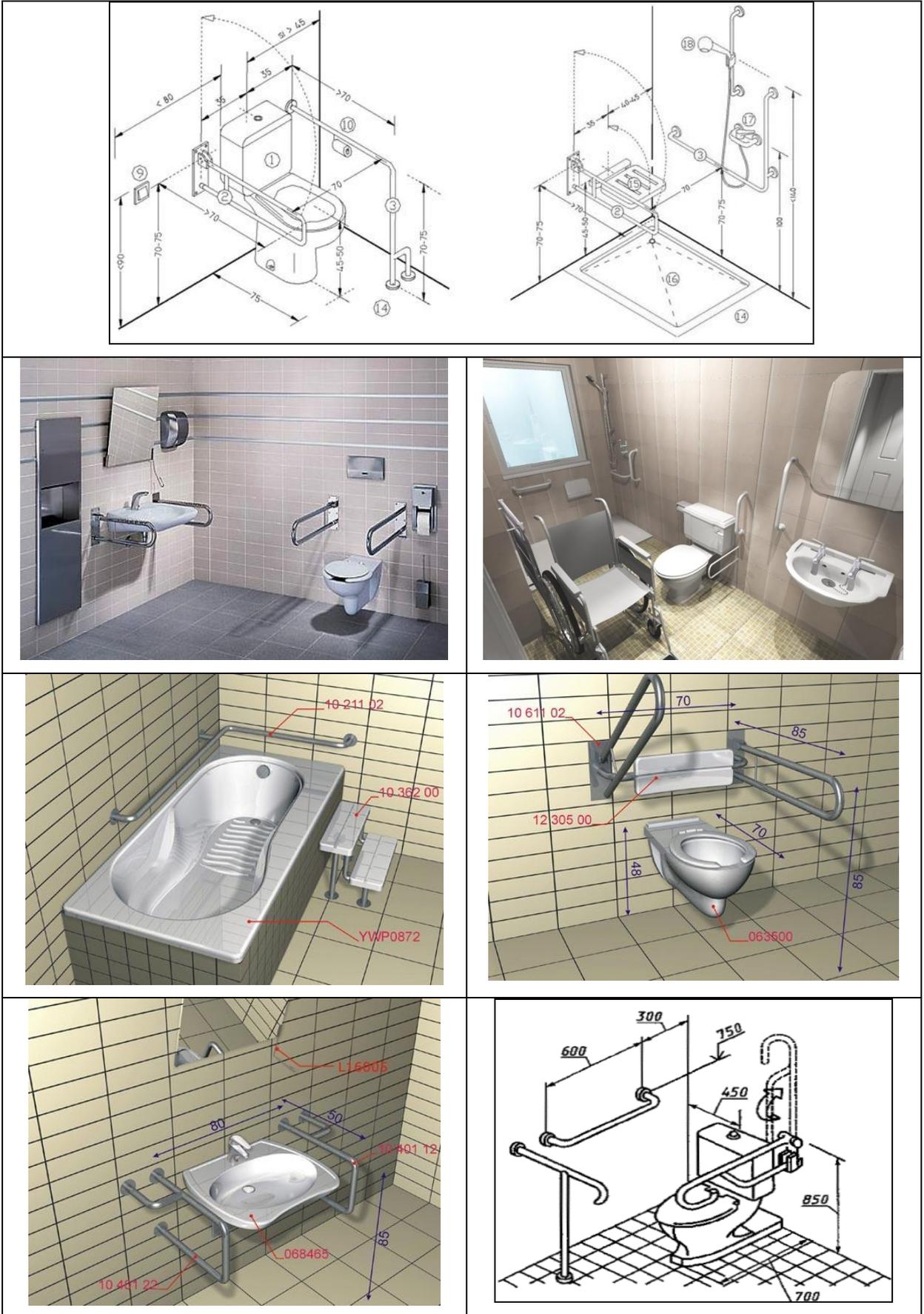
88. Տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող անձանց համար սանիտարահիգիենիկ սենքերում հանձնարարվում է նախատեսել՝ զուգարանախցիկ, կանանց համար հիգիենայի սենյակներ և խցեր, ցնցուղարան, լոգասենյակներ, լվացարաններ, մոր և մանկան սենյակներ համաձայն 57-ից մինչև 62-րդ գծապատկերների:

89. Սանիտարահիգիենիկ սենքերի նկատմամբ պահանջները տրված են 7-րդ աղյուսակում:

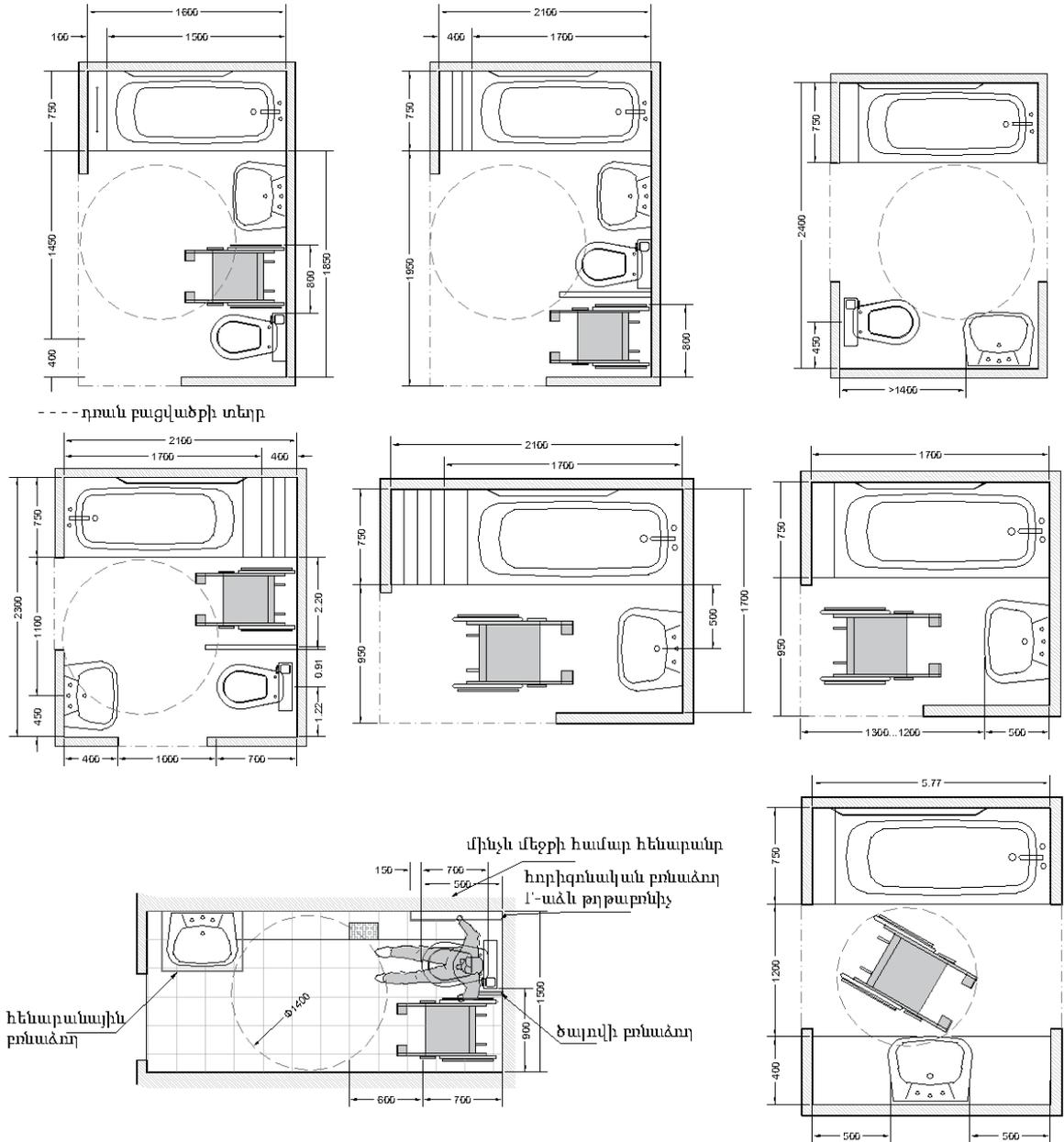
Աղյուսակ 7. Սանիտարահիգիենիկ սենքերի նկատմամբ պահանջները

Օբյեկտ	Զափանիշների պահանջները			
	Մատչելիություն	Անվտանգություն	Տեղեկատվություն	Զարմարավետություն
1	2	3	4	5
1. Չուգարաններ, վացարաններ, և հիգիենայի խցեր	<p>1) Զայելու, էլեկտրաչորացուցիչի և թղթաբռնիչի ներքին եզրը հատակից 0,8մ բարձրության վրա, վացարանի սեղանիկի վրայի հայելին՝ ոչ բարձր 1,0մ հատակից, կեռիկները և կախիչները՝ ոչ բարձր 1,3մ հատակից:</p> <p>2) Բռնածողերի և կախովի բռնիչների սարքավորում</p>	<p>1) Չուգարանախցի դռները պետք է բացվեն դեպի դուրս:</p> <p>2) Թաց ժամանակ հատակի չսայթաքող նյութի կիրառում:</p> <p>3) Հոսակի և արտահոսի տեղակայում շարժման գոտուց դուրս:</p>	<p>1) Խցի մոտ ազդանշանային սարքերի տեղադրում (զբաղված է/ազատ է):</p> <p>2) Խցի և վացարանային գոտու ինտերիերում ցայտուն գունային լուծումների կիրառում տեսողական խնդիրներ ունեցող անձանց համար:</p> <p>3) Սանիտարա-կենցաղային սենքերում տակտիլային ուղու նախատեսում:</p>	<p>1) Վառ արտահայտված արատներով անձանց համար նախատեսված գոտիների տեսողական առանձնացում (Էկրան, վարագույր, շերտավարագույր):</p> <p>2) Առևտրական ավտոմատների կիրառում անհատական հիգիենիկ արտադրանքի համար:</p> <p>3) Կախիչների և թիկնաթռ-սայլակների, հենակների, պրոթեզների ժամանակավոր տեղավորման համար տեղերի սարքավորում:</p>
2. Ցնցուղարաններ և լոգասենյակներ	<p>1) Խցի եզրաչափքը ոչ պակաս 2,1x1,8մ բիդեի սարքավորման</p>	<p>1) Խցերի դռները պետք է բացվեն դեպի դուրս:</p> <p>2) Եզրը պետք</p>	<p>1) Խցի մոտ ազդանշանային սարքերի տեղադրում</p>	<p>1) Ցնցուղախցիկի կահավորում հորիզոնական (0,6 և 0,9մ բարձրությամբ) և ուղղաձիգ հենարանային բռնածողերով</p>

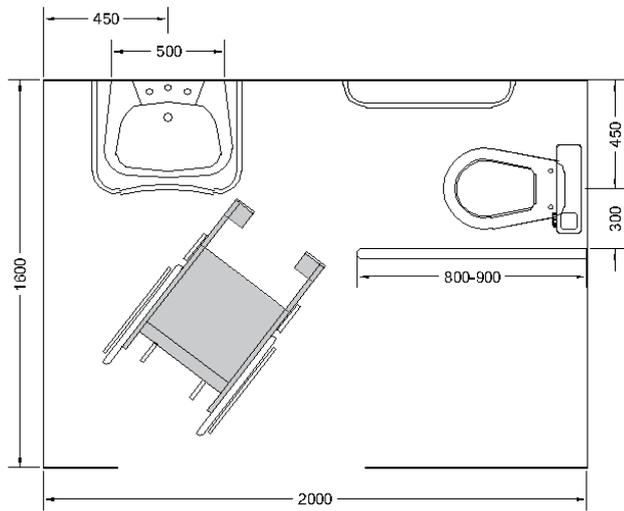
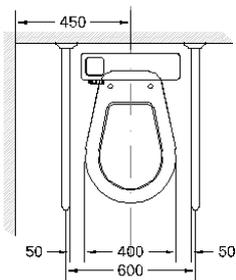
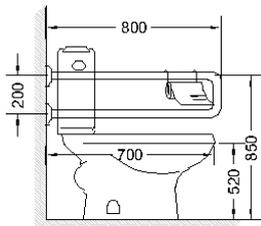
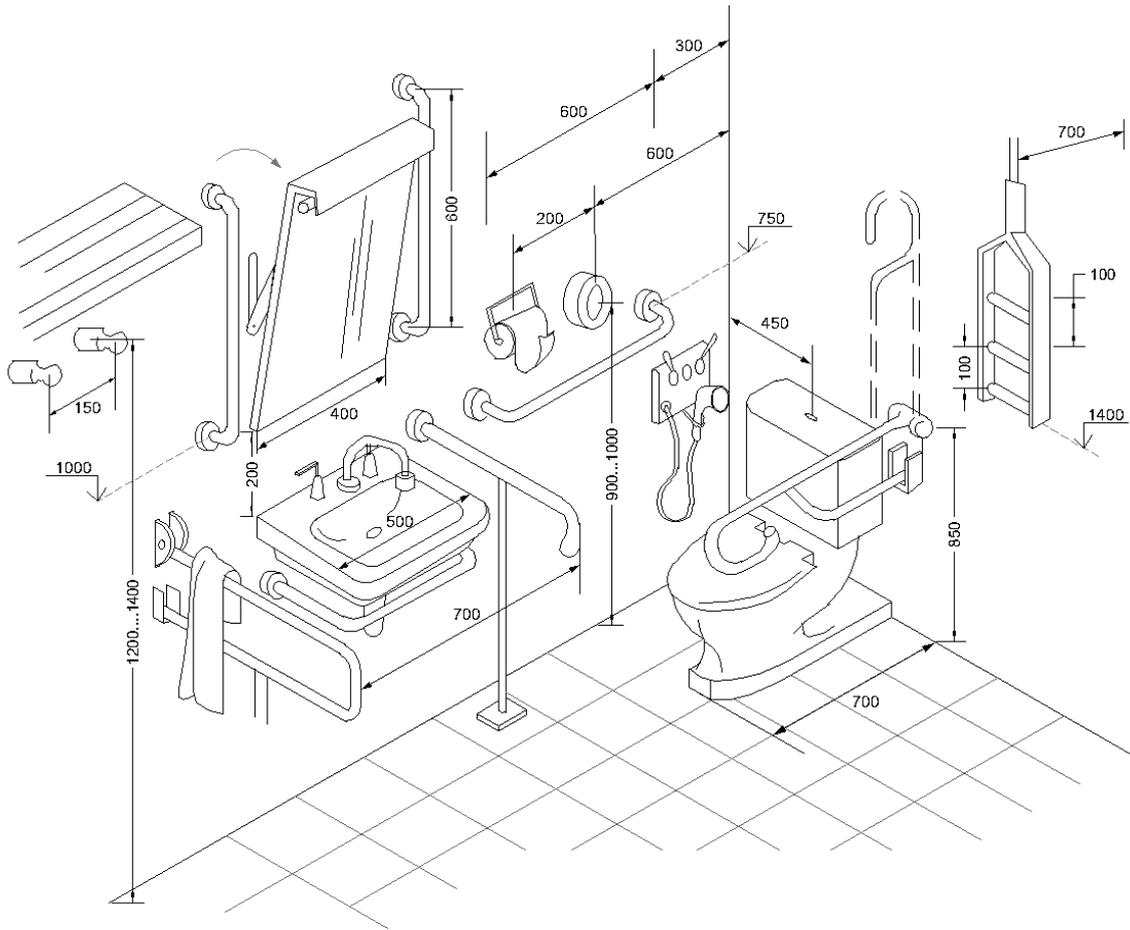
	<p>դեպքում:</p> <p>2) Ցնցուղարանի մակերեսը հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար ոչ պակաս 5,0 մ² (ներառյալ նախացնցուղարանը):</p> <p>3) Բռնածողերի և կախովի բռնիչների սարքավորում:</p>	<p>պաշտպանվի հանովի պաշտպանիչ վանդակով:</p>	<p>(զբաղված Է/ազատ Է):</p>	<p>(ներքևը 0,75մ բարձրությամբ), ինչպես նաև 0,5x0,5մ չափերով հատակից 0,5մ բարձրությամբ նստարանով: Ցանկալի է ծալովի նստարանի սարքավորում:</p> <p>2) Հատուկ տեղերի նախատեսում թիվնաթոռ-սայլակների և շարժման համար այլ օժանդակող միջոցների պահպանման համար:</p>
<p>3. Մոր և մանկան սենյակներ</p>	<p>1) Տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող կանանց կողմից օգտագործվող սենյակների սարքավորում բռնածողերով և կախովի բռնիչներով:</p>	<p>1) Չուգարանախցի դռները պետք է բացվեն դեպի դուրս:</p> <p>2) Երեխայի համար ամրացվող սարքավորումներով բարուրի սեղանիկների և կախովի բազկաթոռների օգտագործում:</p>	<p>1) Խցի մոտ ազդանշանային սարքերի տեղադրում:</p>	<p>1) Վառ արտահայտված խնդիրներով անձանց համար նախատեսված գոտիների տեսողական առանձնացում (Էկրան, վարագույր, շերտավարագույր):</p> <p>2) Լրացուցիչ պետք է լինի բազկաթոռ, իրերի սեղանիկ, աղբի վերամշակման ս</p>

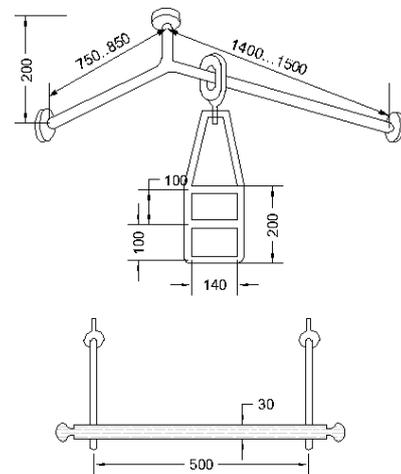
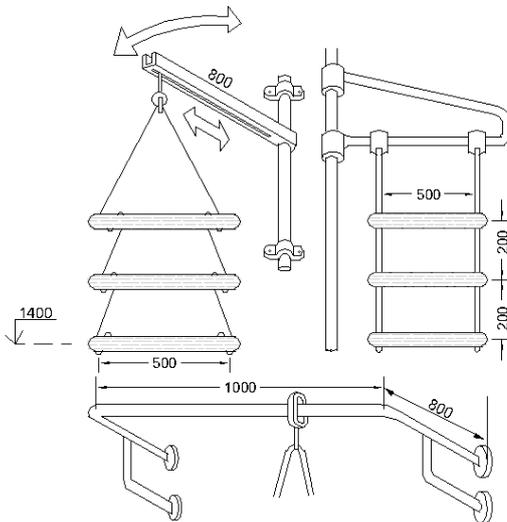
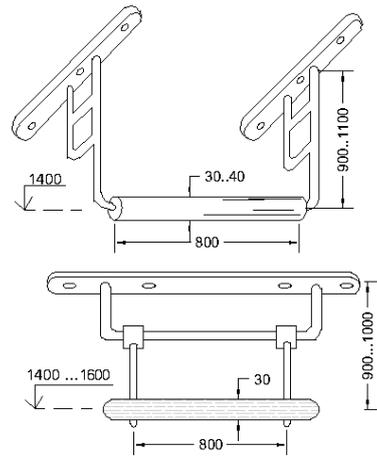
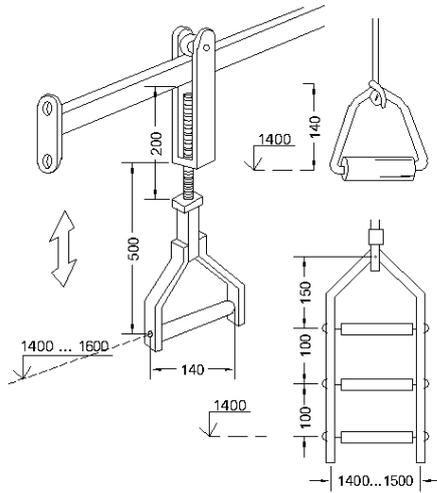
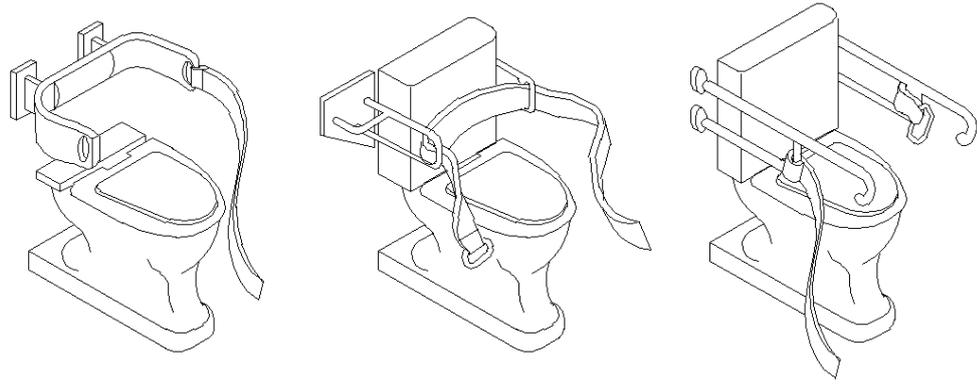

Գծապատկեր 57. Սանիտարական հանգույցի սարքավորում

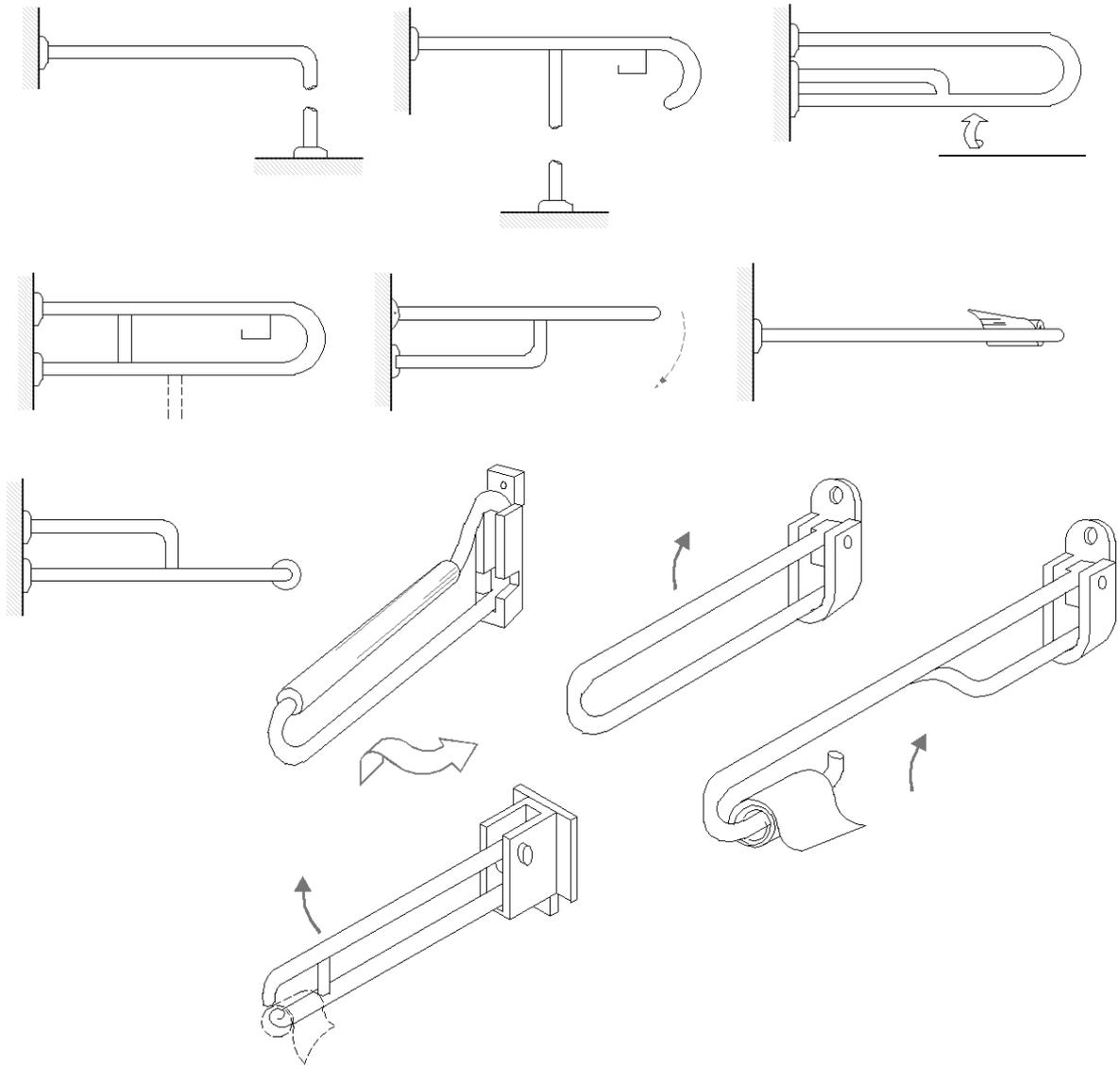

Գծապատկեր 58. Համատեղված սանիտարական հանգույցներ

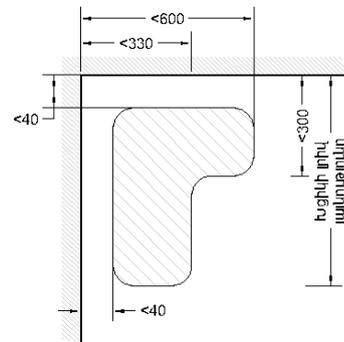
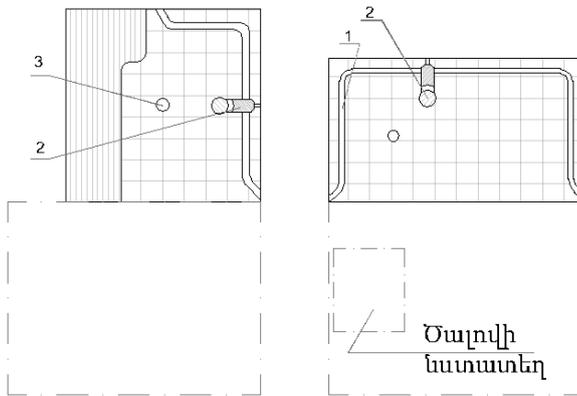
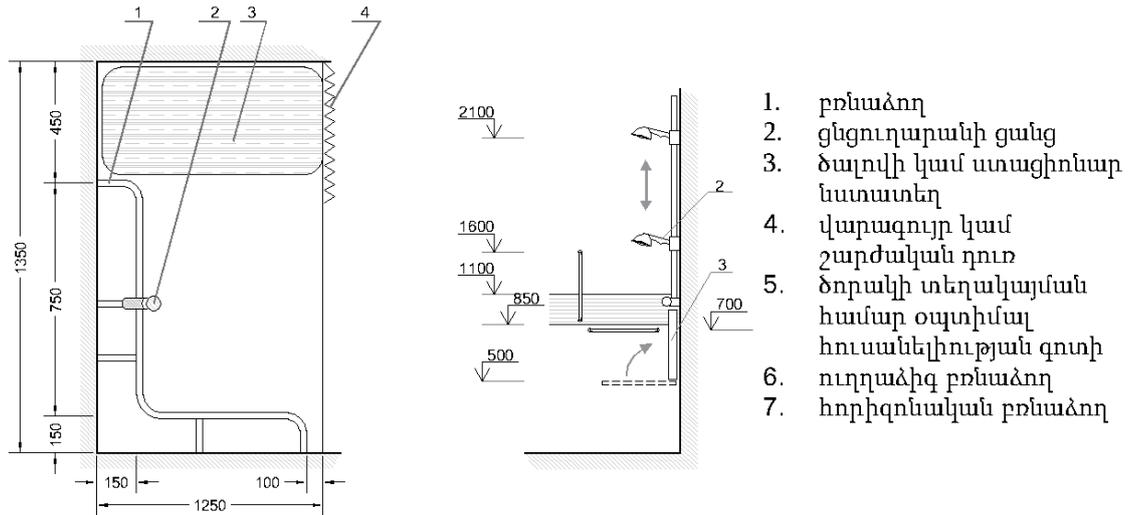

Գծապատկեր 59. Բնակարանի սանիտարական հանգույցի կահավորում

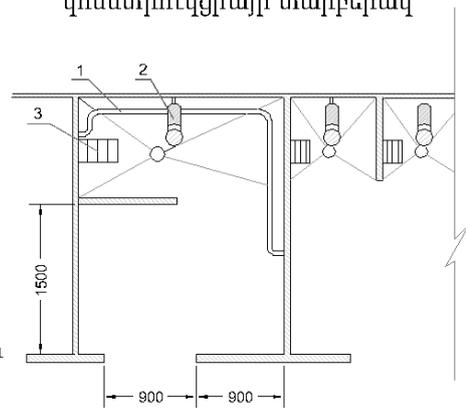
Բռնածողեր

Գծապատկեր 60. Բնակարանի սանիտարական հանգույցի կահավորում.
Բռնածողեր

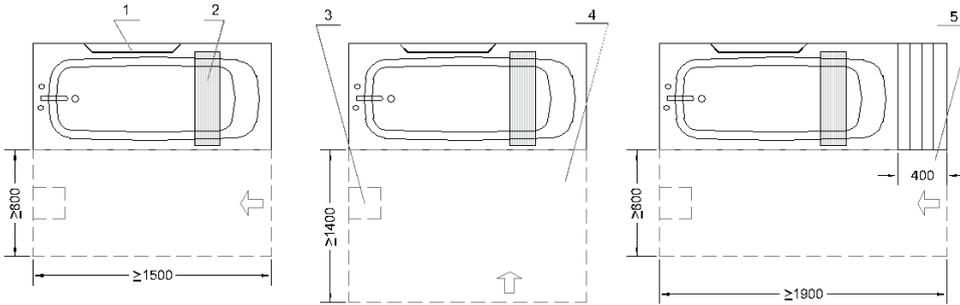
Տարբեր չափերով ցնցուղախցիկների առաջ գործառական գոտիներ
 ա. ստացիոնար սարքավորանքով
 բ. Ծալովի նստատեղով

Ցնցուղախցիկի նստատեղի կոնստրուկցիայի տարբերակ

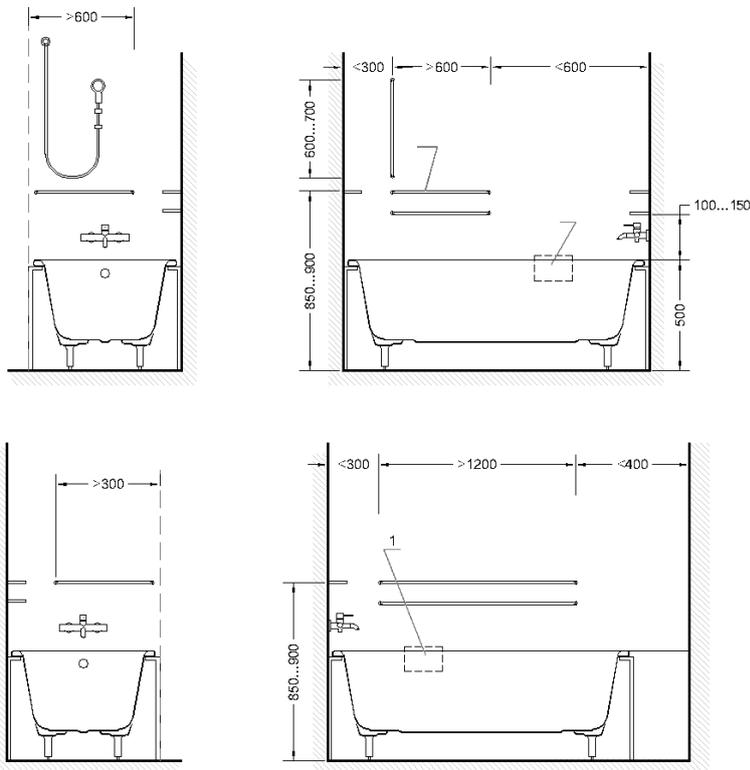

Ցնցուղախցիկ թիկնաթոռ-սայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Պատկեր 61. Ցնցուղախցիկի չափերը

Լոգարան «նստած» (Ա) և «պառկած» (Բ) հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար
 1 - բռնաձող, 2 - հանովի նստատեղ, 3 - ծալովի նստատեղ, 4 - թիկնաթոռ-սայլակի մանրման գոտի, 5 - անվասայլակի մանրման գոտի

Բռնաձողեր լոգարաններով խցիկներում «նստած» (Գ) և «պառկած» (Դ) հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Գծապատկեր 62. Լոգասենյակի գործառական գոտիները և հատակագծումը

IX. ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍԱԿԱՎԱՇԱՐԺ ԽՄԲԵՐԻ ԿԵՆՍԱԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

IX.1. Բնակելի շենքեր և սենքեր

90. Բնակելի շենքերը և հասարակական շենքերի բնակելի սենքերը հարկավոր է նախագծել, ապահովելով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի միջավայր, այդ թվում՝

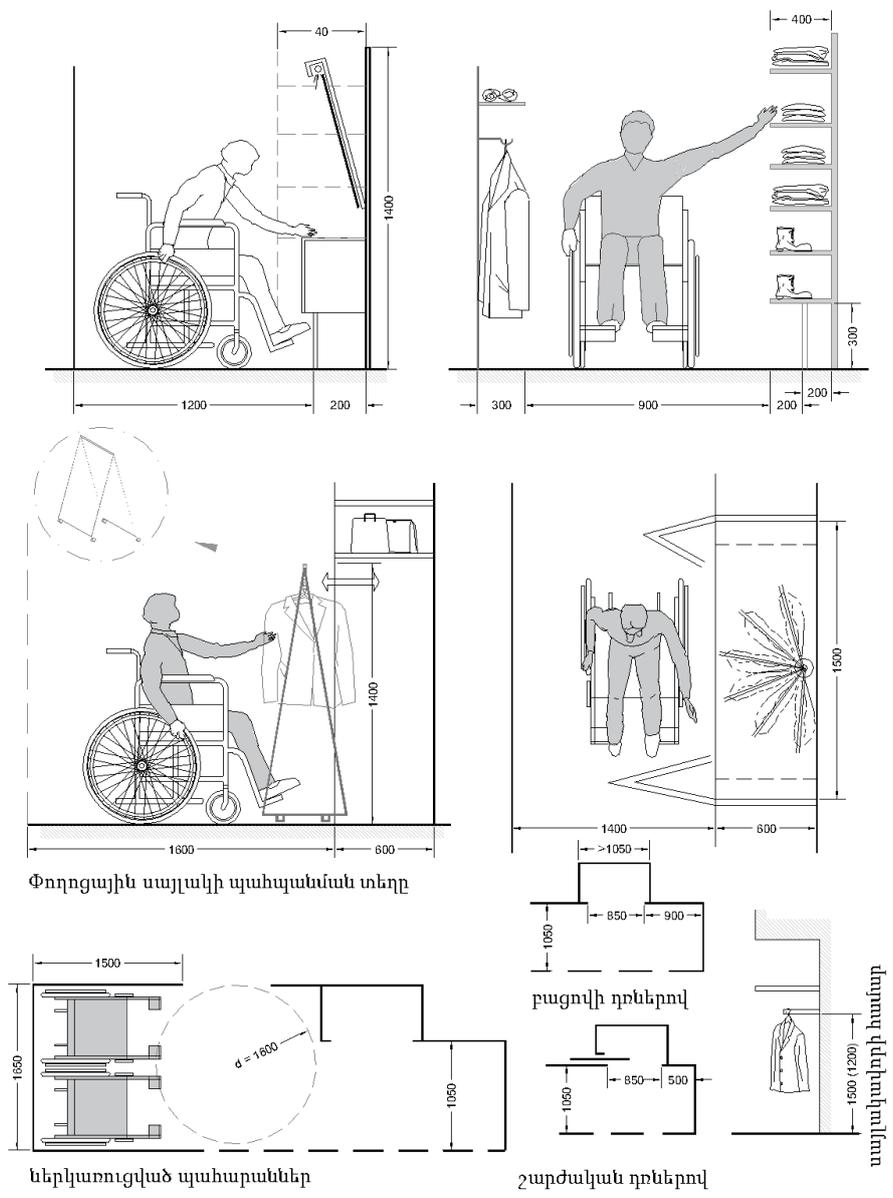
- 1) բնակարանի կամ բնակելի սենքի մատչելիությունը շենքի մուտքից,
- 2) շենքի բոլոր բնակարանների, բնակելի, հասարակական և օժանդակ սենքերի մատչելիությունը,

3) հաշմանդամություն ունեցող անձի պահանջներին բավարարող սարքավորանքների կիրառում,

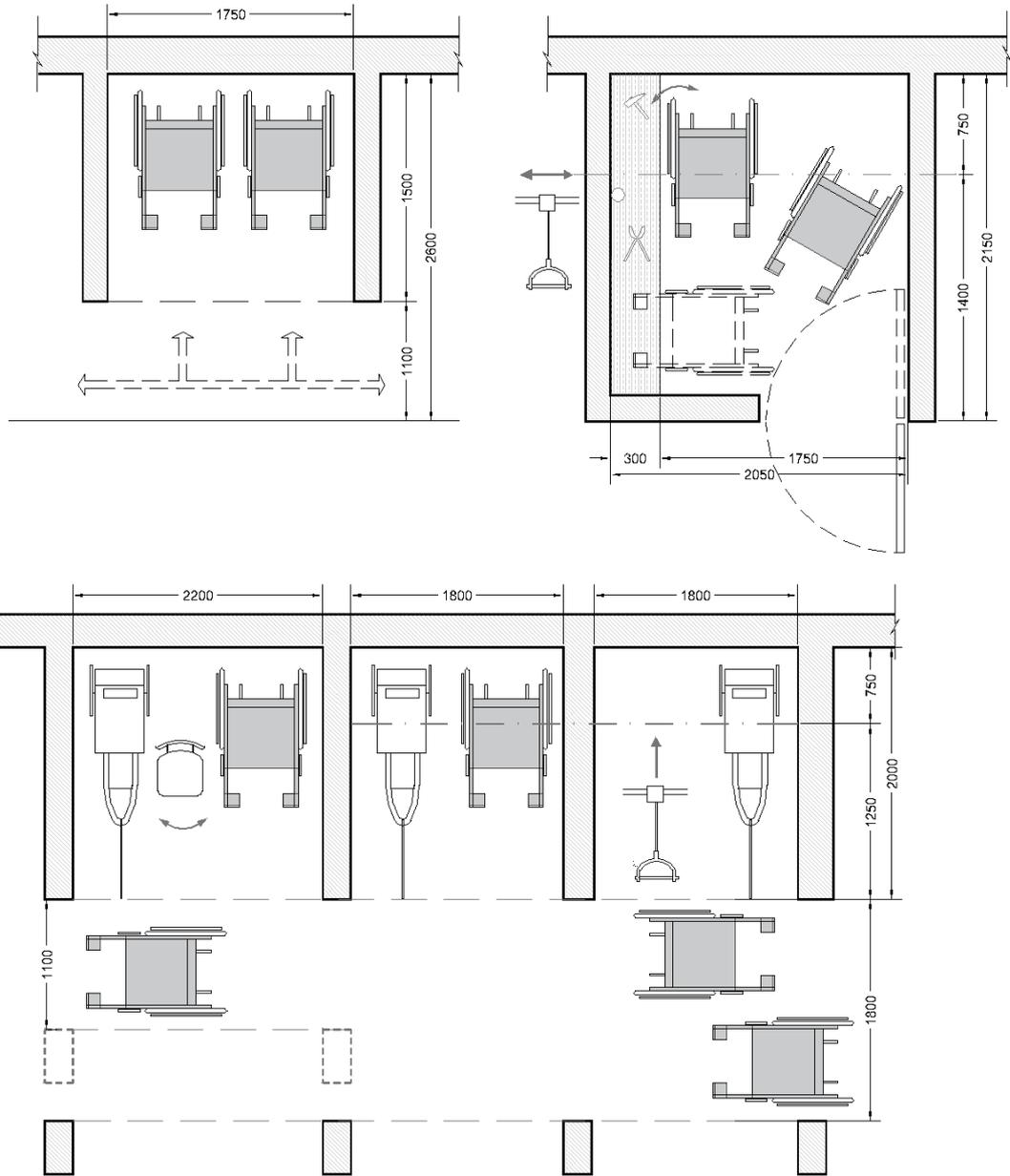
4) սարքավորանքի և սարքերի օգտագործման անվտանգության և հարմարավետության ապահովում,

5) տնամերձ տարածքի և մասնավորապես շենքի սարքավորում՝ անհրաժեշտ տեղեկատվական համակարգերով:

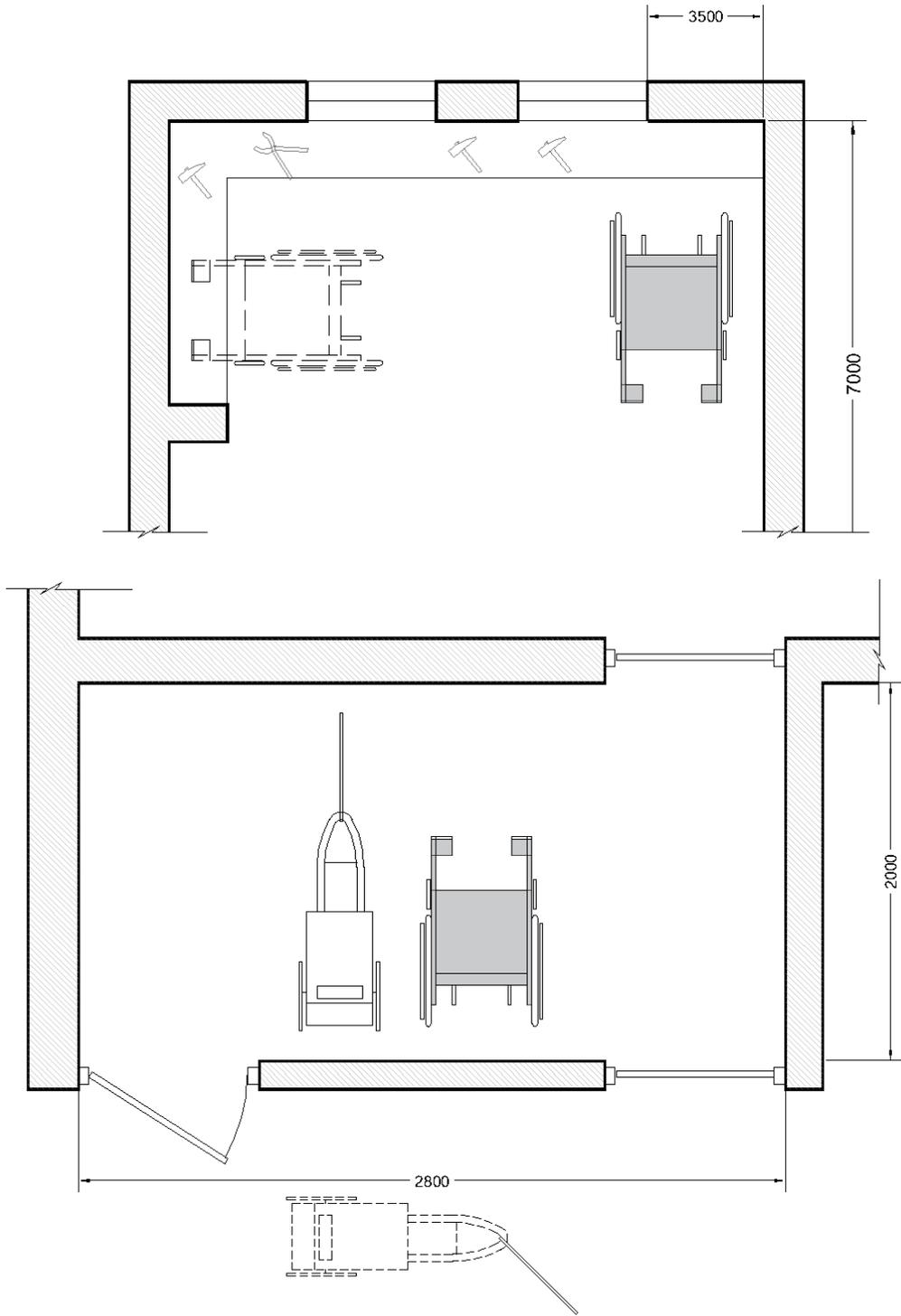
91. Թիկնաթոռ-սայլակների պահպանման և այլ օժանդակ սենյերի, սանիտարական հանգույցների, խոհանոցների, պատշգամբների և խորշապատշգամբների, ննջասենյակների, անհատական աշխատանքային գործունեության համար աշխատատեղի, ինչպես նաև ժամանակավոր բնակության համար հյուրանոցային համարների հարաչափերը և հատակագծային լուծումները տրված են 63-ից մինչև 78-րդ գծապատկերներում:

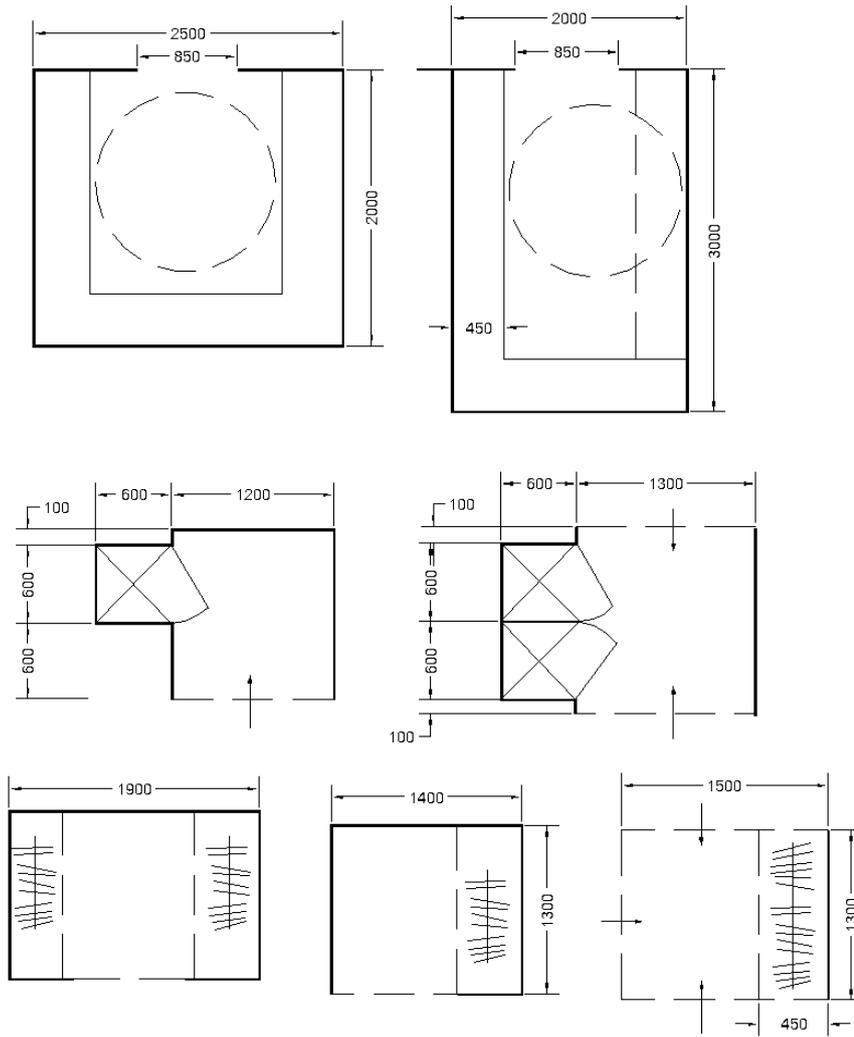
Գծապատկեր 63. Նախասրահի սարքավորումներ

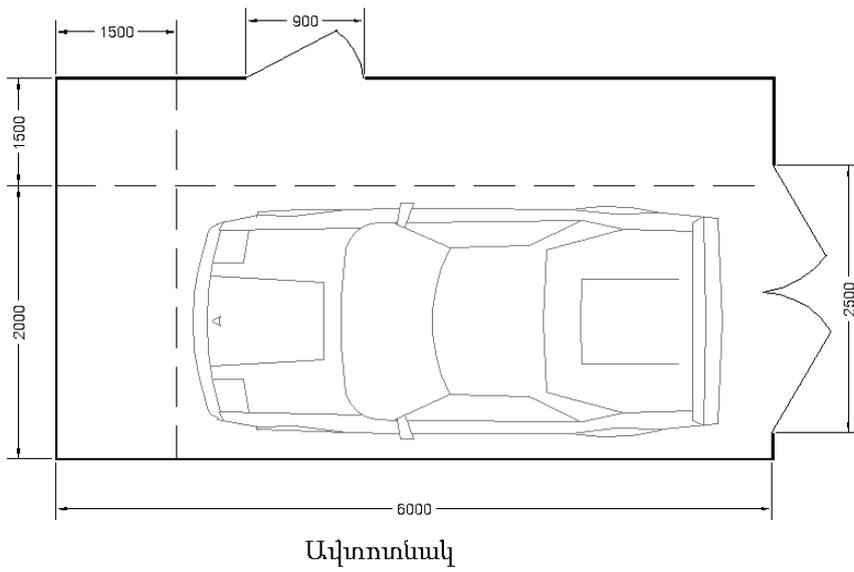
Գծապատկեր 64. Անձնական տրանսպորտի միջոցների պահպանման տեղեր

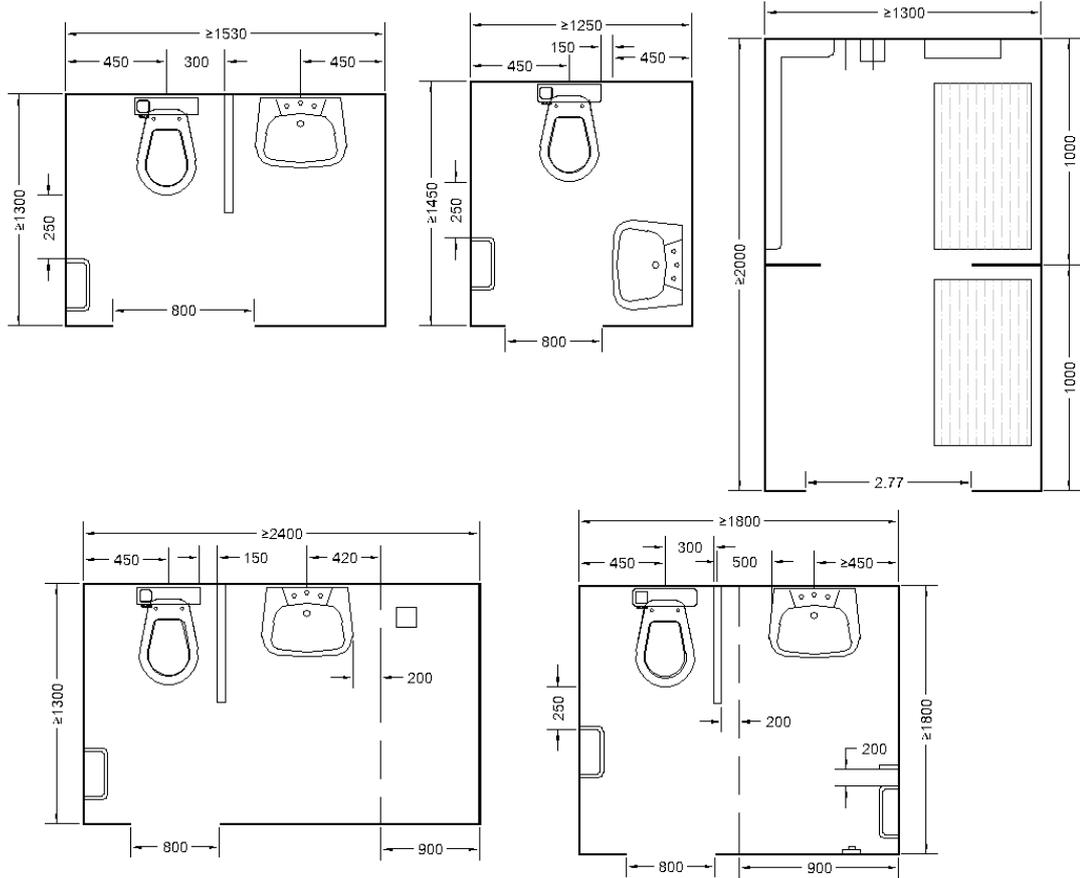
Գծապատկեր 65. Անձնական տրանսպորտի միջոցների պահպանման և վերանորոգման տեղեր

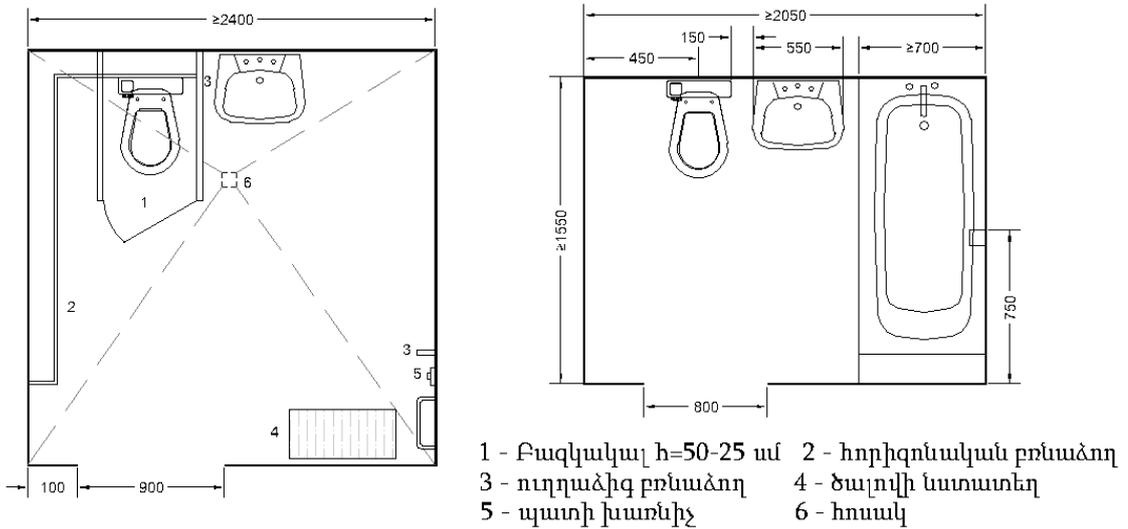
Հանդերձարաններ և կենցաղային խորդանոցներ

Փճապատկեր 66. Օժանդակ շինությունների հատակագծում

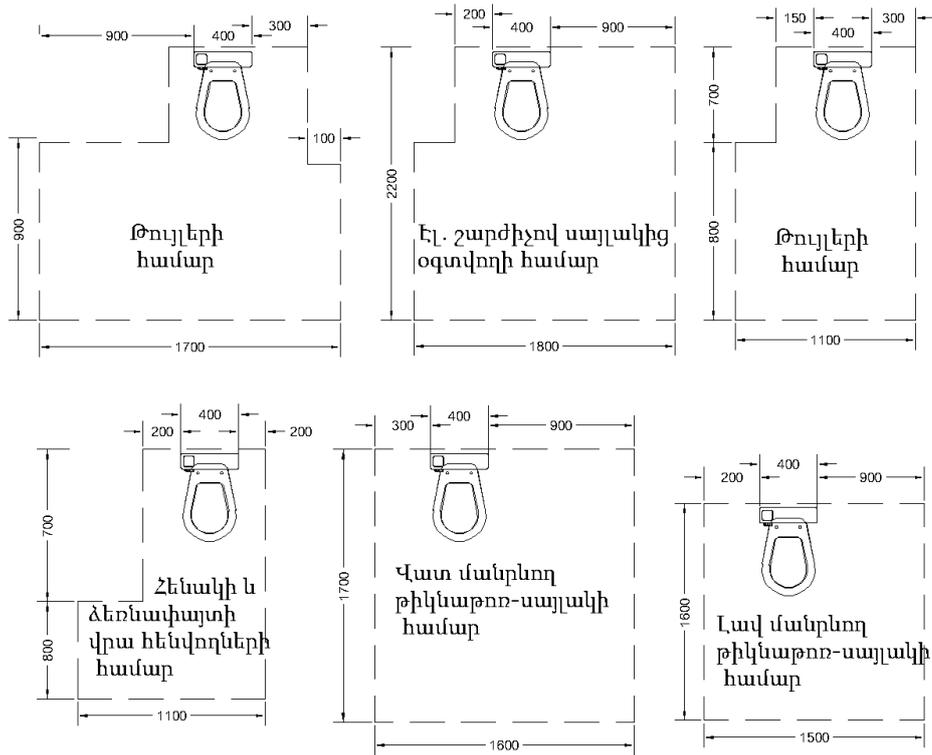

Ցնցուղով և հոսակով սանիտարական հանգույցի տարբերակներ

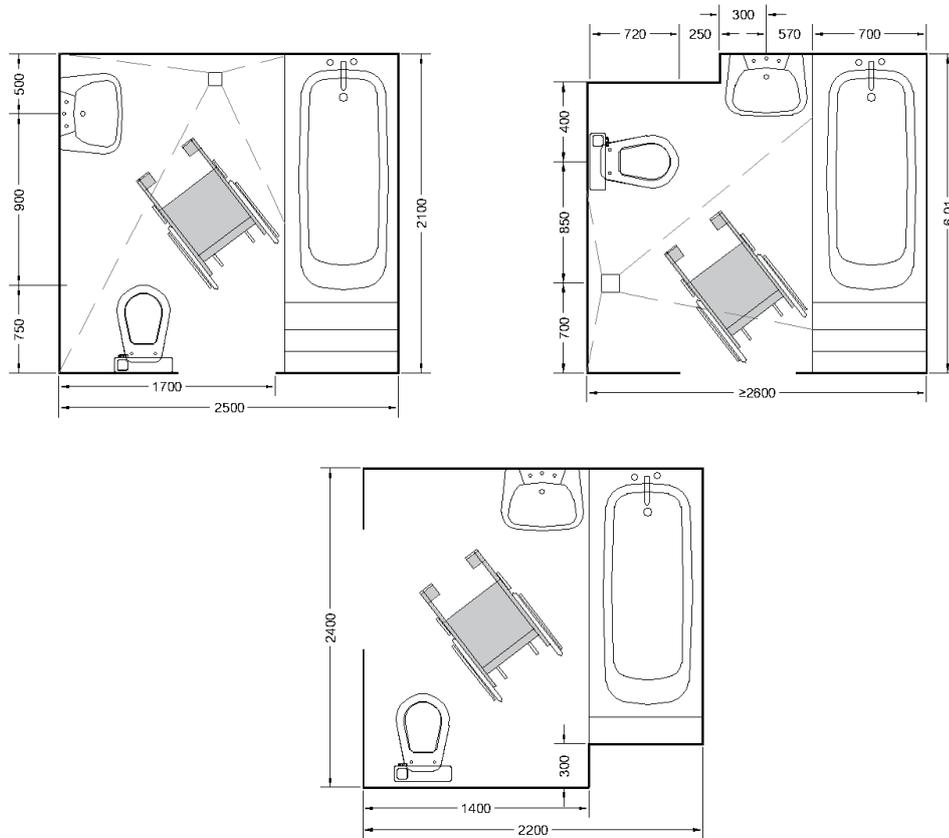

- 1 - Բազկակալ $h=50-25$ սմ
- 2 - հորիզոնական բռնաձող
- 3 - ուղղաձիգ բռնաձող
- 4 - ծալովի նստատեղ
- 5 - պատի խառնիչ
- 6 - հոսակ

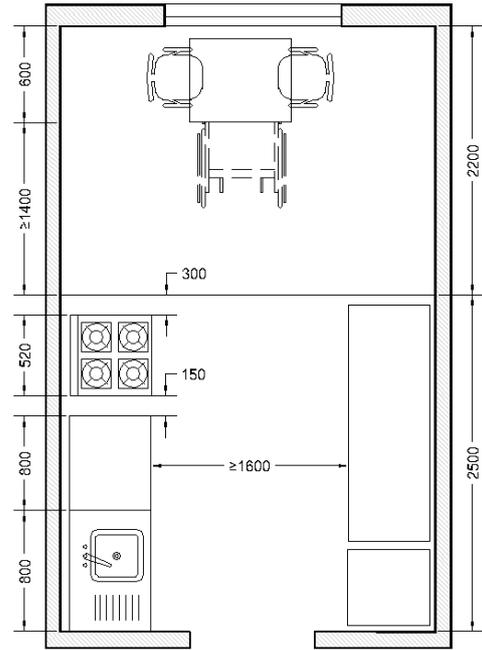
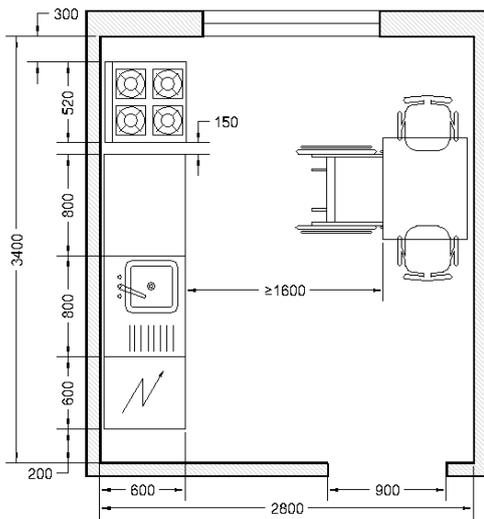
Թիկնաթոռ-սայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար ցնցուղով սանիտարական հանգույցի սարքավորանք

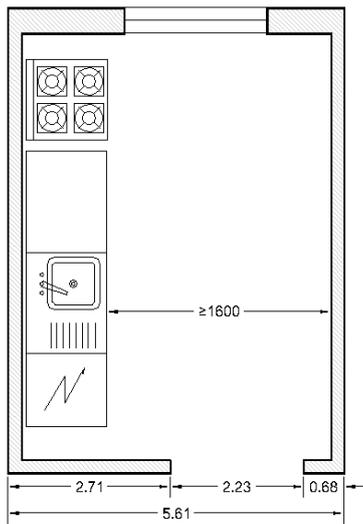
Գծապատկեր 67. Սանիտարակենցաղային սենյանի հատակագծում

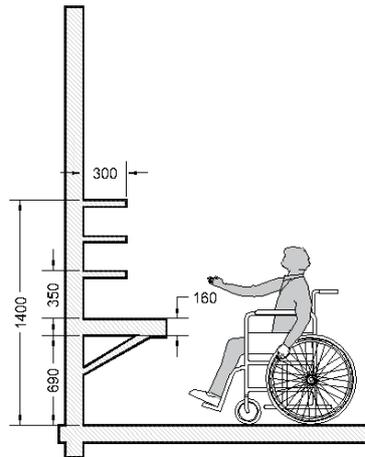
Գծապատկեր 68. Թիկնաթոռ-սայլակներից օգտվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար լոգարանով սարքավորված համատեղված սանհանգույցներ

Երկու և ավելի սենյականոց բնակարանների խոհանոցների տարբերակներ

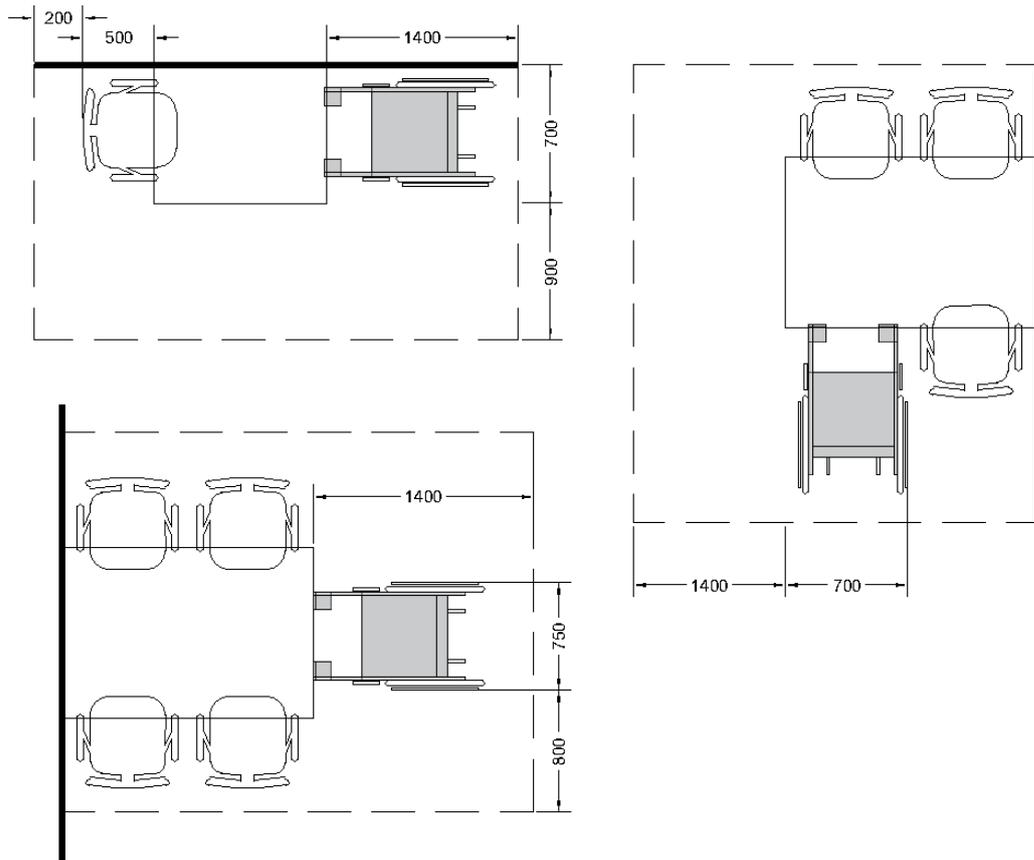
Մեկսենյականոց բնակարանի խոհանոց

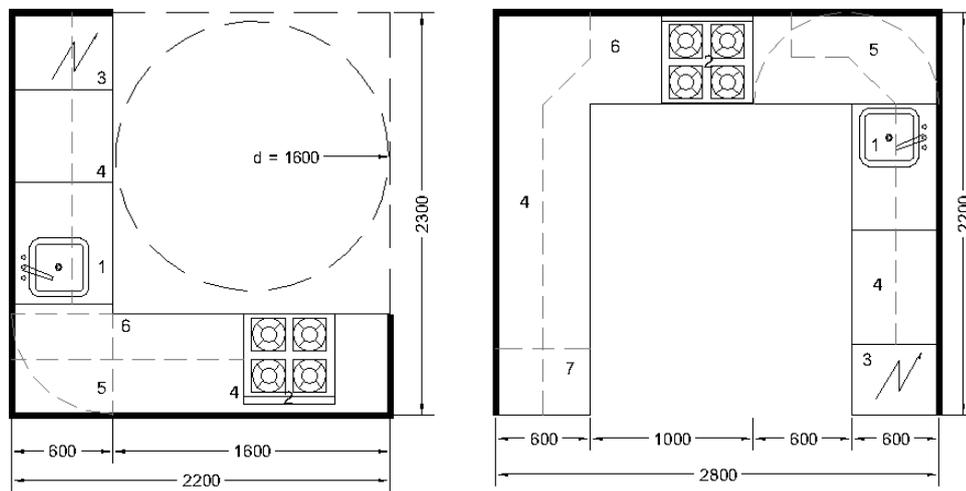
Մարքավորանքի տեղակայման չափերը

Գծապատկեր 69. Խոհանոցների հատակագծում

:

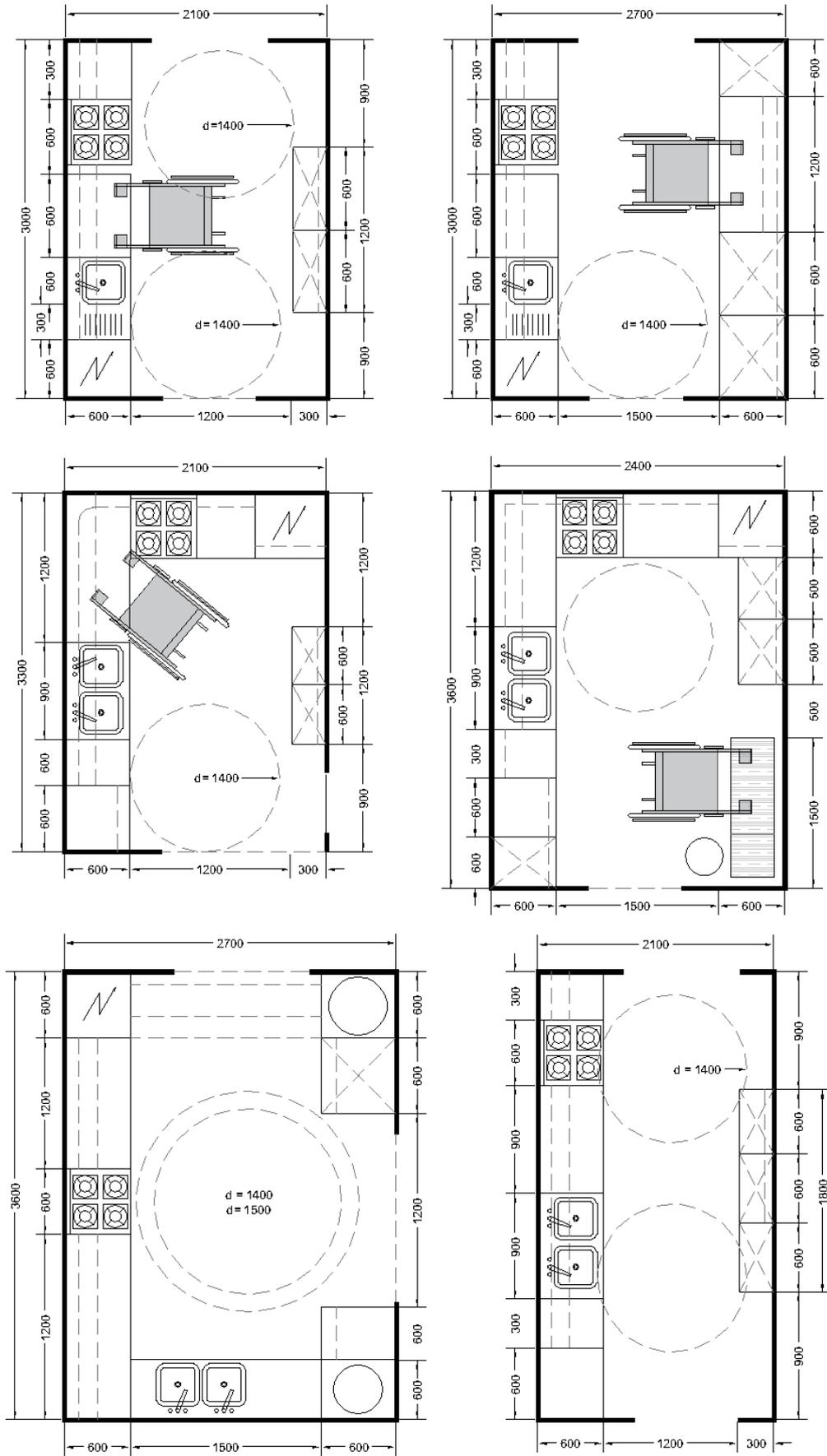
Գործարական գուռի ճաշասեղանի մոտ

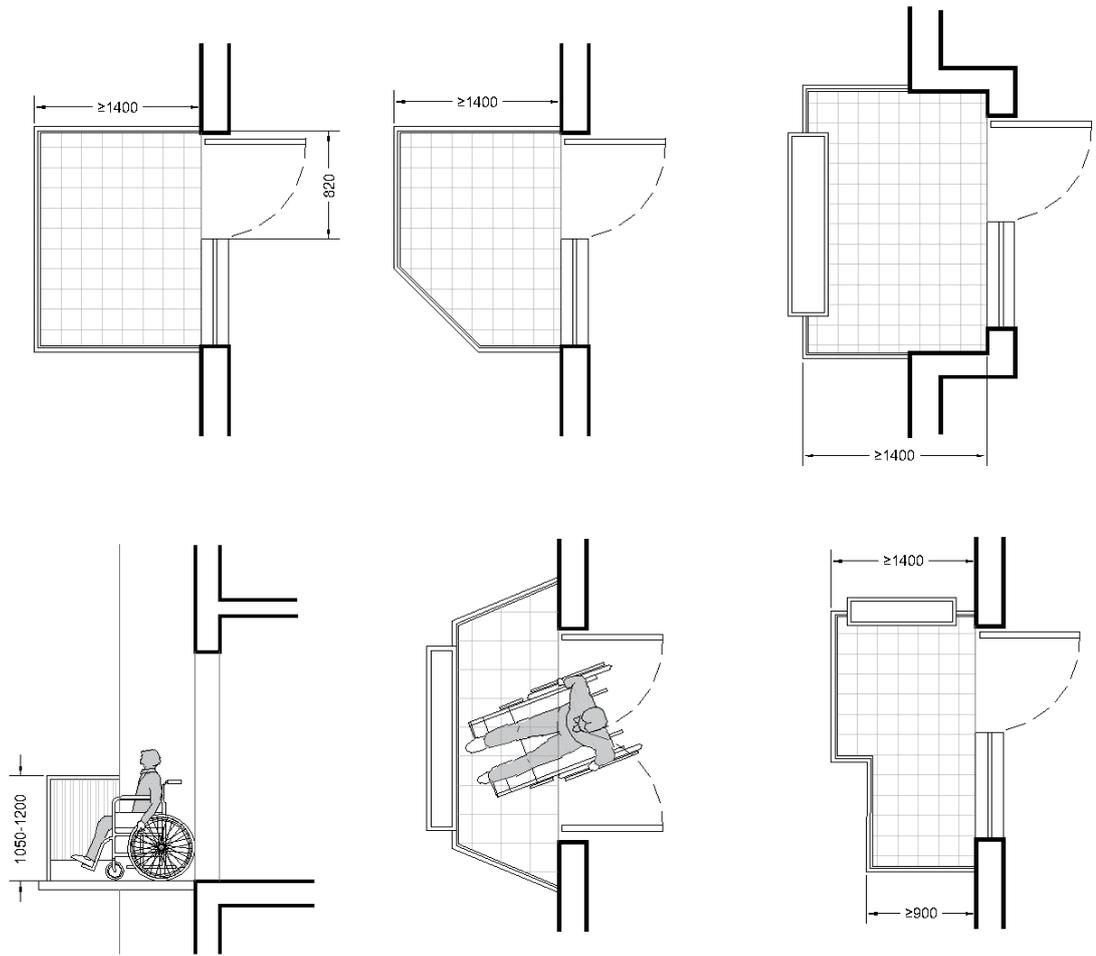
1. լվացարան 2.էլեկտրոսալ 3.սառնարան 4.կախովի դարակներ
5. շրջովի դարակներ 6.բարձակային սեղան 7.տումբա

Խոհանոցային ճակատ

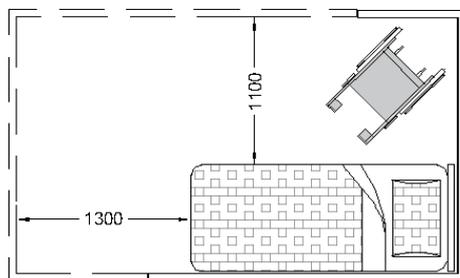
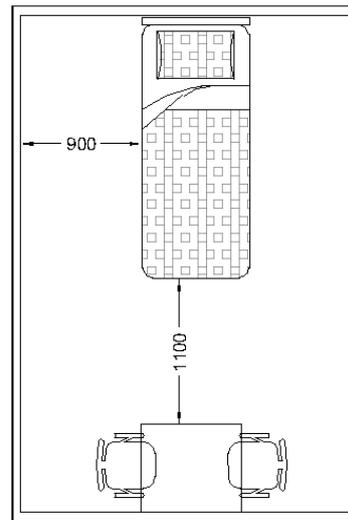
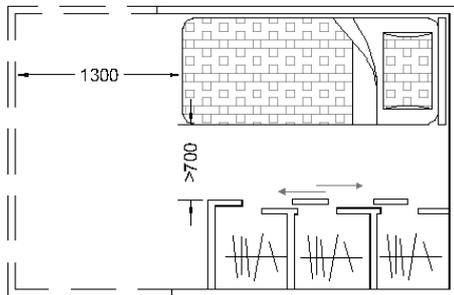
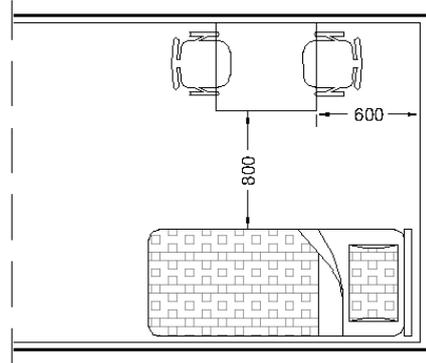
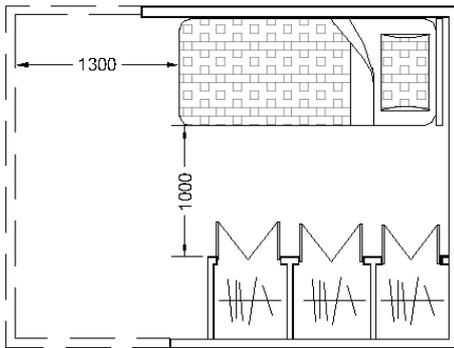
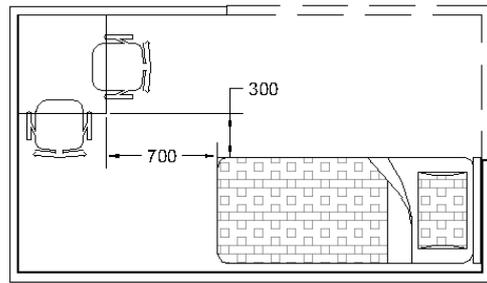
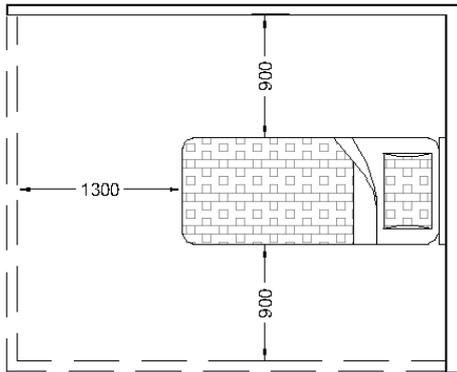
Գծապատկեր 70. Խոհանոցի գոտևորումը և սարքավորումը

Գծապատկեր 71. Խոհանոցների չափերը և սարքավորումը

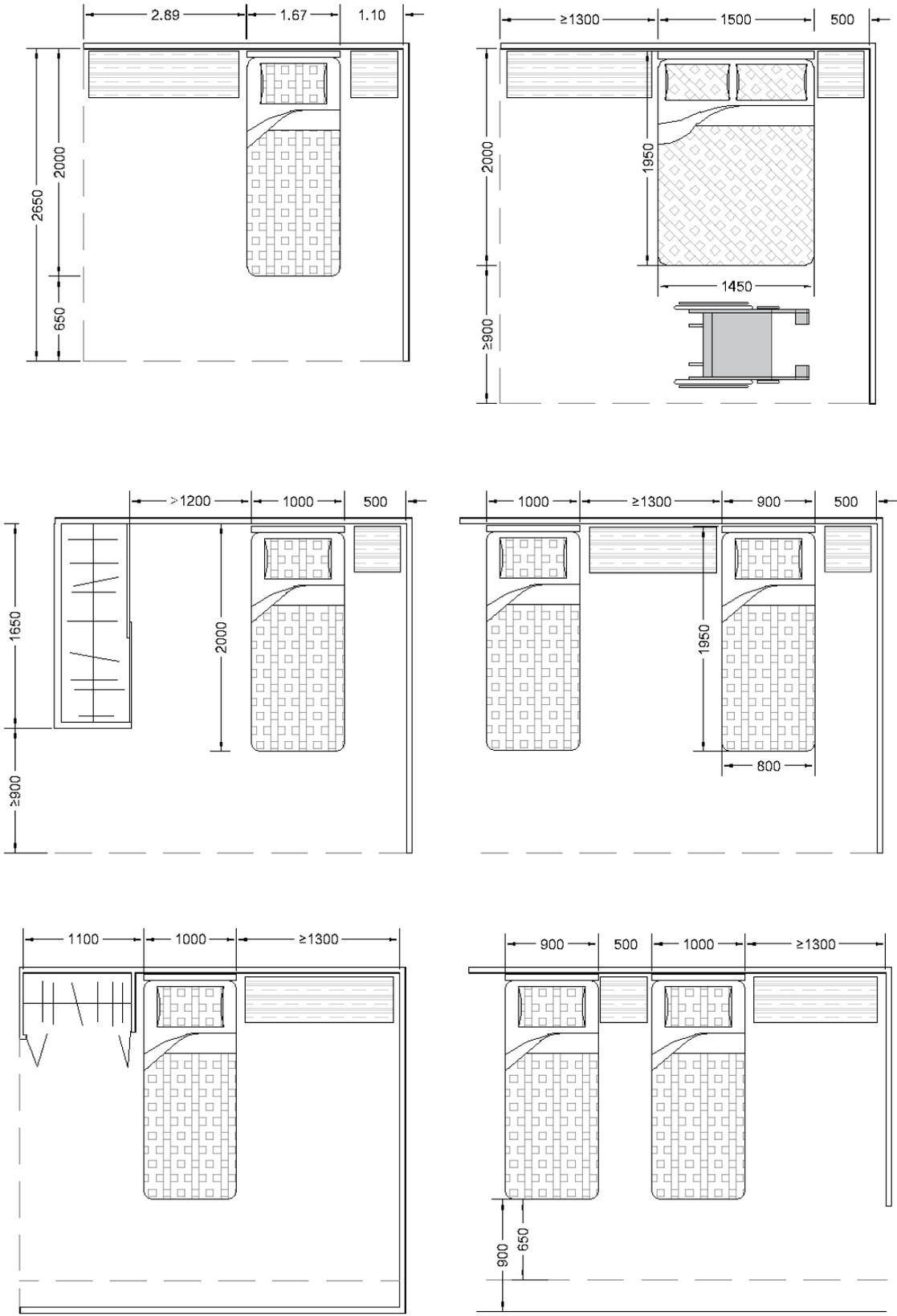

Գծապատկեր 72. Պատշգամբների և խորշապատշգամբների հատակագծում

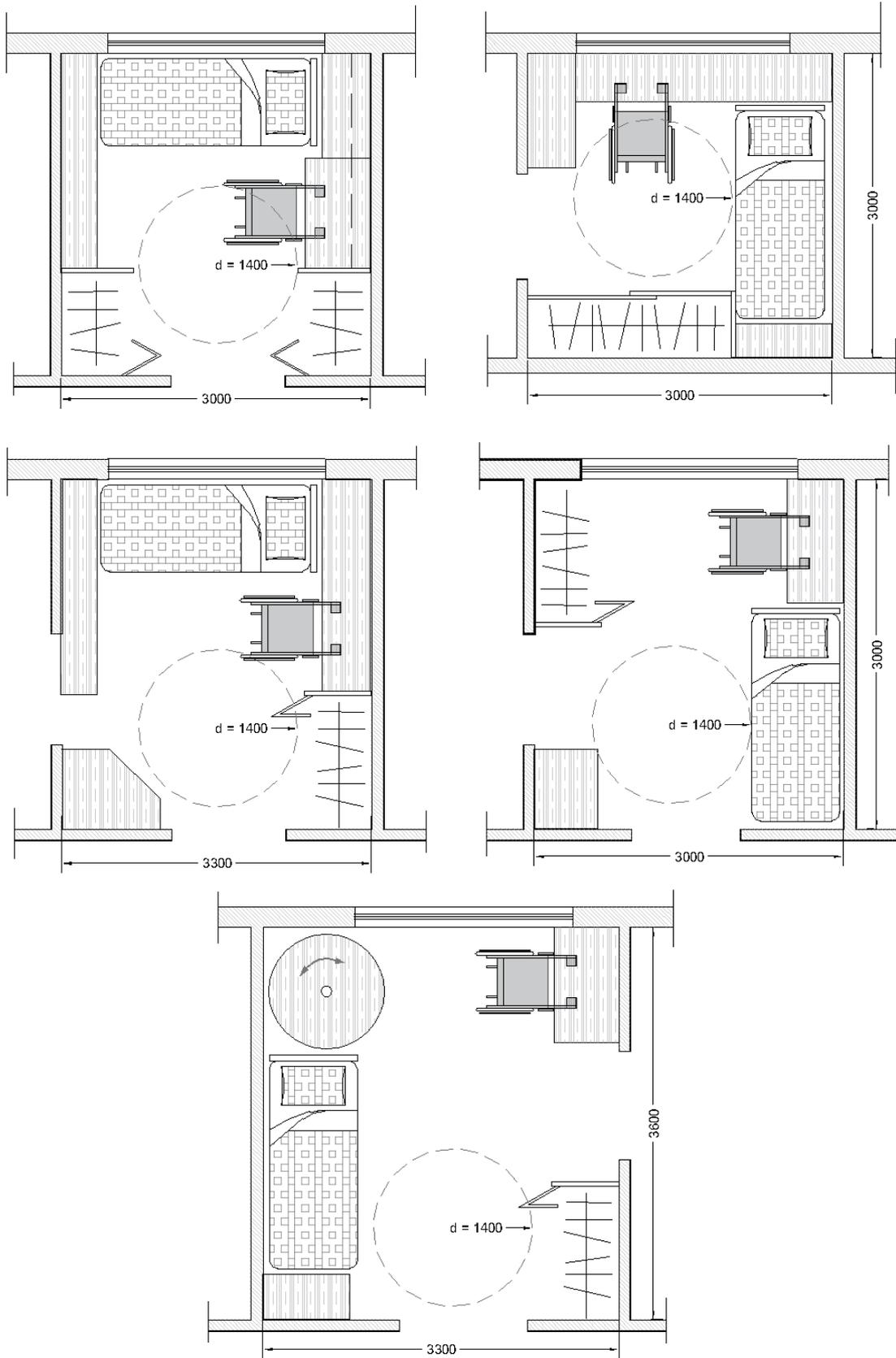

Գործարարական գոտիներ և սահմանային չափեր

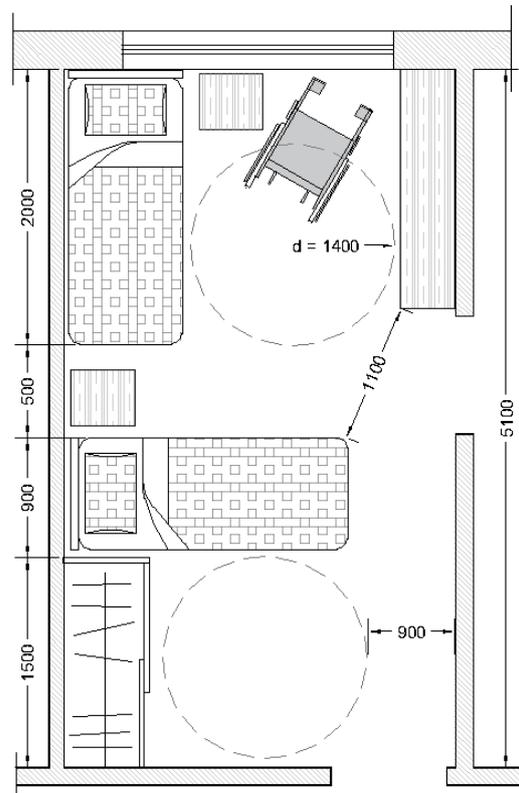
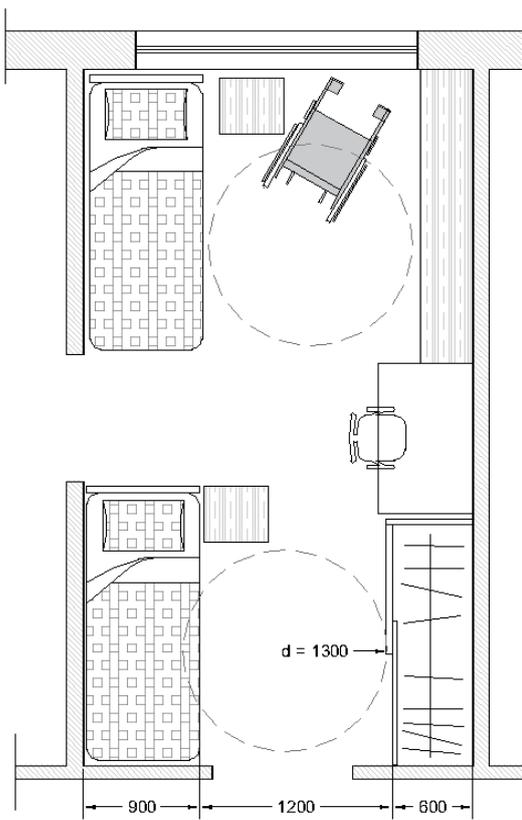
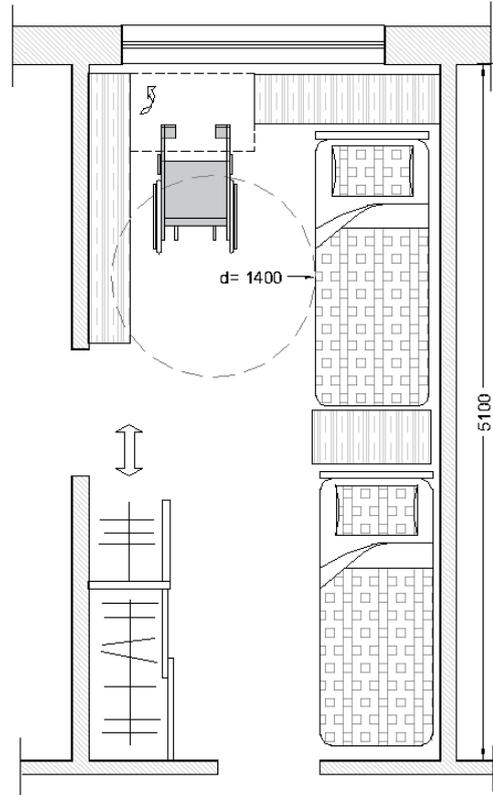
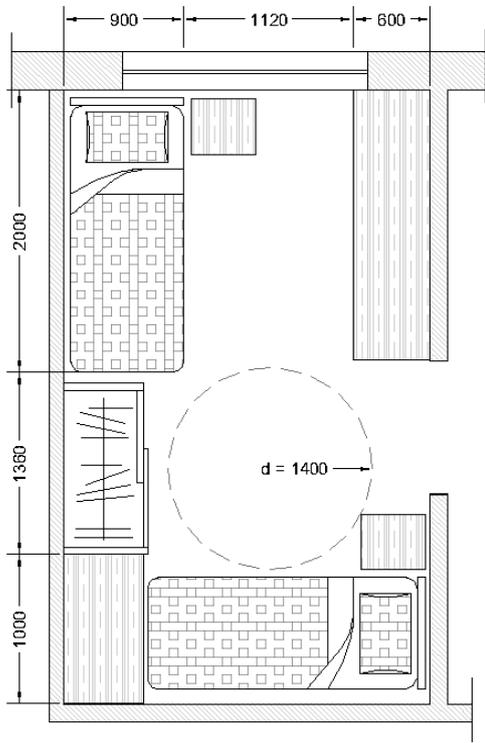
Գծապատկեր 73. Բնակարան. Ննջատենյակի հատակագծում

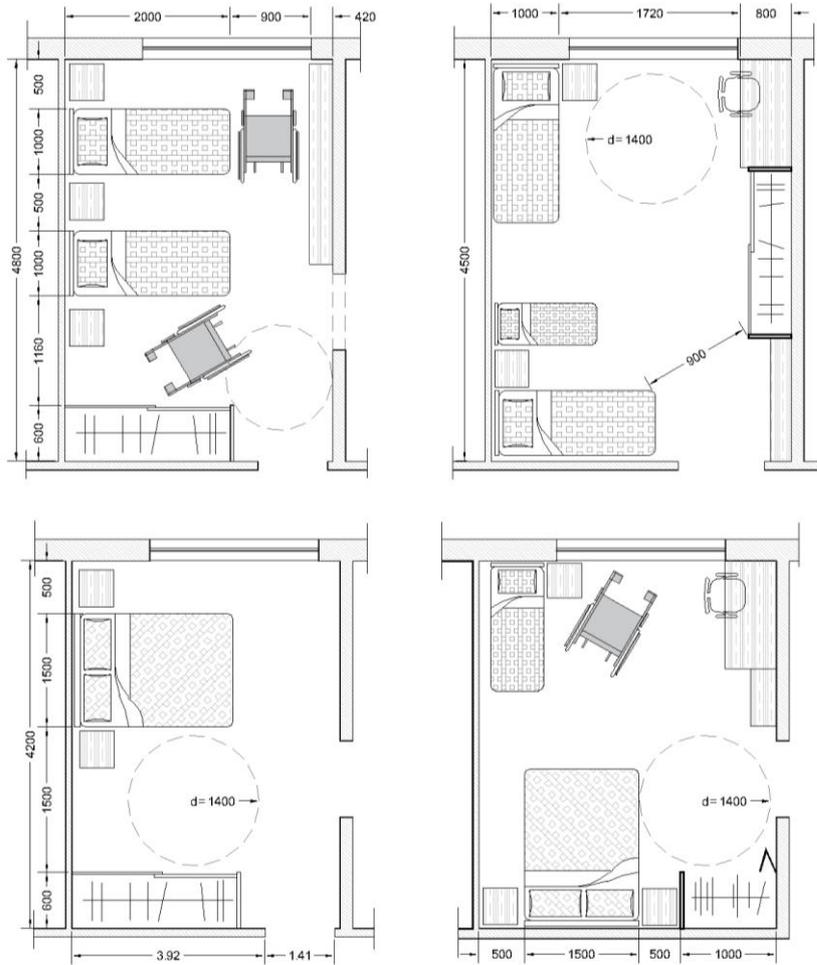

Գծապատկեր 74. Քնակարան. Նշարանային գոտիների կահավորման տարբերակներ

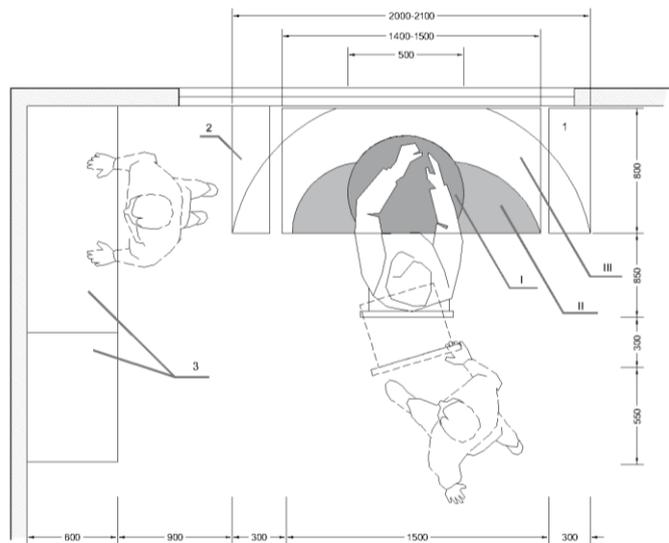

Գծապատկեր 75. Բնակարան. Նշասենյակի սարքավորում

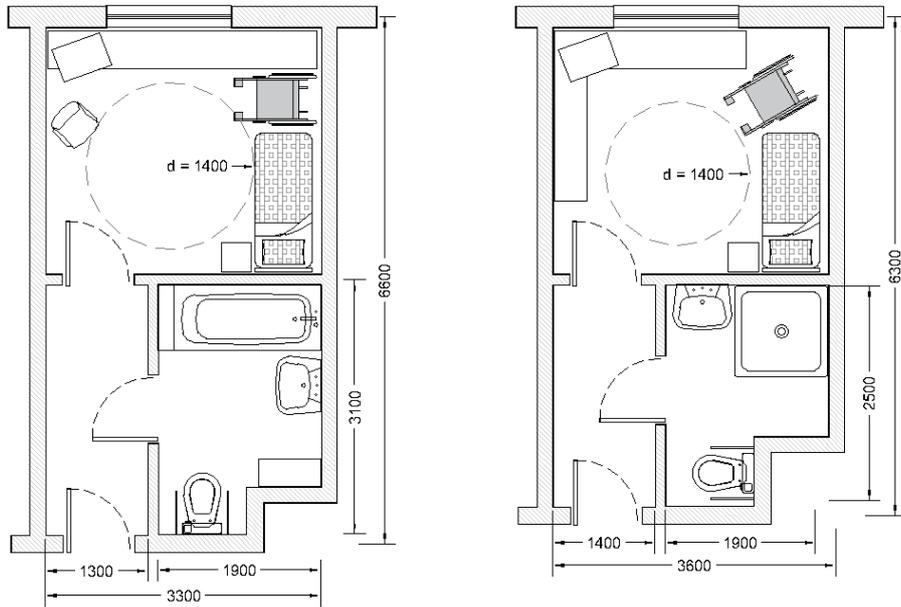
Գծապատկեր 76. Բնակարան. Ննջասենյակի սարքավորման տարբերակներ

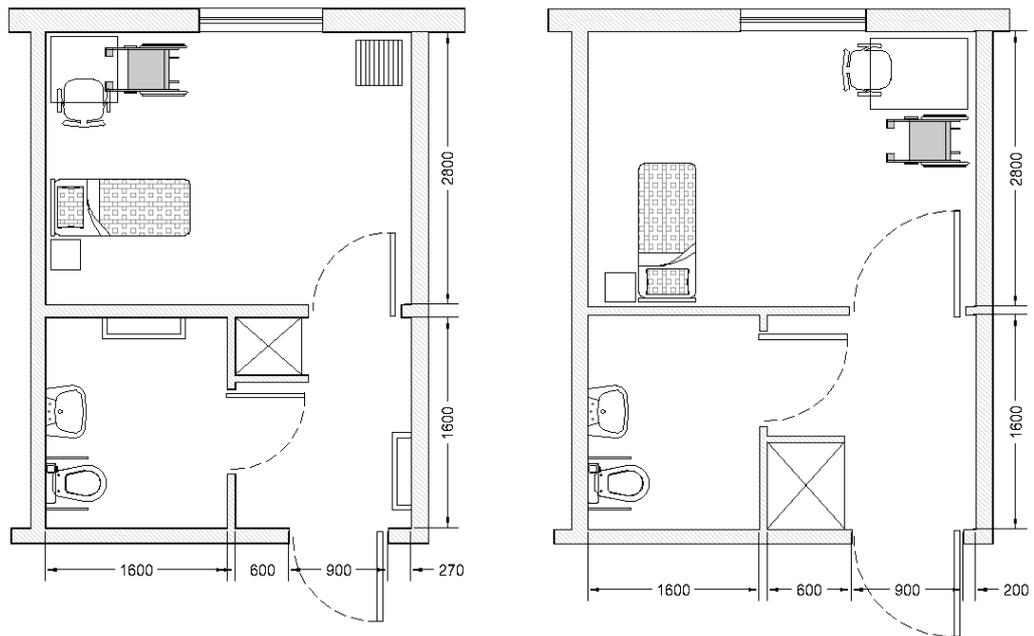
I - նվազագույն աշխատանքային գոտի
 II - օպտիմալ աշխատանքային գոտի
 III - հասանելիության գոտի

1 - աշխատանքային սեղան
 2 - պարունակ-կուտակիչ /նախապատրաստուկների և պատրաստի արտադրանքի համար/
 3 - դարակներ /նախապատրաստուկների և պատրաստի արտադրանքի համար/

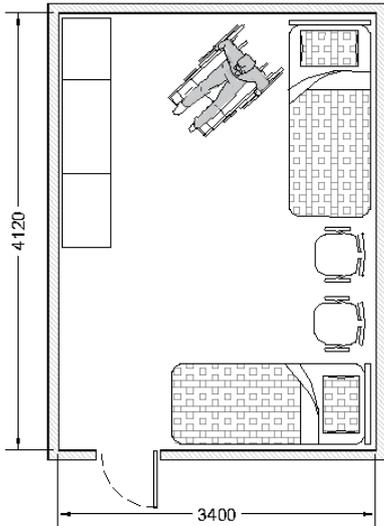
Գծապատկեր 77. Բնակարանի գործառական գոտիներ. Անհատական աշխատանքային գործունեության համար աշխատատեղ

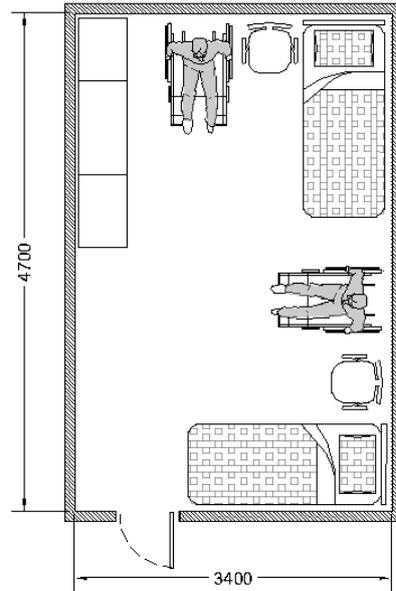
Հյուրանոցային համարների թիկնաթոռ-սայլակով մեկ հաշմանդամի համար

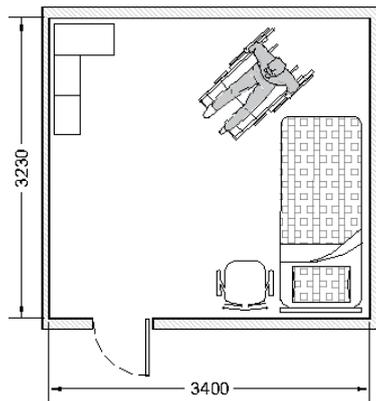
Հյուրանոցային համարների թիկնաթոռ-սայլակից չօգտվող մեկ հաշմանդամի համար

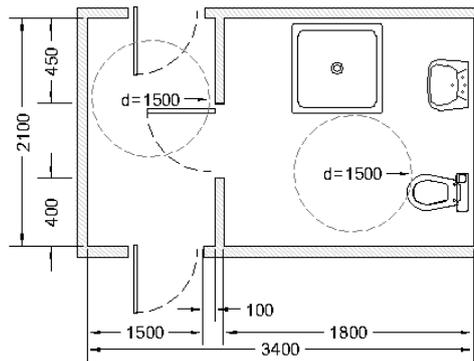
Ա - 2-տեղանոց /հաշմանդամի և ուղեկցողի համար/

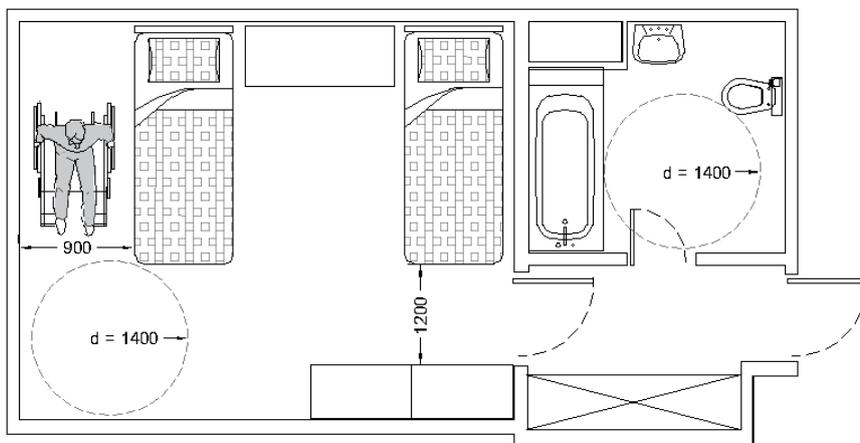
Բ - մեկտեղանոց

Գ - 2-տեղանոց հաշմանդամների համար

Դ - սանհանգույց

Ե - 2-տեղանոց

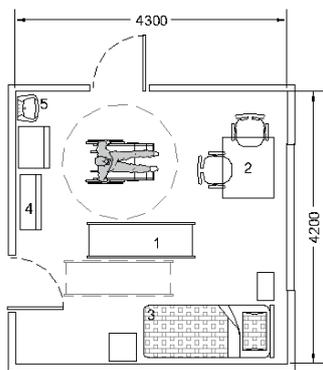
Գծապատկեր 78. Հյուրանոցային համարներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

IX.2 Հասարակական շենքերում հաճախորդների սպասարկման գոտիները

92.Տարբեր նշանակության հասարակական շենքերի ու շինությունների հաճախորդների սպասարկման գոտում հաշմանդամություն ունեցող անձանց և բնակչության այլ տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող խմբերի համար նախագծային լուծումները պետք է տրվեն ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի 6.3-րդ կետի պահանջներին համապատասխան:

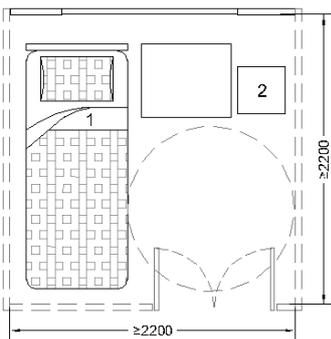
93.Հիմնարկների և կազմակերպությունների մասին տեղեկատվությունը /տեսակը, դասը, սպասարկման ձևը, տեղաշարժվելու դժվարություն ունեցող հաճախորդների մատչելիությունը/, ինչպես նաև ճաշացանկը, պետք է հեշտ որոշելի և մատչելի լինեն սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող ու տեսողության լրիվ կորուստ ունեցող և տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար:

94.Պոլիկլինիկաների և ամբուլատորիաների սենքերի, բժշկական վերականգնողական սենքերի, հիվանդասենյակների, դեղատների, գրադարանների, հանդիսադահլիճների և մարզական շինությունների, սպասարկման կազմակերպությունների, հասարակական սննդի կազմակերպությունների, ամուսրի հիմնարկների, սոցիալական սպասարկման սենքերի, հասարակական գուլգարանների որոշակի հարաչափերը և նախագծային լուծումների տարբերակները տրված են 79-ից մինչև 87-րդ գծապատկերներում:

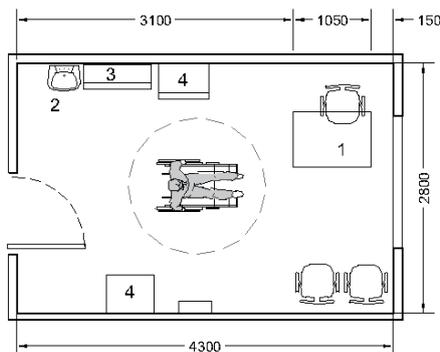
Վերականգնողական

- 1 - հիվանդասայլակ
- 2 - բժշկի սեղան
- 3 - թախտ
- 4 - սառնարան
- 5 - լվացարան

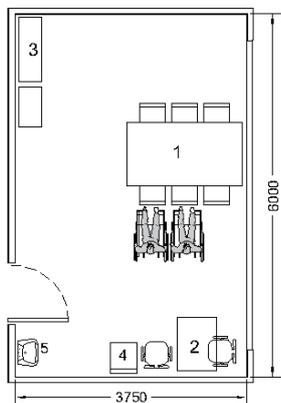
Լուսաբուժման կաբինետ

- 1 - թախտ
- 2 - սեղան սարքերի համար

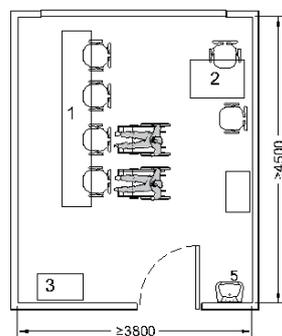
Ավագ բուժքրոջ կաբինետ

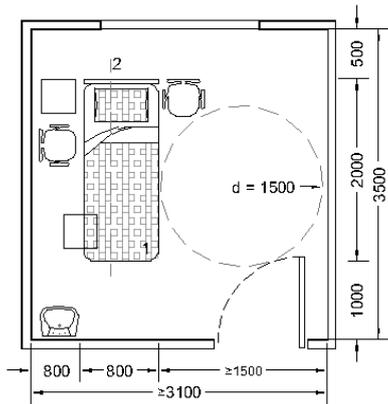
- 1 - բժշկի սեղան
- 2 - լվացարան
- 3 - սառնարան
- 4 - սեղանիկ

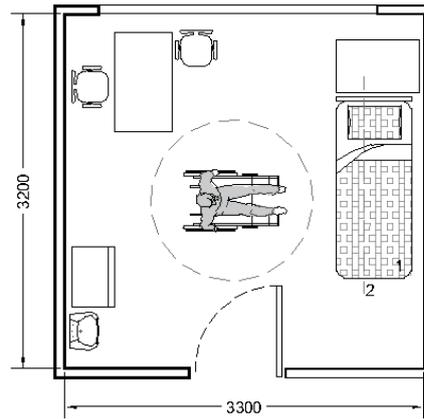
Ինհալացիայի կաբինետ

- 1 - ինհալացիայի սարքավորումներ
- 2 - բուժքրոջ սեղան
- 3 - պահարան
- 4 - սեղանիկ
- 5 - լվացարան

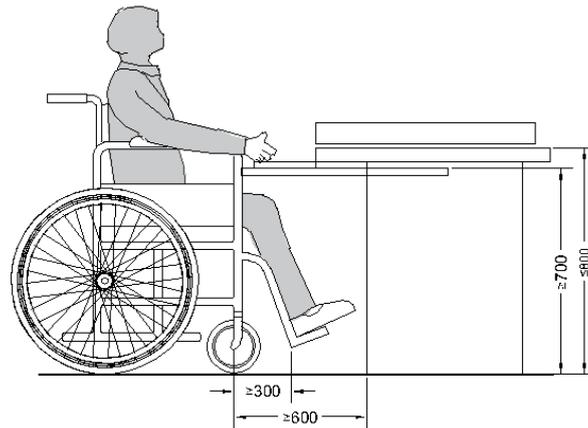

Մերսան կաբինետ
 1 - մերսան թախտ
 2 - թախտի վրա տեղափոխման
 հատուկ սարքավորում

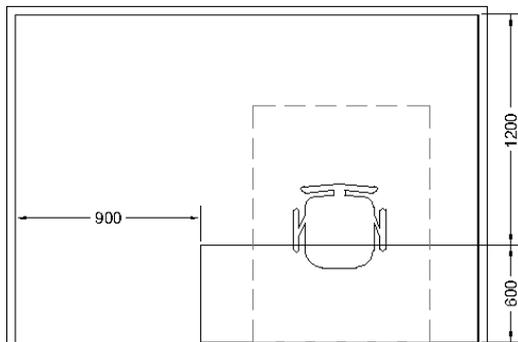

Թթվածնային թերապիայի կաբինետ
 1 - թախտ
 2 - թախտի վրա տեղափոխման
 հատուկ սարքավորում

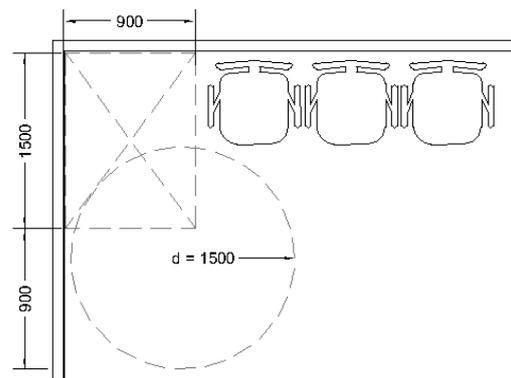
Կաբինետներում սարքավորումների տեղակայման տարբերակներ

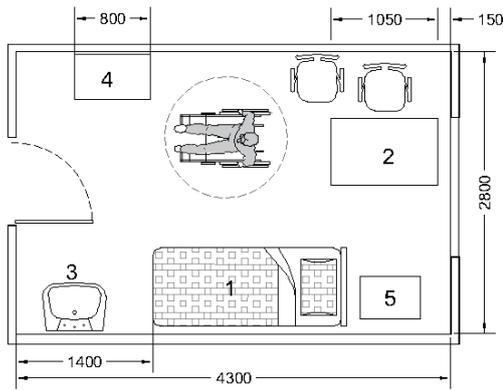
Հաշմանդամություն ունեցող անձի տեղակայման համար տեղի կազմակերպում

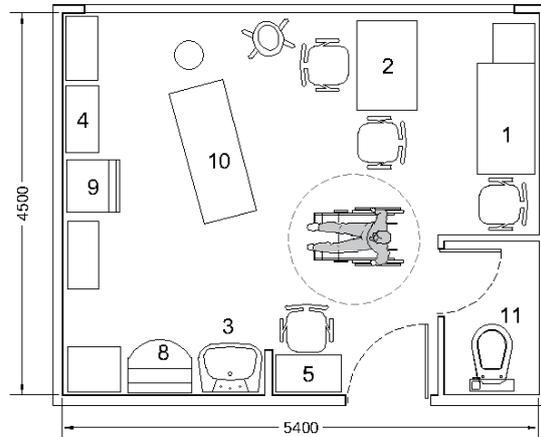
Բժշկի մոտ ընդունելության
 գրանցման տեղ

Բժշկի կաբինետի
 մոտ սպասման տեղ

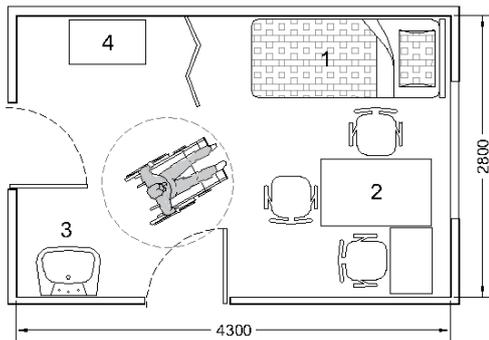

Գլխավոր բժշկի կաբինետ

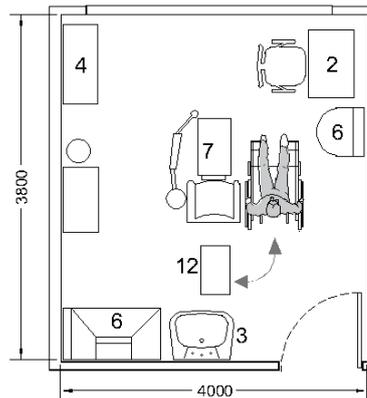

Գինեկոլոգի կաբինետ

Հաշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկման համար տարբեր բժշկական կաբինետների հատակագծային լուծումներ

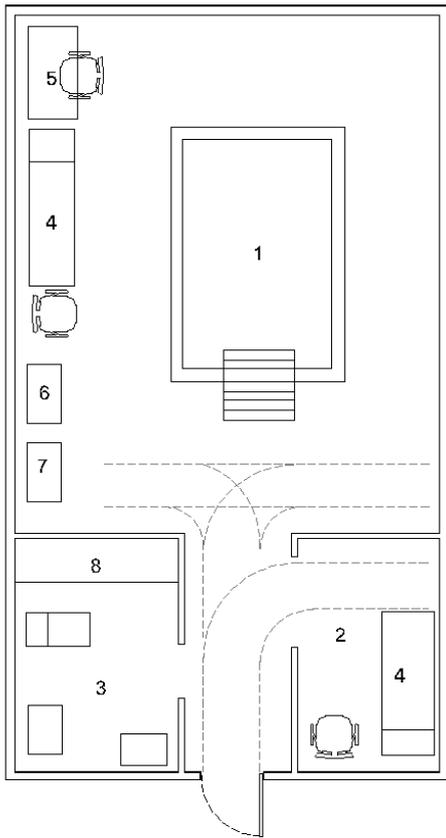
Բժշկի կաբինետ

Ատամնաբույժի կաբինետ

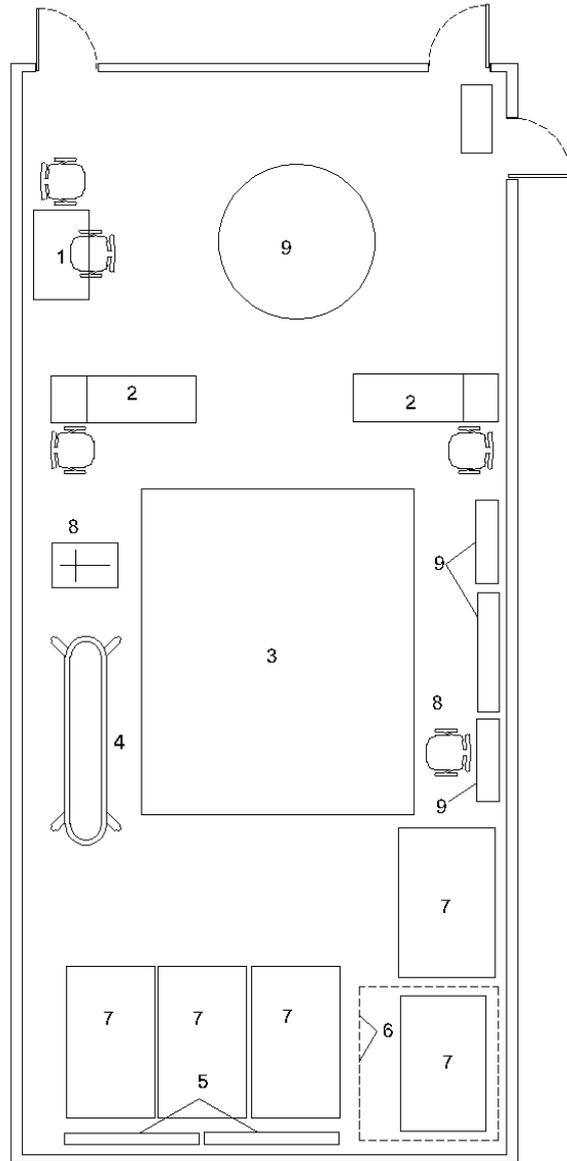
- 1 - թախտ 2 - բժշկի սեղան 3 - լվացարան 4 - պահարան 5 - սեղանիկ
- 6 - բուժսարքավորումներ 7 - ատամնաբուժական բազմոց
- 8 - մանրէազերծիչ 9 - սառնարան 10 - ատամնաբուժական բազմոց
- 11 - մանրէազերծային սենյ 12 - սայլակների ժամանակավոր պահպանման տեղ

Գծապատկերներ 79. Պոլիկլինիկաների և ամբուլատորիաների սենյեր

Ստորջրյա մերաման կաբինետ

- 1 - լոգարան մերաման համար
- 2 - հանդերձարան - հանգստի սենյակ
- 3 - գուգարան
- 4 - բժշկական թախտ
- 5 - բուժքրոջ աշխատատեղ
- 6 - ստորջրյա մերաման շարժման սարք
- 7 - բժշկական պահարան
- 8 - ունիվերսալ դարակներ

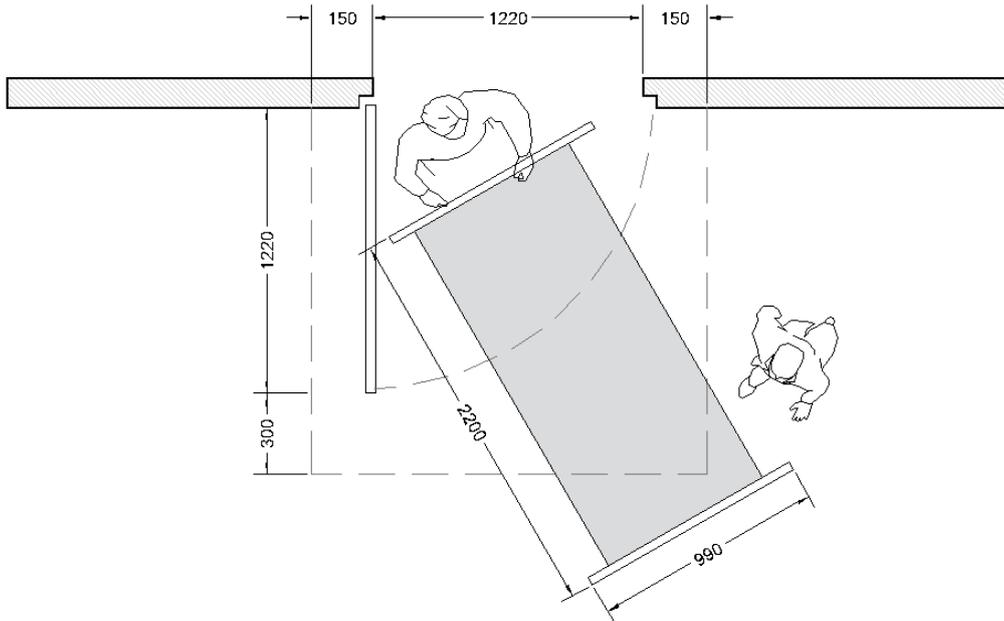

Բուժական ֆիզկուլտուրայի դահլիճ

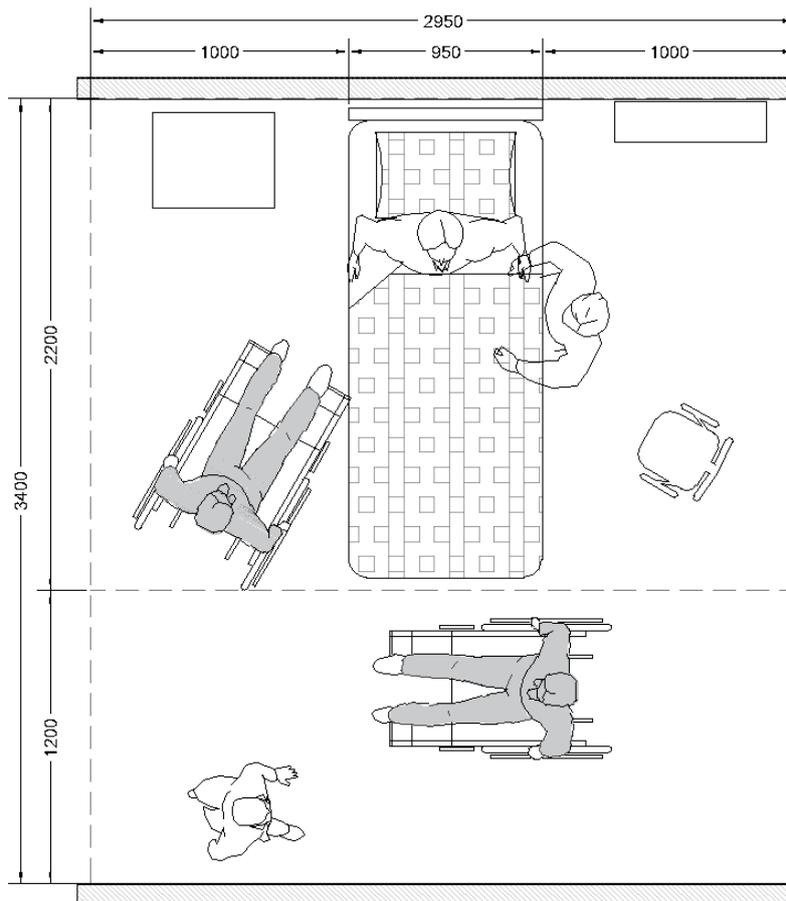
- 1 - անձնակազմի աշխատատեղ
- 2 - մերաման թախտ
- 3 - գիմնաստիկայի պարապմունքի գոտի
- 4 - ձողեր
- 5 - շվեդական պատ
- 6 - գիմնաստիկական համալիր
- 7 - գիմնաստիկական գորգեր
- 8 - անհատական մարզասարքերի գոտի
- 9 - երեխաների խմբի ուլտրաձայնային ձառագայթման համար փարոսային սարք

Բժշկական նշանակության վերականգնողական սենքեր

Գծապատկեր 80. Բժշկական վերականգնողական սենքեր

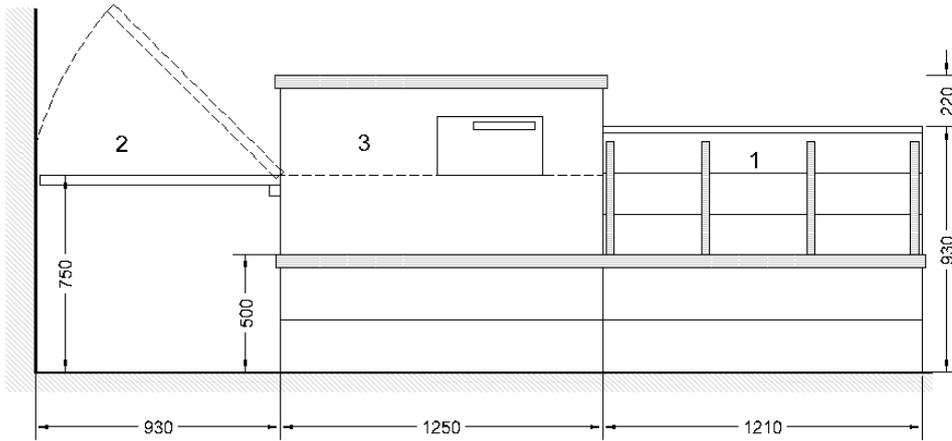

Մայլակի անցման համար դռների չափերը

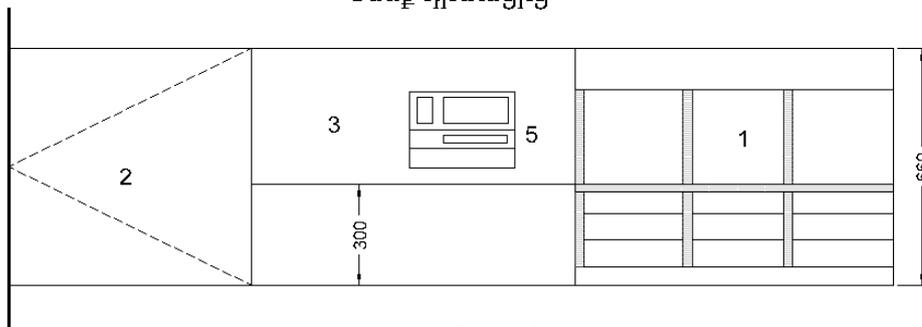

Մպասարկման և անցումի գոտիները անկողնային հիվանդի հիվանդասենյակում

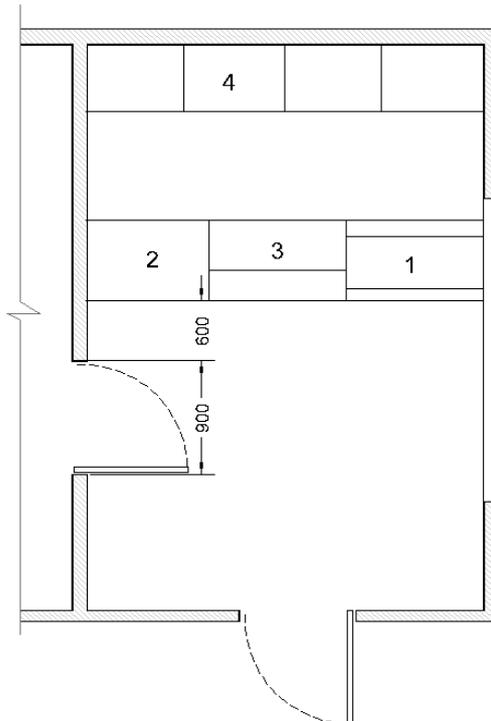
Գծապատկեր 81. Սենքեր անկողնային հիվանդների համար

Տեսք դիմացից

Հատակագիծ

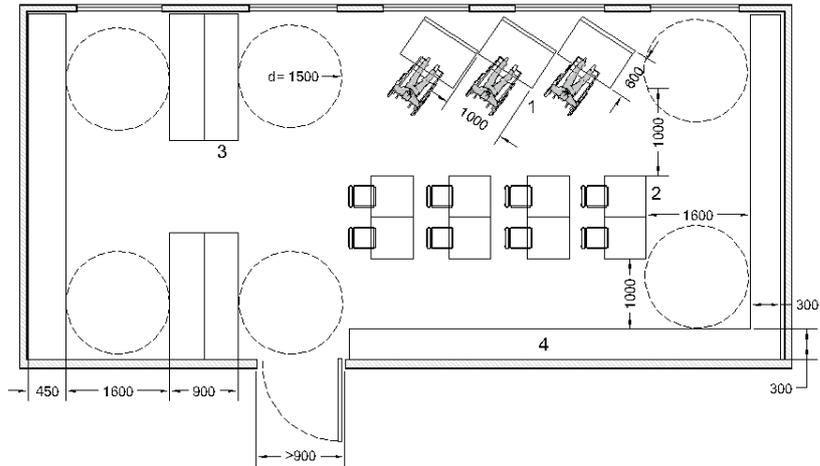

- 1 - ապակե ցուցափեղկ
- 2 - ծալովի տախտակից վաճառասեղան հաշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկման համար
- 3 - վաճառասեղան դրամարկղի ապարատով
- 4 - պահարան ապրանքով
- 5 - դրամարկղի ապարատ

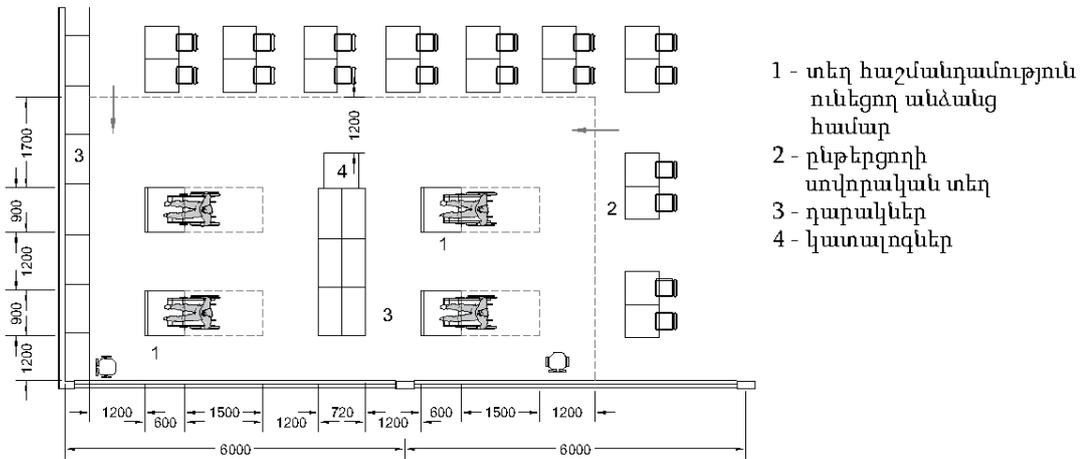
Թիկնաթոռ-սայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձի համար մատչելի դեղատան վաճառասեղան

Տեղակայումը ինտերիերում

Գծապատկեր 82. Դեղատուն

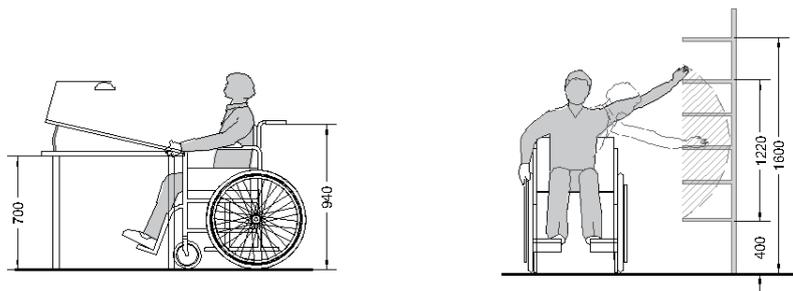

Սենքի սարքավորման և ընթերցարանի օրինակներ

- 1 - տեղ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար
- 2 - ընթերցողի սովորական տեղ
- 3 - դարակներ
- 4 - կատակոզներ

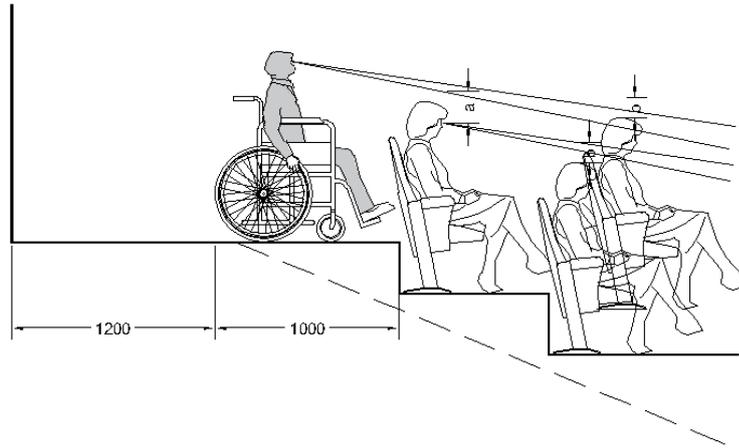
Գրադարանային սարքավորանք հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

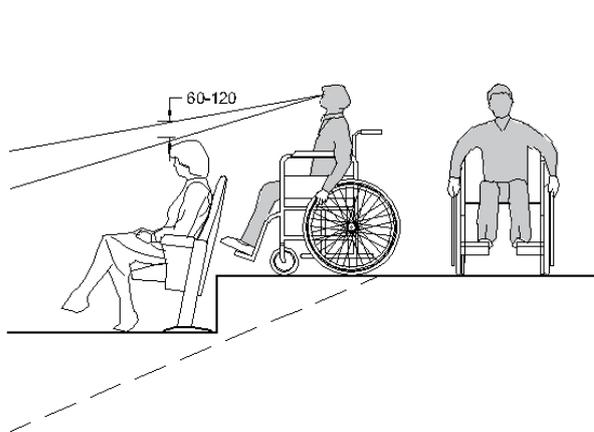
Աշխատանքային սեղան

Գրքերի համար դարակների տեղակայման գոտի

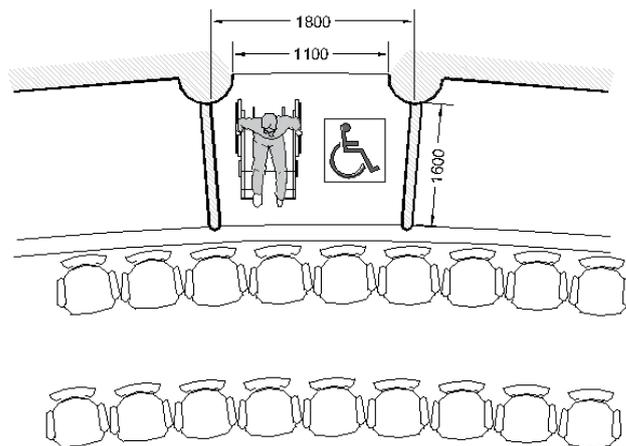
Գծապատկեր 83. Գրադարան

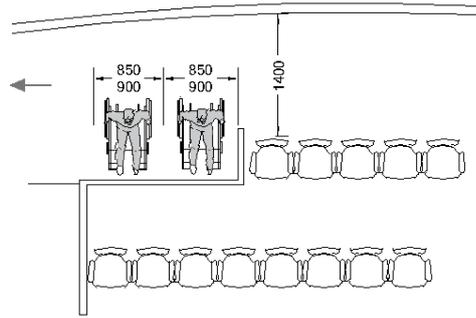
Տեսանելիության կառուցումը հանդիսադահլիճում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

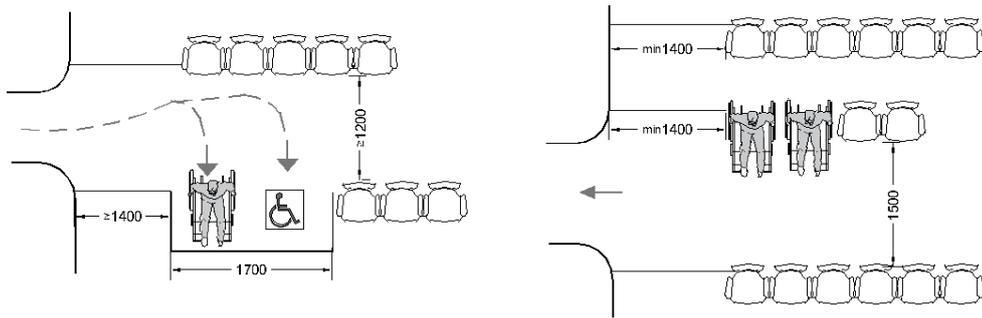
Տեսողության ճառագայթի գերազանցման տարբերությունը $\alpha = 4 \dots 6$ ան

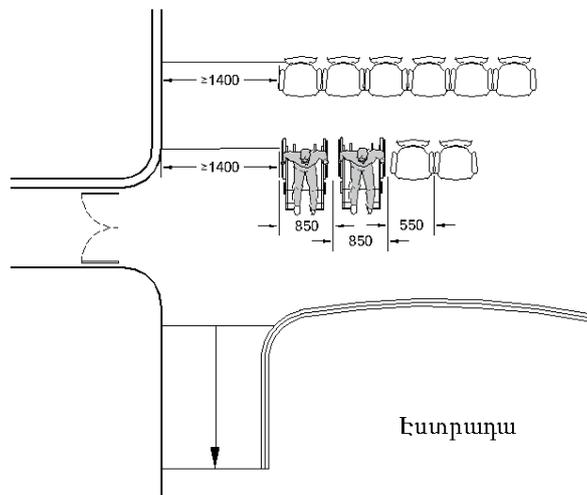
Տեսողության ճառագայթի գերազանցումը հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Հանդիսատեսային տեղի վերջին շարքը

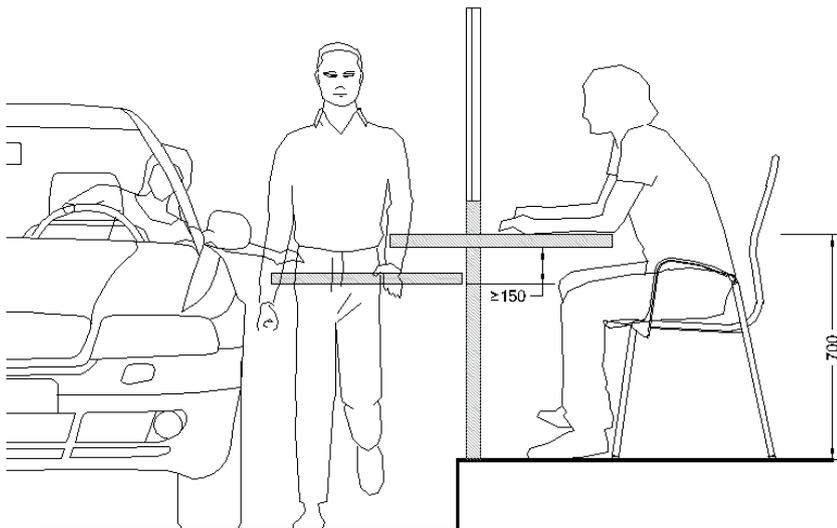
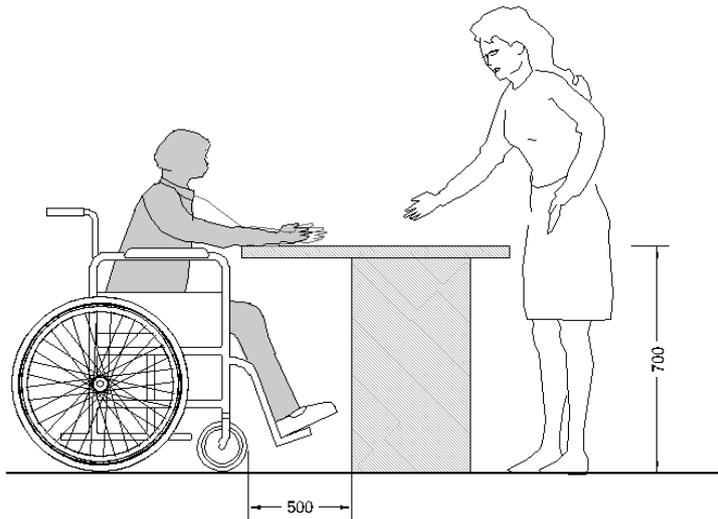
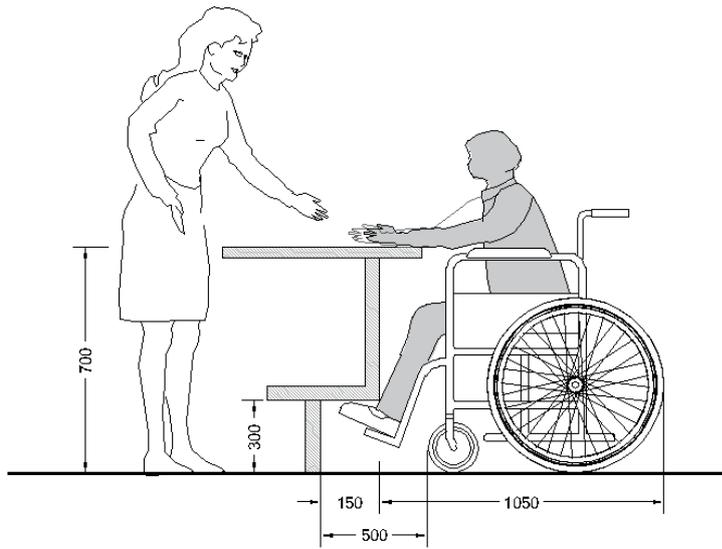

Տեղեր հատակի հորիզոնական մասի լայնական անցումում

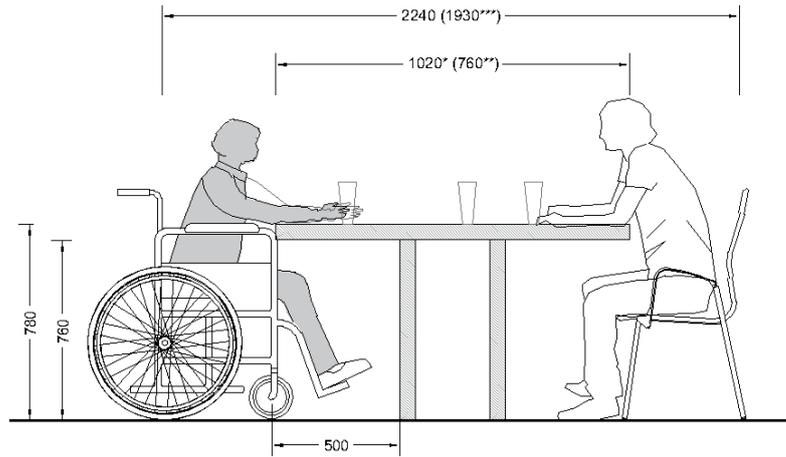

Հանդիսատեսային տեղի առաջին շարքը

Գծապատկերներ 84. Հանդիսադահլիճներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղեր

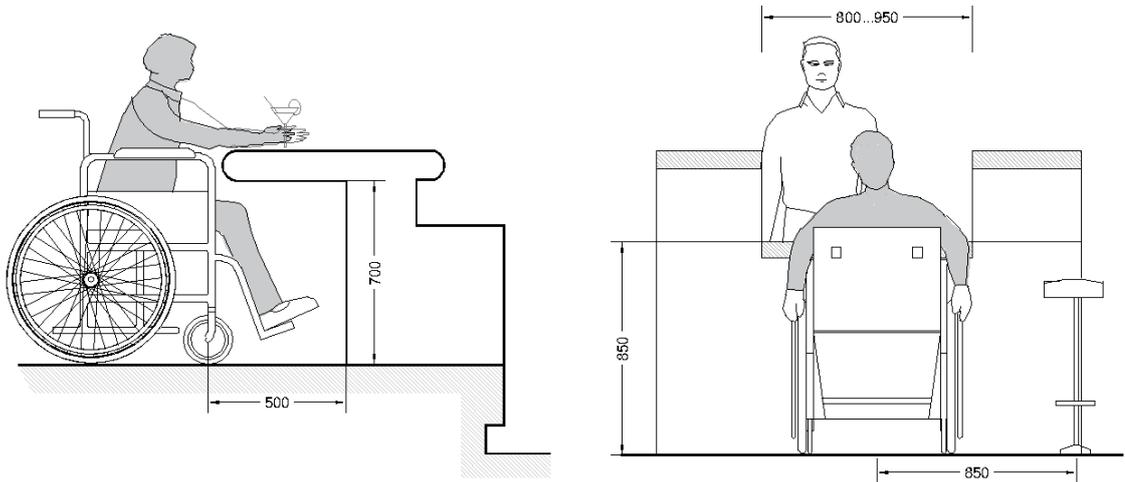

Գծապատկեր 85. Սպասարկման հիմնարկների սարքավորում

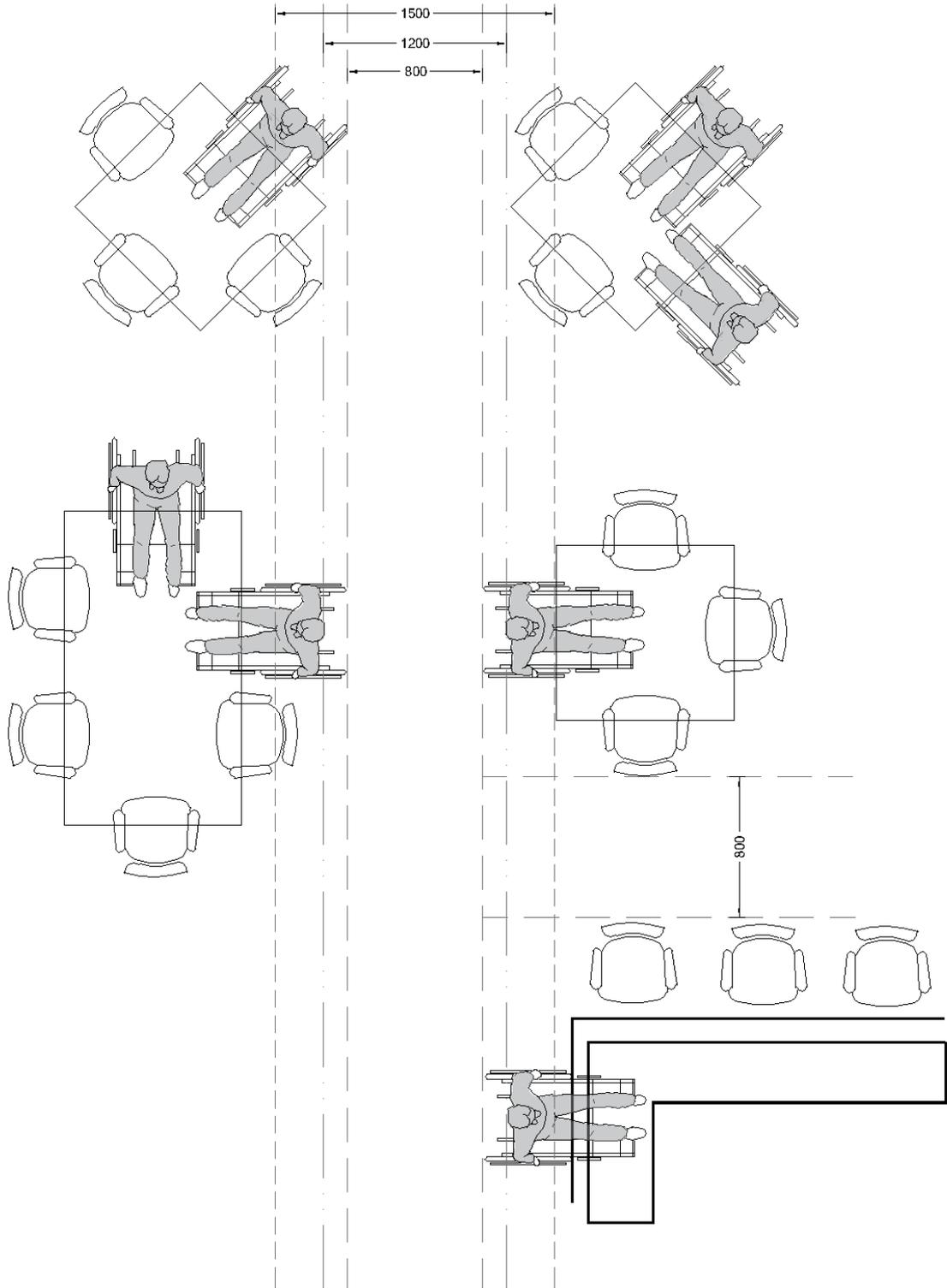

* սեղանի օպտիմալ չափերը ** սեղանի նվազագույն չափերը
 *** սեղանի նվազագույն չափերի դեպքում

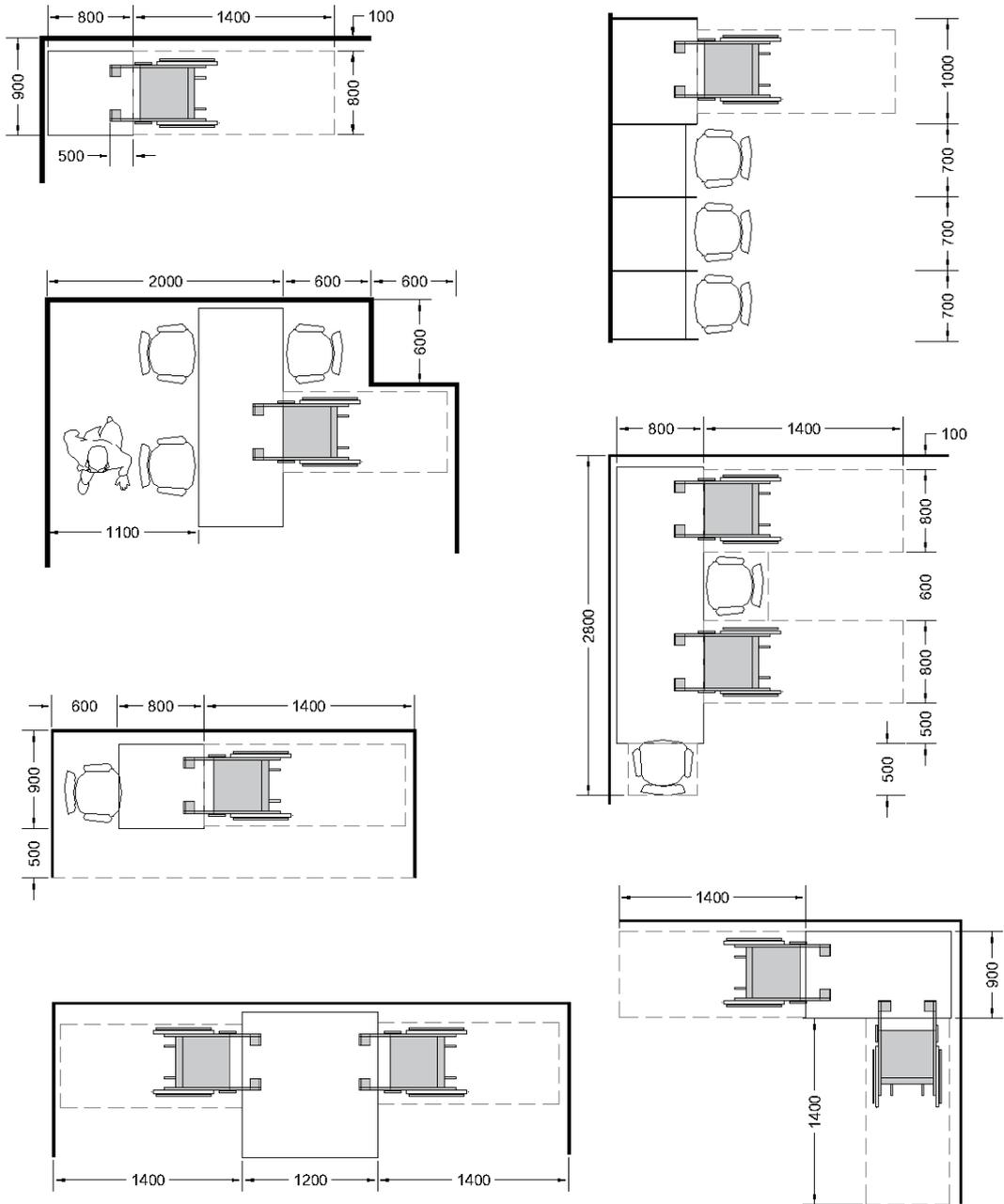
Սեղաններ հասարակական սենյակի սրահներում

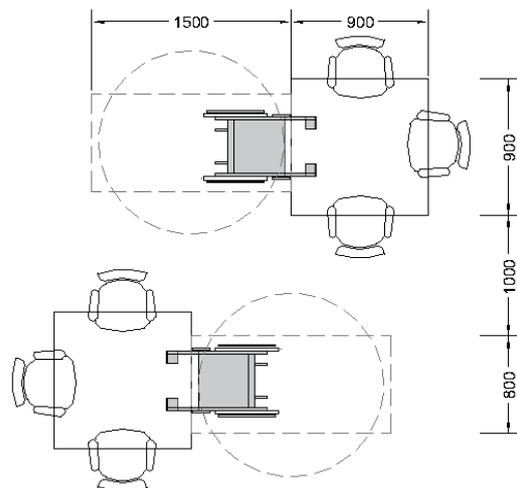
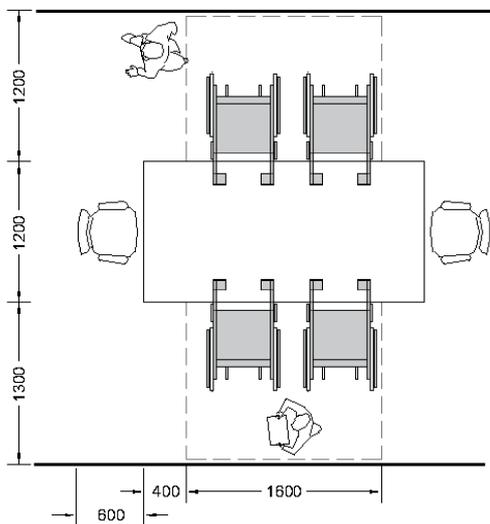
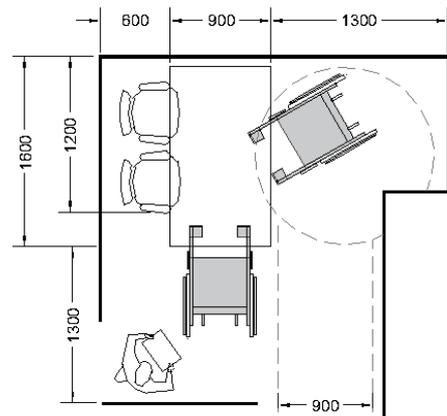
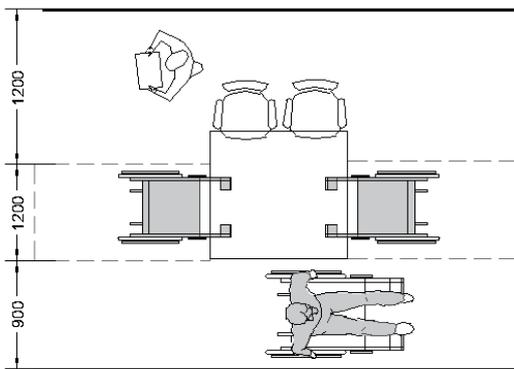
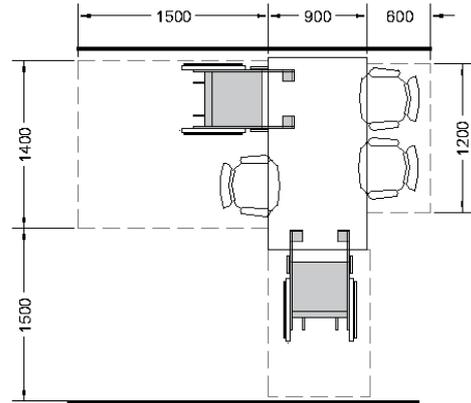
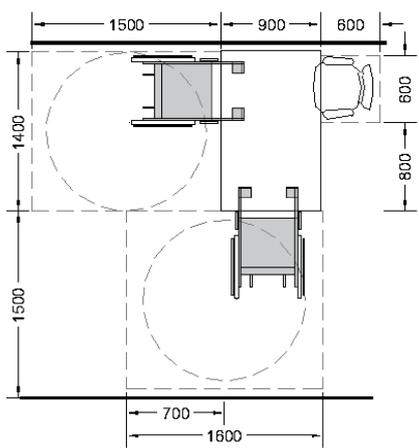
Սպասարկում վաճառատեղանի միջոցով
 Բարի սեղանի կառուցվածքը

Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար ճաշարսահում տեղակայման տարբերակներ

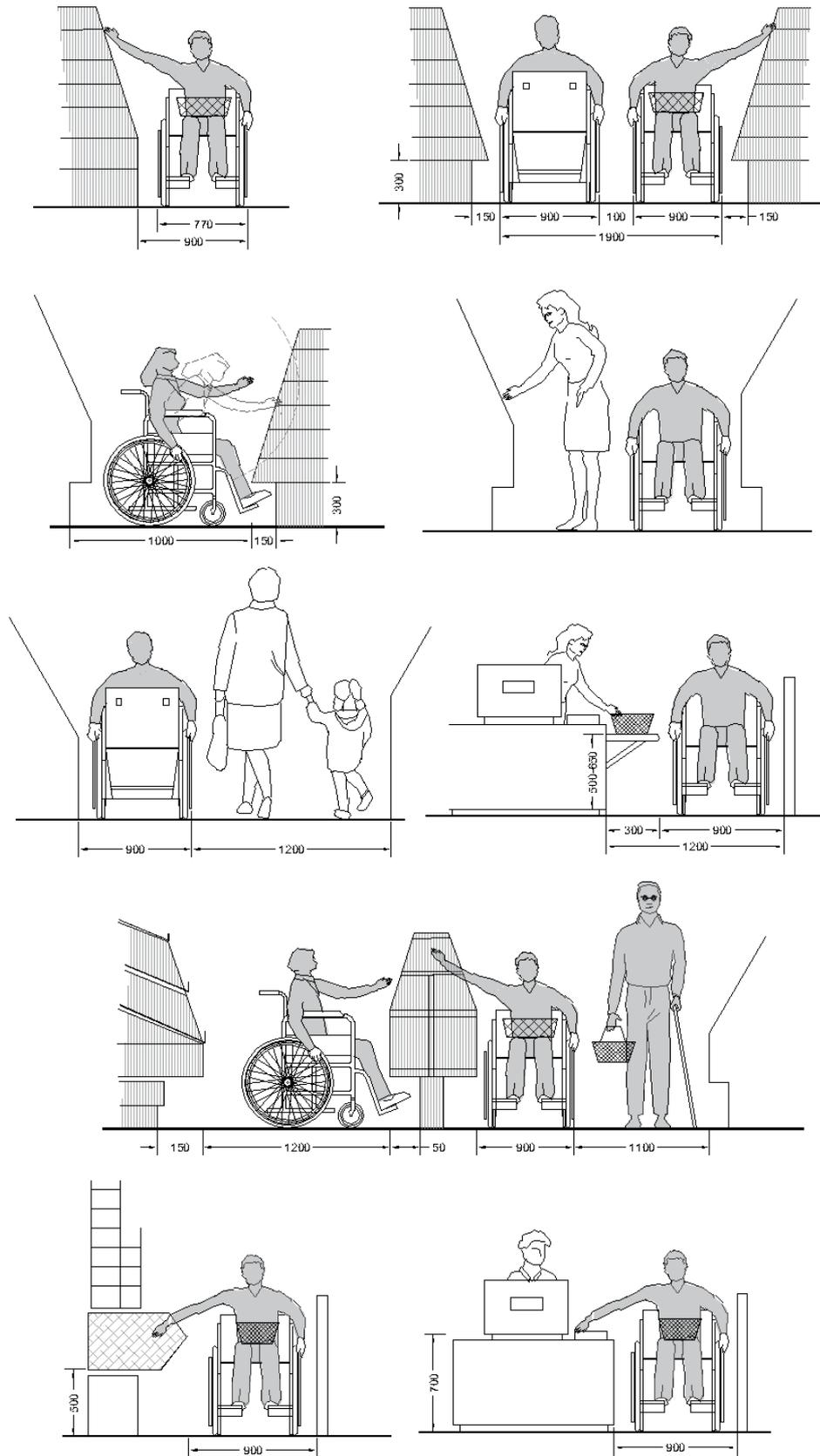
Տեղակայման տարբերակներ հասարակական սենյո՛ի սրահներում

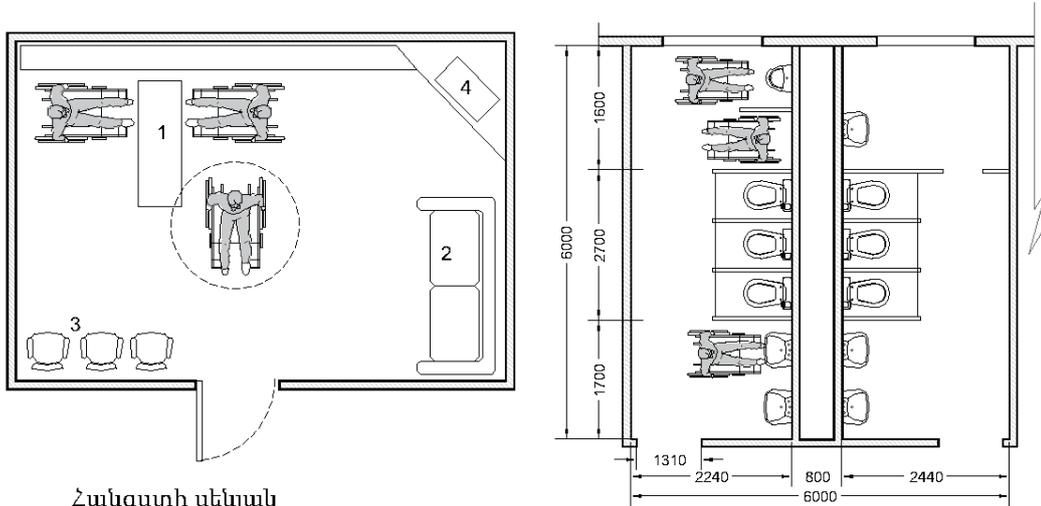
Հասարակական սննդի սրահներում սարքավորանքի տեղակայման օրինակներ

Գծապատկերներ 86. Հասարակական սննդի կազմակերպություններ

Առևտրի հիմնարկների սարքավորում

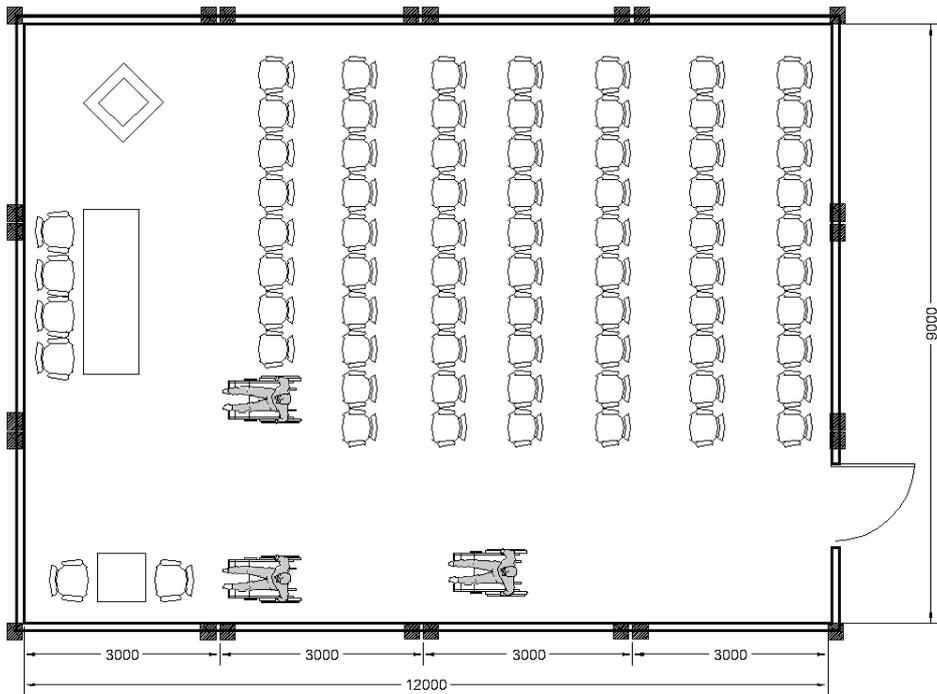

Գծապատկերներ 87. Առևտրի հիմնարկներ

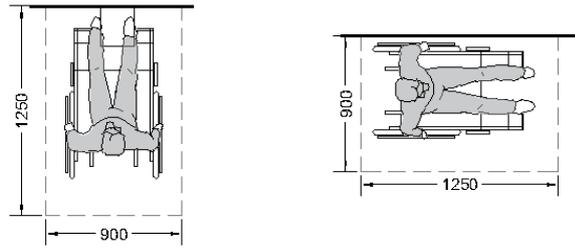
Հանգստի սենյակ
 1 - խաղասեղան
 2 - բազմոց
 3 - բազկաթոռ
 4 - հեռուստացույց

Արտադրամասային գուգարան
 հաշմանդամություն ունեցող անձանց
 համար խցով

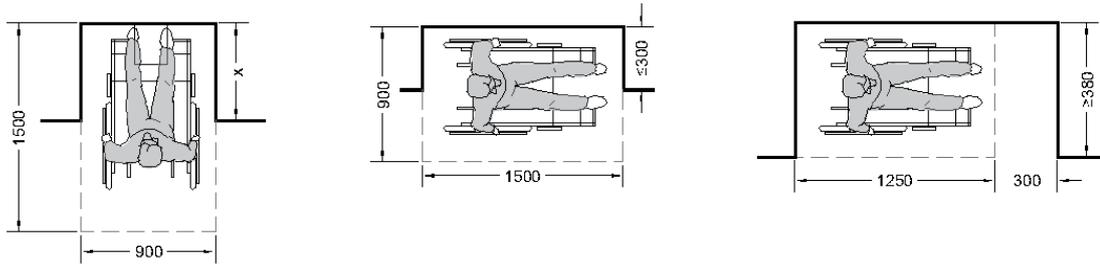

Նիստերի դահլիճում հաշմանդամների սայլակների տեղերը

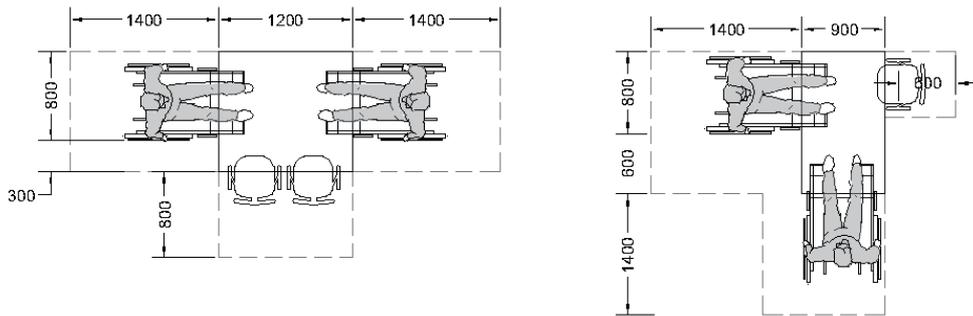
Գծապատկեր 88. Սոցիալական սպասարկման սենյեր

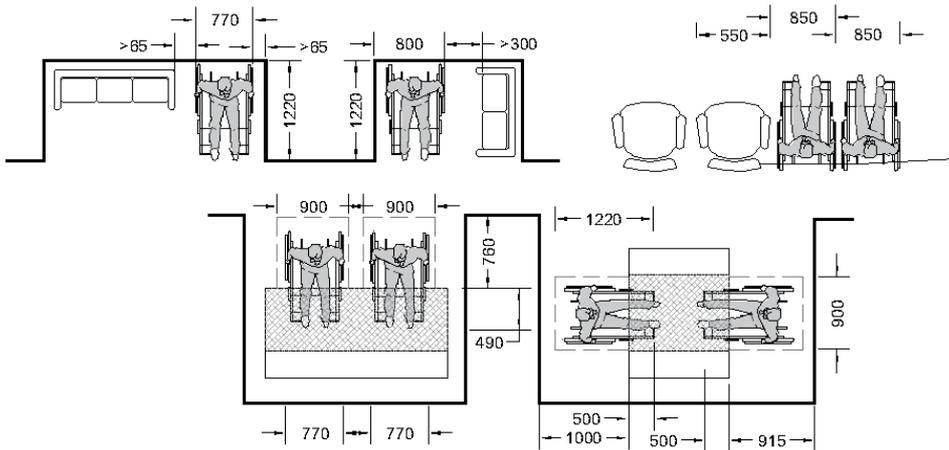
Ճակատային մոտեցում Կողային մոտեցում
Ուղղաձիգ մակերևույթ

Խորացում պատի մեջ

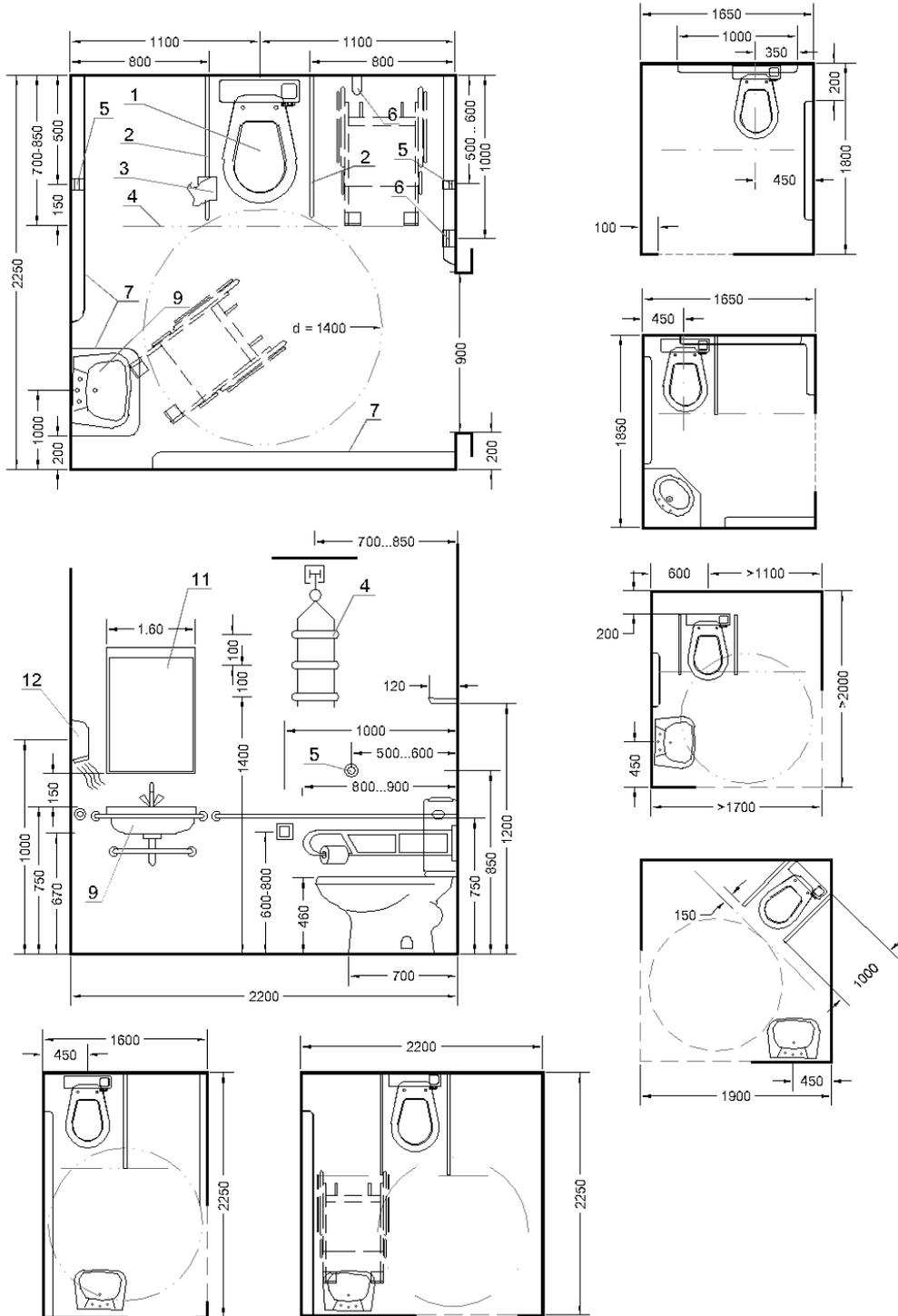

Թիկնաթոռ-սայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց տեղակայման չափերը

Նստատեղերի և սեղանների մոտեցման
ազատ տարածության նվազագույն չափերը

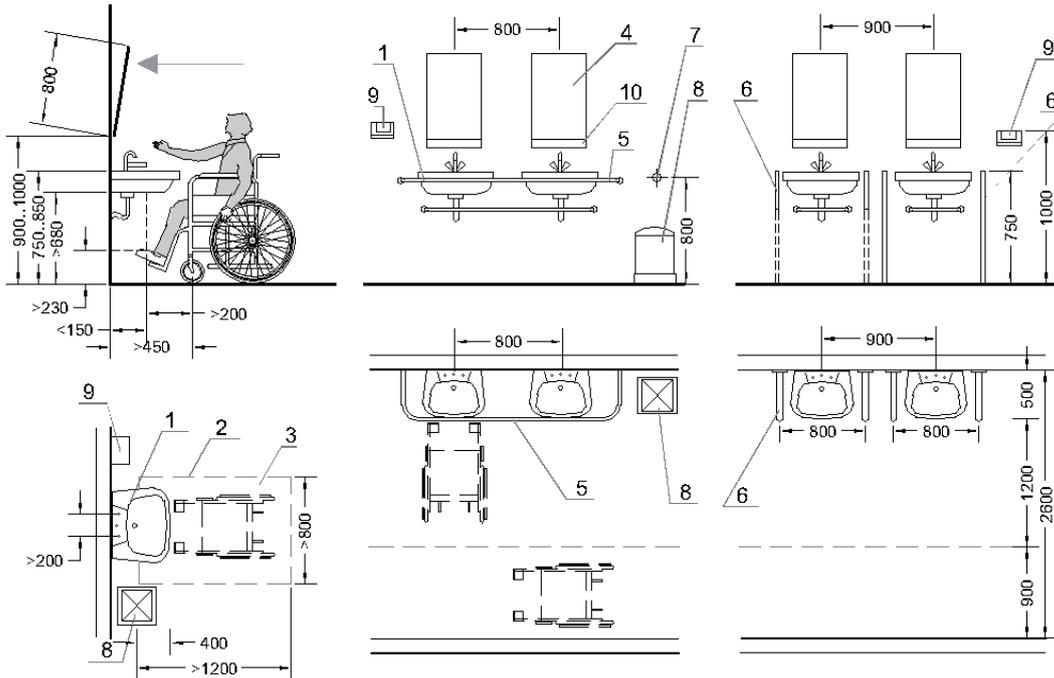
Գծապատկեր 89. Սպասարկման տեղի գոտիների չափերը

- 1 - գուգարանակոնք 2 - ծալովի հենարան ձեռքի համար 3 - թղթակրիչ 4 - ծանրածոլ
 5 - ջրի բացթողման կոճակ 6 - ագղանշանի կոճակ 7 - հորիզոնական բռնածոլ
 8 - հագուստի կախիչ 9 - լվացարան 10 - ծորակի լծակային երկարացուցիչ 11 - հայելի 12 - ֆեն

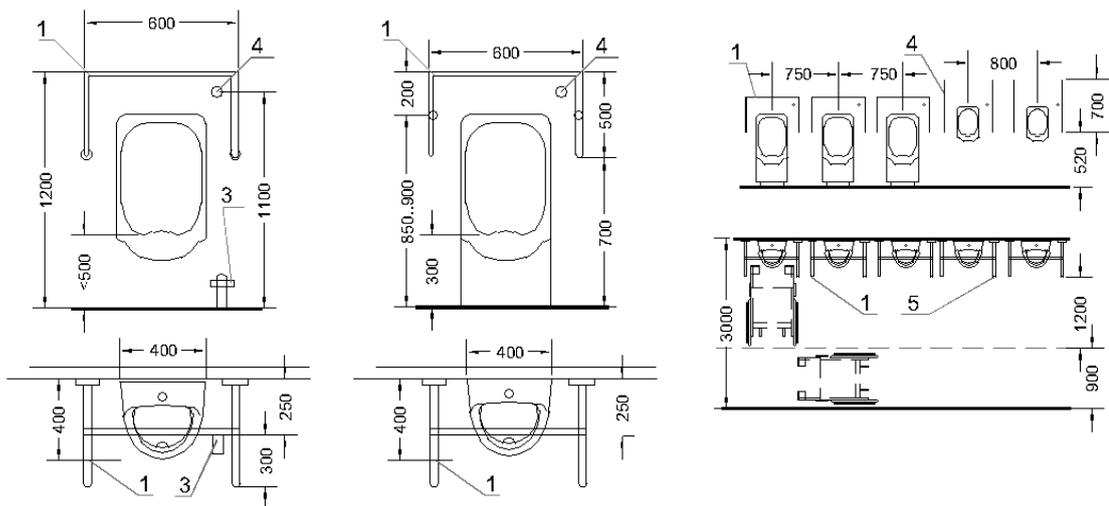
Գծապատկեր 90. Հասարակական գուգարաններ

Հայելու թերության անկյուն

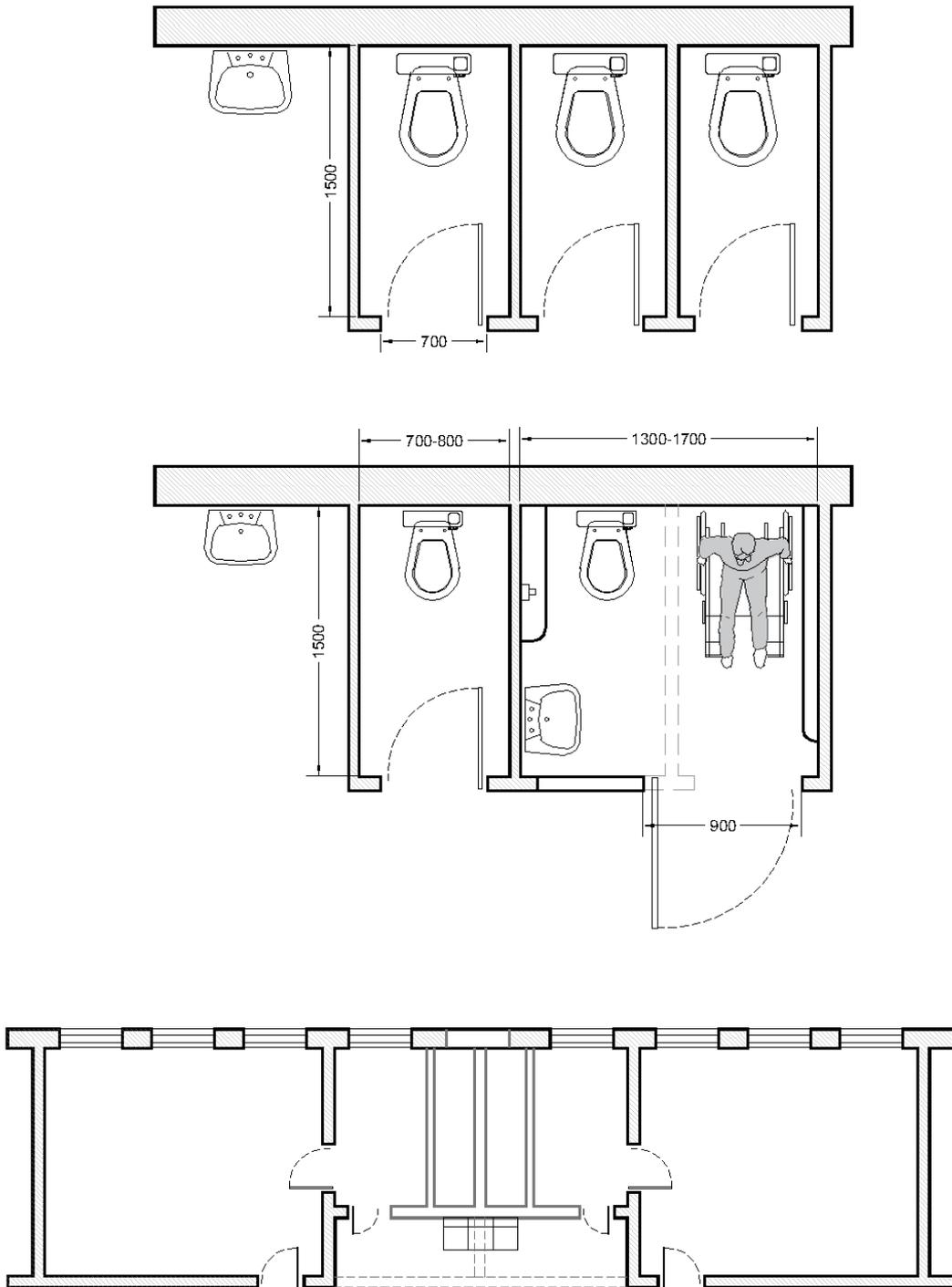
1 - լվացարան	6 - ծալովի հենարան
2 - ծորակի լծակ	7 - ջրի անոթի կառավարման կոճակ
3 - թիկնաթոռ-սայլակի գոտի	8 - աղբաման
4 - հայելի	9 - սրբիչ
5 - հորիզոնական հենարան	10 - դարակ

Լվացարաններ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Միզարաններ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Գծապատկեր 91. Լվացարաններ, միզանոթներ

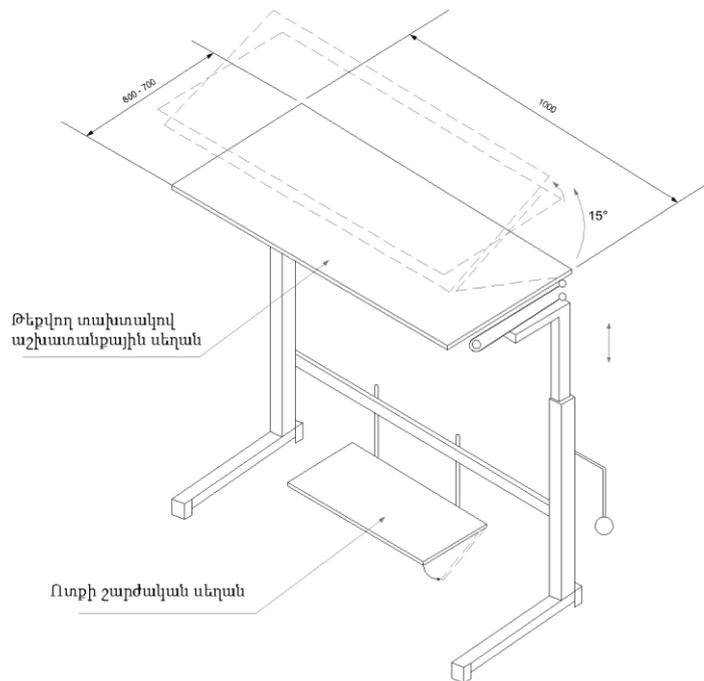
Հանգույցի տեղի առանձնացում և սպասարկման սենքի մակերեսի ընդլայնում

Գծապատկեր 92. Սանիտարական հանգույցների վերակառուցում

IX.3 Աշխատատեղեր

95. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատատեղերով հիմնարկներ և կազմակերպություններ սախագծելիս անհրաժեշտ է ղեկավարվել ՀՀՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի պահանջներով, ինչպես նաև հարկավոր է հաշվի առնել արտադրական շենքերի ՀՀՇՆ IV-11.03.01 և ՀՀՇՆ 22-03 շինարարական նորմերի պահանջները:

96. Գրասենյակային, վարչական և օֆիսային սենքերում, ինչպես նաև կոնստրուկտորական սախագծային բյուրոներում թիկնաթոռ-սայլակից օգտվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հարկավոր է օգտագործել տրանսֆորմացվող աշխատանքային սեղաններ ըստ 93 -րդ գծապատկերի: Օրինակը տրված է 1-ին հավելվածի 16-րդ նկարում:

Գծապատկեր 93. Տրանսֆորմացվող աշխատանքային սեղան հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

X. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՄՊԱՍԱՐԿՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՏԻՆԵՐԸ

97. Ուսումնական հաստատություններում մեկ տեղի գոտու չափերը թիկնաթոռ-սայլակի նվազագույն շրջադարձի հաշվարկով պետք է լինի 1,8x1,8 մ:

98. Թիկնաթոռ-սայլակից օգտվող և հենարանով տեղաշարժվող սովորողի համար սեղանների միջև անցումի լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս 0,9 մ, սեղանների շարքի և լուսամուտների բացվածքներով պատի միջև ոչ պակաս 0,5 մ, սեղանների շարքի և առանց լուսամուտների բացվածքներով պատի միջև ոչ պակաս 1,0 մ: Շարքերի միջև սեղանների հեռավորությունը ոչ պակաս 0,85 մ ըստ 94-րդ գծապատկերի: Օրինակը տրված է 1-ին հավելվածի 17-րդ նկարում:

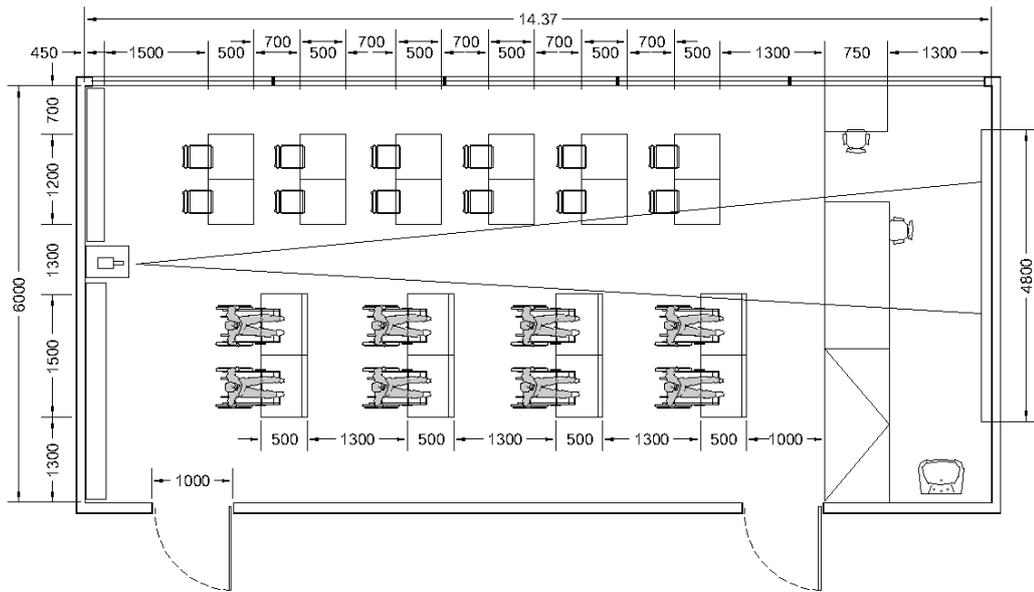
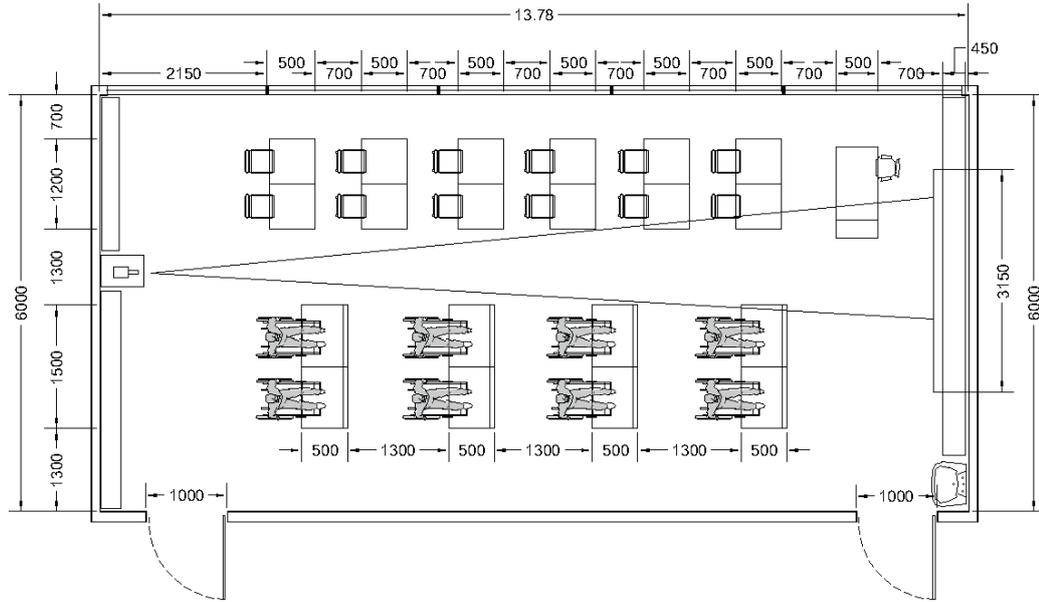
99. Սայլակ օգտագործող անձանց կողմից օգտագործվող ուսումնական արհեստանոցներում հիմնական անցման լայնությունը, ինչպես նաև պատերի միջև հեռավորությունը պետք է լինի ոչ պակաս 1,6 մ ըստ 98-րդ գծապատկերի:

100. Տեսողության և լսողության խնդիրներ ունեցող անձանց, ինչպես նաև հոգեկան զարգացման խանգարումով սովորողների համար ուսումնական տեղերի առանձնացման դեպքում հեռավորությունը սեղանների շարքի միջև պետք է լինի ոչ պակաս 0,6 մ, շարքի մեջ սեղանների միջև հեռավորությունը ոչ պակաս 0,5 մ, սեղանների շարքի և առանց լուսամուտների բացվածքներով պատի միջև ոչ պակաս 0,7 մ, սեղանների շարքի և լուսամուտների բացվածքներով պատի միջև ոչ պակաս 0,5մ: Տեսողության խնդիրներ ունեցող անձի համար ուսումնական սեղանի մակերեսը պետք է լինի ոչ պակաս 1,0 մ լայնությամբ և 0,6 մ խորությամբ՝ բրայլյան գրականության և տիֆլոմիջոցների տեղավորման համար:

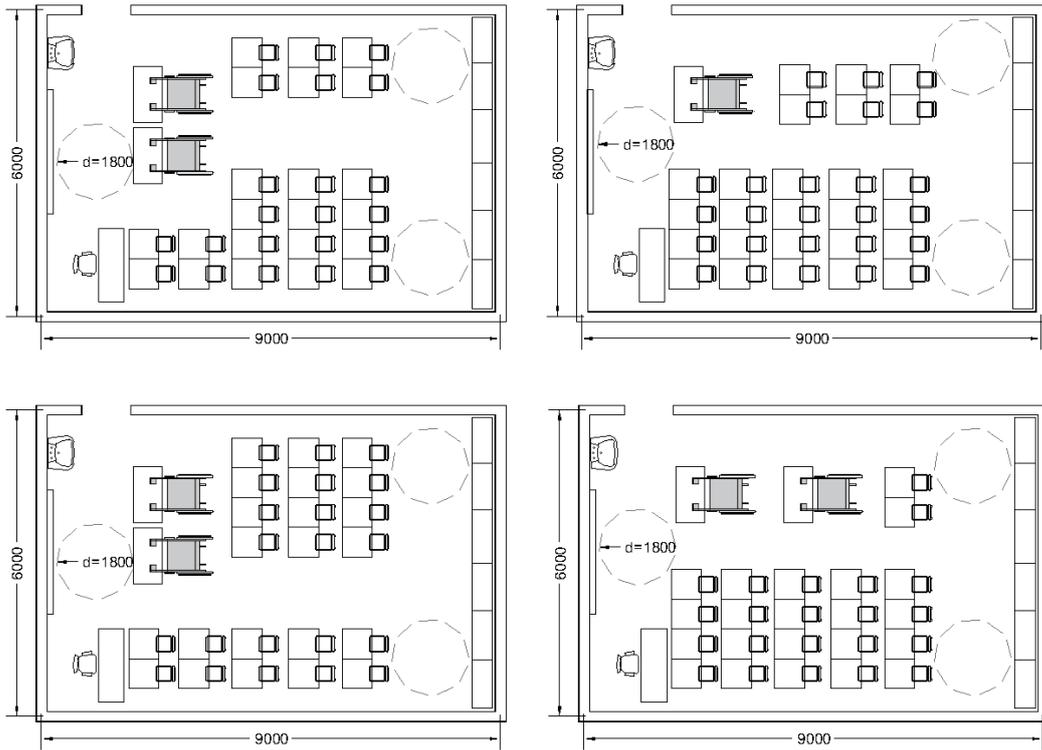
101. Ընդհանուր առմամբ 6x9 մ հարաչափերով ստանդարտ դասարանային սենքում բավարար է լուսամուտի մոտ և մեջտեղի շարքերի առաջին սեղանները նախատեսել տեսողության և լսողության խնդիրներ ունեցող սովորողների համար, իսկ թիկնաթոռ-սայլակով տեղաշարժվող սովորողների համար հատկացնել դռան մոտի շարքի 1-2 սեղանները: Երկտեղանոց սեղանները մեկտեղանոցով փոխարինելու դեպքում կապահովվեն սայլակ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց անցումների պահանջվող հարաչափերը սեղանների և պատի միջև, անցումները դեպի մուտքի դուռ և գրատախտակ ըստ 97-րդ գծապատկերի:

102. Ուսումնական կաբինետների /լեզու, գրականություն, մաթեմատիկա, պատմություն և աշխարհագրություն/ մակերեսը լսողության խնդիր ունեցող և մտավոր ունակության խախտումով մեկ սովորողի համար հարկավոր է ընդունել ոչ պակաս 2,5 մ², տեսողության խնդիրներ ունեցող և հենաշարժային ապարատի խախտում ունեցող երեխաների համար ոչ պակաս 3 մ²: Կաբինետներին կից պետք է նախատեսել լաբորանտական սենյակներ ոչ պակաս 16 մ² մակերեսով ըստ 95-րդ գծապատկերի:

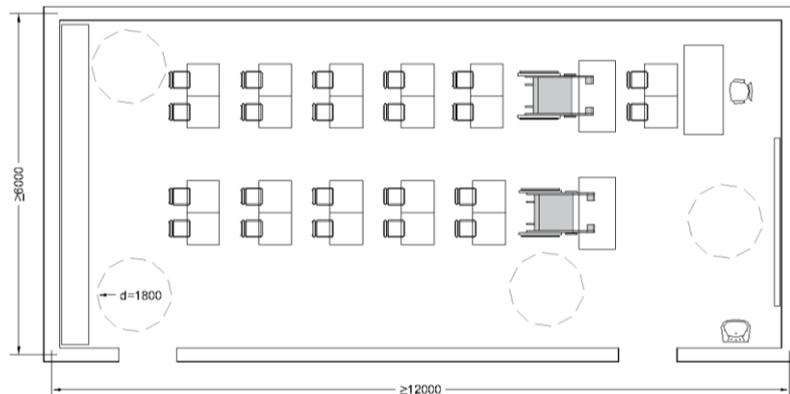
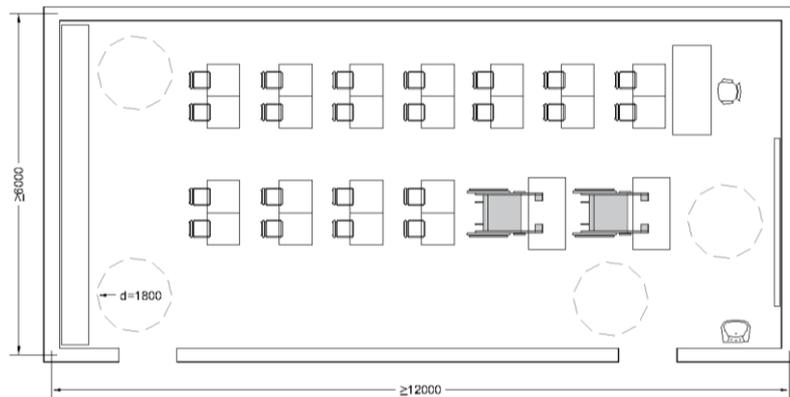
103. Ինֆորմատիկայի, էլեկտրոնիկայի և ռադիոտեխնիկայի ուսումնական կաբինետների մակերեսները հարկավոր է ընդունել լսողության խնդիր ունեցող և մտավոր ունակության խախտումով մեկ սովորողի համար ոչ պակաս 4,5 մ² հաշվարկով և ոչ պակաս 5 մ² հենաշարժային ապարատի խախտում ունեցող երեխաների համար: Կաբինետներին կից պետք է նախատեսել լաբորանտական սենյակներ ոչ պակաս 18 մ² մակերեսով ըստ 95-րդ գծապատկերի:

Պարապունքների սենյում սարքավորանքի տեղակայման օրինակներ

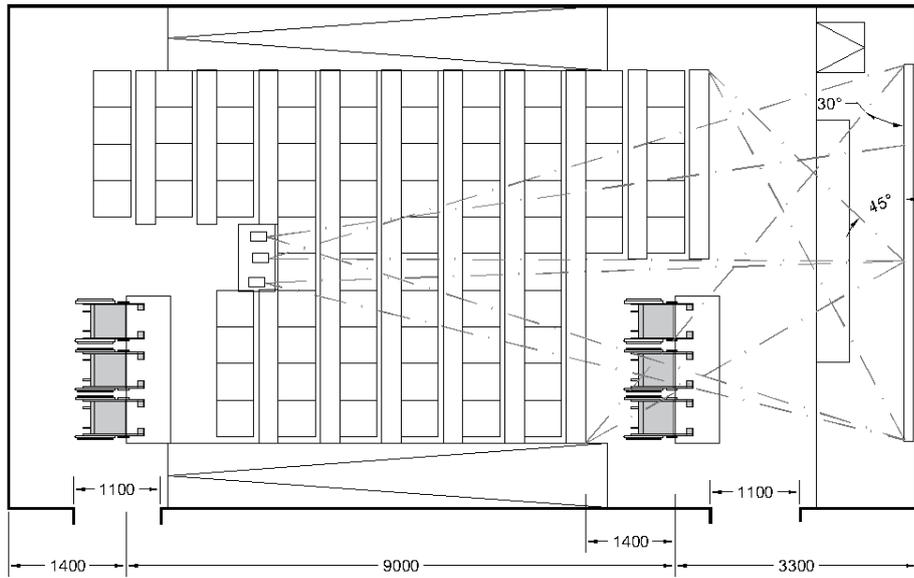

Մոտ 50 մ² մակերեսով դասարանային սենյերի հատակագծման տարբերակներ

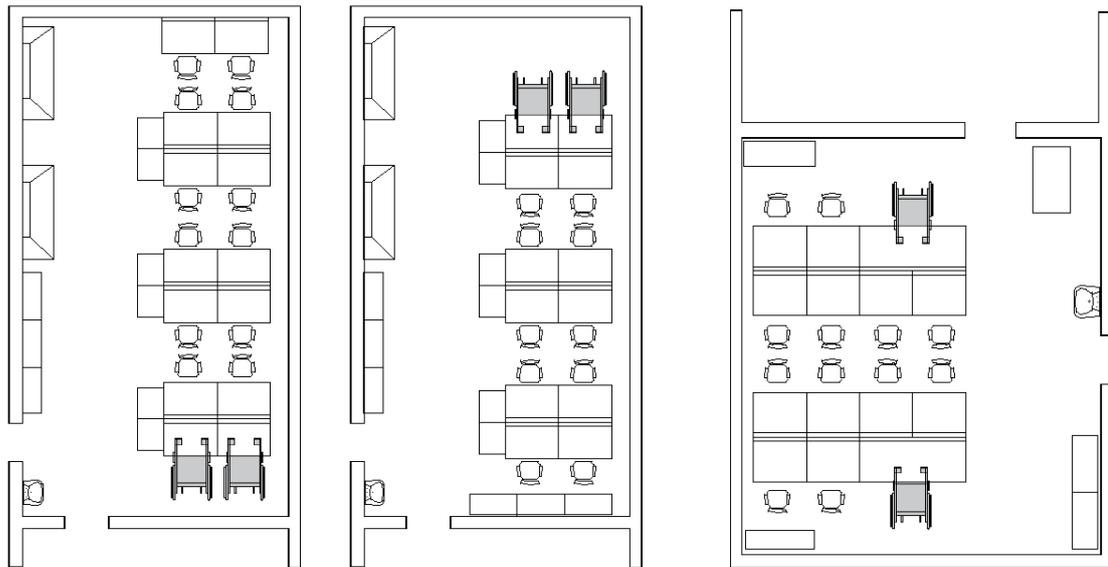

60-70 մ² մակերեսով դասարանային սենյերի հատակագծման տարբերակներ

Գծապատկերներ 94. Ուսումնական սենյեր

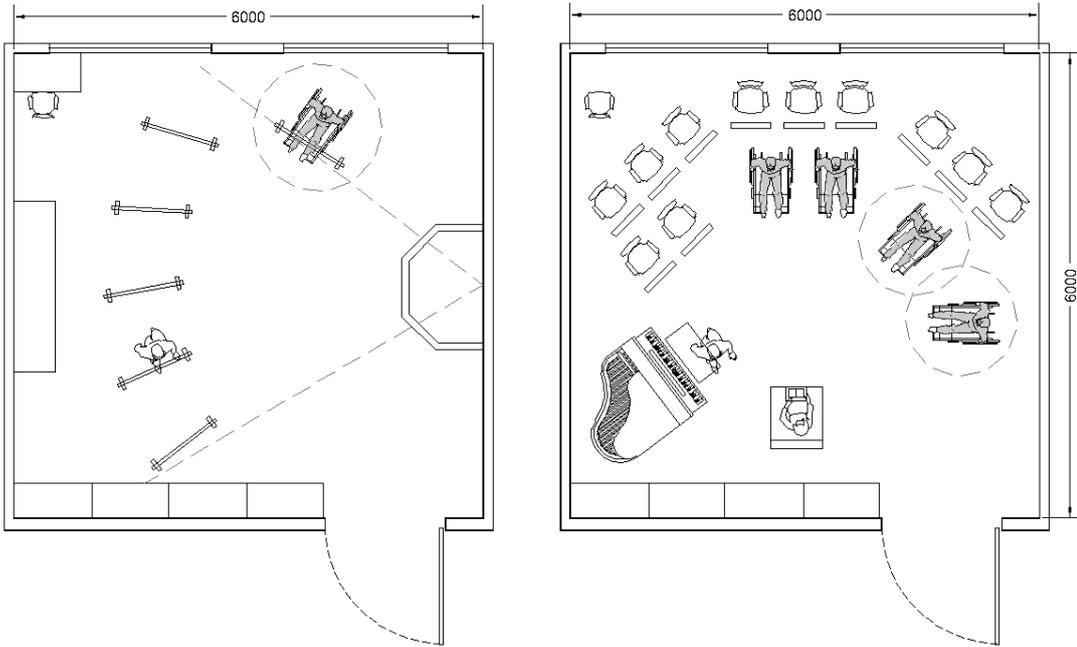
Քիմիայի և ֆիզիկայի լսարանների և լաբորատորիաների սարքավորանքի տեղակայման օրինակներ

Քիմիայի լաբորատորիա

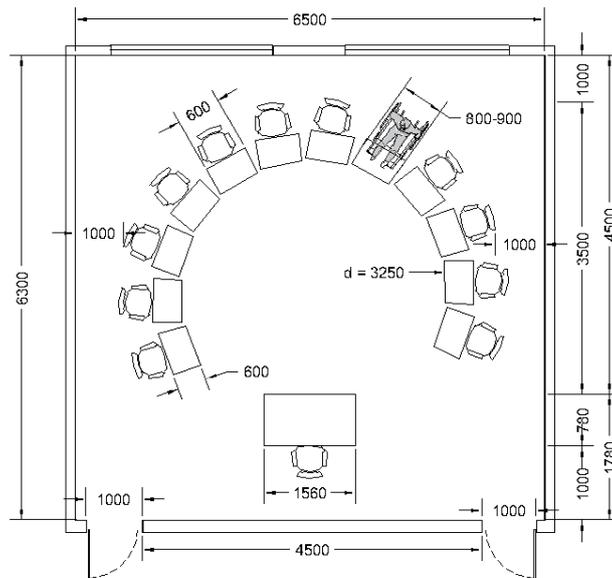
Ֆիզիկայի լաբորատորիա

Գծապատկեր 95. Լսարաններ և լաբորատորիաներ

Գծանկարի և գեղանկարի ստուդիա

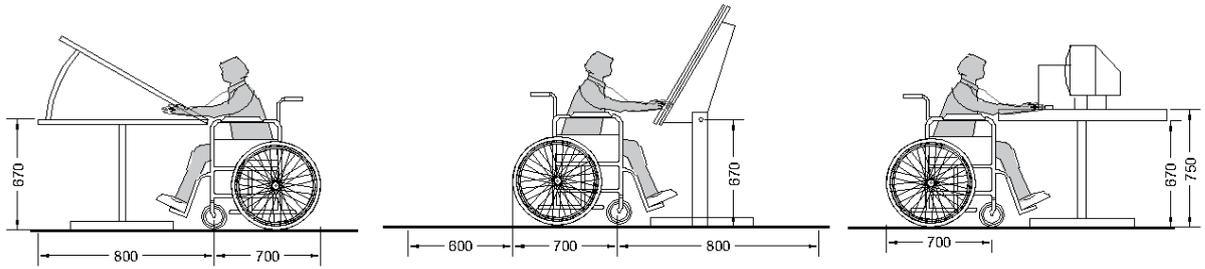
Երաժշտական դասարան

Պարապունքների սենք

Սարքավորանքի տեղակայման օրինակներ

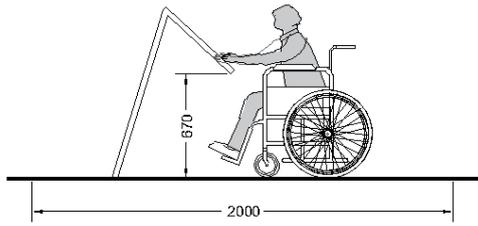
Գծապատկեր 96. Ուսումնական սենքերի սարքավորանքների տեղակայման օրինակներ

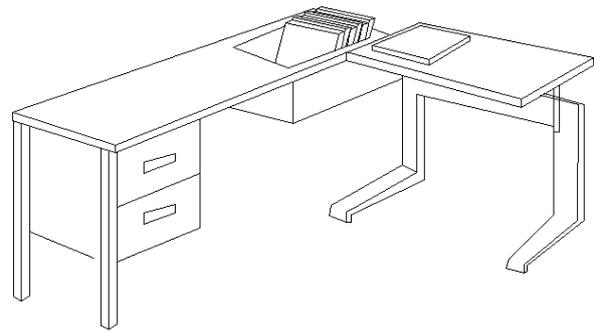
Գծագրական սեղանի մոտ

Կուլմանի մոտ

Համակարգչի մոտ

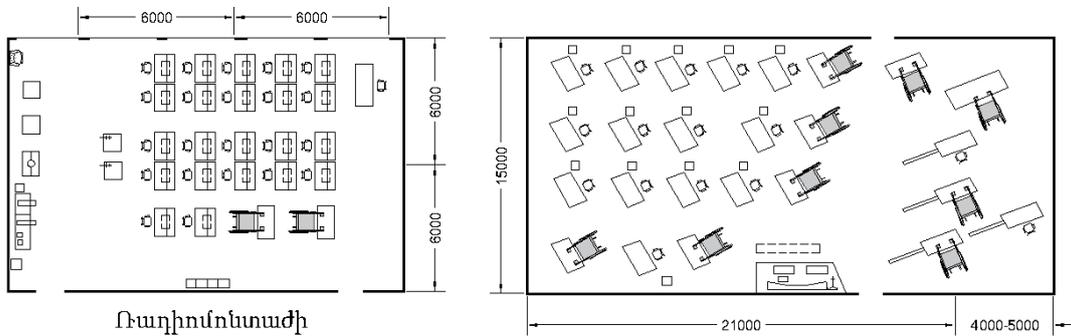

Մուլբերտի մոտ

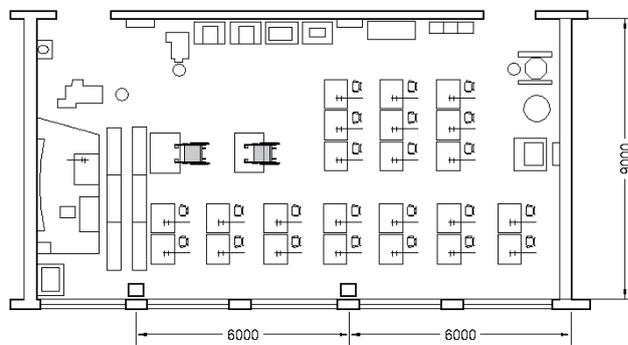
Աշխատանքային (ուսումնական) տեղ տեսողական թերություն ունեցող սովորողի համար

Գծապատկեր 97. Աշխատանքային տեղեր ուսումնական սենյերում

Ռադիոնոնսաժի

Խառատի

Փականագործի

Ուսումնական արհեստանոցների սարքավորանքի տեղակայման օրինակներ

Գծապատկեր 98. Ուսումնական արհեստանոցների սարքավորանքի տեղակայման օրինակներ

XI. ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՎԱԾ ՇԵՆՔԵՐ ԵՎ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

XI.1 Մասնագիտացված բնակելի շենքեր

104. Մասնագիտացված բնակելի շենքեր նախագծելիս անհրաժեշտ է ղեկավարվել ԶՅՇՆ IV-11.07.01 և ԶՅՇՆ 31-01 շինարարական նորմերի պահանջներով:

105. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց և ծերերի համար մասնագիտացված բնակելի շենքերում պետք է նախատեսվեն մշակութային և բժշկական սպասարկման սենքեր համաձայն 7-րդ աղյուսակում տրված կազմի և մակերեսների:

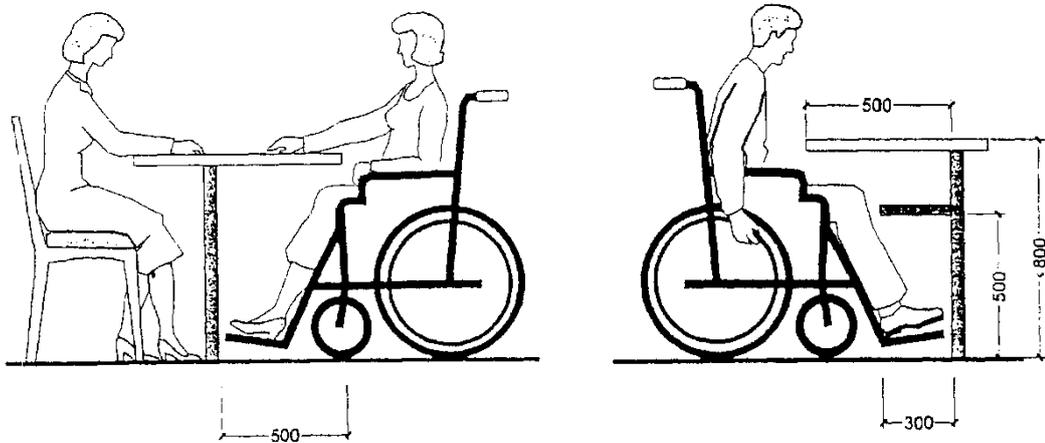
Աղյուսակ 7. Մասնագիտացված բնակելի շենքի ծառայողական և սպասարկման սենքերի կազմը և մակերեսները

Սենքի անվանումը	Մակերեսը բնակելի շենքի մեկ բնակչի համար (քառ.մ)	
	50-100 մարդու համար	101-150 մարդու համար
1	2	3
1. Նախասրահ-սպասարահ փոստարկղերի, հեռախոս-ավտոմատների, առևտրական կրակակի, 2-3 թիկնաթոռ-սալյակի տեղերով և հաշմանդամություն ունեցող անձի մի սալյակից մյուսը տեղափոխման մակերեսով	0,45-0,4	0,4-0,35
2. Կենցաղային սենք (պատվերի սեղան, լվացքի ընդունում, քիմմաքրում, կոշիկի վերանորոգում)	0,5-0,3	0,3-0,2
Փոստային ելքի և բանկի բաժանմունքի սենք	0,16-0,8	0,08-0,06
3. Մշակութային միջոցառումների սենք.		
Հանգստի սենյակ	0,3-0,25	0,25-0,2
Բանկետի դահլիճ (խոհանոցով, բուֆետով, լվացարանով)	0,8-0,6	0,6-0,5
4. Բժշկական սենքեր.		
Բժշկի և բուժքույրի կաբինետ, ընդհանուր օգտագործման լոգասենյակ՝ զգեստափոխման և թիկնաթոռ-սալյակի տեղորոշման համար	0,3 (ոչ պակաս 16 մ²) 10 մ²	0,2 (ոչ պակաս 20 մ²) 2 × 10 մ²

XI.2 Սոցիալական սպասարկման տարածքային կենտրոններ

106.Սոցիալական սպասարկման տարածքային կենտրոններ նախագծելիս անհրաժեշտ է ղեկավարվել ԶՅՇՆ IV-11.07.01 շինարարական նորմերի պահանջներով:

107. Սոցիալական սպասարկման տարածքային կենտրոնների տեսակները և կազմը սահմանվում է նախագծային առաջադրանքով: Հաճախորդների տեղի կազմակերպումը ըստ 99-րդ գծապատկերի:

Գծապատկեր 99. Հաճախորդների տեղի կազմակերպում

XI. ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՆԻՇԵՐ ԵՎ ՆՇԱՆՆԵՐ ՀԱՇՎԱՆԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

108. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղեկատվության արտացոլման նշանային միջոցներն ըստ կիրառման եղանակի բաժանվում են ինքնուրույն և լրացուցիչ խմբերի:

109. Ըստ տեղեկատվության փոխանցման բնույթի ինքնուրույն նշանային միջոցներին վերաբերում են պիկտոգրամները և նախագուշացնող նշանները:

110. Պիկտոգրամները /պատկերակներ/ նախատեսված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց տեղեկատվության համար տարբեր սարքերի և սարքավորումների, հասարակական ուղևորատրանսպորտի, կենսագործունեության միջավայրի տարրերի և օբյեկտների մատչելիության մասին տեղեկատվության համար: Օրինակները տրված են 1-ին հավելվածի 18-րդ նկարում:

111. Պիկտոգրամները իրականացնում են.

1) բոլոր կարգերի հշմանդամություն ունեցող անձանց համար՝ կանաչ գույնով և սև գույնի խորհրդանշական նկարով և եզրագծով քառակուսու կողմի 0,03 չափով լայնությամբ սև երիզով,

2) առանձին կարգերի հաշմանդամություն ունեցող անձերի համար՝ սպիտակ գույնով և կապույտ կամ սև գույնի խորհրդանշական նկարով և եզրագծով քառակուսու կողմի 0,03 չափով լայնությամբ կապույտ երիզով:

112. Նախագուշացնող նշանները պետք է լինեն դեղին գույնով՝ եզրագծով քառակուսու կողմի 0,02 չափով լայնությամբ սև երիզով, որի մեջ պետք է գտնվի սև գույնի խորհրդանշական պատկեր: Պատկերների օրինակները տրված են 1-ին հավելվածի 20-րդ նկարում:

113. Տեղեկատվության արտացոլման լրացուցիչ նշանային միջոցներն են ցուցանակները և կաշուն պիտակները՝

1) ցուցանակները կիրառվում են համատեղ հասարակական նշանակության տեղեկատվության արտացոլման նշանային միջոցների հետ, օրինակ՝ տեղեկատվական-ցուցանող և սպասարկման նշանների հետ,

2) ցուցանակները բովանդակում են հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղեկատվություն հասարակական նշանակության նշաններում պատկերված օբյեկտների մատչելիության մասին,

3) ցուցանակները պետք է լինեն ուղղանկյուն, չափերը և գույնը անհրաժեշտ է ընտրել ըստ դրանց կիրառման հասարակական նշանակության տեղեկատվության միջոցների նկատմամբ պահանջներին համապատասխան,

114. Հասարակական նշանակության տեղեկատվության արտացոլման նշանային միջոցների հետ համատեղ կիրառվող կաչուն պիտակները պարունակում են հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղեկատվություն նշաններում պատկերված օբյեկտների մատչելիության վերաբերյալ /նշաններ, տեղեկատվական ցուցատախտակներ և այլ՝ լրացուցիչ ցուցանակների օգտագործման աննպատակահարմարության կամ անհնարինության դեպքում: Օրինակները տրված են 1-ին հավելվածի 19-րդ նկարում:

115. Նշանները և խորհրդանիշերը պետք է ունենան ճանաչման հեռավորությանը համապատասխանող չափեր.

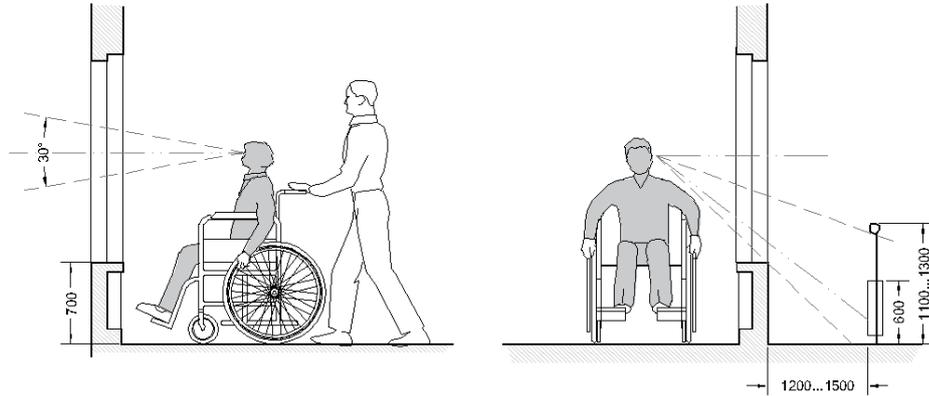
1) մինչև 20 մ հեռավորության դեպքում՝ նշանի բարձրությունը և լայնությունը պետք է լինեն ոչ պակաս 0,3մ,

2) 100 մ հեռավորության դեպքում՝ ոչ պակաս 1,5մ ըստ 100-րդ գծապատկերի:

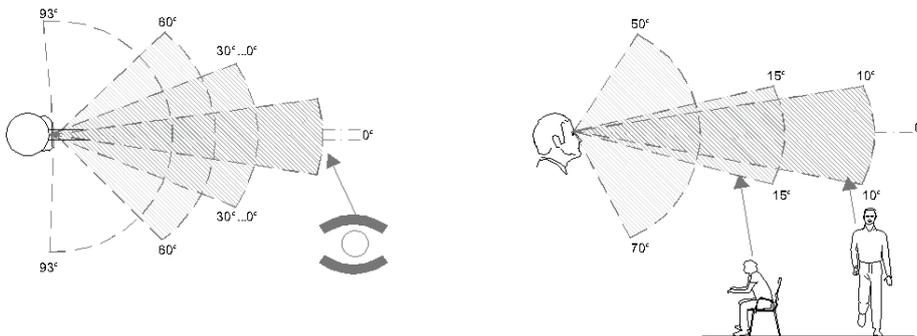
116. Միջանկյալ նշանակություն ունեցող նշանների չափերը, որոնք կարող են հեռավորությունից ընկալվել, հարկավոր է որոշել միջարկումով: Սենքի առաստաղի տակ երկու մետրից ավել բարձրությամբ տեղադրված ցուցանակների վրա (չափված հատակից մինչև ցուցանակի ներքին եզրը) մակագրությունների մեծատառերի բարձրությունը պետք է լինի ոչ պակաս 0,075 մ:

Աղյուսակ 8. Մակագրություններում հանձնարարելի գույների համադրությունը

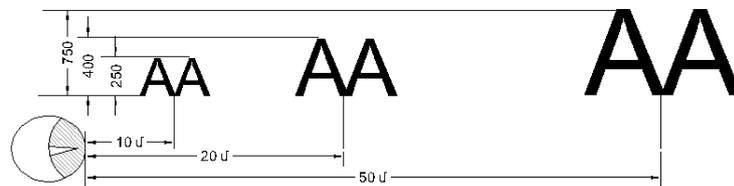
Պայծառ օբյեկտներ մուգ խորքային գույնի վրա		Մուգ օբյեկտներ պայծառ խորքային գույնի վրա	
օբյեկտ	խորքային գույն	օբյեկտ	խորքային գույն
Սպիտակ Դեղին	Մանուշակագույն Մուգ կապույտ Կարմիր Սև Մուգ կանաչ	Սև Մուգ կապույտ	Սպիտակ Դեղին Կանաչ

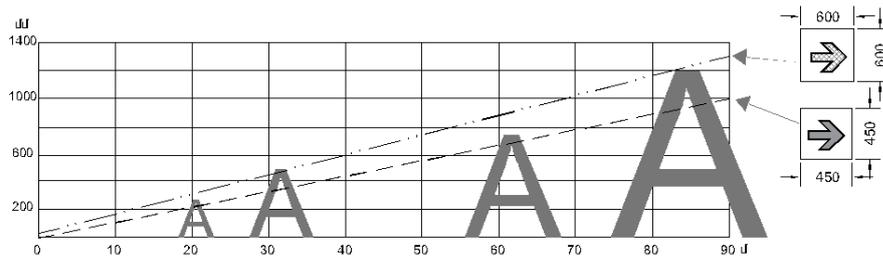
Տեսադաշտ պատուհանների բացվածքների միջով

Տեսողական ընկալման առանձնահատկությունները

Նշանների չափերի կախվածությունը մինչև սուբյեկտ հեռավորությունից

Նշանների չափերի կախվածությունը մակագրության ցայտունությունից

Գծապատկեր 100. Տեսանելիության ճակատի ապահովում

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1
Նկարների օրինակներ

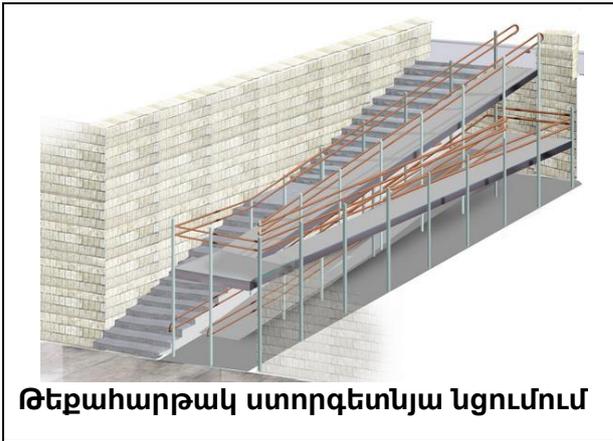
Նկար 1. Օժանդակող անհատական միջոցներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց տեղաշարժման համար

Նկար 2. Հանգստի գոտու բարեկարգման օրինակ

Նկար 3. Չայնային փարոսիկ և լուսային ցուցանակ լուսանշանի համար

Թեքահարթակ ստորգետնյա նցումում

Թեքահարթակ ստորգետնյա անցումում

Ստորգետնյա անցումի վերելակի վերգետնյա մուտք

Ստորգետնյա անցումի վերելակի վերգետնյա մուտք

Ստորգետնյա անցումի վերելակի մուտք

Թեք ամբարձիչ ստորգետնյա անցումում

Նկար 4. Ստորգետնյա հետիոտն անցումների սարքավորում

Նկար 5. Թեքահարթակով վերգետնյա հետիոտն անցումներ

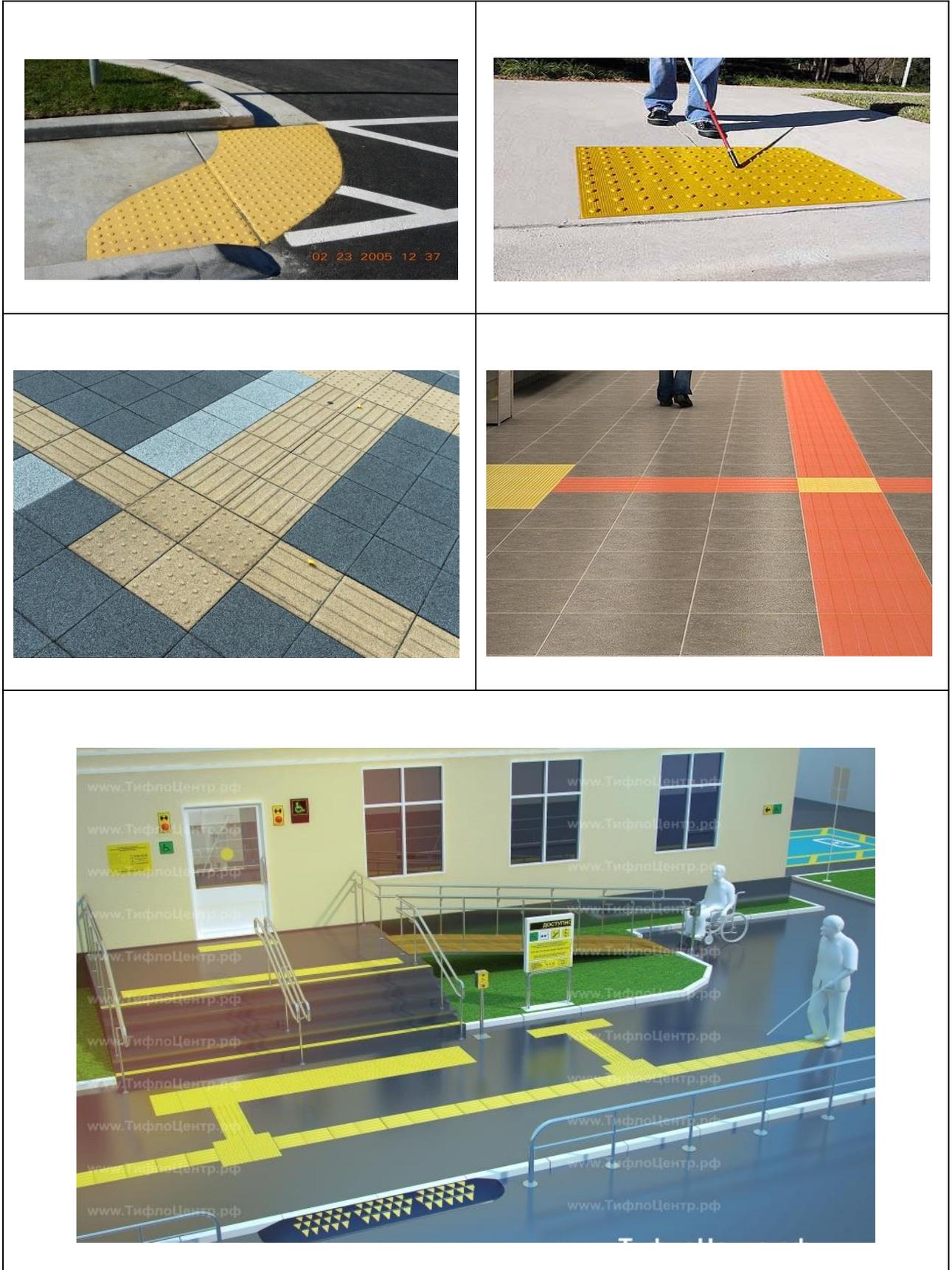
Վերելակով վերգետնյա անցում
Երևանում

Վերելակով վերգետնյա անցում
Երևանում

Նկար 6. Վերելակներով հետիոտն վերգետնյա անցումների սարքվորում

Նկար 7. Հասարակական տրանսպորտի կանգառի ձևավորումը և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հարմարեցված ավտոբուսներ

Սկար 8. Շենքի մուտքի և հետիոտն մայթի միջավայրի տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար շարժման կազմակերպում

Մետրոպոլիտենի հատակի ձևավորումը տեղեկատվական միջոցներով

Մետրոպոլիտենի հատակի ձևավորումը տեղեկատվական միջոցներով

Մետրոպոլիտենի հատակի ձևավորումը տեղեկատվական միջոցներով

Մետրոպոլիտենի վերելակի մուտքը ստորգետնյա հարկում

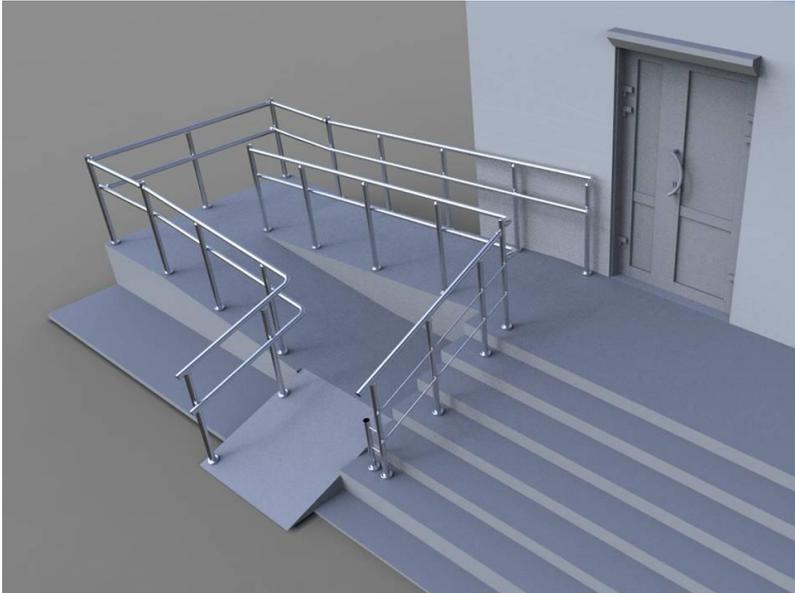

Մետրոպոլիտենի վերելակի վերգետնյա մուտք

Մետրոպոլիտենի վերելակի վերգետնյա մուտք

Նկար 9. Մետրոպոլիտենի սարքավորումները հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքների համար

Նկար 10. Մուտքային հարթակի լուծման օրինակ

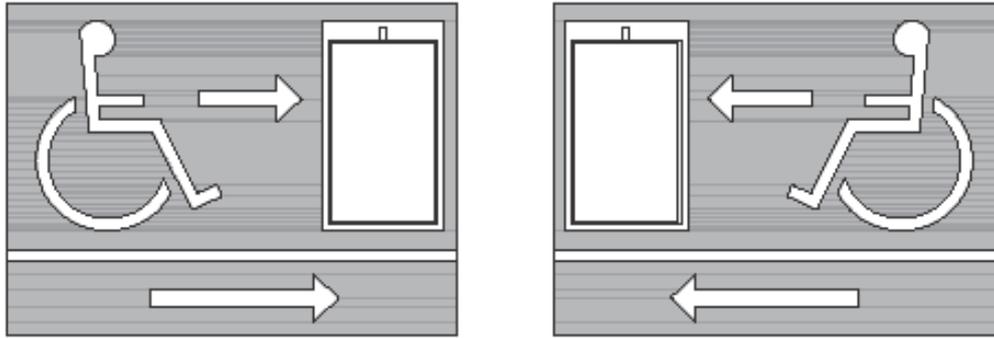
Նկար 11. Կանխարգելիչ միջոցներ սանդուղքների հատվածում

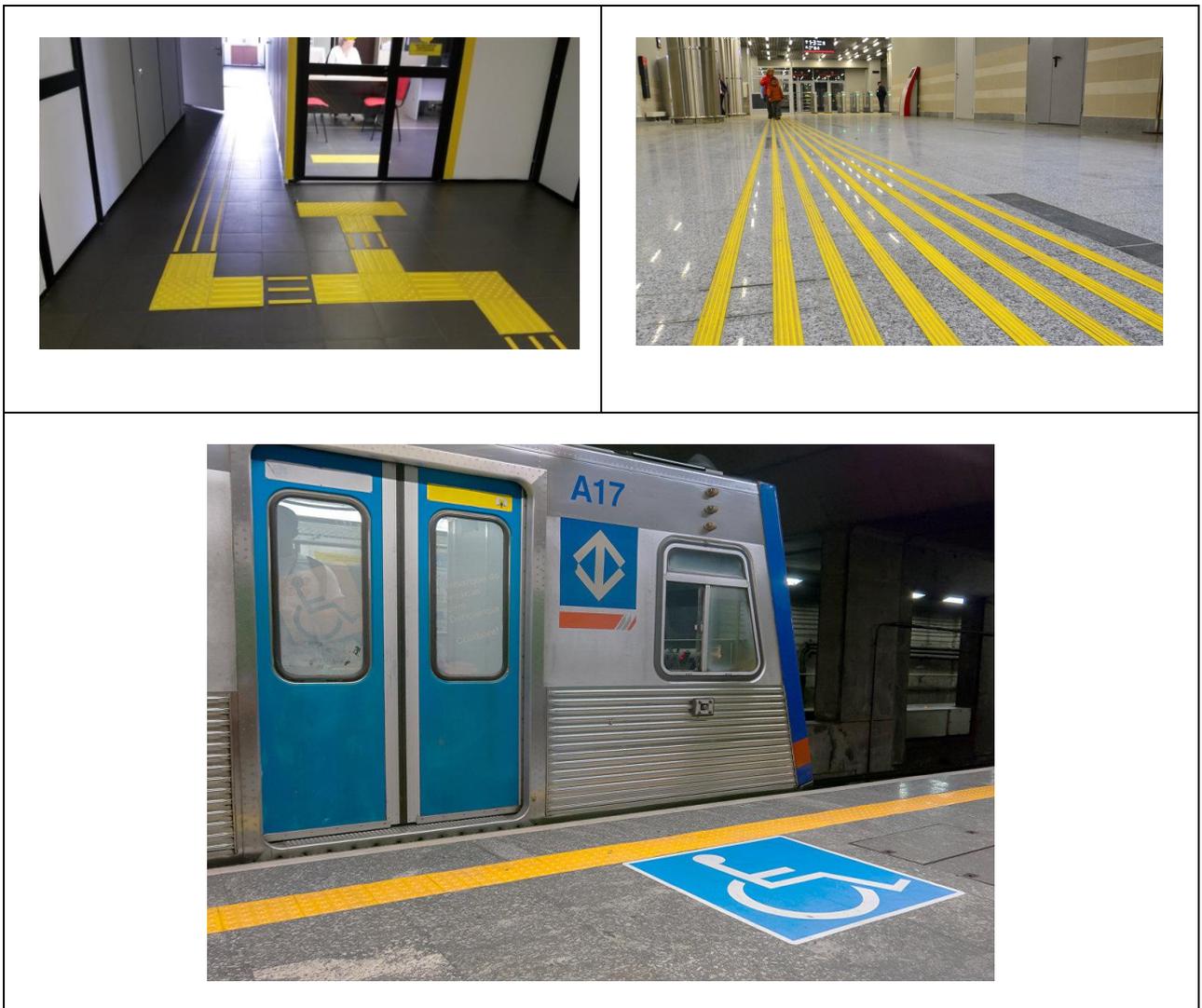
Նկար 12. Թեքահարթակի և սանդուղքների կառուցման օրինակներ

Նկար 13. Թեք և ուղղաձիգ վերահաներ

Նկար 14. Դեպի տարահանման վերելակ շարժման ուղղության ցուցանակ

Նկար 15. Տակտիլային տեղեկատվական միջոցների կիրառումը շենքերում և մետրոպոլիտենի կայարանում

Նկար 16. Աշխատանքային սեղան թիկնաթոռ- սայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Նկար 17. Թիկնաթոռ- սայլակների տեղակայումը դասարանում

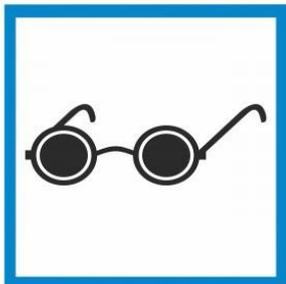
Մատչելիություն թիկնաթոռ-սայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Մատչելիություն բոլոր կարգերի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Հենաշարժային ապարատի խանգարում ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Մատչելիություն տեսողական խնդիր ունեցող անձանց համար

Մատչելիություն լսողության խնդիր ունեցող անձանց համար

Տեղ հաշմանդամություն ունեցող անձանց, ծերերի և երեխաներով մարդկանց համար

Կանանց զուգարան հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Տղամարդկանց զուգարան հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Չուգարան հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Չանգ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

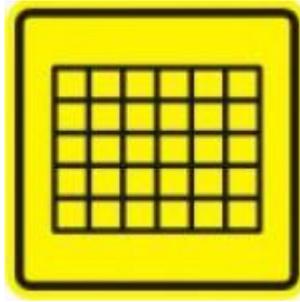
Սայլակի շարժման ուղղությունը

Վերելակ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Լուսային փարոս

Ցուցատախտակ

Չուգարան

Ուղղաձիգ վերիան

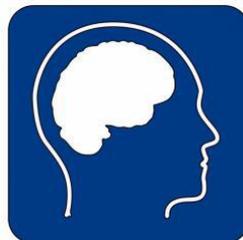
Բռնածող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Թեքահարթակ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Խոսքի և լսողության խնդիր ունեցող անձինք

Մտավոր զարգացման խախտումով հաշմանդամություն ունեցող անձինք

Տեսողության խնդիր ունեցող անձինք

Նկար 18. Պիկտոգրամաներ

Հաշմանդամություն ունեցող անձը դեկին

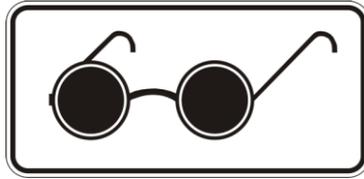
Լսողության խնդիր ունեցող վարորդ

Կայանատեղ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար

Հաշմանդամություն
ունեցող անձ

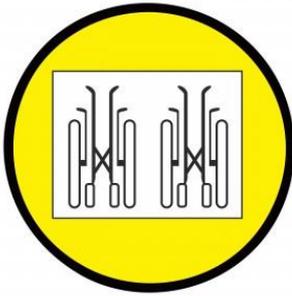

Տեսողության խնդիր
ունեցող հետիոտն

Բացի
հաշմանդամություն
ունեցող անձանցից

Նկար 19. Ճանապարհային նշաններ և ցուցանակներ

Չգուշացեք:
Թիկնաթոռների և
սայլակների
տեղափոխումը և
պահպանումը միայն
ծավաճ
վիճակում

Չգուշացեք: Սայթաքուն
ճանապարհ է

Չգուշացեք: Անհարթ
ճանապարհ է

Չգուշացեք: Կողային
քարի ելուստ

Չգուշացեք: Կողային
քարի ելուստ

Չգուշացեք:
Սանդուղքները ներքև

Չգուշացեք:
Սանդուղքները վերև

Չգուշացեք: Եզրային
կտրուկ թեքություն

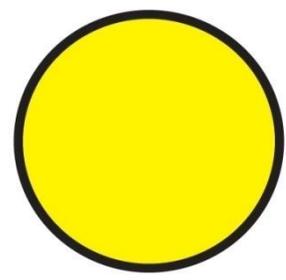
Չգուշացեք: Կտրուկ
անկում

Չգուշացեք: Կտրուկ
վերելք

Չգուշացեք: Անցումի
սահմանափակ
լայնություն

Չգուշացեք: Արգելք Է
(կաշուն պիտակ ապակե
դռների համար)

Նկար 20. Նախագգուշացնող նշաններ (տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար)